

Møte tirsdag den 9. juni 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 85):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner (Innst. 333 S (2014–2015), jf. Meld. St. 14 (2014–2015))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i bustøttelova (skjerpa kontroll med bustøtte) (Innst. 322 L (2014–2015), jf. Prop. 75 L (2014–2015))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om endringer i valgloven (ansvar for valkort mv.) (Innst. 287 L (2014–2015), jf. Prop. 83 L (2014–2015))
4. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om lov om posttjenester (postloven) (Innst. 314 L (2014–2015), jf. Prop. 109 L (2014–2015))
5. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i jernbaneloven (sikring mot tilskattede uønskede handlinger) (Innst. 311 L (2014–2015), jf. Prop. 107 L (2014–2015))
6. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i vegtrafikkloven mv. (vilkårsparkerings) (Innst. 310 L (2014–2015), jf. Prop. 93 L (2014–2015))
7. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om nokre saker om luftfart, veg og jernbane (Innst. 313 S (2014–2015), jf. Prop. 117 S (2014–2015))
8. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av rv. 36 på strekninnga Slåttekås–Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya–Klett–Sentervegen i Sør-Trøndelag (Innst. 312 S (2014–2015), jf. Prop. 108 S (2014–2015))
9. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i ekteskapsloven mv. (myndighet til å behandle ugyldige ekteskap) (Innst. 285 L (2014–2015), jf. Prop. 103 L (2014–2015))
10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om oppheving av lov om registrering av innsamlinger (Innst. 317 L (2014–2015), jf. Prop. 104 L (2014–2015))
11. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument (innsamling av digitale dokument m.m.) (Innst. 286 L (2014–2015), jf. Prop. 106 L (2014–2015))
12. Referat

Presidenten: Representanten Geir Jørgen Bekkevold, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Rigmor Andersen *Eide* foreligger søknad om sykepermisjon fra og med 9. juni og inntil videre. Søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Vararepresentanten Steinar *Reiten* foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses vedtatt.

Steinar Reiten er til stede og vil ta sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:57]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner (Innst. 333 S (2014–2015), jf. Meld. St. 14 (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 40 minutter, Høyre 35 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

André N. Skjelstad (V) [10:02:09] (ordfører for saken): Innledningsvis prøvde vi gjennom dette å få til et bredere flertall for meldingen. Det lyktes vi ikke med, men jeg vil igjen få takke for det gode samarbeidet som gjorde at vi fikk mulighet til å bevege det betydelig. Vi hadde en rekke runder på det, men uavhengig av det er det et klart flertall og et mindretall i komiteen.

Målet med kommunereformen er å sikre gode og likeverdige tjenester til innbyggerne, helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, bærekraftige og økonomisk robuste kommuner og å styrke lokaldemokratiet. Det er et overordnet mål at kommunene styrkes som tjenesteprodusenter, myndighetsutøvere, samfunnsutviklere og demokratisk arena. Flertallet viser til at samfunnet har utviklet seg betydelig siden forrige kommunereform, på 1960-tallet, og at kommunene får stadig flere og mer krevende oppgaver.

Mange kommuner er i dag for små til å ivareta store og krevende oppgaver som er av avgjørende betydning for innbyggernes velferd. Det stadig økende omfanget av interkommunalt samarbeid skaper utfordringer for lokaldemokratisk styring og kontroll med tjenestetilbudet. Det er

videre en utfordring at kommunegrensene ikke samsvarer med dagens naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner. Dette forhindrer en helhetlig samfunnsplanlegging og utvikling, som er avgjørende for å dekke framtidens behov for boliger, miljøvennlige transportløsninger og næringsutvikling.

Flertallet viser til at målet med kommunereformen er å sette kommunene i stand til å ivareta disse oppgavene på en bedre måte, sånn at innbyggerne kan få bedre tjenester og kommunene blir bedre rustet til å møte framtidens utfordringer. Større kommuner med sterkere fagkompetanse og mer ressurser har en bedre forutsetning for å sikre gode tjenester til innbyggerne og til å drive en framtidsrettet samfunnsutvikling. Dette vil også styrke kommunene som lokaldemokratisk arena og legge grunnlag for å begrense statlig detaljstyring og gi kommunene et større handlingsrom til å finne gode og framtidsrettede løsninger.

Jeg mener at overføring av nye oppgaver til større kommuner er en sentral del av kommunereformen. Mer makt og myndighet til kommunene er et bærende element i reformen, og større kommuner vil da få et større ansvar når det gjelder større oppgaver. Overføring av nye oppgaver bidrar med dette til å styrke det lokale selvstyret og flytte mer makt nærmere innbyggerne.

Generalistkommuneprinsippet ligger i hovedtrekk fast som hovedmodell for kommunesektoren. En vil understreke at det er viktig at brukernes individuelle rettigheter skal ligge fast. Videre forutsettes det ved oppgaveoverføring at ressursene følger oppgaver som flyttes til kommunene.

Fylkeskommunene blir nå invitert med i kommunereformen, og regjeringen tar sikte på å legge fram et forslag til et nytt folkevalgt nivå våren 2017.

Flertallet i komiteen peker på at landets kommuner i 2014 ble invitert til å bli med på en nabopratt. Vi er fornøyd med at de fleste kommuner allerede er godt i gang med den prosessen, og vil gi ros til kommunene for å ha vist lokalt lederskap. Vi viser også til at fylkesmennene og KS spiller en viktig rolle i det samspillet.

Medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre er enige om at det skal utredes en hjemmel som avklarer hvordan en gjennom en samarbeidsregel skal sikre tjenestekvalitet og rettsikkerhet for innbyggerne. Det flertallet slår også fast at det skal være tre folkevalgte nivå. Utgangspunktet er at oppgaver og ansvar som legges til regionnivået, i hovedsak er relatert til rollen som regional aktør for samfunnsutvikling. Dette vil også omfatte innbyggerrettet tjenesteproduksjon.

En er videre positiv til at fylkeskommunene nå inviteres inn i kommunereformen, og at regjeringen vil legge fram proposisjoner om dette våren 2017. Nye oppgaver til regionalt nivå forutsetter at prosessen fører til færre fylkeskommuner/regioner av en viss størrelse. Inntektssystemet til fylkene må vurderes i lys av en ny regionstruktur. Oppgavene til et nytt regionalt folkevalgt nivå skal gjennomgås, og forslag legges fram for Stortinget i en stortingsmelding våren 2016.

En er videre positiv til en forsøksordning med overføring av større ansvar for barnevern i kommuner med tilstrekkelig kapasitet og kompetanse.

En har også pekt på at en i spørsmålet om konsesjonsbehandling av enkelte kraftanlegg kommer tilbake med en egen proposisjon om det temaet, og dermed er det heller ikke behandlet i forbindelse med saken vi behandler i dag.

Flertallet peker videre på at vi er positive til at regjeringen har iverksatt en gjennomgang av plan- og byggesaksprosessene med sikte på å forenkle og forbedre disse. Flertallet påpeker at fylkesmennenes klagebehandling i dispensasjonssaker i mange tilfeller innebærer unødvendig ressursbruk og urimelig inngrep i det kommunale selvstyret. Derfor peker vi videre på at regjeringen må vurdere hvordan det kommunale selvstyret kan styrkes gjennom begrensninger i fylkesmannsembetenes avgjørelsesmyndighet i dispensasjonssaker, og legge vurderingen fram for Stortinget på egnet måte. Flertallet ser det bl.a. som naturlig at dette ikke skal gjelde saker der det angår bygging i dyrket mark og saker som berører kulturminner og andre nasjonale interesser.

Flertallet peker også på at ansvaret for hjelpemidler og varig tilrettelagte arbeidsplasser allerede delvis er et kommunalt ansvar, og brukerne trenger et helhetlig tilbud. Målet er gjennom utredningene å finne en naturlig balanse mellom statlig ansvar og kommunalt ansvar. Hensynet til brukerne skal stå i fokus for den løsningen som blir valgt.

En peker videre på at ansvaret for arbeids- og utdanningsreiser fremdeles skal være et statlig ansvar, da dette er et arbeidsrettet tiltak som passer inn under Nav-porteføljen.

Det er stor interesse rundt dette med jakt og jakttider. Vi fra flertallet peker på at det er naturlig at kommunene selv får bestemme det.

Flertallet – Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre – peker på at ansvaret for videregående opplæring fortsatt skal ligge på et regionalt nivå. Disse medlemmene viser da til gjeldende forsøkslov, der regjeringen kan vurdere sånne forsøk. Den ligger der allerede og har ligget der i ti år. Hvis det skal iverksettes forsøk, må det godtgjøres at alle berørte elever blir minst like godt eller bedre ivaretatt enn før.

Videre peker det samme flertallet på at ansvaret for kollektivtrafikken fortsatt som hovedregel skal ligge på det regionale folkevalgte nivå. Ansvaret for kollektivtrafikken kan i noen sammenhenger overføres til større kommuner på de vilkår som skisseres i meldingen, og forutsatt at det inngår et samarbeid/partnerskap med det øvrige fylket/regionen om å sikre et helhetlig kollektivtilbud i regionen.

Komiteens flertall mener at ansvaret for tannhelsetjenesten bør overføres til kommunene. Kommunene står fritt til å organisere ansvaret enten i egen regi, i samarbeid med private/ideelle organisasjoner eller i samarbeid med andre kommuner. Regjeringen må vurdere tiltak som legger til rette for å videreføre kompetansemiljøene i regionale kompetansesentre og i spesialisttannhelsetjenesten.

Vedrørende Husbanken sier vi tydelig at dette må kunne overføres til kommunene. Gjeldende krav til universell utforming endres ikke i så måte av denne ansvarsfordelingen.

Vi ønsker en helhetlig vurdering av Nav, og vi ber regje-

ringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan den kommunale og den statlige delen av tjenesten kan samordnes bedre.

Det er videre pekt på at kommunenes mulighet for å utvide selvkostområdet innenfor vann, avløp og renovasjon gjennom et mer helhetlig miljøgebyr bør utredes. Selvkostprinsippet skal fortsatt ligge til grunn.

Vi har pekt på en rekke oppgaver som overføres til kommunene. Vi er tydelige på at den regionale stat/Fylkesmannen for framtiden i utgangspunktet skal ha ansvar knyttet til tilsyn, kontroll og beredskap og noen veiledningsoppgaver. Oppgaver som legger til rette for bruk av politisk skjønn, kan som hovedregel vurderes med sikte på overføring til regionalt folkevalgt nivå. Det bør vurderes å begrense fylkesmennenes oppgaver innenfor næringsutvikling, som vi mener kommuner og fylkeskommuner er bedre til å ivareta.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [10:12:25]: Saksordføreren har gjort seg kjent som en venn av fylkeskommunene og reist land og strand rundt og talt varmt for en regionreform. Det var han også opptatt av i fjor da vi hadde kommuneproposisjon og diskuterte første runde med kommunereform. Da sa representanten:

«Og det er av avgjørende betydning at vi samtidig med kommunereformen ser på hvordan vi revitaliserer det folkevalgte nivå mellom stat og kommune ved etablering av regioner til erstatning for fylkeskommunene.»
Og:

«I forbindelse med oppgavegjennomgangen skal vi konkludere hvilke oppgaver som skal legges til de forskjellige nivåer.»

Så langt jeg kan se, er det overhodet ikke konkludert med noe som helst når det gjelder det regionale folkevalgte nivået. I den grad man antyder noe, er det at man skal fjerne oppgaver og svekke det folkevalgte nivået. Mitt spørsmål til representanten er: Er man fornøyd med måten man har revitalisert det folkevalgte regionale nivået på?

André N. Skjelstad (V) [10:13:28]: Enten hører representanten Sivertsen dårlig eller så har han ikke lest papirene. Det kan ikke være den minste tvil om at det vil være en revitalisering at en fyller på vesentlig oppgaveportefølje fra Fylkesmannen, som det er pekt på her, og det kommer en melding om de oppgavene i 2016. Meg bekjent var det også en prøve på dette da den foregående regjering, de rød-grønne, la fram sin regionreform i 2007, og hvor mye som kom ut av det. Mange av dem jeg henvender meg til av rød-grønne politikere, sier at vi prøvde, men vi hadde ingen mulighet til å komme forbi, og spesielt ikke forbi Arbeiderpartiet, når det gjaldt å gjøre noe med fylkesmannsnivået.

Nå er det meg en glede å se at også Arbeiderpartiet peker på det samme i den saken vi har i dag. Det borger også for et bredere flertall og en enighet om en oppgaveoverføring fra Fylkesmannen til regionnivået.

Eirik Sivertsen (A) [10:14:34]: Nå kan jeg forsikre representanten om at jeg har lest hele meldingen. Dessuten hører jeg godt – det har jeg også en legeattest på, som jeg kan legge fram hvis det er viktig.

Representanten er mye mer opptatt av å diskutere hva som skjedde i 2007, enn av å snakke om den regionreformen som han har gjort seg til talsmann for. KS, som han selv i sitt eget innlegg beskrev som en viktig medspiller i det som skal skje, som har en viktig rolle, uttaler at de er skuffet rundt regionnivået. «Vi skulle ønske oss en mer konkret og forpliktende avtale», sier KS. Representanten skryter her av at man har revitalisert det regionale folkevalgte nivået, men har fortsatt ikke godtgjort på noen som helst måte at det er tillagt nye oppgaver som skulle revitalisere det nivået. Tvert imot utfordrer man isteden to helt sentrale bærebjelker i den muligheten det regionale nivået har i forhold til å drive samfunnsutvikling. Man vil løse opp i muligheten for fylkeskommunene til å drive med videregående opplæring, og man vil løse opp i det kollektive ansvaret som fylkeskommunene har. På hvilken måte er det folkevalgte regionale nivået revitalisert med det som nå er lagt fram?

André N. Skjelstad (V) [10:15:44]: For å starte på nytt, hvis jeg uttalte meg lite tilfredsstillende for Sivertsen, som jeg skjønner har legeattest på at han hører godt: Det å tilføre oppgaver fra Fylkesmannen til det regionale nivået er godtgjort nok i meldingen. Hvis vi ikke da også skal ha prosesser som inkluderer de ansatte i alle nivåene her, vil jeg synes det er litt spesielt at Arbeiderpartiet ivrer etter å iverksette sånne typer prosesser ved bare å trykke på «goknappen». Det synes jeg er spesielt.

Så nevner Sivertsen også i sin replikk videregående opplæring. Meg bekjent har forsøksloven vært gjeldende også under foregående regjeringer. Her viser vi til at den gjelder fortsatt. Hvordan det er en uthuling av mellomnivåets myndighetsutøvelse, er litt uforståelig, men representanten Sivertsen har sikkert også noen svar på det.

Eirik Sivertsen (A) [10:16:47]: Ja, det har jeg. Det man åpner for i denne meldingen, er at noen fylkeskommuner ikke lenger skal ha ansvar for videregående opplæring. Representanten var inne på i sitt innlegg at i de tilfellene hvor det skal skje, skal alle elever få minst like godt tilbud. Hvis vi skal være konkret på den oppgaven man diskuterer – ikke å legge til det regionale nivået, men å fjerne fra det regionale nivået, i den grad det er en revitalisering – sa representanten: Alle elever skal få et minst like godt tilbud. Kan representanten svare meg på: Gjelder det også lærlinger, som er en vesentlig del av den videregående opplæringen? Kan representanten svare på: Hva skjer med dem som ikke bor i de store kommunene, og som har behov for videregående opplæring, de som bor i kommunene rundt? Hvordan skal de få et like godt tilbud, både skoleelever og lærlinger? Vi fikk et sterkt vitnesbyrd fra Hordaland fylkeskommune, som har landets nest største by i sitt fylke, hvor fylkesordføreren under høringen beskrev på en god måte hva konsekvensene vil være, og hvilket tap man vil få i videregående

opplæring. Er dette å revitalisere det folkevalgte regionale nivået?

André N. Skjelstad (V) [10:17:56]: Jeg hører med interesse at representanten Sivertsen unnlater å ta med det jeg også sa i en bisetning, om et bedre tilbud – et enda bedre tilbud – for de elevene det her gjelder. Så det er her på mange måter en enda tydeligere beskrankning enn det har vært tidligere, da representanten Sivertsens regjering satt.

Jeg har også hørt vitnesbyrdet fra Hordaland og mange andre fylkeskommuner, og er det noe som jeg kan forsikre representanten Sivertsen om, er det nettopp at vi ikke ønsker å fragmentere det tilbudet som gjelder rundt de store byene. Derfor er det også sagt at det skal være et minst like godt eller et bedre tilbud til de elevene som er i de omliggende kommunene. Det er viktig for oss, og derfor har vi sagt det.

Vi vil i tillegg, som jeg pekte på, som aldri har vært gjort tidligere, aldri har vært så tydelig i noen som helst melding som har kommet til Stortinget, nettopp tilføre makt til regionnivået fra staten. Ingen har vært så tydelig. Men Sivertsen harselerer over det, det synes jeg er merkverdig.

Heidi Greni (Sp) [10:19:13]: Etter avgivelsesmøtet i komiteen sa representanten Skjelstad at det han var mest fornøyd med i denne saken, var en tydelig myndighetsoverføring fra staten til regioner og til kommuner.

Det som er resultatet, er at det er en hel masse som skal vurderes, en hel masse som skal utredes, og ikke noe som er avklart når det gjelder nye oppgaver til fylkeskommunen. Det er veldig lite som er avklart når det gjelder nye oppgaver til alle kommuner. Vigselsrett, notarius publicus, utdeling av hjelpemidler osv. er rent regelstyrte oppgaver som ikke har noe med myndighetsutøvelse å gjøre, i mine øyne. Jeg vil påstå at det var ikke dette lokalpolitikerne etterspurte å få makt og myndighet over. Hvilke elementer i dette, som er vedtatt, og som kommunene nå kan være trygge på, mener representanten de nå får mer lokal myndighet over, og hvor er det staten gir fra seg makt? På hvilke områder er en tydelig på dette?

Presidenten: Taletiden er ute.

André N. Skjelstad (V) [10:20:23]: Jeg pratet med en del senterpartiordførere forleden, som sa at var det noe de virkelig ønsket da en utredet regionreformen, var det nettopp å få overført fra Fylkesmannen landbruksavdelingen, miljøavdelingen og planavdelingen, som altså lå hos Fylkesmannen.

Vi er veldig tydelig på hva som kommer i den meldingen som kommer neste år. Hvis representanten Greni synes at dette er å komme kort – når en ikke kom nær halvparten så langt da de selv satt i regjering – synes jeg det er oppsiktsvekkende. Hvis en mener at oppgavene rundt det som jeg nevnte i sted, ikke er vesentlige oppgaver for Senterpartiet, vil jeg gjerne ha svar på det.

For vår del – for flertallets del – er dette viktig. Vi de-

sentraliserer makt, som da kommer nærmere innbyggerne. Det har vært hele intensjonen. Det har også vært flertallets intensjon i denne saken.

Karin Andersen (SV) [10:21:29]: Det virker som om representanten fra Venstre ikke har fått med seg at man støtter en regjering som ønsker å legge videregående skoler til kommunene, og som ønsker å legge kollektivtrafikken til kommunene – og at det er litt forskjell på å åpne for det da, og å åpne for det i en regjering som ikke ønsket det.

Det er mange andre spørsmål jeg er bekymret for. Venstre har hatt en tradisjon der de har vært veldig klare på innbyggernes rettigheter. Et av systemene vi har for å sikre det, er at det skal være statlig tilsyn, spesielt med tjenester for mennesker som har vanskeligheter i livet sitt. Men i innstillingen er Venstre med på å skrive at det statlige tilsynet kan man svekke eller ta vekk i de større kommunene, for de er jo i stand til å ivareta dette sjøl. Mener Venstre virkelig at store kommuner sjøl sikrer rettsikkerheten til f.eks. utviklingshemmede innbyggere eller vanskeligstilte, og at de ikke trenger tilsyn?

André N. Skjelstad (V) [10:22:36]: Det er bestandig litt interessant når en ikke ønsker å lese hele teksten, men leser – og forholder seg til – deler av teksten. Som jeg har sagt tidligere, ligger tilsynsoppgavene selvfølgelig fast, i den forstand at Fylkesmannen skal drive tilsyn, uavhengig av hvor stor eller liten kommunen er.

Så kommer det opp på nytt igjen dette med videregående skole. Jeg synes det er bemerkelsesverdig – fra noen som satt med makten i de åtte årene før dagens regjering kom på banen, også da forsøksloven knyttet til videregående skole var gjeldende. Det som ligger i teksten her, er på mange måter en enda tydeligere begrensning enn det som var gjeldende da. Hvordan representanten Karin Andersen da kan mene at det er et frislipp – med samme regelverk, samme praktisering og enda mer beskrankning i dette enn det var tidligere – har jeg litt tungt for å forstå.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Helga Pedersen (A) [10:23:57]: Da regjeringen høsten 2013 lanserte kommunereformen sin, var det begrunnet i at man skulle styrke lokaldemokratiet. Folk flest skulle få økt innflytelse over sin egen hverdag og sitt eget lokalmiljø, og kommunene skulle få mer makt og ansvar gjennom flere oppgaver. Budskapet fra regjeringen har vært at hvis kommunene slår seg sammen, skal de få bestemme mer. Eller som kommunalkomiteens leder, fra Fremskrittspartiet, slo fast i Haugesunds Avis 12. mars i år: «Oppgavene er gulrøttene».

Regjeringen og regjeringspartiene har med andre ord skapt store forventninger til det som skulle komme i oppgavemeldingen. Da meldingen ble lagt fram av kommunalministeren før påske, sa han intet mindre enn at regjeringens forslag representerer den største samlede overføring av oppgaver noensinne. I ettertid kan han riktignok ikke svare på hvordan han har regnet seg fram til det, og spørsmålet er om noen der ute kommer til å merke det. For rea-

liteten bak kommunalministerens store ord er at borgerlig vigsel og såkalte notarialforretninger skal overføres til kommunene fra staten.

Et knapt flertall i Stortinget går inn for å overføre ansvaret for tannhelse og frivilligsentraler til kommunene og for å utrede videre hvor ansvaret for varig tilrettelagte arbeidsplasser og basishjelpemidler skal ligge. Det er med andre ord ingen grunn til å ta i bruk flere store ord om den lenge varslede oppgaveoverføringen. Stor ståhei for så å si ingenting – det er sannsynligvis den mest dekkende beskrivelsen av hva arbeidet med oppgavemeldingen har ført til.

Likevel er det grunn til å problematisere flere av de endringene som nå skal gjøres. Utgangspunktet for den debatten vi har i Stortinget i dag om det store offentlige organisasjonskartet, må etter min mening være å søke etter bedre løsninger der vi ser at ting ikke fungerer godt nok i dag. Målet med endringene må være å gi bedre tjenester til befolkningen. Det er iallfall Arbeiderpartiets utgangspunkt. Men allerede der skiller vi og høyrepartiene lag, høyrepartiene mener at oppgavene skal være gulrøtter for strukturendringer. Det er å snu ting på hodet, det er å sette strukturene og systemene i sentrum for politikken. Men der er det menneskene som skal være.

Seksårsreformen, HVPU-reformen, sykehusreformen og samhandlingsreformen er alle eksempler på arbeiderpartiinitierte reformer som ikke har hatt som utgangspunkt å legge til eller fjerne oppgaver fra et forvaltningsnivå, men å gjøre hverdagen bedre for enkeltmennesket. Det perspektivet mangler i regjeringens kommunereform, dessverre – som når stortingsflertallet vil gjøre om på organiseringen av hjelpemidler og varig tilrettelagte arbeidsplasser, til store protester fra dem det gjelder, til protester fra fagmiljøene og fra mange av kommunene, eller når stortingsflertallet nå slår fast at man skal overføre tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene. Det framstår først og fremst som et politisk offer for at regjeringen skal kunne si at man iallfall fant én oppgave av en viss størrelse som kommunene kunne få. Men det er vanskelig å se hvordan det skal styrke lokaldemokratiet, og enda vanskeligere å se hvordan dette skal bidra til bedre tenner.

I mitt eget fylke, Finnmark, har fylkeskommunen over lang tid jobbet for å få til et godt fagmiljø, bedre tannlegedekning og med å ruste opp tannklinikkerne. Fylkestinget i Finnmark har nettopp vedtatt utbygging av nye klinikker i Tana, Kautokeino og Vadsø – små kommuner alle sammen – med en prislapp på 86 mill. kr. Ville disse kommunene selv tatt seg råd til å bygge nye kommunale klinikker hvis de hadde hatt ansvaret? Og hva vil konsekvensen være av å flytte ansvaret for tannhelsetjenesten fra et stort og robust fagmiljø med 140 ansatte i fylkeskommunen til mindre fagmiljø i 19 kommuner, med veldig store forskjeller seg imellom og ikke minst veldig store avstander seg imellom? Det er spørsmål vi kan tenke og mene mye om, men som vi ikke har svar på i dag.

Stortingsflertallet har heller ikke lagt vekt på kravet fra bl.a. Tannlegeforeningen om at dette må utredes videre før man tar stilling til en omorganisering. Men stortingsflertallet har åpenbart sett at her er det et problem, og det

slår de fast må løses ved større bruk av private aktører og mer interkommunalt samarbeid, selv om Høyre og Fremskrittspartiet i de fleste andre sammenhengene, omtrent på annenhver side i innstillingen, mener at interkommunale løsninger er dårlige og udemokratiske. Men her har tydeligvis ideologisk motstand mot fylkeskommunen trumfet alle andre hensyn. Den framgangsmåten er uansvarlig, og Arbeiderpartiet går imot å flytte tannhelse til kommunene.

Vi mener også at videregående opplæring og kollektivtrafikk er oppgaver som må løses regionalt. Derfor vil vi at også de oppgavene fortsatt skal være organisert regionalt, og ikke skal kunne overføres til enkeltkommuner.

For Arbeiderpartiet er det et viktig prinsipp at oppgavefordelingen skal bidra til et levende demokrati, og at beslutningene tas nærmest mulig dem det gjelder, på en mest mulig effektiv og byråkratisk måte. Politisk skjønn som skal utøves i kommuner og i fylker, må i størst mulig grad foretas av folkevalgte organer, og derfor ønsket vi at Stortinget i dag skulle slå tydelig fast at man vil overføre regionale landbruksoppgaver, miljø og andre oppgaver som krever regionalt skjønn, til folkevalgt styring. Vi ville styrke de regionale forskningsfondene, bevare den regionale innflytelsen i Innovasjon Norge og utrede ny ansvarsfordeling mellom kommune, region og stat på kulturområdet. Det er med en viss overraskelse jeg registrerer at vi ikke får stortingsflertallet med oss på dette. Kristelig Folkeparti og Venstre har i stedet tatt til takke med uforpliktende formuleringer om å be regjeringen utrede hvorvidt eventuelt nye oppgaver kan overføres til regionalt nivå, men de vil ikke være med på å ta stilling til at det faktisk skal skje.

Jeg vil minne om at Høyre etter sin kommunalpolitiske konferanse i fjor høst konkluderte med at de ville beholde fylkeskommunen, men tømme den for oppgaver. Det er ikke overraskende at Høyre og Fremskrittspartiet følger opp det standpunktet i regjering og gjennom oppgavemeldingen, men det er svært overraskende at Kristelig Folkeparti og Venstre er med på lasset.

Når regjeringens lenge varslede oppgaveoverføring til kommunene endte opp med vigslor og tenner, skal man være av den svært optimistiske typen for å tro at en regjering bestående av to partier som vil legge ned fylkeskommunen, kommer tilbake neste år med forslag til oppgaver og ansvar som reelt vil styrke det regionale demokratiet. Arbeiderpartiet vil bevare prinsippet om at alle kommuner skal ha ansvaret for de samme oppgavene, for å sikre likeverdige tjenester, like demokratiske rettigheter, minst mulig byråkrati og en oversiktlig forvaltning. Vi ønsker ikke en utvikling i retning av A-, B- og C-kommuner, men vi frykter at det er dit stortingsflertallet nå vil føre oss, gjennom de forslagene det nå støtter om videregående opplæring og kollektivtrafikk, og med standardformuleringer om at de få oppgavene som kommunene skal få, utelukkende skal overføres til såkalt større kommuner.

Helt til slutt: Parallelt med at kommunalkomiteen har behandlet oppgavemeldingen, foregår det en rekke andre prosesser som på ulike måter berører kommunene og det de har ansvar for. Statliggjøring av skatteinnkrevningen er et eksempel på det, og her vil jeg gi ros til Kristelig Folkeparti og Venstre for at de har stoppet den prosessen. Dess-

verre har de ikke gjort det samme når gjelder regjeringens nye privatskolelov. Jeg ser fram til å høre begrunnelsen fra de respektive partiene som utgjør stortingsflertallet i dag, med hensyn til hvordan de stiller seg til vårt forslag om at kommunene skal ha siste ordet når det gjelder etablering av de nye privatskolene som det nå er åpnet for.

Så vil jeg ta opp det forslaget som Arbeiderpartiet har fremmet alene, og de forslagene vi har fremmet sammen med andre.

Presidenten: Representanten Helga Pedersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det åpnes for replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [10:33:41]: Representanten fra Arbeiderpartiet har de siste månedene og det siste året vært prisverdig opptatt av frivillighetslinjen i kommunereformen – at det skal basere seg på frivillighet, og at linjen skal holdes. Og så har man også noen ganger prøvd å beskyldt regjeringen for ikke å gjøre det.

På side 56 i innstillingen skriver Arbeiderpartiet følgende:

«Stortinget ber regjeringen utrede særskilt etablering av et regionalt folkevalgt nivå i hovedstadsområdet. Målet er å slå sammen minimum Oslo og Akershus fylkeskommune, eventuelt også større deler av hovedstadsområdet.»

Da må jeg spørre: Hvorfor mener Arbeiderpartiet at mens resten av landet skal involveres i hvordan kommunereformen skal gjennomføres, skal vi som tilfeldigvis bor i hovedstadsregionen, legges under tvang?

Helga Pedersen (A) [10:34:47]: Da Arbeiderpartiets landsmøte behandlet programmet vårt i 2013, var vi veldig tydelige på at frivillighet var hovedregelen for oss, men vi var også tydelige på at hovedstadsområdet har særskilte utfordringer, derfor mente vi at det var behov for en egen prosess der. Også i andre sammenhenger behandler man ofte hovedstadsområdet annerledes enn resten av landets kommuner.

Nå ser vi at det er en veldig stor vekst i dette området. Vi ser at det er behov for å se boligbygging og transport- og arealplanlegging i mye tettere sammenheng enn det man gjør i dag. For eksempel er det et paradoks at storsamfunnet har bygd T-bane vestover til Bærum som ikke holder tritt med boligbyggingen, og i hvert fall ikke med Stortingets intensjoner om Fornebulandet, mens det i motsatt retning bygges boliger, men ikke bane. Dette må ordnes, det må gjøres mer effektivt; derfor ønsker vi å slå sammen Oslo fylkeskommune og Akershus fylkeskommune og eventuelt andre deler av hovedstadsområdet.

Helge André Njåstad (FrP) [10:36:01]: Eg registrerer at Arbeiderpartiet bruker merkelappen «stor ståhei for ingenting», men likevel er mange i Arbeiderpartiet bekymra for dette såkalte ingenting. Det eg òg merkte meg, som representanten Pedersen snakka om i sitt innlegg, var samhandlingsreforma som eit godt eksempel på ei reform som hadde brukaren i fokus, og ikkje systemet.

Då denne reforma vart innført, var eg ordførar og opplevde ho frå det perspektivet, og eg må jo seia at eg opplevde ikkje at det var ei reform som var innretta på ein måte som skulle gjera det enklare for folk. Det var meir ei reform som gav meir byråkrati. Me skulle begynna å betala faktura til staten, me fekk avrekningar, det var uføreseieleg, utan at ein oppnådde noko meir, verken førebyggjande eller innan folkehelsearbeid, så det var eigentleg ei reform for systemet og ikkje for innbyggjarane.

Så mitt spørsmål, når Arbeiderpartiet no ser tilbake på samhandlingsreforma og spesielt på medfinansieringsansvaret, er: Er ein då fornøgd med effekten reforma hadde i forhold til perspektivet til brukarane?

Helga Pedersen (A) [10:37:01]: Hele samhandlingsreformen handler om å få systemene til å jobbe sammen for å sette det enkelte mennesket i sentrum, for å forebygge bedre, og for at pasientene kan få mer behandling hjemme, i stedet for f.eks. å dra på dialyse på et sykehus langt borte tre ganger i uka. For svært mange kommuner i Norge, de aller fleste, har dette lyktes svært godt.

Det betyr ikke at alt med reformen har vært perfekt, eller at alt har vært perfekt fra start, men ting har gått seg til.

Jeg mener det var feil å fjerne medfinansieringen, fordi det var et økonomisk incitament for å få systemene til å jobbe bedre sammen og passe på at pasientene kunne være hjemme lenger, komme hjem fortere og få behandling nærmere sitt hjem.

Geir S. Toskedal (KrF) [10:38:03]: Det er et velkjent populistisk knep å fortegne andre som ikke mener akkurat det samme som en selv. Det føler jeg er blitt gjort i dag av Arbeiderpartiets representant overfor Kristelig Folkeparti og det stortingsflertallet her. Jeg holder Arbeiderpartiet for å være et ansvarlig parti. Det er mye interessant å ta tak i, for det som Arbeiderpartiet skriver i merknadene, samsvarer – er nesten synkront – med det stortingsflertallet gjør i dag. Arbeiderpartiet vet at de kunne ha vært med på et bredt forlik og fått gjennomslag for det som de kritiseres for i dag.

Det er mye å ta tak i, men jeg vil konsentrere mitt spørsmål omkring kritikken av utredning og vurdering. Det skulle liksom være negativt. Er det slik at Arbeiderpartiet er kjent for – og vil ha det slik – at svarene skal gis på forhånd, eller er Arbeiderpartiet tjent med at vi av og til bruker demokratiske virkemidler og foretar en utredning og vurdering?

Helga Pedersen (A) [10:39:04]: Jeg er helt enig i at Arbeiderpartiet er et ansvarlig parti. Derfor brukte vi også veldig mye tid sammen med alle de andre partiene i komiteen med sikte på å finne fram til en bred enighet om oppgavefordelingen. Vi mener det ville vært en stor styrke om Stortinget hadde gått ut av denne behandlingen og vært enige om hvordan oppgavefordelingen mellom stat, kommune og fylkeskommune skulle være i framtiden. Jeg beklager at vi ikke kom fram til det resultatet, men jeg vil

minne om at det ikke var Arbeiderpartiet som reiste seg fra det bordet.

Innstillingen – og debatten i og for seg – viser at her er det store reelle uenigheter, og det går det ikke an å feie inn under teppet. Arbeiderpartiet mener vi skal ha en kunnskapsbasert tilnærming til de beslutningene vi skal fatte, men vi mener samtidig at diskusjonene om regionalt nivå er kommet så langt at det måtte i det minste være mulig å si at vi tar sikte på at de og de oppgavene overføres, og så får man konkretisere og utrede i etterkant.

Ola Elvestuen (V) [10:40:22]: Jeg har sett på forslag 8 fra Arbeiderpartiet, der de vil ha et regionalt nivå i hovedstadsområdet, altså et regionalt nivå over Oslo og Akershus som et «minimum», som det står. I Oslo og Akershus har man jo tatt tak i problemstillingene i regionen, dvs. man har et kollektivtransportsystem som er det beste i landet, om ikke i stor grad også i Europa. Man har et regionalt planleggingssamarbeid som er kommet veldig langt, og som det jobbes veldig godt med, en videregående skole som er av de beste i landet, og hele handlekraften – særlig i Oslo, som også er det største fylket, med 640 000 innbyggere – ligger i at man kan se på de fylkeskommunale og de kommunale oppgavene i sammenheng. I tillegg er det en by som har 15 bydeler med folkevalgte bydelsutvalg, og da blir mitt spørsmål: Hvorfor vil Arbeiderpartiet vingeklippe Oslo, som fungerer så godt? Og hva ønsker man å oppnå med en sånn sammenslåing?

Helga Pedersen (A) [10:41:30]: Arbeiderpartiet ønsker verken å vingeklippe Oslo eller å legge ned Oslo, som jeg følte lå litt under i spørsmålet her. Men vi ser at med den veksten som hovedstadsområdet har, er det, punkt én: behov for å få fart på boligutbyggingen, og, punkt to: behov for raskere planlegging av kollektivløsningene.

Det er også behov for å se arealplanleggingen i Oslo og Akershus i sammenheng, og det er med det utgangspunktet vi har foreslått å slå sammen fylkeskommunedelen av Oslo med fylkeskommunedelen av Akershus. Vi har riktignok formulert det veldig forsiktig, med å utrede og så endelig ta stilling til det, i tråd med vår kunnskapsbaserte tilnærming. Men jeg registrerer jo at representanter fra Bærum Høyre og Oslo Venstre mener at her skal man slå sammen omtrent alt i resten av landet, men når det kommer til deres eget nærrområde, da blir det litt skummelt.

Karin Andersen (SV) [10:42:41]: Jeg hører at representanten fra Arbeiderpartiet sier at de skal ha en kunnskapsbasert tilnærming til flytting av oppgaver, og det er jeg veldig glad for. Det er derfor jeg spør, for på ett punkt i innstillingen står SV og Arbeiderpartiet ikke sammen, og det er når det gjelder habilitering og rehabilitering. Der har vi nå fått henvendelser fra fagmiljøene der det står at ingen pasienter eller brukerorganisasjoner ønsker denne flyttingen, at ingen fagfolk i habilitering i spesialisthelsetjenesten ønsker dette, at ingen kommuner ønsker dette, og at alle med innsikt vet at ingen kommuner har mulighet til å bygge opp høygradig, spesialisert og tverrfaglig virksomhet, som habilitering i spesialisthelsetjenesten er i dag.

Da er mitt spørsmål: Vil Arbeiderpartiet ta hensyn til disse innspillene? Rehabilitering og habilitering er to veldig forskjellige ting, og habilitering er en høyspesialisert tjeneste som ikke bør desentraliseres. Det står det ingenting om i innstillingen fra Arbeiderpartiets side.

Helga Pedersen (A) [10:43:52]: Jeg er veldig glad for spørsmålet, sånn at jeg får anledning til å oppklare det. I samhandlingsreformens ånd mener vi at det er viktig at kommunene tar et større ansvar for rehabilitering – og da tenker vi på denne hverdagsrehabiliteringen som må finne sted, og også på at både kommune og helseforetak tar ansvar for god kommunikasjon, sånn at kommunene følger opp på en god måte når sykehusene er ferdig med sin del av jobben. Men vi er veldig tydelig på at den spesialiserte rehabiliteringen ikke skal flyttes til kommunene – det skal helseforetakene fortsatt ha ansvaret for.

Karin Andersen (SV) [10:44:31]: Det er en åpenbar misforståelse – jeg spurte om habiliteringen, ikke rehabiliteringen.

Helga Pedersen (A) [10:44:38]: Ok – det tror jeg ikke vi egentlig har skrevet noe om, men den samme tenkningen ligger til grunn der: Spesialiserte tjenester skal ligge i helseforetakene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Frank J. Jenssen (H) [10:45:11]: Kommunene skal ikke være et underbruk av staten, men innbyggernes arena for å løse viktige oppgaver i fellesskap.

Kommunene er bærebjelken i det innbyggernære velferdstilbudet. Kommunen er samfunnsutviklere, myndighetsutøvere og lokaldemokrati.

I dag styrker vi kommunenes mulighet til å yte gode tjenester og til å ta ansvar for egen utvikling. Oppgavemeldingen er en milepæl i arbeidet med en bedre oppgaveløsning til beste for innbyggere, næringsliv og lokalsamfunn – en styrking av lokaldemokratiet i praksis.

Nettopp fordi kommunene har så mange oppgaver som betyr så mye for folk, er de så viktige. Samtidig er det innbyggerne som bestemmer hvordan deres kommune skal styres, og hvordan jobben skal gjøres lokalt. Høyre fører en politikk som styrker innbyggernes og kommunenes mulighet til å skape de beste tjenestene og de beste lokalsamfunnene for seg.

Det er viktig at kommunene har og tar ansvar for sine lovpålagte oppgaver. Mange kommuner sliter allerede i dag med å levere lovpålagte tjenester på egen hånd – det være seg barnevern, psykiske helsetjenester, reguleringsplaner eller miljøoppgaver.

Norge har forandret seg dramatisk siden forrige kommunereform. Vi lever i en tid da det er mer relevant å måle avstanden til rådhuset i antall museklikk enn i antall steinkast. Mange av oss sover i en kommune, jobber i en annen, går på kino i en tredje og gjør helgehandelen i en fjerde.

Det vil ikke bli mangel på endring eller nye utfordringer i framtiden heller. Derfor er kommunereformen viktig,

fordi vi trenger færre, sterkere og mer bærekraftige kommuner. Jo, det kommer til å være unntak og variasjoner blant kommunene også i framtiden – i innbyggertall og geografi. Ambisjonen må likevel være at vi har kommuner som kan gjøre jobben for innbyggerne sine, og som i minst mulig grad må strekke hendene i været og si: Beklager, dette makter vi ikke.

I så måte kan man spørre om det er en smule realitetsorientering som Arbeiderpartiet og SV sender fra seg til norske kommuner, når de to partiene i en felles merknad sier:

« (...) kommuner som alt i dag ser seg nødt til å samarbeide interkommunalt på mange og tunge ansvarsområder, bør vurdere å inngå mer forpliktende samarbeid med nabokommunene. Disse kommunene bør vurdere om det heller vil være riktig å slå kommunene sammen.»

– En sjeldent klar oppfordring om kommunesammenlåing fra Arbeiderpartiet og SV, vil jeg si.

For at kommunene skal være i stand til å gjøre jobben best mulig, må de kunne se ulike tjenester i sammenheng og ha muligheten til å skape gode tjenester. Derfor tar vi nye skritt i retning av å styrke kommunenes velferdsoppgaver, samtidig som vi lar kommunene bestemme mer selv – og staten mindre – i saker som handler om bygging og utvikling av det enkelte lokalsamfunn.

Kommunereformen handler om bedre tjenester til innbyggerne, men også om hvordan vi kan skape mer lokaldemokrati. Det er ikke reelt lokaldemokrati hvis staten overstyrer kommunene i det meste de gjør.

Regjeringspartiene har sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre blitt enige om en rekke oppgaver som kan overføres til kommunene, i tillegg til at vi har anvist retningen for et framtidig regionnivå. – Mer om det senere, la meg først si litt om noen av de endringene som gjøres i dag:

Tannhelse: Brukerne av den fylkeskommunale tannhelsetjenesten er for det meste barn og unge og eldre – mennesker som kommunen fra før av har et stort ansvar for helsetilbudet til. Når kommunene overtar tannhelsetjenesten, samler vi derfor viktige helsetjenester på ett og samme forvaltningsnivå og på det nivået som er nærmest innbyggerne i det daglige.

Frivillighet: Vi sørger for at det blir lettere å se sammenhengen i frivilligarbeidet når kommunene får ansvaret for frivilligsentralene. Og ja, det betyr for noen kommuners vedkommende at de må være mer oppmerksom på den jobben frivilligsentralene faktisk gjør. Det har vært skapt usikkerhet om kommunene ville satse på frivilligsentralene siden det ikke er en lovpålagt oppgave. Til det kan man jo påpeke at norske kommuner, uten å ha hatt noe pålegg om det, de siste årene har mangedoblet pengebruken til frivilligsentralene. Det er jo i seg selv en veldig positiv indikasjon på at kommunene ser betydningen av frivilligarbeidet. Men for å sikre finansieringen velger vi å øremerke midlene, samtidig som vi også varsler en opptrappingsperiode med økte bevilgninger til frivilligsentralene.

Bedre kollektivtilbud: De av de største kommunene som mener de kan lage et enda bedre kollektivtilbud, og

som ønsker å se kollektivtilbudet mer i sammenheng med annen byutvikling, får nå muligheten til det – selvfølgelig forutsatt at det inngås et samarbeid med det omliggende fylket for å sikre et helhetlig tilbud til brukerne.

Innen videregående opplæring viser vi til at det er mulig med forsøk for enkeltkommuner. Men la meg slå fast: Når regjeringen foreslo at enkeltkommuner skulle kunne overta ansvaret for videregående opplæring, hadde det selvsagt som premiss at tilbudet til elevene – alle berørte elever – skulle bli minst like godt eller bedre enn før. Høyre kompromisser ikke med kvaliteten i skolen – det tror jeg folk både i denne salen og folk i dette landet har fått med seg. Dette vil selvsagt også være en forutsetning i de tilfellene det er aktuelt å vurdere søknader om forsøk etter forsøksloven.

Mindre statlig overstyring: Fylkesmannens mulighet til å stoppe lokale dispensasjoner skal reduseres. Dette er en klar videreføring av en politisk linje fra denne regjeringen om mer frihet lokalt.

I tillegg flytter vi – fra staten til kommunene – ansvaret for å være støymyndighet når motorsportbaner og skytebaner skal etableres. Fra før har vi åpnet for kommunal styring over snøscooterferdsel, vi forenkler plan- og bygningsloven, terskelen for statlige innsigelser til kommunale planer er hevet, og vi gir kommunene oftere medhold i de sakene som likevel havner på departementets bord.

Eksemplene jeg har nevnt, og de andre oppgavene vi peker på i innstillingen, vil noen sikkert si er både litt stort og litt smått. Men ingen av oppgavene er uviktige! Summen innebærer også en større desentralisering og maktspredning på to år enn det vi har sett de siste åtte årene.

For en gangs skyld er det kanskje ikke riktig å si at de rød-grønne ikke fikk det til, for det er lite som tyder på at de i det hele tatt prøvde eller hadde ambisjoner i denne retningen. Når jeg leser innstillingen til denne saken, får jeg et bestemt inntrykk av at de rød-grønne setter bremsene på for nesten enhver styrking av det kommunale selvstyret. De har så godt som ingen egne forslag eller initiativ – mest kritikk av det vi andre foreslår.

Når det gjelder Arbeiderpartiet, vil jeg i tillegg tillate meg å si at det virker som det hersker en smule forvirring om hvilken fot partiet egentlig vil stå på. La meg ta to eksempler:

På den ene siden prediker Arbeiderpartiet frivillighet i kommunereformen, både for kommuner og fylker, mens de i neste åndedrag fremmer forslag om å slå sammen Oslo og flere fylkeskommuner med tvang. Om ikke annet må det være lov å påpeke en ikke ubetydelig inkonsekvens når det er snakk om tvangssammenslåing av kanskje 20–30 pst. av landets befolkning.

Videre: På den ene siden mener Arbeiderpartiet at det å se sammenhengen i barnevernstjenester, slik Oslo gjør det, har vært vellykket, og til og med at også andre vil kunne ha «forutsetninger for et tilsvarende ansvar». Men det, for i neste åndedrag skriver Arbeiderpartiet at de vil «på det sterkeste advare» mot at dette skal gjøres andre steder. Hvorfor det er så viktig å hindre at det Arbeiderpartiet mener virker bra ett sted, også må kunne komme barn og familier til gode andre steder, dét får vi ikke noe svar på.

I innstillingen anvises også retning og rolle for framtidens regionnivå. Alle kjenner Høyres primærstandpunkt når det gjelder fylkeskommunen. Vi respekterer imidlertid at det er flertall for tre forvaltningsnivå i denne sal – det la vi til grunn da vi vedtok kommunereformen i fjor, og vi viderefører den linjen i dag. Fylkene skal fortsatt yte viktige tjenester, bl.a. videregående og kollektivtransport, i tillegg til at vi sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre peker på flere oppgaver som med fordel kan vurderes flyttet fra staten til det regionale folkevalgte nivået. Jeg vil takke de to partiene for samarbeidet også på dette punktet, samtidig som jeg vil ta avstand fra insinuasjoner fra enkelte andre om at Høyre eller regjeringen driver undergraving av fylkeskommunen. For å bruke en folkelig metafor: Vi leker ikke butikk, heller ikke når det kommer til viktige oppgaver som skole, kollektiv og veibygging.

I dag peker vi ut kursen og gir viktige avklaringer om det ansvaret som norske kommuner skal ha i framtiden. Oppgavemeldingen er likevel ikke begrunnelsen for kommunereformen. Kommunereformen er overmoden fra før. Dagens sak illustrerer likevel hvorfor kommunereformen er nødvendig, og hvorfor det er bra at så mange kommuner nå er i full gang med å vurdere om og i så fall hvem de skal gå sammen med, til beste for sine innbyggere og lokalsamfunn.

Med den foreliggende innstillingen fortsetter Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen videre på den kursen vi har staket ut: fra sentralisering og detaljstyring til desentralisering og maktspredning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stine Renate Håheim (A) [10:54:45]: For Arbeiderpartiet er det avgjørende hvis vi skal flytte oppgaver, at det blir et bedre tilbud til innbyggerne. Der skiller vi nok kanskje litt lag. Høyre skriver i merknaden at brukere av varig tilrettelagt arbeid og hjelpemidler trenger mer helhetlige tilbud, og bruker det som et argument for å overføre mer ansvar til kommunene. Det har brukerorganisasjonene protestert kraftig mot og advart om at de vil få et dårligere tilbud. Jens Petter Gitlesen i Norsk Forbund for Utviklingshemmede skriver på deres hjemmesider:

«Forslagene vil bidra til svekkelse av utviklingshemmedes livsvilkår.»

Det er ganske tunge faglige argumenter mot å gå videre med regjeringens tanker på dette området. Da er mitt spørsmål til representanten Jenssen: Hva slags kunnskap er det Høyre har som gjør at de åpenbart vet bedre enn alle organisasjoner som representerer disse menneskene?

Frank J. Jenssen (H) [10:55:47]: Jeg tror ikke dette handler om verken bedrevitenhet eller besserwissere verken på den eller den andre siden. Det handler om saklig uenighet. Vi er overbevist om at norske kommuner, som har vært en suksess fordi man har hatt stort ansvar for mange velferdsoppgaver og kan se oppgaver i sammenheng, også kan få til å løse oppgavene enda bedre hvis de får større ansvar for flere typer tjenester. Å skape nye tjenester, innovasjon, er noe norske kommuner er sterke

på, også på velferdssiden, og det er nettopp fordi de har ansvaret for mange forskjellige oppgaver.

Jeg er imidlertid sikker på at hvis vi i dag hadde tenkt oss at kommunene ikke hadde noe ansvar for barnevern, og det så kom et forslag om at kommunene skulle ta ansvaret for barnevernet, ville Arbeiderpartiet vært imot det også, med nøyaktig samme begrunnelse. Men det handler faktisk om at vi må ta lederansvar og prøve å finne den riktige balansen når det gjelder hvilke oppgaver kommunene skal ha – nettopp for at man skal ha muligheten til å se tjenester i sammenheng og skape bedre tilbud for innbyggerne.

Stine Renate Håheim (A) [10:56:51]: Jeg observerer at det ikke ligger noen faglig tyngde, argumentasjon eller kunnskap bak forslaget, men brukerorganisasjonene har ikke bare kritisert forslagene, men også prosessen og den manglende involveringen. Av FNs konvensjon for mennesker med nedsatt funksjonsevne følger bl.a. at staten har en plikt til å involvere brukerorganisasjoner også i utviklingsfasen når det gjelder forslag som angår dem. Så da er mitt spørsmål: Her er det åpenbart saklig uenighet som jeg er litt usikker på om er faglig begrunnet, men kan representanten Jenssen garantere at brukerorganisasjonene fra nå av vil bli involvert, inkludert og lyttet til i de framtidige utredningene og prosessene?

Frank J. Jenssen (H) [10:57:43]: Jeg kan kort si at jeg har full tillit til at regjeringen selvfølgelig involverer både brukerorganisasjoner og andre, på de måtene vi er forpliktet til.

Heidi Greni (Sp) [10:58:07]: Høyre sier sammen med Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre i en merknad:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at generalistkommuneprinsippet ligger fast som hovedregel for kommunesektoren.»

De samme partiene åpner for en oppgavedifferensiering mellom større og mindre kommuner og for at kollektivtrafikk og videregående skole skal kunne overtas av større kommuner. Min forståelse av Høyres merknad i oppgavemeldingen er at generalistkommuneprinsippet forlattes til fordel for større grad av oppgavedifferensiering mellom kommuner, og mellom kommuner og fylkeskommuner. Det legges opp til A- og B-kommuner. Hva er Høyres definisjon på generalistkommuneprinsippet, og hva menes det med at det «som hovedregel» skal ligge fast, gitt de forslagene som er tatt inn i innstillingen fra komiteen?

Frank J. Jenssen (H) [10:58:58]: Ja, det er en styrke ved norske kommuner at man har ansvar for de samme oppgavene, og at man har ansvar for mange oppgaver. Det har vært en suksessfaktor ved de norske velferdskommunene som gjør at man nettopp er i stand til å lage gode tjenester til sine innbyggere.

Så er det slik at i noen områder i landet, og særlig i sterke pressområder, hvor man har stor utbygging og store trafikkutfordringer, kan det være en styrke om man også

får sett det i sammenheng med f.eks. kollektivtilbudet. Premisset her er at vi da kan få til bedre miljø, bedre kollektivtransport og et bedre tilbud til innbyggere og næringsliv. Det er forutsetningen hvis man skal få til denne typen oppgavedifferensiering, og det overrasker meg egentlig at Senterpartiet er mer villig til å sette prinsippet foran hensynet til innbyggerne.

Heidi Greni (Sp) [10:59:54]: Meldingen inneholder også et forslag, som Høyre er med på, om at de minste kommunene skal kunne lovpålegges interkommunalt samarbeid. Mener representanten det også er innenfor generalistkommuneprinsippbegrepet når noen kommuner blir lovpålagt interkommunalt samarbeid, mens alle andre får lov til å ta vare på de oppgavene på egen hånd?

Et spørsmål til, om videregående skoler: Representanten var i innlegget tydelig på at større kommuner kunne overta videregående skoler under forsøksloven. Alle som var på høring, var vel veldig skeptiske til at videregående skoler skulle splittes opp slik at fylkeskommunen skulle ha deler av det og ta vare på restkommuneelevne, og så skulle f.eks. Trondheim by ta vare på sine elever. Kan vi nå være trygge på at denne oppsplittingen er avlyst, og at vi vil få et like godt tilbud, og likeverdige tilbud, innenfor videregående skole i hele landet?

Frank J. Jenssen (H) [11:01:05]: Det siste premisset til representanten Greni er jeg ikke sikker på om jeg er med på, men som jeg sa i mitt innlegg: Hvis det er aktuelt med forsøk, så kompromisser ikke Høyre med kvaliteten på skoletilbudet til elevene. Det er det grunnleggende. Hvis det er slik at vi skal gjennomføre forsøk, er det fordi vi da mener at noen kommuner faktisk er i stand til å gi et bedre tilbud, og at tilbudet skal bli bedre, men selvfølgelig skal ingen elever få et dårligere tilbud. Det må ligge helt, helt fast.

Karin Andersen (SV) [11:01:49]: Det er hensynet til innbyggerne som skal telle mest. Noen mennesker har funksjonshemming, og noen har utviklingshemning. De er både oversett og overkjørt – både av ekspertutvalget og i regjeringens forslag til kommunereform. Det er ingen referanser til nasjonal politikk og målsettinger, det er ingen referanser til internasjonale forpliktelser i politikken overfor mennesker med funksjonsnedsettelse, det er ingen referanser til nasjonalt lovverk overfor mennesker med funksjonsnedsettelse og utviklingshemninger, og det er ingen referanser til levekårsundersøkelser i noen av utredningene. Allikevel mener altså Høyre at dette er bra, og fremmer forslag som er diskriminerende i seg sjøl, ja til og med om habiliteringstjenesten, som er så spinkel i dag at en nesten ikke klarer å ha et fagmiljø, fordi det er så smalt, enda det er samlet. Mener representanten at den utredningen som ligger til grunn, er et grunnlag å fatte beslutninger på?

Frank J. Jenssen (H) [11:02:56]: Svaret på det spørsmålet er ja, også fordi vi i flere sammenhenger er tydelige på at en del ting må utredes nærmere og utredes videre. Men at vi angir retningen, er helt klart.

Ellers er jeg ikke enig i premisset til representanten Andersen om at dette på noe vis er en diskriminerende stortingsmelding. Det handler rett og slett om at vi ønsker å skape kommuner og sørge for at kommunene er i stand til å ta ansvar for flere oppgaver og flere tjenester, slik at man kan skape et bedre tilbud til innbyggerne. Det dette oser av fra SVs side, er en mistillit til kommunene – det er gjennomgående i denne innstillingen fra både SV og de rødgrønne. Det oser i innstillingen av en mistillit til at norske kommuner ikke er i stand til å ta ansvar for nesten en eneste av de oppgavene som staten i dag har ansvar for. Det er oppsiktsvekkende, synes jeg, at SV så til de grader markerer sin mistillit til norske kommuner og deres evne til faktisk å prioritere innbyggerne sine.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Helge André Njåstad (FrP) [11:04:05] (leiar i komiteen): Eg vil starta med å takka saksordføraren for arbeidet han har lagt til grunn for å losa denne meldinga gjennom i Stortinget. Han har òg teke initiativ til breie diskusjonar, som ikkje førte oss heilt i mål. Men likevel har komiteen samhandla godt og samarbeidd på ein del område, sjølv om ein ikkje er einig om absolutt alt.

For oss i Framstegspartiet er det fire viktige prinsipp når me skal diskutera oppgåveflytting mellom nivå.

1. Brukarane sine individuelle rettar skal liggja fast.
2. Oppgåvene skal fullfinansierast, altså at dei pengane eitt nivå brukar på oppgåva, skal følgja med til eit eventuelt nytt nivå sin økonomi.
3. Det er eit grunnleggjande prinsipp at oppgåver som treng politisk skjøn, i hovudsak skal liggja til eit politisk folkevalt nivå.
4. Oppgåvene bør som hovudregel løysast nærmast mogleg innbyggjarane. Altså har me mest fokus på å flytta oppgåver ned til kommunenivået, og òg til det regionale folkevalde nivået.

Denne meldinga er ein del av kommunereforma, men det er viktig for oss å understreka at me har ikkje kommunereform på grunn av at me skal leggja fram denne meldinga. Dette er eit supplement. Representanten Pedersen sa at eg hadde kalla det for gulrøter, og det er riktig. Dette er ei av mange gulrøter, med tanke på at kommunereforma er viktig. Men det er viktig å understreka at dersom kommunane ønskjer fleire oppgåver, får dei vist ei retning i dag med mange nye oppgåver. Men dei har òg enormt med oppgåver i dag som dei sjølve har valt å delegera til interkommunale samarbeid, slik at dersom kommunane ønskjer fleire oppgåver, kan dei henta tilbake dei som dei har valt å løysa på andre måtar, så får dei mange nye oppgåver.

Kommunereforma er viktigare enn berre oppgåver. Det handlar om heilskapen. Dette er ei viktig løypemelding på vegen, men det er ikkje grunngevinga for kommunereforma at me har ei oppgåvemelding.

Me i Framstegspartiet er veldig glade for at eit stort fleirtal på Stortinget seier at kommunane må setja seg ned og ta nabopraten i forhold til kommunereforma. Det er mindre enn eit år sidan departementet inviterte kommunane til å ta den nabopraten. Me registrerer at i stort sett

heile Noreg er dette på dagsordenen. Kommunane diskuterer det med kvarandre, dei diskuterer det med innbyggjarane sine gjennom innbyggjarundersøkingar, gjennom folkemøte, gjennom folkeavstemmingar. Seinast i dag fekk me ei melding frå Lunner og Gran, som hadde positiv respons på ei innbyggjarundersøking. Det viser at dette er på dagsordenen i heile Noreg, og det viser at kommunane er einige i at det er naturleg å diskutera dette, og mindre enn eit år etter at dei fekk invitasjonen, har dei gripe han på ein veldig god måte.

Denne meldinga håpar eg skal bidra til at debatten om kommunereforma vil bli endå meir aktualisert, og at ho vil visa at det å vera lokalpolitikar skal vera endå meir interessant i Noreg i framtida enn det er i dag. Aldri før har det vore presentert så mange oppgaver som ein skal flytta nedover til kommunar, som ein gjer med denne meldinga. Det viser at Stortinget evnar å gje lokale folkevalde både tillit og meir myndigheit.

Så skal eg seia litt om mellomnivået, som har fått stort fokus i behandlinga av denne meldinga. Kristeleg Folkeparti og Venstre fekk jo ein stor siger i kommuneproposisjonen for 2015 då dei fekk Stortinget med seg på å slå fast at det skal vera tre folkevalde nivå i Noreg. Alle veit kva Framstegspartiet prinsipielt meiner om det, men her har altså Kristeleg Folkeparti og Venstre fått til formuleringar som ligg nærmare deira primærstandpunkt enn våre. I dag får desse to partia ytterlegare ein siger ved at dei har fått fleirtal for at det skal koma ei eiga stortingsmelding neste vår som skal koma med ytterlegare flytting av oppgaver til det regionale folkevalde nivået.

No har eg snakka litt om sigrane til Kristeleg Folkeparti og Venstre, så eg må òg snakka litt om regjeringspartia sine. Òg regjeringspartia har god grunn til å vera fornøgde med behandlinga av denne meldinga, først og fremst fordi det er fleirtal for hovudlinjene i den opphavlege meldinga. Kommunane har fått ein god del nye oppgaver. I tillegg er det fleirtal for at større bykommunar kan få eit større ansvar for kollektivtransporten, men då i partnerskap med fylkeskommunen. Me er òg glade for at det blir slått fast at forsøksloven gjeld i forhold til vidaregåande opplæring, slik at det er mogleg å sjå for seg nokre forsøk der ein gjennom ei grundig behandling skal vurdera søknadene. Og som representanten Jenssen sa, skal dei som høyrer til forsøkskommunen og fylkeskommunen, få eit betre tilbod både når det gjeld vidaregåande og når det gjeld lærlingar, dersom det skal bli aktuelt med eit forsøk. Me har tru på at det å sjå heile utdanningsløpet under eitt, kan vera bra for både elevane og kommunen, som kan tenkja heilskapleg.

I tillegg til at me har behandla meldinga til regjeringa, har òg komiteen utfordra regjeringa på ein del andre politikkområde, og ønskjer å utfordra regjeringa til å greia ut enkelte ting litt meir. Eg skal nemna tre eksempel.

Innanfor dispensasjonspolitikken er det som står igjen no – etter at regjeringa har gått langt når det gjeld å forenkla plandelen av plan- og bygningsloven, etter at dei har behandla plansakene meir positivt gjennom å seia at fylkesmennene skal vektleggja lokalt sjølvstyre sterkare, men òg at klagesakene blir behandla meir positivt – som det neste steget dispensasjonar, der kommunane i dag opple-

ver at her er framleis fylkesmennene strenge, og her er fylkesmennene klageinstans for kvarandre, med settefylkesmann. Der peikar fleirtalet i komiteen på at utanom dyrka mark og kulturminne, skal me flytta meir av ansvaret innanfor dispensasjon til kommunane. Me gler oss til at departementet greier det ut vidare, til stor glede for det folkevalde nivået, som då skal få meir ansvar og tillit til å løysa mindre dispensasjonar sjølve.

Så har fleirtalet i komiteen peika på skilt. Det er jo ei kjensgjerning at mange lokalpolitikarar har vore oppgitt opp gjennom åra fordi Statens vegvesen seier nei til å skilta til ein attraksjon, til ei bedrift eller til noko som lokalpolitikarane synest er viktig. Me synest at kommunane skal få lov til å bestemma meir sjølve innanfor det området òg, og utfordrar regjeringa på å gå lenger i å gje kommunane myndigheit til å seia kva det skal skiltast til, og korleis skiltpolitikken skal vera.

Så har me òg lytta til ordførarar i denne prosessen. Då komiteen var på besøk i Hordaland, fortalde ordføraren i Fitjar, Wenche Tislevoll, om korleis ho opplevde staten når det gjeld det å setja adresser i kommunen hennar. Ho hadde eit ønske om at ei bygd skulle heita Vistvik. Så seier Statens namnekonulent at nei, det skal heita Vistvika, med a-ending, og så fekk ho eit langt brev om at dei no måtte endra adressenamna i kommunen, dersom ikkje måtte dei reisa ei namnesak, og så var det eit klageorgan som skulle ta stilling til det. Den utfordringa tok me på strak arm og formulerte inn at òg på dette området må kommunane få lov til å bestemma meir. Det er kanskje ikkje ei oppgave som eignar seg for statleg overstyring om det skal vera a-ending i Vistvik eller ikkje.

Me har ei melding som er god, og som flyttar betydeleg makt nedover. I tillegg er favorittkapittelet mitt i meldinga forholdet mellom stat og kommune. Her varslar me at me skal ha ein gjennomgang av korleis staten stiller seg til kommunesektoren, og overbyggingen vår er at det skal vera mindre tilsyn og meir tillit. Me har tillit til at kommunane kan vareta rolla si betre sjølve, og me treng ikkje å ha så mange tilsyn som me har i dag – me skal ikkje slutta med tilsyn, men me skal gje meir tillit og ha meir fokus på eigen kontroll og egne vurderingar enn at staten skal passa på alt mogleg. Derfor er me veldig glade for at me skal ha ein gjennomgang av kva fylkesmannen si rolle skal vera i framtida. Me er veldig tydelege på at fylkesmannen skal gjennomføra tilsyn, kontroll, beredskap og nokre rettleiingsoppgaver, men skal i mindre grad overstyra lokaldemokratiet. Det er ei tydeleg retning frå denne regjeringa.

Når denne meldinga fullt ut blir sett ut i livet gjennom utgreiingane og gjennom at ein får på plass nye oppgaver, vil tida til norske kommunestyre bli brukt mindre til å diskutera at fylkesmann og stat har blanda seg inn i ting, diskusjonen i kommunestyra skal gå meir på korleis ein skal yta endå betre tenester til innbyggjarane sine. Denne meldinga gjev meir tillit og fleire oppgaver, kommunane får moglegheit til å sjå fleire tenester i samanheng, og kommunane skal få siste ordet i langt fleire saker.

Noreg er allereie i verdstoppen når det gjeld å ha eit velutvikla lokaldemokrati med mange oppgaver. I dag tek

Stortinget nye steg for å visa kor viktig lokaldemokratiet er for innbyggjarane i landet vårt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [11:13:49]: Parallelt med den såkalte tidenes overføring av oppgaver til kommunene vil regjeringa frata kommunene makt og myndighet i andre prosesser. Skatteinnkreving har vært nevnt. Det er også slik at Fremskrittspartiet vil fjerne konsesjonsloven, og da følger også boplikten med. Den kommunale boplikten er et virkemiddel som den enkelte kommunen har for å sikre helårig bosetting, som ca. 80 norske kommuner benytter seg av, deriblant en rekke Høyre–Fremskrittsparti-styrte kommuner. Hvaler er en av dem, der Fremskrittsparti-ordføreren sier: «En oppheving av boplikten vil gi alvorlige konsekvenser for Hvaler-samfunnet.» Hvorfor har ikke Fremskrittspartiet på Stortinget større tillit til sine egne enn at de vil la Fremskrittspartiets ordfører på Hvaler og andre kommunepolitikere rundt om i Norge fortsatt ha dette?

Helge André Njåstad (FrP) [11:14:50]: For Framstegspartiet er forholdet mellom stat, fylkeskommune og kommune viktig, der me flytter oppgåver, men det er òg eit viktig grunnleggjande prinsipp for oss at innbyggjarar og enkeltmenneske har sine rettar. Når det gjeld denne typen spørsmål, ønskjer me faktisk å gå endå lenger og delegera meir makt og myndigheit frå det offentlege på alle tre nivå ned til den enkelte innbyggjar, slik at dei kan organisera sine liv og velja kvar dei skal bu.

Me registrerer òg at det er buplikt i ei rekkje kommunar, men me er ikkje like bekymra for at effekten vil bli at desse kommunane vil tapa innbyggjarar på at buplikta blir oppheva. Det som kan skje, er at dei får innbyggjarar som verkeleg vil bu i kommunen. Dei må leggja seg i selen for å vera attraktive for at folk skal velja å bu i kommunen. Me trur det er ein god politikk. Ikkje minst er det ein veldig god politikk for dei enkelte innbyggjarane, som då får større valfridom for kvar dei skal bu og leva sine liv.

Helga Pedersen (A) [11:15:47]: Jeg fortsetter å sitere Fremskrittspartiets ordfører på Hvaler. Han sier:

«Men en enda mer alvorlig konsekvens er det prisen vi vet oppstår, den konkurransen om boliger vi gir barnefamilier som vil flytte til Hvaler problemer. Vi må få barnefamilier hit. Ellers får vi en uheldig samfunnsutvikling».

Er det slik at Fremskrittspartiet bare vil gi mer makt til lokaldemokratiet når lokaldemokratiet gjør det Fremskrittspartiet på Stortinget ønsker å gjøre? Burde ikke lokaldemokratiet på Hvaler få gjøre disse vurderingene?

Helge André Njåstad (FrP) [11:16:28]: Lokaldemokratiet på Hvaler skal få gjera det som lokaldemokratiet på Hvaler synest er riktig innanfor dei politiske rammene som blir trekte opp herifrå, der ein på nokre område gjev den enkelte innbyggjaren meir makt.

Eg er heilt einig med Eyvind Borge i Hvaler i at det er

viktig å leggja til rette for at barnefamilier skal få billige tomter og billige bustader i Hvaler. Det er nettopp derfor denne regjeringa og dette stortingsfleirtalet skal gje kommunane større sjølvråderett innanfor arealpolitikken, slik at Eyvind Borge kan regulera fleire tomter og fleire byggjefelt. Dersom det er ein barnefamilie som ønskjer å bu på heimlassen og det ikkje er rette status i kommuneplanen, kan Eyvind Borge i større grad bruka dispensasjonshøvet med det vedtaket me gjer i dag, enn han kunne før, nettopp for å leggja til rette for at fleire skal bu på Hvaler. Me trur det er ein betre politikk for å sikra fleire innbyggjarar og fleire barnefamilier der enn å ha buplikt og andre ting som skal tvinga folk til å bu der.

Helga Pedersen (A) [11:17:26]: Jeg registrerer at kommunalkomiteens leder mener at han gjør bedre og riktige vurderinger av situasjonen på Hvaler enn det Fremskrittspartiets ordfører på Hvaler gjør. Synes ikke komiteens leder at det er et paradoks at man snakker om en styrking av lokaldemokratiet når man skal overføre borgerlig vigsel, notarialforretninger og regelstyrte statlige ordninger, mens man samtidig vil dra inn makt og myndighet som lokaldemokratiet faktisk har i dag, og som de veldig sterkt ønsker å beholde, herunder Fremskrittspartiets egen ordfører?

Helge André Njåstad (FrP) [11:18:09]: No er det ikkje snakk om å dra inn noka makt i denne samanhengen. Det er snakk om å delegera ut til fleire innbyggjarar. Det er ikkje noka hemmelegheit at Framstegspartiets program har vore tydeleg på at buplikt og den typen spørsmål er noko som me prinsipielt meiner ikkje skal liggja til folkevalde å bestemma, men det skal vera ein regel som er generell for alle innbyggjarar.

Det er heller ikkje slik at eg har gjeve uttrykk for eg veit betre kva som er eigna på Hvaler. Eg har berre peikt på at på nokre område tek me vekk buplikt, men på andre område styrkjer me plan- og bygningsloven, slik at me lagar fleire verktøy til dei som er folkevalde på Hvaler, så dei kan utforma den politikken som er best for Hvaler. Korkje eg eller andre veit kva som er best, men me set kommunane i stand til å utføra ein god politikk, òg på Hvaler.

Heidi Greni (Sp) [11:19:07]: Fremskrittspartiet legger stor vekt på at regjeringa vil redusere byråkratiet og fremme effektivitet. I oppgavemeldingen er de konkrete forslagene til oppgaveendringer først og fremst overføring av oppgaver internt i kommunesektoren, ved at videregående skole, kollektivtrafikk og tannhelsetjenesten foreslås overført til større kommuner. For det første er det slik at det blir langt flere å dele ansvaret for disse oppgavene på etter regjeringens forslag. For det andre legges det opp til at det må bygges opp parallelle administrasjoner, om vi følger stortingsflertallet, for de vil både opprettholde fylkeskommunen og gi kommunene anledning til å overta skole og kollektivtrafikk.

Hva er det i disse forslagene som fremmer avbyråkratisering og større effektivitet?

Helge André Njåstad (FrP) [11:20:02]: Parallele administrasjoner er det jo ikkje snakk om. Her er det snakk om at den administrasjonen som kommunen har, dersom ein skal ha eit forsøk, òg skal få lov til å tenkja 1. klasse og ut vidaregåande i staden for 1.–10. klasse. Det er allereie fagfolk i dei kommunane, og då må dei godtgjera i søknaden at dei vil få det til.

Når ein stiller spørsmålet om kva som ligg i mindre byråkrati i meldinga, anbefaler eg representanten Greni å lesa både denne meldinga og den om kommunereforma for å sjå heilskapen her. Då ser ein at med færre kommunar vil ein få mindre byråkrati og meir pengar frigjorde til tenesteyting til innbyggjarane. Det er nettopp heile poenget: Me skal organisera Noreg smartare.

Karin Andersen (SV) [11:21:01]: Det er jo ingen forskning som tilsier at det er mindre byråkrati i større kommuner enn i små, i hvert fall ikkje hvis de bikker en viss størrelse.

Jeg tror det som har opprørt folk mest ved behandlingen av dette, er Fremskrittspartiets totale snuoperasjon når det gjelder mennesker med funksjonsnedsettelse og utviklingshemning. Nå sier Njåstad sjøl at innbyggerne har sine rettigheter, men så er han med på å svekke tilsynet med de store kommunene og at de følger opp disse rettighetene. En er altså med på å legge oppgaver til kommunene som handler om hjelpemidler, varig tilrettelagt arbeid, habilitering og rehabilitering – helt uten utredning, som alle fagmiljøene og organisasjonene til dem det gjelder, er imot.

Da har jeg behov for å spørre: Hva er det som har endret seg fra de siste åtte åra til Fremskrittspartiet har sittet i regjering, der de har slåss som løver for at dette skal være statlig politikk, at rettighetene skal være like i hele landet, og at staten skal passe på det?

Helge André Njåstad (FrP) [11:22:13]: No må eg berre korrigerer representanten Andersen litt når ho seier «helt uten utredning». Dei fire eksempla ho nemnde, skal jo sjåast på vidare, slik at det blir gjort ei skikkeleg god og grundig vurdering.

Eg deler ikkje den grunnpremissen om at så lenge staten har ein byråkrat som har ansvaret for ei teneste, er det bra, eller den generelle mistilliten til at alle lokale folkevalde, alle som jobbar i kommunane, ikkje evnar å få dette til. Dersom me flyttar oppgåver med dei to premissane som eg sa, nemleg at pengane skal følgja med, og at dei individuelle rettane ligg fast, har eg stor tillit til at dei som sit i ein kommune og er nærmare, kan gje eit betre tilbod, fordi dei kan sjå ting under eitt, og fordi dei er nærmare den enkelte brukaren.

Så eg er heilt trygg på at dei oppgåvene me etter ei utgreiing og etter ein vidare prosess flyttar ned til kommunane, skal medføra betre tenester. Det er nettopp derfor me gjer det. Me gjer det ikkje for gøy; me gjer det for å skaffa innbyggjarane betre tenester.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Geir S. Toskedal (KrF) [11:23:27]: Det er to måter å drive samfunnsledelse på. Den ene er offensivt å gripe fatt i utfordringene, den andre er å la frykt og unnfallenhet slå inn. Kristelig Folkeparti er glad for at vi er i gang med reformjobben. Det er et overmodent endringsarbeid som vil ta tid framover. Jeg vil takke for lydhørhet og samarbeid med saksordføreren og samarbeidspartiene.

Oppgavemeldingen gir både føringer og svar på hvilke oppgaver kommunene kan ha de neste 40-50 år. Kristelig Folkeparti ser fram til å delta videre om klargjøring av kommuneoppgaver og flytting av oppgaver fra statlige organ, herunder fysisk flytting av arbeidsplasser. Det viktigste er at det blir bedre folkestyre og god kvalitet i tjenestene for folk. Kristelig Folkeparti ønsker en bred politisk plattform for dette videre framover.

Vi er glad for gjennomslaget om at det skal legges til grunn tre folkevalgte politiske nivåer i Norge, og at vi får en stortingsmelding om fylkes- og regionnivået våren 2016. Jeg sier som skipper Worse: Det kom sent – herr president – men det kom godt!

I alt reformarbeid skal det være fokus på å sikre kvalitet og sørge for mest mulig likt tjenestetilbud i alle deler av landet.

Statsråd Sanner har brukt ordet «robust» og har måttet tåle litt harselering over ordet. Men ordvalget oppsummerer kjernen i hvorfor reformen er viktig. La meg derfor i all beskjedenhet nevne at Kristelig Folkeparti har brukt samme ordet to ganger om dette i sitt program – et program som ble skrevet før statsråd Sanner ble reformminister.

I programmet sier Kristelig Folkeparti at «en rekke kommuner har utfordringer med å rekruttere og beholde robuste fagmiljøer. Også for å ivareta balansen mellom lokaldemokrati og stat, kan det være nødvendig å etablere større og mer robuste kommuner.»

La meg understreke det siste. I reformen må staten gi fra seg mer. På en rekke områder må man gå staten etter i sømmene og sikre at politisk skjønnsutøvelse foretas av folkevalgte.

Når en oppgave overføres til kommunene, skal det følge finansiering med. Individuelle rettigheter skal stå fast. Regjeringen må komme tilbake med endelige forslag til oppgaver og strukturer til kommunene våren 2017. Da skal de endelige vedtakene fattes.

Jeg er glad for at mange kommuner er godt i gang med lokale reformprosesser. Gode prosesser og frivillighet er nøkkelord for å lykkes med en slik styringsreform. De store må være rausere og gi, og de mindre må aktivt delta ved å tenke ny og bedre struktur sammen for en god hverdagsregion. Alle må tenke ny kommune framfor sammenslåing.

Sett fra Kristelig Folkepartis side er gjennomslagene mange og viktige. Det er nevnt

- videregående skole
- kompetansemiljøene innen tannhelse skal videreføres
- tilbudet om Varig tilrettelagt arbeid og basishjelpemidler med veiledning skal utredes så det blir minst like godt som i dag
- arbeids- og utdanningsreiser fortsetter som før
- familievernet skal ikke til kommunene, men skal styr-

kes og jobbe tettere med de kommunale tjenestene

- frivillighetssentralene skal styrkes og øremerkes
- forsøksordning for barnevernet i noen kommuner
- økt selvstyre innen skiltpolitikken

Generalistkommuneprinsippet skal ligge fast. Formuleringen «som hovedregel» bekymrer når det gjelder generalistkommuneprinsippet. La meg ta den tyren ved hornene med én gang: Den norske geografien og tilhørende bosettingsmønster med fjorder, øyer og fjelloverganger tillater nemlig ikke bruk av sjablonger for å utvikle ny kommunestruktur. Kristelig Folkeparti vil sikre retten til også å være en liten kommune, og vil at innbyggerne sikres gode tjenester gjennom god samhandling med nabokommuner. Dette skal formuleringen «som hovedregel» brukes til. Dette er også en melding til dem som ønsker å bruke formuleringen til å snakke reformen ned.

Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet mener at overføring av mer makt og myndighet til kommunene vil styrke det lokale selvstyret og flytte avgjørelser nærmere innbyggerne. Det skal utredes en samarbeidsregel for mindre kommuner som skal sikre tjenestekvalitet og rettssikkerhet for innbyggerne der en kommune ikke kan ivareta dette ansvaret alene.

Som sagt, vi er undervegs. Men her er fremdeles en stor jobb igjen å gjøre. Og jeg minner både meg selv og mine kolleger i denne sal om at vi til slutt skal måles på om vi har laget en reform som styrker lokaldemokratiet, og som sikrer bedre tjenestetilbud til innbyggerne.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [11:28:18]: Jeg registrerer at Kristelig Folkeparti mener at tannhelsetjenesten bør overtas av kommunene. Da vil jeg egentlig bare gå rett på sak og spørre representanten Toskedal fra Kristelig Folkeparti om på hvilken måte han og Kristelig Folkeparti mener at tannhelsetjenesten vil bli en bedre tjeneste når kommunene nå skal få ansvaret for den.

Geir S. Toskedal (KrF) [11:28:51]: I et samarbeid med andre partier er det å gi og ta. Noen saker vinner vi fram i, andre fremmes av andre og er ikke våre primærsaker. Likevel, når det gjelder tannhelsemiljøene, har vi fått inn en formulering om at disse miljøene kan videreføres dersom kommunene vil. Det betyr at i de regioner, i de fylker og i de kommuner som er tjent med den ordningen som er i dag, mener vi i Kristelig Folkeparti at de kan fortsette dersom de vil. Det blir kommunene som skal avgjøre dette, og jeg oppfordrer fylkeskommunene nå, der de har slike kompetansmiljø, til å samarbeide med kommunene for å sikre disse kompetansmiljøene, som har blitt utviklet og blitt veldig positive i mange deler av landet. De står for kvalitet og innkjøp av utstyr og har en høy kompetanse når det gjelder både videreutdanning og spesielle tjenester for grupper som trenger det. Jeg mener at de nå innenfor reformen kan fortsette som før, hvis kommunene og fylkene vil.

Stein Erik Lauvås (A) [11:29:57]: Jeg får takke for svaret, men det er et faktum at vi har mottatt bekymringsmeldinger fra Finnmark i nord til Østfold i sør og til representantens eget hjemfylke Rogaland i vest når det gjelder flyttingen av tannhelsetjenesten. De som jobber profesjonelt med dette spørsmålet, mener at å flytte denne vil føre til mindre fagmiljøer og gjøre det vanskeligere å nå nasjonale mål. Da er spørsmålet hvilken faglig dokumentasjon Kristelig Folkeparti har som grunnlag for å støtte regjeringen i forslaget. Ville ikke Kristelig Folkeparti da stått seg bedre på å stemme for det de er for og mot det de er mot, istedenfor å dilte etter regjeringen?

Geir S. Toskedal (KrF) [11:30:49]: Nå er det slik at når vi inngår et samarbeid og skal oppnå resultater, er det å gi og ta. Det er nok også velkjent langt inn i Arbeiderpartiet, men kanskje mer kjent i de små partiene.

Når det gjelder det som representanten tar opp, håpet jeg i mitt forrige innlegg å slå fast at hvis disse kompetansesentrene vil fortsette og kommunene vil, kan de det. Det er fullt mulig å få det fram.

Når det gjelder den faglige vurderingen av dette, er det klart at Kristelig Folkeparti ikke er med på noe som skal redusere tilbudet for brukerne. Dette er et veldig viktig tilbud som er utviklet på høyt nivå. Organiseringen av det må vi kunne se på, men kvaliteten i tjenestene firer vi ikke på. Det kommer vi heller ikke til å gjøre i fortsettelsen. Derfor kan disse kompetansmiljøene – hvis kommunene vil – fortsette som før og utvikle seg til beste for folk.

Stein Erik Lauvås (A) [11:31:44]: Da er det fristende å spørre Kristelig Folkeparti: Er de mest fornøyd med det de er med på i denne oppgavemeldingen, eller er de mer fornøyd med de forslagene de har brukt tid på å klare å stanse i dette forslaget?

Geir S. Toskedal (KrF) [11:32:01]: Ja, det premisset virker litt rart – kanskje det kommer fra et parti som ikke behøver å ta så mange hensyn til hvordan småpartier har det. Det er nemlig slik at vi i forhandlinger har fått våre seire, og det er vi veldig glad for, og så er vi veldig glad for det vi har fått regjeringen til å snu i og fått dem med på. Så jeg sier ja takk, vi er veldig fornøyd med begge deler.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplansen.

Heidi Greni (Sp) [11:32:37]: Kristelig Folkeparti og Venstre sier at de har reddet det folkevalgte regionnivå ved at videregående opplæring og kollektivtrafikk fortsatt skal være en fylkeskommunal oppgave. Tannhelsetjenesten har de gått med på at skal overføres kommunene, med de store utfordringene det vil gi for oppsplitting av en god og velfungerende tjeneste.

Når det gjelder nye oppgaver til fylkeskommunene, er det en del ting som skal utredes, men det er ingen tydelige føringer, og man slår ikke fast at det skal komme nye oppgaver til fylkeskommunen på dette tidspunkt.

Hvor sikker er Kristelig Folkeparti på at de har vun-

net en framtid for fylkeskommunen? Jeg tenker da på at det vises til mer aktiv bruk av forsøksloven for å gi kommunene anledning til å overta videregående opplæring, og til at store kommuner kan overta ansvaret for kollektivtrafikken. Er ikke dette fortsatt et forsøk på å sniknedlegge fylkeskommunen?

Geir S. Toskedal (KrF) [11:33:40]: Det synes jeg er en litt utidig insinuasjon mot Høyre og Fremskrittspartiet. De har nemlig snudd i denne saken og sier at regionalt folkevalgt nivå skal bestå. Det står skriftlig, det har de uttalt, det får de stå ved, og det har vi vunnet fram med i disse forhandlingene. Så det fortsatt å si at de forsøker å sniknedlegge fylkeskommunen, synes jeg er en utidig talemåte.

Når det gjelder å fylle det regionale nivået, har tvert imot Høyre og Fremskrittspartiet gått med på og deltatt aktivt i at vi skal fylle det nivået med meningsfylte oppgaver. De har selv kommet med forslag om at det skal rettes en egen stortingsmelding mot dette våren 2016, før kommunene gir beskjed. Derfor mener jeg at Venstre og Kristelig Folkeparti har sikret det fylkeskommunale/regionale nivå.

Karin Andersen (SV) [11:34:48]: Det står merknader i denne innstillingen om at regjeringspartiene fremdeles ønsker en tonivåmodell, og at det er det de jobber for. Når man gir åpninger for at en regjering kan håndtere denne type dispensasjonsordninger, når det er noen som sitter der og veldig gjerne vil få dette til, er det klart at det kommer til å skje. Så jeg må si at jeg er ganske overrasket over at ikke Kristelig Folkeparti, etter to år, ser at man gang på gang inngår avtaler der regjeringen gjør – for å si det sånn – det den vil uansett, og der man strekker strikken absolutt så langt man kan i den andre retningen av det Kristelig Folkeparti vil.

Det som kanskje skuffer meg aller mest, er at Kristelig Folkeparti ikke har parkert de uakseptable forslagene om å fjerne statens ansvar – gjennom folketrygden – for hjelpemidler og for varig tilrettelagt arbeid. Det tror jeg mange organisasjoner, i likhet med SV, er skuffet over.

Geir S. Toskedal (KrF) [11:35:54]: Når det gjelder programmet til Høyre og Fremskrittspartiet, står det at de er for en tonivåmodell. Når det gjelder Fremskrittspartiet og Høyre i Stortinget, er de avhengige av Stortingets flertall, og da er det Stortinget som bestemmer. Jeg håper SV kan bidra til det fortsatt.

Når det gjelder det å være med og styre i et flertall uten å få gjennomslag for alle programposter, tror jeg SV skal tenke på sin forrige regjeringsperiode – det må jo de kjenne igjen.

Når det gjelder spørsmålet om tilbudet om varig tilrettelagt arbeid og hjelpemidler, tror jeg organisasjonene – i alle fall de jeg har kontakt med – har takket oss for det vi har oppnådd. Det skal utredes, tilbudet skal bli minst like godt som i dag, og vi har god kontakt med organisasjonene. Det er vårt hjerteslag i partiet å sørge for at sårbare grupper og grupper som trenger spesielt tilrettelagte ordninger, får dette ivaretatt. Der skal vi stå på

barrikadene – forhåpentligvis i lag med SV – til siste slutt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Heidi Greni (Sp) [11:36:59]: Regjeringen satte av to og et halvt år til kommunenes arbeid med kommunereformen. Vi har så langt brukt ett og et halvt. Kommunene har altså igjen ett år, om de skal følge regjeringens tidsfrister for kommunereformen. Våren 2016 skal de ha konkludert om hvilke løsninger de mener de er best tjent med lokalt: å fortsette som egen kommune, eller å slå seg sammen med en eller flere av nabokommunene.

Senterpartiet har hele tiden kritisert og sagt at oppgavene burde være på plass først, før de startet nabopraten, men har blitt forsikret om at de skulle være på plass når oppgavemeldingen kom våren 2015. Jeg tror mange kommuner er akkurat like vise som de har vært hittil. Oppgavemeldingen skulle være motoren som drev kommunereformen framover. Her skulle forslagene til massiv overføring av statlige oppgaver til kommunene fremmes, slik at det ble klart for alle at regjeringens ord om lokaldemokratireform og styrket lokalt folkestyre skulle bli fulgt opp med handling. Slik ble det ikke, kan vi i dag konstatere.

Regjeringens oppgavemelding dreier seg først og fremst om behovet for nye utredninger på områder som kan være aktuelle å overføre fra stat til nye og større kommuner. Regjeringen varslet en lokaldemokratireform. Resultatet er først og fremst forslag til oppgaveoverføring innen kommunesektoren. Regjeringen legger i oppgavemeldingen opp til en oppgavedifferensiering mellom kommuner som vil avle mer byråkratiske og mindre effektive løsninger, og de legger opp til A- og B-kommuner. Dette kan ikke Senterpartiet være med på.

Senterpartiet mener det er behov for reformer i kommunesektoren gjennom å desentralisere oppgaver fra statlige myndigheter til kommunene og fylkeskommunene og gjennom å styrke det lokale folkestyret for å gi flere mulighet til å delta i utviklingen av sitt lokalsamfunn. Regjeringens kommunereform svarer ikke på disse utfordringene, men bidrar til sentralisering og svekket folkestyre. For regjeringen har sanering av landets kommuner blitt viktigere enn å tilføre mer makt og myndighet til kommunesektoren. Systemet går framfor innbyggerne.

Jeg vil understreke at for Senterpartiet er det ikke aktuelt å støtte forslag om å slå sammen kommuner med tvang, slik regjeringen fortsatt legger opp til gjennom framlegging av en lovproposisjon våren 2017 med forslag til ny kommunestruktur. Flertallet holder fast ved at lovproposisjonen skal fremmes. Deres utsagn om at de legger frivillighetslinjen til grunn, har dermed ingen troverdighet.

Regjeringen holder fast ved at nye og større kommuner vil gi folk bedre tjenester og styrke lokaldemokratiet. Det finnes det ikke noe faglig belegg for. Difis innbyggerundersøkelse viser at folks tilfredshet med tjenestetilbudene innen primæroppgavene – skole, helse og omsorg – er høyest i mindre kommuner. Manglende evne til rekruttering av personell i mindre kommuner, som til barnevernet, blir brukt som argument. Heller ikke dette er det faglig belegg

for. Problemet er like stort i større kommuner. Mye kunne vært bedre i kommunesektoren, men det har ikke noe med kommunestørrelse å gjøre.

Kommunereformen og oppgavemeldingens forslag vil virke sentraliserende. Det er beklagelig at dette ikke diskuteres åpent i regjeringens dokumenter. Kommunestrukturens betydning for distriktspolitikken er helt fraværende i mandatet regjeringens ekspertgruppe har fått for å drøfte oppgavedelingen. Faktum er at kommunene, spesielt i distriktene, er viktige for bosetting, arbeidsplasser og verdiskaping også gjennom privat sektor. Kommuneadministrasjonen i seg selv utgjør kompetansearbeidsplasser som gir ungdom med høyere utdanning mulighet til å bosette seg utenfor de største tettstedene. Mindre kommuner driver et aktivt tiltaksarbeid for å fremme næringsutvikling. Private er avhengig av et visst miljø og offentlig serviceapparat hvis de skal etablere seg. Disse forholdene må gis langt større oppmerksomhet i det videre arbeidet.

Ekspertutvalget mener staten må redusere sin detaljstyring av kommunesektoren for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer. Dette er heller ikke fulgt opp gjennom konkrete forslag. Tvert om legger regjeringen opp til økt statlig styring, gjennom bl.a. forsøk med statlig finansiering av eldreomsorgen.

Jeg må si meg enig med lederen i KS når hun sier at «en reform som i praksis fører til at det folkevalgte regionale nivå svekkes, er en reform for enda mer statlig styring». Nettopp når det gjelder det folkevalgte regionale nivået, har regjeringen lidd nederlag i sitt møte med Stortinget – flertallsmerknadene i innstillingen er tydelige på at fylkeskommunen skal videreføres. Det er jeg glad for, men er usikker på hva som ligger i dette. Det ligger stor usikkerhet i hvem som skal ha ansvaret for kollektivtrafikken, siden det åpnes for at større kommuner kan overta denne – det samme når det gjelder en aktiv bruk av forsøksloven for å overlate ansvaret til videregående skoler til de største kommunene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjørn Lødemel (H) [11:42:38]: Det var ikkje mykje oppløftande å høyre frå representanten Greni når det gjeld kommunereforma og oppgåvefordelinga. Regjeringa har allereie etter to år levert fleire store reformer innan forvaltning, samferdsle, helse, arbeidsliv og utdanning. Senterpartiet har vore kritisk til det meste av dette. Det som har vore gjennomgangsmelodien frå Senterpartiet, er at alt skal vere som før, og at alt som er nytt, er farleg. Er det ein bevisst strategi frå Senterpartiet si side å skape frykt for endringar?

Heidi Greni (Sp) [11:43:13]: Senterpartiet vil ikke segmentere det som er. Når det gjelder f.eks. politireformen, var vi innstilt på at det skulle reduseres til 19 politidistrikt, men Senterpartiet er ikke for reformer som fører til sentralisering, som fører til et annet bosetningsmønster i Norge, og som fører til utrygghet for folk i distriktet. Og det som er fellesnevneren for alle disse reformene, er nettopp at det legges opp til en storstilt sentralisering – både av

folk, av makt og av arbeidsplasser. Det vil ikke Senterpartiet være med på.

Bjørn Lødemel (H) [11:43:54]: Spørsmålet mitt var om det er ein bevisst strategi frå Senterpartiet si side å skape frykt for endringar, og det kan representanten få ein ny sjanse til å svare på. Men i motsetning til Senterpartiet sentralt er det stor oppslutning om prosessane, om kommunereforma, mange plassar. I Sogn og Fjordane har ni–ti kommunar kome langt i denne prosessen. Mange av desse lokalpolitikarane som jobbar med desse gode prosessane, er frå Senterpartiet, og det er òg tverrpolitisk einigheit om mykje av det som dei jobbar med.

Det er òg mange av Senterpartiet sine lokalpolitikarar som er positive til kommunesamanslåing, og dei går i spissen for slike prosessar. Vil Senterpartiet på Stortinget heie på desse?

Heidi Greni (Sp) [11:44:37]: Som representanten Lødemel er veldig godt kjent med, er det stort sett senterpartiordførere som også tidligere har tatt initiativ til kommunesammenslåing. Og denne myten som man prøver å skape, om at Senterpartiet er imot kommunesammenslåing, har jeg gjort mange forsøk på å ta ned – som har vært veldig mislykkede.

Senterpartiet er ikke imot kommunesammenslåing, Senterpartiet er imot tvangssammenslåing av kommuner. Vi har tvert imot oppfordret alle kommunene til å være med på disse utredningene – for å kartlegge sine sterke og svake sider, og for å se hvilken kompetanse man har i kommunene. I neste omgang må kommunestyret ta stilling til hva som vil være best for deres innbyggere i framtiden. Er det å fortsette som egen kommune? Er det å inngå interkommunalt samarbeid? Eller er det å slå seg sammen med noen? Men det er det de folkevalgte lokalpolitikerne som skal bestemme. Det er ikke slik at først når du og jeg går opp trappa på Stortinget, klarer vi å få nok intelligens til å bestemme kommunestrukturen i Norge. Det må det være lokalpolitikerne som bestemmer og ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Presidenten ber om at taletiden overholdes.

Helge André Njåstad (FrP) [11:45:59]: Innlegget til representanten Greni omtala regjeringa langt meir enn Senterpartiet. Det same gjer merknadene. Det står langt meir i Senterpartiets merknader om regjeringas politikk enn om Senterpartiets eigen politikk.

Eg har prøvd å leita etter kva det er Senterpartiet ønskjer å flytta ned til kommunane og registrerer berre at det blir vist til at dei har nokre forslag, men eg ser ingenting konkret. Eg vil gjerne utfordra representanten til å vera konkret: Kva oppgåver er det Senterpartiet ser føre seg at kommunane kan løysa i staden for staten?

Heidi Greni (Sp) [11:46:31]: Utgangspunktet for Senterpartiets framlegg, de 21 punktene som vi refererer til i merknadene, er at det enten skal gi bedre tjenester til inn-

byggerne eller at det skal gi mer lokaldemokrati når vi flytter oppgaver.

Vi er veldig glad for at det nå skal utredes og flyttes oppgaver fra fylkesmannsambetet til fylkeskommunen. I utgangspunktet mener jeg at alle oppgaver som er avhengig av politisk skjønn, skal utøves av politikere og ikke av byråkrater.

Vi er opptatt av å se på den voldsomme «direktoriseringen» av Norge. Nå har den blå-blå regjeringen videreført det med å opprette stadig nye direktorater, og det blir stadig flere byråkrater. Vi mener det er en form for ansvarsfraskrivelse. Mange av de oppgavene bør plukkes ned av direktoratene og legges ut på regionalt nivå. Det må tilbake til politisk styring. Det er hele hovedprinsippet: Alt som er underlagt politisk styring, skal utføres av politikere.

Geir S. Toskedal (KrF) [11:47:45]: I 1965 ble det, etter Schei-komiteens arbeid, foretatt en reduksjon av antallet norske kommuner fra ca. 720 til ca. 450 – nesten en halvering. Og det var slett ingen frivillighetsreform. Det er mange meninger om den. Mener representanten Greni at de folkevalgte lokalpolitikere også skulle tatt den avgjørelsen den gangen? Hvordan stilte Senterpartiet seg den gangen til reduksjon av antall kommuner? Det er for så vidt mindre interessante spørsmål. Det som er interessant, er at partiene følger jo med hverandre, på hva de mener om det ene og det andre. Da har jeg lyst til å spissformulere min oppfatning av Senterpartiet sentralt i et spørsmål: Kan jeg få høre at Senterpartiet har en eneste grunn for at vi bør gå til en kommunereform?

Heidi Greni (Sp) [11:48:38]: Det er mange gode grunner til at vi bør ha en kommunereform, men den bør ikke handle om kommunestruktur. Det bør handle om en kommunereform der innbyggerne og gode tjenester til innbyggerne er i sentrum.

Hvis spørsmålet var: Kan det være positivt å slå sammen noen kommuner? Ja, det kan være positivt å slå sammen noen kommuner. Det kan gi sterkere fagmiljøer, det kan gi mindre sårbarhet på enkelte tjenester. Men igjen – det er det lokalpolitikere i kommunene som må avgjøre.

Jeg er veldig skuffet over at Kristelig Folkeparti ikke har tiltro til sine lokalpolitikere. De er med på merknader om at det skal komme en lovproposisjon til Stortinget våren 2017 der Stortinget skal overkjøre lovlig fattede kommunestyrevedtak, der vi skal frata lokalpolitikere all makt og der vi da tror at vi har så mye bedre greie på hvordan det skal se ut enn dem som faktisk har lokalkunnskapen.

André N. Skjelstad (V) [11:49:48]: Jeg hørte med stor interesse på da representanten Njåstad spurte representanten Greni om disse 21 punktene, som ble referert i saksframlegget i dag.

Representanten Greni hadde mer omtale av regjeringens politikk enn av egen politikk. Det kunne for meg vært litt interessant å høre om de 21 punktene som ikke er omtalt noen plass – om det er en form for kollokvie-

gruppe, eller at de ikke skal nevnes, bare at det er 21 punkter.

Men jeg hører at det er så stor motstand mot å videreføre en forsøkslov, som representanten Grenis parti i regjering også hadde. Hva er forskjellen på det når det nå gjøres tydelige innskrenkinger på det som legges fram i dag, i forhold til det som var mer åpent under den forrige regjeringen? Hva mener representanten Greni er forskjellen på dagens forsøkslov, etter dagens debatt?

Heidi Greni (Sp) [11:50:51]: Forsøksloven har ligget der hele tiden – det har representanten Skjelstad rett i.

Jeg vil si det utgjør en stor forskjell at det ligger en forsøkslov der under en regjering som ser at dette vil gi dårligere tjenester. Denne forsøksloven ønsket ikke vi å utnytte. Jeg regner med at representanten sikter til forsøk med videregående skoler til større kommuner. Vi har nå en blå-blå regjering som ønsker denne tjenesten overført til store kommuner. Det er grunn til å frykte at de vil åpne for forsøk i disse kommunene. Det vil føre til en utarming av tilbudet i restkommunene. For å ta mitt eget fylke som eksempel: Trondheim har over 60 pst. av elevplassene. Det vil da gi dobbelt byråkrati, og det vil gi veldig mye dårligere tjenester til dem som ligger utenfor Trondheim kommune.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karin Andersen (SV) [11:52:00]: Mer lokaldemokrati er ikke å dytte flere oppgaver det ikke er penger til, ned til kommunene. Man må starte med å gi nok penger til de oppgavene kommunene allerede har, og det vil SV.

SV er for å styrke kommunenes økonomi kraftig, slik at de kan ansette nok folk, ha sterke fagmiljøer, rekruttere og beholde folk både i omsorg og i skole, istedenfor å bryte opp fagmiljøer, slik regjeringen og flertallet nå foreslår, eller å svekke rettighetene til innbyggerne, som også vil bli en konsekvens av noen av de forslagene som regjeringen og flertallet nå støtter opp om.

En kan kanskje si det slik at SV er det partiet som ønsker den mest robuste kommuneøkonomien av alle partiene, og det vil man se når man behandler kommuneøkonomien senere. Det betyr at vi har den største tilliten til lokalpolitikere, for vi mener at de – punkt én – skal ha avgjørende innflytelse på om kommunene skal slå seg sammen eller ikke, og de skal få støtte av SV hvis de gjør det, men vi har også større tillit til at de kan forvalte en større del av økonomien enn det de andre partiene på Stortinget har.

Vi ønsker viktige reformer i kommunesektoren når det gjelder å ha bemanningsnormer, både i skolen og i omsorgen, og andre viktige reformer i lokaldemokratiet som skal gjøre at både skole og omsorg og andre oppgaver til kommunene blir bedre. Men vi – i motsetning til denne regjeringen og flertallet – forplikter oss til å finansiere det.

Den saken vi behandler nå, er et forslag uten retting. Parallelt med at man foreslår å legge noen oppgaver til kommunene, sentraliserer man her andre viktige, store oppgaver som allerede ligger til kommunene, slik som sentralisering av skatt – det har da blitt nedstemt, det var bra.

Det er jo en oppgave som kommunene i dag gjør godt. Konesjonsloven har vært nevnt her tidligere.

Så sier man at man skal ha tre forvaltningsnivåer, men man angriper systematisk oppgavene til region- og fylkesnivået. Når flertallet vil at store kommuner skal kunne overta ansvaret for videregående opplæring og kollektivtrafikk, overta tannhelse, river de opp store, gode fagmiljøer som fungerer bra i dag. Hvis store byer får overta videregående skoler – og det vil de nok med den hjemmelen som ligger der, og med denne regjeringen som ønsker å godkjenne slike søknader – risikerer man at elever som bor i distriktene, får langt færre valg og dårligere tilbud. Jeg registrerer at man sier at det skal tas hensyn til alle, men jeg lurer på hvem som skal ta det hensynet, hvem som skal ta den beslutningen, hvem som har ansvaret for alle de elevene. Det er ikke særlig tydelig.

Det er det samme med kollektivtrafikken, og det er kanskje verdt å nevne at på høringen var NHO helt fortvilet og rev seg i håret over at det nå skulle bli enda flere de skulle sitte og kontraktsforhandle med. Og så ser jeg at man skriver i innstillingen her at nei, men kanskje, når man har desentralisert dette, må jammen disse kommunene lage noen samarbeidsorganer, og kanskje til og med færre enn det er fylkeskommuner i dag. Så her skjønner man at man har gjort noe som er dumt.

Det mest alvorlige er at stortingsflertallet ikke parerer forslag som diskriminerer utviklingshemmede og dem som trenger f.eks. varig tilrettelagt arbeid, hjelpemidler, habiliteringstjenesten, rehabiliteringstjenesten. Som eneste gruppe tas utviklingshemmede ut av den statlige arbeidsmarkedspolitikken. Gode, tilpassede hjelpemidler krever brede fagmiljøer og kompetanse, slik vi har i dag. Det er heller ikke en lokalpolitisk oppgave, men en rettighet som staten skal finansiere over folketrygden. Dette settes også på spill – uten at en eneste kommune har bedt om disse oppgavene.

Jeg vil vise til at Norge har sluttet seg til FN's konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, og i denne forplikter staten seg på forhånd – før de legger fram forslag – til å konsultere dem det gjelder. Det har regjeringen ikke gjort, og i det videre arbeidet forutsetter jeg at regjeringen lar representanter for disse organisasjonene sitte i de organene som skal jobbe videre med denne saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Frank J. Jenssen (H) [11:57:22]: SV uttrykker stor bekymring for at kommuner skal få én eneste ny velferdsoppgave. Det er forunderlig. De rød-grønne partiene, også SV, har jo over år vært med og støttet overføring av viktige velferdsoppgaver til kommuner – også med den kommunestrukturen vi stort sett har i dag. Det gjelder også mennesker med store hjelpebehov, det gjelder f.eks. HVPU-reformen, Samhandlingsreformen og Opptrappingsplanen for psykisk helse.

Hvordan kan det ha seg at kommunene kan ta ansvar for alvorlig syke kreftpasienter og psykisk syke, men ikke for arbeidstiltak og hjelpemidler?

Karin Andersen (SV) [11:58:15]: Jeg registrerer at representanten fra Høyre tydeligvis ikke har lest noen av de faglige anbefalingene som har kommet til disse sakene, at han ikke har fått med seg at regjeringen har brutt våre konvensjonsforpliktelser når det gjelder å rådføre seg med dem det gjelder, og at faggruppene – f.eks. innen habilitering – forteller at dette er så små og spinkle miljøer, og at man ikke må rive dem opp. Når det gjelder varig tilrettelagt arbeid, er det altså én gruppe som regjeringen og representanten nå vil ta ut av den statlige arbeidsmarkedspolitikken, og det er utviklingshemmede. Dette er diskriminering fordi mennesker med utviklingshemming har samme rett til arbeid som andre, og staten har en forpliktelse til å være med og betale dette. Hvis dette ikke skal gå over statsbudsjettet, men være en del av rammen til kommunesektoren, vet vi at man kommer til å måtte slåss om midler med mange andre oppgaver – og staten legger fra seg en forpliktelse de har.

Frank J. Jenssen (H) [11:59:24]: Til det siste kan man for så vidt innvende at verken finansiering eller individuelle rettigheter skal berøres av en oppgaveendring.

Men la meg ta et annet tema. Når man leser innstillingen, ser man – gledelig nok på et vis – at også SV erkjenner at mange kommuner har utfordringer, også med dagens oppgaver, med å løse sine lovpålagte oppgaver. Jeg siterer, som jeg gjorde i innlegget mitt, fra SV's merknad:

«at kommuner som alt i dag ser seg nødt til å samarbeide interkommunalt på mange og tunge ansvarsområder, bør vurdere å inngå mer forpliktende samarbeid med nabokommunene. Disse kommunene bør vurdere om det heller vil være riktig å slå kommunene sammen.»

Har representanten Andersen noen eksempler på kommuner som bør vurdere å slå seg sammen?

Karin Andersen (SV) [12:00:23]: Først viser spørsmålet fra representanten at man ikke skjønner forskjellen på folketrygdfinansierte hjelpemidler og rammetilskudd til kommunesektoren. Det betyr at dette – for å si det sånn – ikke er i trygge hender. Det er en kjempeforskjell om finansieringen av hjelpemidler fremdeles skal ligge under folketrygden, eller om det er øremerkede midler til varig tilrettelagt arbeid over statsbudsjettet.

Ja, SV er for at kommuner som har behov for det, skal slå seg sammen. Vi tror de klarer å finne ut av det sjøl. Lokalt har vi vært med på å ta initiativ til kommunesammenslåing, f.eks. mellom Bodø og Skjerstad. Det som er åpenbart, er at der det ser ut til at det er størst behov for å slå sammen kommuner, handler det om felles areal- og transportplanlegging. Da snakker vi ikke om de små distriktkommunene, for det er ikke der de har problemer. Det er de store kommunene, som allerede er store i dag, som egentlig har dette problemet. Hvis de ønsker å slå seg sammen, så skal SV være positiv til det – uansett hvem det er som ber om det.

Peter N. Myhre (FrP) [12:01:46]: Når vi hører representanten Andersen i dag, forstår vi at Sosialistisk Venstre-

parti har planer om å fremme en rekke forslag om å tilføre massevis av penger til kommunene over statsbudsjettet. Da er spørsmålet mitt: Er dette en helt ny strategi som SV nå plutselig har kommet på – i hvert fall når man sammenlikner med hva SV sto for i løpet av den tiden da Sosialistisk Venstreparti var en del av den rød-grønne regjeringen?

Karin Andersen (SV) [12:02:20]: Nei. For det første er disse forslagene allerede fremmet i Stortinget som representantforslag, og deler av dette ligger i kommuneøkonomien.

Da SV satt i regjering, var resultatet i kommunesektoren mye bedre enn det det er under denne regjeringen. Under denne regjeringen har det også vært stor skattesvikt i kommunesektoren, som regjeringen har unnlatt å finansiere. Det får store ringvirkninger i kommunesektoren. Jeg har til gode å møte en eneste lokalpolitiker som har jublet over disse forslagene og det som regjeringen og flertallet nå planlegger. De sier at det viktigste for dem er at de får penger til å gjennomføre de oppgavene og de forpliktelsene de allerede i dag har. De er store, de er mange, de er tunge, men man mangler finansiering – spesielt til å kunne ansette nok folk i både skole og omsorg, for der er det store mangler. I eldreomsorgen er det så store mangler at SV har sett seg nødt til å fremme forslag om menneskerettigheter i eldreomsorgen.

Geir S. Toskedal (KrF) [12:03:32]: Jeg synes det var mange gode innfallsvinkler i SVs innlegg, men jeg merket meg at representanten synes at SV – og det var kanskje litt frimodig – var det partiet som måtte ha størst tillit til lokalpolitikkerne. Hvorfor fremmer en da bare forslag om bemanningsnormer og øremerking og ikke et eneste forslag om å flytte oppgaver? Kan det være fordi ordet «folkeparti» er fjernet og en står igjen med «venstreparti», altså ren ideologi og systemtenkning? Men for å gjøre spørsmålet enkelt til slutt, gjentar jeg det jeg hadde til Senterpartiet, der jeg ikke fikk svar. Kanskje jeg får svar fra SV: Kan vi få høre en eneste god grunn til at vi nå skal ha en kommunereform?

Karin Andersen (SV) [12:04:22]: Kommunene har allerede i dag veldig mange oppgaver, som de trenger mer penger til å gjennomføre. Vi ønsker å finansiere de oppgavene, og vi hører på hva som blir sagt lokalt, nemlig at de trenger mer penger slik at de kan ansette nok folk, f.eks. i eldreomsorgen – der de ansatte sliter seg ut, og der mange av de eldre ikke får den hjelpen de skal ha – eller i skolen, der læreren ikke har tid til å prate med alle elevene hver dag. Da er det det som er viktigst. Det er det vi hører på. Men vi har et forslag i denne innstillingen, og det er at kommunene skal ha større makt over f.eks. skolestrukturen. Det er en basisoppgave som kommunene har i dag, som de i prinsippet, mener jeg, burde ha full råderett over – at ikke staten skal kunne godkjenne privatskoler, som gjør at penger går ut av kommuneøkonomien.

Jo, vi har gode forslag til det, men den kommunereformen som denne regjeringen legger fram, er SV imot. Vi

er for frivillig kommunesammenslåing. Vi er imot at noen skal tape eller komme dårlig ut av det.

André N. Skjelstad (V) [12:05:38]: Det var et interessant innlegg representanten Andersen hadde. Forslag uten retning, sier representanten. På mange måter er det en iboende mistillit til det lokale folkevalgte nivå når en ønsker rettighetsfesting og øremerking. Jeg klarer heller ikke å se at representanten svarte på representanten Toskedals spørsmål.

Det er ikke til å komme fra at vi får mange bekymringsmeldinger fra mindre kommuner som har problemer med å rekruttere fagfolk både innenfor miljøsektoren og – ikke minst – det seneste nå: blant sykepleiere. Det er ikke det at de ikke har mulighet til å ansette, men de klarer ikke å rekruttere. Synes ikke representanten Andersen at det er bekymringsfullt, og at det er en grunn til å ha et større og bredere fagmiljø ved at en gjennomfører en kommunereform?

Karin Andersen (SV) [12:06:40]: Hvis man hadde vært sikker på at store kommuner hadde klart det, hadde det vært én ting, men det er man jo ikke. Jeg tror representanten Skjelstad f.eks. må se på denne byen, som mangler bl.a. voldsomt mange førskolelærere. Så det er mange ting som gjør at man ikke klarer å rekruttere og beholde folk. Punkt 1 er at man må ha en kommuneøkonomi som er slik at man faktisk kan drive en arbeidsgiverpolitikk som gjør det mulig å rekruttere. Punkt 2 er at man må utdanne nok folk. Hvis det er f.eks. for få sykepleiere eller for få helsefagarbeidere, som det jo er, må man utdanne flere, og så må man ha en arbeidsgiverpolitikk som gjør det mulig å rekruttere.

Men jeg ser ikke bort fra at det kan være behov for at noen kommuner slår seg sammen, og SV støtter det. SV støtter også at man ikke skal tape på å slå seg sammen, eller at man ikke skal vinne på å slå seg sammen. Dette tror vi faktisk kommunesektoren fullt ut er i stand til å finne ut av sjøl. Det er kanskje den største tilliten vi har til kommunesektoren, men som Venstre tydeligvis ikke har, som vil ty til tvang.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:08:07]: Først vil jeg takke komiteen for en grundig og god behandling av oppgavemeldingen og spesielt takke Kristelig Folkeparti og Venstre, som sammen med regjeringens partiene har funnet gode løsninger. Jeg er glad for at regjeringens forslag i det alt vesentlige støttes av flertallet i Stortinget. Det gir kommunene et godt grunnlag for det videre arbeidet med kommunereformen og gode føringer i arbeidet med regionsreform.

Regjeringen vil bygge samfunnet nedenfra. Vi vil flytte makt og myndighet nærmere innbyggerne, slik at de kan styre mer av sin egen hverdag og sin egen samfunnsutvikling. Vi vil ha bedre velferdstjenester og et levende lokaldemokrati.

La meg minne om hvorfor vi satte i gang kommunereformen: Dagens kommunestruktur ble i all hovedsak til

etter diskusjoner på 1940- og 1950-tallet, og ble iverksatt av Schei-kommisjonen på 1960-tallet. Det var den tiden da Kennedy var president og Beatles toppet hitlistene. Det var det tiåret husholdningene fikk kjøleskap og noen fikk bil.

Siden den gang har det aller meste endret seg – bare ikke kommunestrukturen. Vi har blitt mange flere mennesker i landet, vi bor andre steder enn før, vi har en annen næringsstruktur, og vi lever på helt andre måter.

Kommunene har fått 30–40 nye lovpålagte oppgaver. De får mer ansvar for stadig flere og mer faglig krevende tjenester, tjenester som er avgjørende for innbyggernes velferd. Samtidig har vi en kommunestruktur der halvparten av landets kommuner har færre enn 5 000 innbyggere.

Vi har kommuner med små og sårbare fagmiljø, som ikke kan makte de store oppgavene de har fått. Vi har kommuner som er avhengig av så mye interkommunalt samarbeid for å løse sine oppgaver at de i realiteten er satt sjakk-matt i styringen av tjenestene. Mange kommuner er med andre ord for små for de oppgavene de har ansvaret for.

Mange kommuner har utdaterte grenser som ikke passer med dagens hverdagsregioner. Dagens kommunegrenser står i veien for de gode løsningene i vekstområdene i og rundt de store byene. Skal byområdene kunne håndtere de store utfordringene og mulighetene veksten skaper, må kommunestrukturen endres. Skal vi unngå en for sterk sentralisering, trenger vi større kommuner og sterkere byer i hele landet.

Vi iverksetter ikke kommunereformen fordi vi vil forandre Norge, men fordi Norge er forandret.

Dagens og fremtidens kommuner må sørge for

- bedre og mer helhetlige tjenester til innbyggerne
- gode og trygge lokalsamfunn med vilkår for vekst og utvikling
- god og rettsriktig forvaltning
- en bærekraftig samfunnsutvikling som sikrer at vi har nok boliger, miljøvennlige transportløsninger, spennende arbeidsmuligheter og et sterkt næringsliv

Jeg merker meg at også i innstillingen er det bred politisk erkjennelse av utfordringene ved dagens kommunestruktur. Spørsmålet er om vi evner å gå fra en erkjennelse av utfordringene til å gjennomføre løsningene.

For å referere Arbeiderpartiets tidligere nestleder Helga Pedersen, som i sin tale til Arbeiderpartiets sentralstyre stilte følgende spørsmål om å gjennomføre en kommunereform: Hvordan kommer vi fra A til B? Det er et godt spørsmål, for det er ikke nok å ville det, man må gjøre det. Nå er vi godt i gang, fra A til B, fra erkjennelse til gjennomføring.

Nær sagt alle kommuner er i gang med nabopraten. Stadig flere innbyggere og lokalpolitikere stiller seg positive til sammenslåing av kommuner. Noen er i forhandlinger, andre er ferdig forhandlet.

Den første søknaden om sammenslåing er allerede levert og godkjent. Mange kommuner sier at de er i god prosess og har tro på at de skal få til endring.

Med den innstillingen vi behandler i dag, tar vi enda ett skritt i retning av å gjøre kommunene sterkere og bedre.

Jeg er glad for at regjeringens forslag til nye oppgaver til kommunene i hovedsak får støtte fra flertallet i Stortinget.

Det betyr at vi går fra sentralisering og detaljstyring til desentralisering og maktspredning.

Vi gir kommunene større oppgaver og mer myndighet. Det vil også gjøre det mer interessant å være lokalpolitiker.

Vi gir kommunene flere oppgaver, slik at de kan gi et mer helhetlig tilbud til sine innbyggere. Vi sørger for at tilbudene kan utformes nærmere brukerne, slik at deres ulike behov ses i sammenheng og ivaretas på en bedre måte.

Når kommunene får et større ansvar for tannhelse, hjelpemidler og varig tilrettelagt arbeid, vil brukerne oppleve at tjenester de trenger i hverdagen, blir en del av tilbudet til kommunen der de bor.

Både regjeringen og stortingsflertallet understreker at brukernes rettigheter skal ligge fast. De borgerlige partiene har lang tradisjon for å kjempe frem pasientrettigheter og for å flytte makt fra systemet og til brukerne. Det arbeidet vil fortsette.

Vi understreker også at ressurser skal følge oppgavene, slik at kommunene har en reell mulighet til å videreføre og videreutvikle tilbudene.

Vi har tillit til at folkevalgte fra alle partier i hele landet vil sine innbyggere vel. Vi vet at de jobber med stort engasjement for at barn, unge, eldre, venner, naboer og bekjente i deres eget nærmiljø skal ha et så godt tilbud som mulig. Vi vet at det ikke bare er statlige byråkrater og stortingspolitikere som kan sørge for god velferd.

Når vi nå ruster kommunene til å ta mer ansvar, har regjeringen også satt i gang et arbeid med en generell gjennomgang av den statlige styringen. Målet er å redusere den statlige detaljstyringen og gi mer rom for ansatte, innbyggere og folkevalgte til å finne løsninger som passer for dem i deres lokalmiljø.

Vi har lagt til grunn at generalistkommunesystemet fortsatt skal være hovedmodellen for kommunesektoren.

Nye oppgaver skal som hovedregel overføres til alle kommuner. Hovedbegrunnelsen er at dagens system bidrar til en oversiktlig offentlig forvaltning for innbyggerne og mindre sektorisering og gråsoner. Det er imidlertid gjort et unntak fra dette, ved at større kommuner på visse vilkår kan overta ansvaret for kollektivtransport.

I meldingen foreslår regjeringen å invitere fylkeskommunene inn i kommunereformen, slik at det regionale nivået utvikles parallelt med kommunereformen. Det har vært et sterkt ønske og krav fra Venstre og Kristelig Folkeparti, og derfor har vi funnet gode løsninger med de to partiene.

Vi ser for oss et regionalt folkevalgt nivå som kan ta en større rolle i samfunnsutviklingen og møte de ulike utfordringene regionene i landet vårt står overfor. Endrede kommunegrenser gjør at fylkene også bør se på sine grenser.

Fylkeskommunene vil sommeren 2015 inviteres til å innlede nabosamtaler med sikte på å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabofylker. Fylkene får frist til høsten 2016 med å melde tilbake hva de ønsker. Deretter vil regional inndeling kunne vurderes av Stortinget sammen med kommunegrensene våren 2017.

Det har fra flere representanter vært trukket opp en debatt om varig tilrettelagt arbeid. I meldingen viser vi bl.a.

til en rapport fra Arbeidsforskningsinstituttet, som viser at brukere av VTA ofte blir ofre for en dragkamp mellom kommuner og Nav fordi ansvaret i dag er uklart. Vårt ønske er å ha et klarere ansvar og en mulighet for kommunene til å se mer helhetlig på tjenester.

Mange sier de ønsker sterke lokalsamfunn og mindre statlig sentralstyring. Mange sier at det er utfordringer med dagens kommunestruktur, og at kommunene ikke gir innbyggerne sine gode nok tjenester. Mange sier at vi må drive mer helhetlig når det gjelder samfunnsutvikling, bl.a. for å nå klimamålene. Mange sier at vettet er jevnt fordelt, og at vi må gi lokale folkevalgte mer handlingsrom.

I dag sier vi ikke bare alt dette, vi gjør noe med det. Vi går fra å peke på utfordringene til å gjennomføre løsningene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [12:17:38]: I innstillingen går regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre inn for at man skal utrede det man kaller «en naturlig balanse mellom statlig ansvar og kommunalt ansvar» for hjelpemidler og varig tilrettelagte arbeidsplasser.

Kan kommunalministeren gi en klar og tydelig garanti for at de funksjonshemmedes organisasjoner blir trukket aktivt med i det utredningsarbeidet som skal gjøres, f.eks. ved å sitte i utvalg – at de ikke bare blir henvist til perifere referansegrupper uten reell innflytelse på de konklusjonene som til slutt skal trekkes?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:18:17]: Svaret på det spørsmålet er at selvsagt skal de funksjonshemmedes organisasjoner trekkes med. Hvordan vi gjør det, vil vi selvsagt komme tilbake til. Men det er også slik at vi har hatt møte med de funksjonshemmedes organisasjoner i forbindelse med det arbeidet vi har hatt så langt.

Det som er vårt anliggende når det gjelder oppgaveoverføring, er å gi innbyggerne bedre tjenester. Vi vet at i dag har kommunene delvis ansvar for hjelpemidler. Nav har også et ansvar. Vi tror ikke at dagens ansvarsfordeling mellom stat og kommune er riktig. Vi ønsker å se på hvordan vi kan få en bedre ansvarsfordeling mellom stat og kommune, slik at innbyggerne kan få bedre tjenester. Hvorfor skal det f.eks. være slik at kommunene har ansvaret for midlertidige hjelpemidler, mens staten har ansvaret for varige hjelpemidler? Mange av de hjelpemidlene som eldre har behov for i sin hverdag, er varige hjelpemidler, som kommunen kan ha ansvar for.

Det handler om bedre ansvarsfordeling, bedre ansvars plassering og bedre løsninger for innbyggerne.

Helga Pedersen (A) [12:19:25]: Da håper jeg regjeringen kommer tilbake med noe som er bedre forankret enn det som hittil er lagt fram.

Skole er en av de viktigste og største oppgavene som kommunene har. Derfor er det helt vesentlig for skolen, men også veldig vesentlig for lokaldemokratiet, at den enkelte kommune selv har hånden på rattet når det gjelder sin skolestruktur.

Høyre-ordføreren på Vestvågøy, Jonny Finstad, har bl.a. erfart at en montessoriskole har påført kommunen en dyrere struktur. Han frykter at han må legge ned i den offentlige skolen. Nå åpner regjeringen for langt flere privatskoler. Ventelig vil mange flere kommuner komme i den situasjonen som Vestvågøy er i. Høyre-ordføreren på Vestvågøy mener at lokalpolitikere skal ha avgjørende innflytelse i slike saker, mens Høyre i regjering mener at dette kan Utdanningsdirektoratet bestemme. Hvorfor er direktoratet bedre skikket til å bestemme over dette enn Høyres egne ordførere?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:20:27]: Her har vi funnet gode løsninger sammen med Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet. Vi gjennomfører nå en moderat endring av privatskoleloven, slik at det blir mulig å etablere flere skoler. Det er også spørsmål om innbyggenes behov og foreldrenes rettigheter.

Men la meg si at jeg mener det er flott at det er et lokalt engasjement rundt dette. Det er jo ikke slik at alle Arbeiderpartiets lokalpolitikere danser etter Helga Pedersens pipe heller. For eksempel har den fremragende ordføreren i Skien, Hedda Foss Five, tatt til orde for at Skien burde kunne overta ansvaret for de videregående skolene. Det er også mange andre eksempler på at lokale politikere har andre synspunkter enn det vi har nasjonalt. Det synes jeg er helt greit.

La meg også si at jeg synes Arbeiderpartiets opptreden i denne debatten er forunderlig. Arbeiderpartiet har ikke hatt et eneste forslag om hvordan man kan styrke lokaldemokratiet. Alt har handlet om å kritisere. Man har ikke noen forslag som kan bidra til å styrke lokaldemokratiet. Det sier også litt om Arbeiderpartiets situasjon i dag.

Presidenten: Har Helga Pedersen bedt om tre replikker?

Helga Pedersen (A) [12:21:38]: Ja.

Presidenten: Hun ber om den tredje replikken nå. Det skal hun få, vær så god.

Helga Pedersen (A) [12:21:42]: Tusen takk for det, president!

Det er ikke riktig, det som statsråden sier. Arbeiderpartiet fremmer mange forslag i denne innstillingen – alene og sammen med andre – men vårt utgangspunkt er bedre tjenester til befolkningen.

Spørsmålet mitt handlet heller ikke om interne uenigheter i partiene, men om det ikke er et stort paradoks at Høyre mener at å overføre borgerlig vigsel og tannhelse til kommunene er å styrke lokaldemokratiet, mens de mener at når det gjelder skolestruktur, skal kommunene ikke få denne muligheten. Det statsråd Sanner kaller en moderat endring, er i realiteten et frislipp for privatskoler. Og når dette slippes løs, skal privatskolene finansieres gjennom det ene skolebudsjettet kommunene har. Derfor kommer vi til å få flere eksempler å la Vestvågøy.

Derfor var spørsmålet mitt: Hvorfor mener statsråden

at direktoratet er bedre skikket til å bestemme skolestrukturen i Vestvågøy og i andre kommuner enn Høyres – og Arbeiderpartiets – egne lokalpolitikere?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:22:47]: Retten til å opprette friskoler og retten til å gå i friskole handler også om grunnleggende menneskerettigheter. Dette handler ikke bare om kommunens mulighet til å velge, det handler også om individets rett. Dette er grunnleggende menneskerettigheter.

Så er det jo ikke slik at vi overfører tannhelse til kommunen. Vi overfører ansvar for tannhelse til kommunene. Vi mener at den offentlige tannhelsen hører mer naturlig hjemme sammen med skolehelsetjeneste og kommunehelsetjenestene enn sammen med kollektivtransport og fylkesveier. En av dem jeg møtte på en fylkeskommunal tannhelseklinikk, understreket at det var helt naturlig at de var organisert sammen med kommunen. For som hun sa: Vi er noen av de første som oppdager at et barn er mishandlet eller misbrukt, da er det komplisert at vi ligger på et annet forvaltningsnivå enn skolehelsetjenesten og barnevernet.

Vi flytter oppgaver – ikke for moro skyld, men for å gi innbyggerne bedre og mer helhetlige tjenester.

Heidi Greni (Sp) [12:23:59]: En Difi-rapport peker på at kommunepolitikere mener sterk styring fra direktoratene – når det gjelder både helse, utdanning, naturforvaltning, beredskap osv. – er den største utfordringen for lokaldemokratiet. De peker på økende krav til rapportering, men også til faglig inn gripen. Direktoratene eser ut. Stortinget behandler i disse dager forslag fra regjeringen om å etablere enda et nytt direktorat: Jernbanedirektoratet. Utviklingen i retning av flere og større direktorat videreføres av den blå-blå regjeringen. Oppgavemeldingen gir i svært begrenset grad noe signal om noen endring av dette. Spørsmålet er: Har regjeringen gitt opp sitt første punkt i Sundvolden-erklæringen under vignetten om sterke kommuner, der det heter at de vil «styrke lokaldemokratiet ved å flytte makt og ansvar til kommunene»? Hvor er de konkrete forslagene til overføring av makt og ansvar fra direktoratene til kommuner og fylkeskommuner?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:25:00]: Jeg håper at Senterpartiet i det videre kan bli en alliert i dette arbeidet, for det er ingen tvil om, som vi også har sett i Stortinget under behandlingen av denne saken, at man først og fremst har motarbeidet forslag om oppgaver som vi ønsker å overføre til kommunene, og det har vært få forslag om hvordan man kan redusere den statlige detaljstyringen. Men la meg bare vise til at rehabilitering, forsøk med distriktspsykiatriske sentre, hjelpemidler, boligtilskudd, varig tilrettelagt arbeid, statlig barnevern, tilskudd til frivillighetsentraler, forenkling av utmarksforvaltning, motorferdsel i utmark – alle er eksempler på overføring av makt fra stat og til kommune. Da jeg kom inn i Kommunal- og moderniseringsdepartementet, var det slik at 80 pst. av innsigelsessakene som ble avgjort i departementet, ble avgjort til fordel for staten selv. Den nye regjeringen har gitt kommunene

rett i 80 pst. av sakene. Med andre ord: Det er en klar endring fra statlig detaljstyring og overprøving til større lokal frihet og styrking av lokaldemokratiet.

Heidi Greni (Sp) [12:26:10]: Statsråden har i mange debatter beskyldt meg for å skape et inntrykk av at dette er en tvangsreform. Jeg skal ikke prøve å gå imot det, for jeg oppfatter dette fortsatt som en tvangsreform. Nå er det nok en gang presisert at det skal komme en sak til Stortinget våren 2017 der kommunestrukturen skal slås fast.

Statsråden var i sitt innlegg inne på at vettet er jevnt fordelt i hele landet, og det er i hvert fall en påstand vi er helt enige om. Men hvorfor kan vi ikke respektere at vettet er jevnt fordelt, også når det gjelder vedtak om kommunestruktur? Hvorfor skal det komme en proposisjon til Stortinget våren 2017 hvis ikke dette skal være en tvangsreform? Frivillig kommunesammenslåing behandles ikke av Stortinget. Skal vi ikke nå bli enige om at vettet også er jevnt fordelt når det gjelder kommunestruktur?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:27:08]: Her tror jeg det må være noen misforståelser, for det eneste forslaget om tvang som foreligger i denne innstillingen, det er fremsatt av Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet er det eneste parti som har kommet med et forslag om tvang i denne innstillingen, og det gjelder at Oslo og Akershus fylker, som representerer 25 pst. av landets befolkning, skal slås sammen med tvang. Det er det eneste tvangsforslaget som ligger her.

Når vi mener at det skal legges frem en proposisjon for Stortinget våren 2017, er det fordi vi legger til grunn at det vil være kommuner som ønsker å flytte kommunegrense, og vi ønsker også å se oppgaveendringene i sammenheng med endringer i kommunereformen – og så kan det være noen enkelttilfeller hvor man må gå bort fra frivillighetslinjen. Men vi er veldig tydelige på at frivillighet og gode lokalprosesser ligger til grunn, men at det kan være unntak, slik Stortingets flertall slo fast ved behandlingen av kommuneproposisjonen i fjor.

Karin Andersen (SV) [12:28:21]: «Det har vært bred enighet i Norge om at arbeid skal være et statlig ansvar. Om staten fraskriver seg dette ansvaret for de som trenger det mest, betyr det at vi innfører et A-lag og et B-lag i norsk arbeidsliv. Utviklingshemmede og andre med behov for bistand vil igjen havne nederst ved bordet og risikere at den soleklare retten alle andre har til arbeid, ikke lenger gjelder for dem. Det finnes bare ett ord for dette – diskriminering.»

Dette er ikke mine ord, dette er det styreleder i ASVL, tidligere Høyre-statsråd Victor Norman, som uttaler, og han har rett, for han har greie på det.

Jeg blir bekymret når jeg hører at statsråden nå viser til en undersøkelse som sier at det er noen kommuner som på en måte ønsker å ta hånd om hele mennesket. Ja, jeg kan vise til en rapport fra Norges Handelshøyskole som viser at varig tilrettelagt arbeid er mest samfunnsøkonomisk lønnsomt, og at det ikke kan erstattes av aktivitet, noe som statsråden vil gi kommunene rett til å velge.

Statsråd Jan Tore Sanner [12:29:30]: Jeg tror at på dette punktet må vi bare erkjenne at vi er uenige. Jeg registrerte at representanten Andersen i et tidligere innlegg når det handlet om lokalt ansvar, sa at da er det ikke i «trygge hender».

Vi er uenige når det gjelder hva staten skal ha ansvaret for, og hva lokale politikere skal ha ansvaret for. Vi er tilhengere av et sterkt lokaldemokrati, og vi har tillit til at lokalpolitikere uavhengig av parti vil våre innbyggerne vel – og vi mener at når man ser oppgavene mer i helhet, kan det også gi innbyggerne bedre tjenester. Når det er slik at man har overført ansvar for alvorlig syke og personer med psykisk helse til kommunene, mener jeg det er spesielt at man mener at kommunene ikke skal kunne ha ansvar for enkelte arbeidsmarkedstiltak og hjelpemidler.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Martin Henriksen (A) [12:30:33]: Regjeringa er ofte opptatt av å slå sammen og få større og mer robuste fagmiljøer. Innen videregående skole vil de imidlertid ikke samle, men splitte opp. I dag åpner flertallet på Stortinget for at store bykommuner kan overta videregående skoler. Det skjer uten at regjeringa har sannsynliggjort på hvilken måte det skal gi bedre kvalitet for dem opplæringa er til for, nemlig elevene.

Begrunnelsen flertallspartiene gir for denne endringa, synes jeg er unnvikende. De skriver bare at dagens forsøkslov videreføres – underforstått at det ikke er noen endring. Det kan kanskje stemme i teorien. I realiteten er det et skifte. Til nå har altså ingen tolket loven eller de politiske signalene som at det var en reell mulighet. I dag sendes det et nytt signal fra flertallet på Stortinget om at videregående skoler er «up for grabs» hvis man som kommune er stor nok og ambisiøs nok.

Å drive videregående opplæring er en stor oppgave. Innen videregående opplæring skal fylkene levere 12 forskjellige utdanningsprogram, over 200 skolefag og enda flere lærefag. De skal bl.a. godkjenne lærebedrifter og lærekontrakter, følge opp bedrifter, opprette yrkesopplæringsnemnder, trekke med arbeidslivet i hele regionen, ha oppfølgingstjeneste for dem som faller utenfor, og de skal ivareta de små og smale fagene – alt samtidig som alle elever i alle deler av fylket skal ha et godt tilbud.

Dette er noe som krever gode og robuste fagmiljøer – for å bruke et favorittuttrykk for ministeren. I stedet kan det gå motsatt vei: I stedet for å samle åpner stortingsflertallet for å splitte. Det er ikke veldig klart hvordan denne politikken skal gi et bedre tilbud for elevene. Det er ikke veldig lett å forstå hvordan man får mindre byråkrati av at flere skal gjøre den samme jobben. På hvilken måte blir det mindre byråkrati i et fylke som får to skoleadministrasjoner, to skolesjefer, to oppfølgingstjenester, to inntak, to strukturer? Blir det egentlig mer kvalitet av å ha to fagmiljøer i et fylke, som hver for seg blir mindre enn det man har i dag?

Hvordan skal man kunne beholde regional, folkevalgt styring av skoletilbudet? Svaret er at det blir svært vanskelig. Nå skjer det nemlig to ting på en gang. I den nye pri-

vatskoleloven åpnes det for langt flere private skoleplasser; terskelen for å opprette slike plasser senkes betydelig. Samtidig åpnes det for at bykommuner kan styre videregående opplæring. Da blir fylkespolitikernes helhetsansvar borte. Det gir i hvert fall meg en sterk bekymring for distriktsskolene. At en storkommune som Trondheim, Tromsø eller Bergen skal kunne opprette klasser på egen hånd innen de fagene de vil, kanskje plukke de mest populære tilbudene, vil på sin side føre til at fylkeskommunen må justere sitt tilbud, med økt usikkerhet for skolene i distriktet.

Det er udemokratisk at en stor kommune i praksis skal kunne bestemme skoletilbudet i resten av fylket. Nå er det sånn at man selvsagt kan unngå dette, enten ved å stenge for opptak over grensene eller ved å frata bykommunene ansvar for dimensjoneringa. Men da er det i praksis et forsøk uten innhold og uten mening.

Regjeringas, Kristelig Folkepartis og Venstres nye signaler kan kort sagt gi oss mindre av det vi trenger, og mer av det vi ikke vil ha – flere skoleeiere, men mindre fagmiljøer, færre midler til fylkeskommunene og større usikkerhet for distriktsskolene. Det fragmenterer Skole-Norge når vi trenger helhetstenking.

Når Rogaland er best i landet på å skaffe læreplasser, er ikke det fordi Stavanger har tatt over ansvaret i sin del av fylket. Det er fordi fylket selv, som skoleeier, samarbeider med hele arbeidslivet i sin region. Når Sogn og Fjordane leverer gode resultater, er det bl.a. fordi de har samarbeidet mer, ikke fordi de har delt ansvaret.

Arbeiderpartiet mener at tjenestene bør ledes fra det nivået som er best egnet til det. Videregående opplæring skal levere kompetent arbeidskraft, den skal levere gode kandidater til høyere utdanning. Alt skal skje i samarbeid med arbeidslivet i hele regionen. Det er en oppgave som løses best på et regionalt, folkevalgt nivå, ikke ved å splitte opp tilbudet og pulverisere ansvaret.

Bjørn Lødemel (H) [12:35:39]: Det har lenge vore arbeid for å få på plass ei kommunereform i Noreg, og denne regjeringa har i lag med samarbeidspartia lagt eit godt grunnlag for å få til det. Allereie hausten 2014 blei kommunane i heile landet inviterte til å delta i prosessar med sikte på å vurdere og å avklare om det er aktuelt å slå seg saman med nabokommunar.

Målet med kommunereforma er å sikre gode og likeverdige tenester til innbyggjarane, heilskapleg samordna samfunnsutvikling, berekraftige og økonomisk robuste kommunar og å styrkje lokaldemokratiet.

Det er ei overordna målsetting at kommunane blir styrkte som tenesteproduentar, myndigheitsutøvarar, samfunnsutviklarar og som demokratisk arena.

Kommunereforma skal setje kommunane i stand til å vareta desse oppgåvene på ein betre måte, slik at innbyggjarane kan få betre tenester og kommunane blir betre rusta til å møte framtidige utfordringar.

Samfunnet har utvikla seg svært mykje sidan førre kommunereform på 1960-talet, og kommunane har fått stadig fleire og meir krevjande oppgaver. Mange kommunar er i dag for små til å klare å ta seg av store og krev-

jande oppgaver og i tilstrekkeleg grad sikre rettane til innbyggjarane.

Det er vidare ei utfordring at kommunegrensene ikkje alltid samsvarar med dagens naturlege bu- og arbeidsmarknadsregionar. Dette hindrar ei heilskapleg samfunnsplanlegging og utvikling, noko som er avgjerande for å dekkje framtidige behov for bustadar, miljøvenlege transportløyningar og samfunnsutvikling.

Kommunar med sterkare fagkompetanse og meir ressursar har betre føresetnader for å sikre gode tenester til innbyggjarane, og til å drive framtidsretta samfunnsutvikling. Dette vil også styrkje kommunane som lokaldemokratisk arena, og leggje grunnlaget for å avgrense statleg detaljstyring. Dette vil gje kommunane eit langt større handlingsrom til å finne gode lokale løysingar.

Det er positivt at det både i stortingsmeldinga og i innstillinga blir slått fast at generalistkommuneprinsippet ligg fast som hovudregel for kommunesektoren.

Fleirtalet viser også til at det skal greiast ut ein heimel som avklarar korleis ein gjennom ein samarbeidsregel skal sikre tenestekvalitet og rettstryggleik for innbyggjarane i tilfelle der kommunane ikkje kan vareta dette åleine.

Det er svært bra og viktig at dei fleste kommunar allereie er i gang med denne prosessen, og eg vil gje ros til kommunane for å vise lokalt leiarskap. Det er også positivt at fylkesmennene og KS spelar ei viktig rolle i dette arbeidet.

I mitt heimfylke Sogn og Fjordane er det mange gode prosessar på gang. Dei som er komne lengst, er kommunane i Sunnfjord. Dei tok gjennom regionsamarbeidet Samarbeid i Sunnfjord, SiS, tidleg tak i kommunereformarbeidet. Dette resulterte i at kommunestyra i Flora, Naustdal, Jølster, Gaular og Førde i desember 2014 vedtok å gjennomføre ein prosess mot ei eventuell større eining og førebu samanslåing.

Seinare har kommunane Askvoll, Fjaler, Hyllestad og Gloppen bedt om å få delta i prosessen. Solund kommune er med som observatør, men har på siste møte opna for å vere med i samanslåingsprosessen.

Det er etablert ei eiga organisering for dette arbeidet, med styringsgruppe, prosjektgruppe og eige sekretariat. Det er likevel kommunestyra i kvar kommune som eig prosessen i eigen kommune.

Det er gjennomført fleire felles formannskapsmøte, sist for nokre veker sidan. På dette møtet blei felles intensjonsavtaler gjennomgått og godkjende. Desse intensjonsavtalene skal fram mot sommaren behandlast og godkjennast i kvar enkelt kommune.

Det er lagt opp til fleire samanslåingsalternativ. Desse alternativa femnar om ein stor kommune med ni kommunar, ein felles SiS-kommune eller ein kommune for indre Sunnfjord.

Avhengig av kva kommunestyra i dei ulike kommunane kjem fram til, vil kommunereformarbeidet bli vidareført hausten 2015. Innan 1. juni 2016 skal kvar kommune ha gjort endeleg vedtak om kva kommune dei ønskjer å vere med i.

Kommunereformarbeidet i Sunnfjord har vore prega av stadig veksande glød og engasjement. Særleg det største

alternativet ser ut til å vekkje stor interesse, og mange meiner det har i seg store vyar og visjonar.

Ein av ideane bak dette alternativet er at det vil kunne utgjere ei ny og forsterka kraft mellom Bergen og Ålesund, som mange i dag meiner regionen manglar. Ein ny stor-kommune av tidlegare 9 – og kanskje 10 – kommunar vil nærme seg eit folketal på 50 000, og det vil utgjere nesten halvparten av dei som bur i Sogn og Fjordane.

Det skal bli svært interessant og spennande å følgje med prosessen i Sunnfjord. Dei har lagt eit svært godt grunnlag for å kome i mål med ei omfattande kommunereform, og eg er stolt av det arbeidet som er gjort så langt.

Peter N. Myhre (FrP) [12:40:47]: Etter årevis med reformtørke har regjeringen lagt frem viktige forslag for å modernisere og forbedre lokalforvaltningen i Norge.

Et lite tankeeksperiment: Den ideelle lokale forvaltningsstrukturen i et arealmessig litt over gjennomsnittlig stort europeisk land med litt over 5 millioner innbyggere hadde vært om vi hadde kuttet ut fylkeskommunen og etablert et sted mellom 100 og 200 kommuner som var relativt sammenlignbare i areal og innbyggertall. Dermed kunne enda større deler av offentlig tjenesteproduksjon og service overlates til disse kommunene, og oppgavetildeling ville vært svært enkelt.

Men – Norge er et land med mangslungen geografi, og det illustreres kanskje best ved at det største fylket i Norge, Finnmark, er det fylket som har færrest innbyggere, mens Oslo, derimot, er det klart minste fylket i areal, men samtidig har Oslo ikke bare flest innbyggere, men Oslo alene har flere innbyggere enn de fire nordligste fylkene – Finnmark, Troms, Nordland og Nord-Trøndelag – til sammen, altså litt mer når det gjelder folketal. De 15 største kommunene har til sammen nesten 40 pst. av landets befolkning, mens de øvrige 60 pst. fordeler seg på over 400 kommuner. De 15 største kommunene har til sammen ca. 2 millioner innbyggere. 27 kommuner har mindre enn 1 000 innbyggere. Disse har til sammen 20 157 innbyggere, og til sammen har disse 27 kommunene færre innbyggere enn Nes kommune på Romerike i Akershus, eller Røyken kommune i Buskerud. Den største kommunen i Norge har litt flere innbyggere enn de 247 minste kommunene til sammen. Det sier litt om mangfoldet blant norske kommuner, og det sier at oppgavefordeling her heller ikke er særlig lett.

Vi står i dag i en valgsituasjon. Vi kan opprettholde kommunestrukturen omtrent som i dag. Da vil det være uunngåelig at det oppstår det som vi kaller A- og B-kommuner. For de minste kommunene er det vanskelig nok å oppfylle de kravene som stilles til kommunene i dag, og det vil være utenkelig med enda flere oppgaver.

Alternativet er en i hovedsak frivillig sammenslåing, særlig av noen av de minste kommunene, til større kommuner. På den måten vil vi få robuste, ressurssterke enheter som står bedre rustet til å gå løs på nye oppgaver. Men også etter en kommunereform vil det være stor forskjell på kommunene når det gjelder størrelse – både areal og innbyggertall.

Det virker som om de fleste av oss er enige om at flest

mulig oppgaver bør løses lokalt. Å tviholde på en utdatert kommunestruktur vil være den alvorligste hindringen for å få det til. Den strategien som regjeringen og de fire samarbeidspartiene anbefaler, vil på sin side være det beste verktøyet for å unngå å få A- og B-kommuner, og for å få en kommunestruktur som egner seg for å møte fremtidens utfordringer i Kommune-Norge.

Hege Haukeland Liadal (A) [12:44:41]: Jeg vil tro at det er lite uenighet i denne sal om frivillighetens rolle i det norske samfunn. De mange hundre frivilligsentralene i Norge har imponerende 40 000 frivillige som deltar i ulik aktivitet til stor glede for både barn og voksne. Det er aktivitet i hele landet, og verdien av deres arbeid kan ikke måles i kroner.

Den 3. juni i år, på Hell i Trøndelag, ble en landssammenslutning for frivilligsentraler etablert. Frivilligsentralene fra nord til sør har engasjert seg i saken om overføring av statlig tilskudd til frivilligsentralene direkte fra kommunene. Det går igjen at de er bekymret for konsekvensene av en sånn overføring, selv med øremerking, og jeg vil si noen stikkord om den bekymringen som kom fram på Hell 3. juni.

Det er mange ulike eierstrukturer i frivilligsentralene som gjør at det er et komplekst bilde. Noen er organisasjonseide. Noen er frivillig drevet eller kommunalt eide. De er bekymret for hvordan nye frivilligsentraler skal organisere seg i tiden framover – og hva med kommunesammenslåinger der det kanskje vil være flere sentraler innenfor de samme grensene?

På en skala fra én til ti spurte frivilligsentralene hvilken verdi de har for regjering og departement når disse endringene i dag blir gjennomført. Spørsmålene var flere og bekymringen stor.

Arbeiderpartiet mener det er grunnlag for å spørre hva som er bakgrunnen for omleggingen. Hvis det er et ønske om forenkling som ligger bak, opplever ikke frivilligsentralene selv at det i tiden framover vil bli enklere, men at det er mulig det kanskje blir en forenkling for departement.

Arbeidet som gjøres ute i sentralene, skal være basert på de frivilliges kompetanse. Frivilligsentralene skal ikke påta seg kommunale oppgaver, men løse oppgaver utenfor kjerneoppgavene til kommunene.

I godt over 20 år har driften av frivilligsentralene vært et spleiselag mellom staten og ulike lokale engasjement. De er organisert nedenfra og opp og fri for styring fra toppen. Frivilligsentralene har i alle år vært en suksess for samfunnet, en suksess som samfunnet i Norge fortsatt trenger.

Mitt spørsmål blir: Hvorfor endre på noe som fungerer så godt? Staten har bidratt, vært tett på. Det sier noe om at samfunnet og staten bryr seg – sammen – for de frivillige. Det er en fare for fragmentering av det lokale og det nasjonale samarbeidet.

Jeg er lei meg for at vi i dag stemmer over komiteens innstilling til regjeringens forslag om å legge frivilligsentralene ned på kommunalt nivå. Det oppleves feil overfor en ordning som så til de grader er nær og kjær og har en stor verdi for det norske samfunn. Det oppleves feil for de

mange frivillige, og jeg er lei meg for at vi ikke lytter til dem i dag.

Eirik Sivertsen (A) [12:48:45]: Denne salen og kanskje kommunalkomiteen spesielt er levende og oppriktig opptatt av lokaldemokratiet. Lokaldemokratiet handler delvis om, som statsråden har vært veldig opptatt av, å fjerne statlig detaljstyring, f.eks. gjennom et prosjekt der man prøver ut å la fylkesmennene samordne statlige innsigelser og interesser i forhold til kommunenes rett til å planlegge og regulere areal. Jeg er veldig glad for, og deler oppfatningen til statsråden, at man nå har styrket og utvidet denne ordningen som regjeringen Stoltenberg satte i gang.

Men lokalt demokrati og lokaldemokratiet handler ikke bare om å fjerne statlige reguleringer. Det handler også om å utvide og styrke det lokale handlingsrommet. Det punktet som vi ikke skal gå i dybden på i dag, men som det er behov for å trekke fram, handler om kommuneøkonomi. Der er det svært forskjellig tilnærming mellom Arbeiderpartiet på den ene siden og regjeringen på den andre siden når det gjelder hvilke rammebetingelser, hvilket handlingsrom vi mener at kommunene skal ha.

Det andre som vi heller ikke diskuterer her, men som burde hatt en mye større plass i debatten, er knyttet til behovet for å løfte kompetansen og gi de ansatte i kommunesektoren som hver eneste dag gjør en viktig jobb, muligheten til å holde seg oppdatert og utvikle sin egen kompetanse. Det vil være et meget viktig og helt sentralt tiltak for å styrke innovasjonen, øke effektiviseringen og finne nye løsninger i kommunene.

Det tredje som er viktig for Arbeiderpartiet når vi snakker om å effektivisere og forbedre kommunesektoren, handler nettopp om å flytte på oppgaver slik at innbyggerne faktisk får bedre tjenester basert på et saklig grunnlag. Vi er ikke for å flytte oppgaver som bare er begrunnet i at vi ønsker å skape større og mer robuste enheter.

Generalistkommuneprinsippet er et vanskelig tilgjengelig ord, det har 27 bokstaver og er også dårlig egnet for kryssord siden det ikke er mange mennesker her i landet som har et aktivt forhold til det. Men betydningen av ordet er viktig. Det handler om noe så enkelt som at alle kommuner eller fylkeskommuner skal ha ansvaret for de samme oppgavene. Eller sagt mer omstendelig: Generalistkommunesystemet innebærer at alle kommuner, uavhengig av innbyggertall, bosettingsstruktur, geografi og andre forhold, skal imøtekomme de samme kravene. Det gjelder både tjenester, planleggings- og utviklingsoppgaver, oppgaven som myndighetsutøver og ivaretagelse av demokratiske funksjoner.

Jeg er enig med representanten Jenssen som tidligere i denne debatten understreket at denne enhetlige oppgaveformidlingen er en styrke for Kommune-Norge. Det gir et likeverdig lokalt selvstyre i alle deler av landet. Det bidrar til en oversiktlig offentlig forvaltning for innbyggerne og lavere prosesskostnader. Det er selvfølgelig krevende å organisere et land som er så forskjellig, som også representanten Myhre var inne på i sitt innlegg, med så forskjellig geografi, så forskjellig folketall, så forskjellige forutsetninger for å møte ulike utfordringer. Det er et faktum og

et premiss som ble understreket i den debatten vi har om endringer i kommunestrukturen og endringer i kommunenes oppgaver, at utfordringene er veldig forskjellige. Det er noen kommuner som ligger i pressområdene hvor tilstrømmingen av folk er større enn man makter å håndtere. Andre sliter med å skaffe nok folk til å løse de oppgavene man har. Noen har store inntekter; andre har ikke fullt så mye penger til rådighet.

Allikevel har generalistkommuneprinsippet sine fordele fordi vi får forskjellige løsninger. Det handler nettopp lokaldemokrati om – skreddersøm. Det er kostnadseffektivt. Det styrker demokratiet, og da må vi tåle å leve med de forskjellene som kommer. For Arbeiderpartiet er ikke reformen i seg selv viktig, men det som er viktig, er at vi får bedre tjenester for innbyggerne. Vi gikk aldri til valg på en kommunereform, men vi gikk til valg på at det er nødvendig med endringer i kommunestrukturen basert på frivillige oppfatninger og lokale initiativ. Denne kommunereformen, slik regjeringen presenterer den og velger å gjennomføre den med støtte fra flertallet i Stortinget, er ikke en reform Arbeiderpartiet kan stille seg bak.

Det som vi har fått avklart i løpet av dagen, er i hvert fall at generalistkommuneprinsippet i hovedsak skal ligge fast, men det er en vidt forskjellig oppfatning om når man skal avvike. Representantene fra Kristelig Folkeparti og Venstre argumenter for at det skal beskytte de små kommunene og innskjerpe og avgrense muligheten til å gi f.eks. videregående opplæring til større kommuner, mens regjeringspartiene argumenter for at vi skal avvike når det er grunnlag for at større kommuner kan ta andre oppgaver enn de små kommunene. Dette spriker i alle retninger. Dette er ingen enhetlig reform.

Mudassar Kapur (H) [12:54:04]: Jeg vil starte med å takke både Kristelig Folkeparti og Venstre for godt samarbeid i forbindelse med denne saken. Vi skal i dag vedta den største flyttingen av makt og oppgaver fra stat til kommune på mange tiår. Med denne flyttingen av nye oppgaver til kommunene går vi fra sentralisering og detaljstyring til desentralisering og maktspredning. Vi mener at flere oppgaver nærmere innbyggerne gjør at kommunene kan yte bedre, helhetlige og mer individuelt tilrettelagte tjenester.

Samtidig trenger enkelte partier å innse at verden har gått videre spesielt de siste tiårene, nå som det begynner å nærme seg en hel generasjon siden vi hadde den forrige kommunereformen. Landet har endret seg. Folk bosetter seg annerledes. Hva betyr dette i praksis? Jo, flere og flere mennesker velger å flytte til byene. Det er grunnleggende positivt. Vår jobb som politikere må da være å sørge for at disse menneskene kan skape seg en god framtid og leve ut sine drømmer.

Høyre vil jobbe for levende byer som bidrar til å skape muligheter for sine innbyggere. Byene er attraktive steder å bo og arbeide, og en stadig større del av befolkningen flytter dit. Men derfor er det også viktig at vi setter byene i stand til å møte disse utfordringene. Det gjør vi gjennom å gi dem mer makt når vi i dag vedtar dagens oppgavemelding.

Høyres utgangspunkt er en politikk som setter enkelt-

mennesket i stand til å skape en god framtid for seg selv og menneskene rundt seg. Vi tror at den beste måten å gjøre det på er gjennom en god skole, utdanning, god byutvikling og en politikk som trygger arbeidsplassene. Hvis byene skal kunne være drivkraft for vekst i sin region, må de også få verktøyene. La meg ta to eksempler på viktige oppgaver vi nå legger til rette for at de store byene kan jobbe med. Det er videregående skole, og det er kollektivtransport. Med Høyre i regjering får nå de største byene for første gang et tydelig signal om at vi ønsker initiativ velkommen, der byer ønsker å være forsøkskommuner for å overta ansvaret for videregående skoler. Vi tror at de største byene kan gi elevene et enda bedre tilbud når de får mulighet til å se hele skoleforløpet i sammenheng. Bedre oppfølging og tilrettelegging for enkeltpersoner og mindre «drop-out» i skolen vil være noen av resultatene slike forsøksordninger kan vise. Derfor er vi positive. Vi ønsker byer velkommen til å søke, men vi oppfordrer dem også til å bli større i enkelte sammenhenger.

Det er ingen tvil om at den typen forsøksordninger skal være knyttet opp til klare forutsetninger om samarbeid og likeverdige skoletilbud for alle elever i fylket. Jeg er sikker på at de vil høste de samme erfaringene som vi har i Oslo. Vi løfter rett og slett den enkelte elev. Vi løfter lærerne, og vi løfter hele skolen.

Når det gjelder kollektivtransport, ser vi at de største byene gjentatte ganger har gitt et signal om at de kan lage et enda bedre kollektivtilbud dersom de får dette ansvaret. Det vil gi dem en bedre mulighet til å tenke helhetlig byutvikling, helhetlig arealutvikling hvor infrastruktur, kollektivtransport og boligbygging henger sammen og lokalpolitikkerne kan bestemme over dette selv. Jeg regner selvfølgelig med, som vi også forutsetter, at det inngås et samarbeid med det øvrige fylket for å sikre et helhetlig tilbud der også.

Så vil jeg bruke det siste minuttet mitt til å snakke om noe viktig som kunne ha skjedd i denne salen, men som det nye stortingsflertallet nå hindrer. Jeg trodde at jeg hadde hørt det verste innen kommunereform da Senterpartiets representanter fra enkelte byer og kommuner foreslo å dele Oslo kommune opp i 15 nye kommuner. Da tenkte jeg at nå kan det ikke bli verre. Det har det ikke blitt, det må jeg si. Men vi har fått en sterk andreplass. Vi kan lese et forslag fra Arbeiderpartiet som lyder som følger:

«Stortinget ber regjeringen utrede særskilt etablering av et regionalt folkevalgt nivå i hovedstadsområdet. Målet er å slå sammen minimum Oslo og Akershus fylkeskommune, eventuelt også større deler av hovedstadsområdet.»

Større deler av hovedstadsområdet – hvis Oslo og Akershus er minimum, da snakker vi litt Buskerud, litt Østfold, litt Vestfold også. Det vet vi ikke noe om, men heldigvis har vi et stortingsflertall som vil sørge for at den typen tvangssammenslåing av fylker ikke finner sted – heldigvis.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:59:26]: Oppgavemeldinga peker på noen konkrete områder der man foreslår at kommunene kan overta ansvaret fra andre forvaltnings-

nivåer. Det er naturlig og riktig at kommunene har et bredt definert ansvar for innbyggerne, men et overordnet spørsmål må være: Vil den foreslåtte oppgaveoverføringa til kommunene gi bedre tjenester for befolkninga? Kan man ikke svare et utvetydig ja til dette, er det grunn til at man skal besinne seg og tenke seg om minst to ganger til.

Arbeiderpartiet mener regjeringas kommunereform gir lite til kommunene. Mange er bekymret for at de oppgavene man faktisk får overført, kun blir kostnader og ikke reell makt eller ansvar. I tillegg er det åpenbart at det regionale nivå, fylkeskommunen, svekkes betraktelig, og det er bekymringsfullt. Målsettinga for oppgavereformen er ifølge regjeringa å etablere større og mer såkalt robuste kommunale enheter, for derigjennom å kunne legge til rette for gode fagmiljøer og bedre kvalitet i kommunal tjenesteproduksjon, og det er jo et bra mål.

På helseområdet har regjeringa grepet fatt i enkelttjenester og utvalgte deler av feltet. Det kanskje mest uforståelige og underlige er de foreslåtte endringene for tannhelse. Overføring av den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommuner til kommuner er det mest omfattende enkeltforslaget på helsefeltet i regjeringas forslag til kommunereform. Og det er vanskelig å se det faglig fornuftige i å overføre den offentlige tannhelsetjenesten fra sterke fagmiljøer i fylkeskommunene til fragmenterte miljøer i mange kommuner, hvor det også i framtida – uansett hvordan reformen kommer til å arte seg – vil være et betydelig antall små kommuner med få innbyggere. Noen begrunnelse for dette forslaget er vanskelig å se. Så vidt jeg veit, har ingen utredninger eller tidligere forslag anbefalt kommunalt forvaltningsnivå for offentlig tannhelsetjeneste.

Fylkeskommunal forvaltning av tannhelse har, slik Arbeiderpartiet ser det, vært et riktig svar så langt. Utfordringa har vært – og er – rekruttering av tilstrekkelig med tannleger også til de spredtbotte delene av landet. Fordi fylkeskommunene har hatt en faglig og administrativ tyngde, har man klart å rekruttere og fordele personellressurser mellom klinikker og distrikter – også i områder med spredt befolkning. Slik blir også fagmiljøet stort nok til både å sikre kvalifisert bemanning og gi økonomiske og kvalitetsmessige stordriftsfordeler.

Sjøl sagt kan kommunene også engasjere seg i tannhelsearbeid. Det er mye ugjørt ikke minst på det forebyggende området. Godt forebyggende arbeid innenfor tannhelse bør antagelig være en like naturlig oppgave for kommunene som annet forebyggende og helsefremmende arbeid.

Et annet forslag fra regjeringa er at distriktspsykiatriske sentre, eller DPS-er som de kalles, skal overtas av kommunene. DPS-ene har tverrfaglig organiserte spesialisthelseteam som arbeider for å gi best mulig utredning og behandling til pasientene. De er systematisk bygd opp i ulike deler av landet, men enda gjenstår et arbeid for å få den strukturen som er tilstrekkelig. Fagfolkene i DPS-ene skal gi veiledning og råd til førstelinjetjenesten, dvs. til fastlegene og annet personell i kommunene. Spesialpoliklinikker skal gi hjelp til dem som opplever psykose og alvorlige personlighetsforstyrrelser, og det finnes akutteam som er lavterskeltilbud til dem som nylig har fått en psykisk lidelse eller en

alvorlig depressiv reaksjon. Denne type spesialisert helsehjelp kan vanskelig overføres til kommunene uten at det går ut over den kvaliteten disse skal gi, sjøl om regjeringa meiner at ansvaret primært skal overtas av de store kommunene. I dag veit vi at kommuner jevnt over mangler tilbud innen psykisk helsevern på førstelinjenivå, og vi trenger å bygge opp denne tjenesten og styrke samarbeidet mellom nettopp førstelinja og det spesialiserte tilbudet.

Så snakker regjeringa om at rehabilitering i større grad bør overtas av kommunene. Det er vi ikke nødvendigvis uenig i. Den rød-grønne regjeringa med Jonas Gahr Støre som helseminister slo jo et slag for «hverdagsrehabiliteringa». Men det bør primært være som en del av kommunehelsetjenesten og ikke som spesialisert rehabilitering som overføres til kommunene. Det er kanskje lurt å gå til den oppgavefordelinga på rehabiliterings- og habiliteringsfeltet som ble skissert i et utvalgsarbeid i 2011. Utvalget hadde ganske mange fornuftige forslag til hvordan kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten skal kunne fordele oppgavene på dette feltet og være gjensidig utfyllende.

Generalistkommunen er under kraftig press. Det er ikke spesielt tillitvekkende.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Stein Erik Lauvås (A) [13:04:49]: Regjeringen med kommunalminister Jan Tore Sanner og hans våpendrager i kommunalkomiteen, stortingsrepresentant Njåstad fra Fremskrittspartiet – liketil leder i komiteen – trakk til høsten 2013 og lanserte en storstilt kommunereform hvor alle landets kommuner skulle sette seg sammen og snakke om hvordan oppgavene skulle løses for framtiden, akkurat som om kommunene ikke var opptatt av dette fra før.

Det Kommune-Norge jeg kjenner, er fullt av engasjerte lokalpolitikere og dyktige ansatte som bruker tid hver dag på å effektivisere, fornye og forbedre de kommunale tjenestene, og de lykkes i stor grad, uavhengig av regjeringens reform.

Bakgrunnsmusikken for at kommunene nå måtte se å slå seg sammen – jo større, jo bedre – var at de skulle få tilført oppgaver av historiske dimensjoner. Dersom kommunene i Norge skulle ha noen mulighet til å løse disse nye oppgavene, måtte de bli vesentlig større enn de er i dag. Sågar hadde regjeringen et ekspertutvalg som mente og mener at ingen kommuner kunne eller burde ha under 15 000–20 000 innbyggere.

Kommunestyremedlemmer og ordførere landet rundt tok regjeringen på alvor og satte i gang med opptil flere nabosamtaler i den sterke tro at snart, snart kom meldingen fra regjeringen om alle de nye oppgavene som skulle komme til lokalpolitikerne.

Så kom da det mye omtalte dokumentet. Ble det jubel i kommunene? Ble det jubel i fylkeskommunene, eller ble det jubel i Kommunenes Sentralforbund?

Svaret er nei på alle spørsmålene. Jubelen uteble, om du ser bort ifra enkelte regjeringsrepresentanter som selvfølgelig forsøkte å selge inn denne meldingen som det største

som har skjedd kommunene siden 1964, eller da Elvis – eller Beatles har jeg hørt nå – lå på toppen av hitlistene, som kommunalministeren liker å framstille det.

Denne meldingen om nye oppgaver nådde i hvert fall ikke toppen av hitlistene hos kommunene. Tvert imot, her så våre lokal- og regionalpolitikere ganske snart at innholdet var tynt, ja det var mer enn tynt. Det var svært få oppgaver til kommunene som ville gi lokaldemokratiet det sterke løftet som Høyre og Fremskrittspartiet hadde lovet.

Denne meldingen framstår som ufullstendig, dårlig fundert og dårlig konsekvensutredet, noe også replikkordskiftet har vist. Mye av det som står i meldingen, er bare et varsel om hva som skal vurderes videre eller utredes ytterligere.

Likevel mener regjeringen og deres støttepartier at dette dokumentet er svært velegnet for kommunestyremedlemmene å bygge videre på når de skal fortsette diskusjonene om kommunesammenslåing er nødvendig for fremtiden, eller om det er andre modeller som skal og bør velges når innbyggerne skal få sine tjenester.

Man skal være bra lojal mot egen regjering dersom man for alvor mener at overføring av vigselfrett til ordførere, notarialbekreftelser eller – hør – «idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmeanlegg» er viktige og historisk nye oppgaver til kommunene.

Det har ikke manglet på advarsler. En rekke brukerorganisasjoner, fagorganisasjoner og interesseorganisasjoner advarer mot å stykke opp f.eks. tannhelsetjenesten. De advarer mot å stykke opp ansvaret for videregående opplæring, og de anser at å overføre ansvaret for kollektivtransport fra fylkene til kommunene vil gi et dårligere tilbud enn dagens system.

Det advares videre mot å overføre finansieringsansvaret for frivilligsentraler, arbeidsreiser og hjelpemidler. Kort sagt: Mange fagfolk og interesseorganisasjoner mener at meldingen er svært dårlig fundert og gir svært dårlige svar på spørsmålene som regjeringen selv har stilt.

Arbeiderpartiet – alene og sammen med andre partier – har en rekke forslag til Stortinget i denne meldingen. Det hadde vært å håpe at disse forslagene hadde blitt vedtatt. Det ville gitt kommuner og fylkeskommuner et mye bedre utgangspunkt når framtidens tjenesteorganisering skal formes der ute hvor folk bor og lever.

Slik oppgavemeldingen nå framstår, ble det mye styr for lite innhold.

Ingvild Kjerkol (A) [13:09:39]: Oppgavemeldingen sier noe om kommunenes oppgaver, lite om fylkeskommunene, og nesten ingenting om hvordan den statlige styringen skal reduseres. Det er viktig å minne om regjeringens ord om at dette skulle være en demokratireform der også beslutningsmyndighet skal flyttes nærmere innbyggerne. Om dette sier meldingen litt for lite.

Stortinget ba i fjor vår regjeringen om å være konkret på oppgaver som skal overføres fra stat til kommune, og om å styrke det folkevalgte regionale nivået. Men oppgaveoverføringene som nevnes i meldingen, går i liten grad fra staten til kommuner og fylkeskommuner, men fra fylkeskommunene til kommunene. Regjeringen overser det

brede stortingsflertallets forventning om en seriøs behandling av regionnivået som vi i dag kjenner som fylkeskommunene. Jeg skal spesielt omtale fylkeskommunen som sentral og samlende samferdselsaktør.

I dag har staten ansvar for nasjonal kollektivtransport i form av flytilbud og landsdekkende jernbanetilbud. I tillegg har staten ansvar for deler av det regionale kollektivtransporttilbudet, som lokaltog og helsetransport. Fylkeskommunene har ansvar for kollektivtransport med buss og båt, skoletransport og TT-transport. Dette krever betydelig samordning, en samordning som må skje i regional sammenheng. Det er i dagens system behov for en enda bedre samordning av de ulike regionale kollektivtilbudene. Da er ikke svaret å dele dette ansvaret enda mer opp og gi bykommunene, som er sentrum for et stort omland, ansvaret for noe, og fylkeskommunene ansvaret for det som blir igjen. Det sømløse, gode transporttilbudet oppnås ikke ved å stykke opp ansvaret ytterligere og skape nye grenser.

Arbeiderpartiets målsetting er derfor, i motsetning til regjeringen, å viske ut opplevelsen av grenser og gi passasjerene et enklest og best mulig tilbud. Det er behov for å se drift og investeringer innenfor transportsystemet i sammenheng, ikke minst i sammenheng med fylkeskommunenes roller som regionale utviklingsaktører. Det innebærer å se samferdsel i en helhet for en framtidsrettet utvikling for det enkelte fylke, den enkelte region og landsdel.

Befolkningsveksten, særlig i de større byene, skaper utfordringer som bare kan løses ved hjelp av en økt satsing på kollektivtransport, på gange og sykkel, og på en tettere samordning mellom by og omland. Utviklingen av arealbruken, kollektivtrafikken og transportsystemene for øvrig er ganske avgjørende for at samfunnsmessige mål skal nås. Det gjelder bl.a. målene om at kollektivtrafikk, sykkel og gange er det som skal ta transportveksten i byene, sånn at vi får mer klimavennlige, attraktive byer, og at det skal gå an å leve gode, lettvinde liv også utenfor de store byene.

Fylkeskommunen er og bør forbli en sentral og samlende samferdselsaktør. Nesten 80 pst. av det offentlige veinettet bygges, eies og driftes av fylkeskommunene. Fylkeskommunene er betydelige samferdselsaktører med ansvar for fylkesvei, ferger, båtruter og kollektivtransport. Regjeringen med sine samarbeidspartnere foreslår altså å la bykommunene få ansvar for kollektivtransporten. Kollektivtilbudene er etter vårt skjønn nødt til å være regionale og koble by og omland. Det er en dårlig idé å splitte opp dette ansvaret og lage flere og nye grenser.

Arbeiderpartiet vil også i fortsettelsen sikre fylkeskommunenes økonomi, sånn at de som samferdselsmyndigheter gjøres i stand til å eie og drifte fylkesveinettet, opprettholde fylkesfergene og hurtigbåtsambandene, og ikke minst gi et framtidsrettet og klimavennlig kollektivtilbud i hele landet, i både by og land.

Øyvind Halleraker (H) [13:14:34]: Vi bor alle i en kommune. Derfor angår denne saken i høyeste grad oss alle. I varierende grad er det kultur-, tradisjons- og mentalitetsforskjeller i kommunene. Dette ligger dessverre ofte som et hinder for en åpen og god dialog om organiseringen av Kommune-Norge, men vi glemmer at dette er his-

torisk betinget, og at forutsetninger både har endret seg og kommer til å endre seg stadig raskere framover.

Viktigheten av å styrke lokaldemokratiet ligger som en dâm over denne saken – og viktigheten av det førende prinsipp om og mål å sikre gode og likeverdige tjenester til innbyggerne i kommunene. Men organiseringen av Kommune-Norge skal også bidra til en helhetlig samfunnsutvikling på tvers av kommunegrenser. Det får vi bare om vi har bærekraftige og økonomisk robuste kommuner.

La oss i alle fall være enige om at overføring av mer makt og myndighet til kommunene vil bidra til å styrke det lokale selvstyret og flytte mer makt nærmere innbyggerne. De siste årene har det motsatte skjedd, sentraliseringen og detaljstyringen av kommunene har økt, og frustrasjonen brer seg i kommunene. I tillegg er svært mange oppgaver overtatt av interkommunale organ uten direkte folkevalgt innflytelse. Jeg kommer selv fra en kommune med ca. 12 000 innbyggere hvor også denne utviklingen er merkbar.

En litt slitt frase er det – som også nevnt flere ganger her i dag – at Norge er mangfoldig, og at vettet er jevnt fordelt i dette landet. Ja, men det er gledelig at vi nettopp gjennom denne saken virkelig tror på dette, viser det og nå desentraliserer en rekke oppgaver. Ikke minst viktig for kommunene er det at plan- og bygningsloven forenkles og den statlige detaljstyringen reduseres. Høyre og flertallet vil ha mer ansvar og flere beslutninger nærmere innbyggerne, slik at kommunene kan yte bedre og mer individuelt tilpassede tjenester. Det er viktig at lokale initiativ ikke stoppes av unødvendige statlige hindringer.

Det er også grunn til å minne om at når de kommunale tjenestene svikter, eller det blir vanskelig å finne fram i jungelen av offentlige instanser, er det de mest sårbare innbyggerne som rammes. Kommunene må derfor ha tilstrekkelig sterke fagmiljøer for å kunne håndtere flere oppgaver. Da må mange kommuner bli større enn de er i dag.

Noen oppgaver flyttes, andre oppgaver foreslås utredet, eller det foreslås forsøk. Jeg skal ikke gå inn på alle disse, det har flere andre gjort tidligere i dag. Det foreslås også flere oppgaver til det regionale nivået forutsatt at det blir færre fylkeskommuner eller regioner. Skal man først ha regionale nivå, er det viktig at de har meningsfulle oppgaver. Derfor bes regjeringen gjennomgå dette og komme tilbake med en melding i 2016 og en proposisjon i 2017. Det blir spennende å se hva som kommer.

Jeg har lyst til å ta opp særlig ett forhold som ligger til grunn, som statsråden også har gitt uttrykk for ved flere anledninger, og det gjelder statlige forvaltningsgrenser som følge av reformer, f.eks. politireformen. Her mener vi at disse må vike dersom kommunene i et gitt område velger å slå seg sammen. Statlige grenser må etter en sammenslåing følge de nye kommunegrensene, dette fordi det selvfølgelig vil være helt håpløst for en stor ny kommune å tilhøre f.eks. to politidistrikt.

Fra Høyres side synes vi det er naturlig å se nærmere på og arbeide for at det bør være opp til den nye storkommunen å ha innflytelse og kanskje også velge sin nye tilhørighet. Ikke minst bør vi si tydelig fra om at dette bør

kunne skje allerede når det er inngått bindende avtaler om sammenslåing.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Stine Renate Håheim (A) [13:19:25]: Denne debatten har ikke hatt noen mangel på honnørord, og det har regjeringspartiene vært raus med også de to siste årene. Det har vært mange festtaler om et styrket lokaldemokrati, samtidig som lokaldemokratiet har blitt svekket på en rekke områder. Finansministeren har ivret for å sentralisere den kommunale skatteinnkrevningen, noe Venstre og Kristelig Folkeparti heldigvis har satt en stopper for.

Det er et paradoks at noe av det første landbruksministeren gjorde, var å fjerne ordningen med lokal forvaltning av bygdeutviklingsmidler bl.a. i Valdres. Så har den samme landbruksministeren foreslått å oppheve boplikten. Få har vel respondert bedre på det enn fremskrittspartiordføreren i Hvaler, som sa: Dette må kommunene få bestemme selv, det er her folk bor, folk bor ikke inne i regjeringskontorene.

Det er også et paradoks at næringsministeren har foreslått å erstatte de regionale styrene i Innovasjon Norge med et nasjonalt styre. Samtidig har Kommunaldepartementet kuttet kraftig i de regionale utviklingsmidlene, som gir de folkevalgte mindre handlingsrom for å drive næringsutvikling i eget fylke.

Lokaldemokratiet er svekket på en rekke områder, og det som skulle bli den største oppgaveoverføringen noensinne, har endt med tannhelse, notarialforretninger, vigsel og forhåndsgodkjenning av svømmebasseng. Det er kanskje ikke så rart at jubelen har uteblitt.

Regjeringen snakker mye om å samle robuste og store fagmiljøer. Da er det ganske vanskelig å forstå hvordan tennene skal bli bedre ivaretatt av å splitte opp fungerende fagmiljø. Det samme gjelder videregående opplæring, hvor man nå ønsker å splitte opp.

Flertallet sier at brukerne av hjelpemidler og varig tilrettelagte arbeidsplasser trenger et helhetlig tilbud. Det har brukerorganisasjonene protestert kraftig mot. De ønsker ikke at det ansvaret skal overføres til kommunene.

Vi hører at regjeringspartiene er svært opptatt av å ha tillit til de lokale folkevalgte – men åpenbart ikke nok tillit, når de stemmer ned vårt forslag om at kommunene må få større råderett over egen skolestruktur. Vi hører at regjeringspartiene snakker fint om frivilligheten, men samtidig foreslår å overføre frivilligsentralene til kommunene. En samlet frivillighetsbevegelse i Norge advarer mot dårligere kår for frivilligheten og dårligere tilbud til innbyggerne.

Arbeiderpartiet er et reformparti, men vi er ikke med på reformer for reformenes skyld. Vi er med og endrer når det er til det beste for innbyggerne, og når det reelt styrker lokaldemokratiet.

Fredric Holen Bjørdal (A) [13:22:40]: Stortinget har i seinare år gjort gode vedtak for å styrkje situasjonen til dei utviklingshemma. HVPU-reforma sørgde for at utviklingshemma fekk ta del i samfunnet på lik linje med andre.

Dei kom seg ut av institusjonane og fekk seg jobb i ordentlege bedrifter. Dei vart ein del av arbeidsstokken i Noreg, med alt det inneber av status, rettar og utvikling, og det har betydd veldig mykje for ei gruppe menneske som slett ikkje alltid har hatt dei same moglegheitene som i dag.

Med det som bakgrunn er det urovekkjande og eit steg i ei heilt anna retning at regjeringa no vurderer å flytte ansvaret for arbeid til utviklingshemma og andre som har behov for ein VTA-plass, frå stat til kommune. Det er eit forslag som set mange av desse viktige arbeidsplassane i fare. Organisasjonane som representerer desse gruppene, fryktar at mange vil miste jobben sin, og at tilbodet dei får i staden, er ein dagsenterplass.

Eg har jobba i årevis med utviklingshemma og veit at det er langt frå det same. Rundt 9 000 menneske har ein slik jobb, ein varig tilrettelagd arbeidsplass i alle delar av landet, og når desse skal kjempe om dei kommunale budsjettkronene i kamp med skular og barnehagar og sjukeheimar, er det lett å sjå føre seg kven som kan bli den tapande parten. Og det er ingen grunn til å forskjellsbehandle dei utviklingshemma i arbeidsmarknadspolitikken på denne måten, særleg ikkje når vi veit kor viktig varig tilrettelagt arbeid er for den enkelte – gleda over å sjå at det løner seg å vere i arbeid når lønsslippen kjem i posten, kollegaer å snakke med i lunsjpausen. Ein Fafo-rapport viser at dei bedriftene som tilbyr tilrettelagde arbeidsplassar, er prega av veldig stor arbeidsglede.

Varig tilrettelagt arbeid er nettopp det, ikkje omsorg eller velferd. Det er ordentlege arbeidsplassar i ordentlege bedrifter, der løns- og arbeidsvilkår er ordna gjennom tariffavtale. Det er ikkje dette kommunane er best på å tilby. Derfor fell argumentet om at dei som er nærast brukarane, gjev det beste tilbodet, i dette tilfellet på steingrunn.

Gjennom dette forslaget viser regjeringa at dei ønskjer at staten skal fritakast frå ansvaret med å skaffe jobb til dei som er fødte uføre eller har vorte det, mens alle andre grupper som treng det, skal få tilbod om statlege arbeidsmarknadstiltak. Regjeringa kallar det ei ny oppgåvefordeling. Eg forstår veldig godt Norsk Forbund for Utviklingshemmede, Fellesforbundet, Forbundet for Ledelse og Teknikk og ASVL, som alle kallar det diskriminering.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:25:28]: Som familiepolitisk talsperson i Kristelig Folkeparti vil jeg understreke den kloke og gode merknaden fra flertallet i kommunalkomiteen om familievernets framtid og organisering:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ber regjeringen utrede hvordan familievernet i større grad kan arbeide forebyggende i samarbeid med kommunale tjenester, for å forhindre at samspillsproblematikk og konflikter fører til alvorlige familieproblemer og samlivsbrudd. Det må også utredes hvordan man kan sikre bedre tilgjengelighet til tjenesten i hele landet.

Flertallet mener at dette ikke innebærer omorganisering, men et skritt i retning av tettere samarbeid med

de kommunale tjenestene, og bedre tilgjengelighet for brukerne.»

Dette er en meget god merknad.

Dagens tosporede organisering av familievernet innebærer at det finnes både offentlige og stiftelseseide, altså ideelle, familievernkontorer. Dagens organisering er god. Det er ikke behov for organiseringsendringer og oppsplitting av tjenestetilbudet. Familievern tjenesten er i dag en velfungerende og veldrevet tjeneste, med viktige oppgaver, høy kompetanse og gode faglige resultater.

Det familievernet og folket trenger, er styrking og videreutvikling av familievern tjenesten. Familievern tjenesten i dag er en tjeneste der det ikke er samsvar mellom oppgavens ambisjoner og tilførte midler. Det er en tjeneste i vekst og en tjeneste samfunnet vil tjene på å styrke og å tilføre økte ressurser i tiden som kommer.

Det er viktig at vi forstår og husker på at familievern tjenesten er en annen type tjeneste enn det kommunale hjelpeapparatet. Familievernet er en spesialisttjeneste med et smalt samfunnsoppdrag, i motsetning til kommunale tjenester. Det er viktig at familievernet ivaretas som en spesialisttjeneste også i framtiden.

Faglige resultater krever spesialisert kunnskap om metodikk og spesialiserte fagmiljøer. Jeg håper at vi i tiden framover kan se at det familievernet vi har i dag, kan få mulighet til å videreutvikle seg, slik det legges opp til i den gode flertallsmerknaden fra kommunalkomiteen.

Sonja Mandt (A) [13:28:42]: Barn er viktige innbyggere i kommunene, og de får hjelp av det kommunale barnevernet når de trenger det. Mange kommuner har bygd opp god kompetanse og har god kapasitet til å gjøre jobben godt, til barns beste, mens andre trenger mer samarbeid og hjelp til å få det til.

Alle partiene her ønsker et bedre barnevern, som sikrer at ikke feil avgjørelser tas, eller at feil ikke skjer. Da er det viktig å ha nødvendig kompetanse, og det er viktig å se på hvordan det kan gjøres.

Når regjeringa varsler at den vil se på ansvarsfordelingen mellom stat og kommune, må det ses i lys av at det skal bli bedre og lettere å få hjelp til rett tid, og at det betyr et bedre barnevern. Men det er viktig at det ikke gjøres store endringer i organiseringa av barnevernet før vi vet hva som skal til. Vi må se på det som er bra, og bedre det som ikke fungerer – få det til, sånn som vi ønsker det.

For Arbeiderpartiet er ikke det å endre det viktigste, men å se på om det er nødvendige endringer som må gjøres for å få et bedre barnevern. Det er ikke alt som er bra, og det er grunn til å se på om det er noe som kan gjøres annerledes, særlig når det gjelder organisering. Men hele tida må målet være til beste for barnet. Derfor mener vi at dette må utredes grundig før en endrer noe.

Oslo har hatt en ordning der de har hatt et helhetlig ansvar for barnevernet. Det har vist seg å være vellykket. Det kan være en mulighet for at også andre kan ha faglige og kapasitetsmessige forutsetninger for et tilsvarende tilbud. Arbeiderpartiet støtter derfor at det kan vurderes en forsøksordning med overføring av større ansvar til kommuner som har nok kompetanse og kapasitet.

Men for Arbeiderpartiet er det viktig å presisere at staten fortsatt skal ha ansvar for de spesialiserte tilbudene, som forsterket fosterhjemsomsorg samt tilsyn og kontroll.

Lise Christoffersen (A) [13:31:06]: Noen av oss husker godt stormen i år 2000 rundt det daværende Oppgavefordelingsutvalgets innstilling. Det var litt som nå, mye styr for ingenting. Prinsipielt var de fleste enige: brukersyn, lokalt selvstyre og nasjonale mål. Men så fort det ble konkret, kom de tøffe debattene. En oppsummering av den runden var en klar tilbakemelding fra de fleste: Men oppgaven min får du aldri!

Det kan skje igjen. Det meste skal utredes videre. Det som foreløpig vurderes overført, er regelstyrte ordninger. Det kan fort ramme sårbare brukere, og det oppleves neppe som å øke handlingsrommet lokalt.

Hjelpemidler og arbeids- og utdanningsreiser er typiske eksempler. Om hjelpemidler har brukerne allerede talt. Utredning kan spares. 6 700 underskrifter ble samlet inn på kort tid fra en gruppe det vanligvis er vanskelig å mobilisere, og budskapet er tydelig: Brukerne vil ha et helhetlig system, forankret i folketrygdens rettigheter – uavhengig av hvor du bor. Tunge faglige miljøer, som Norges Handikapforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Ergoterapeutforbundet og Fysioterapeutforbundet, mer faglige enn ekspertutvalget selv, støtter brukerne. Arbeiderpartiet har valgt å lytte til dem som har skoen på, og fremmer forslag om at det ikke skal gjøres endringer i ansvarsforholdene for hjelpemidler.

Når det gjelder arbeids- og utdanningsreiser, har hele komiteen vært klar på at ansvaret må forbli statlig. Komiteen sier at ordninga passer best inn i Nav-porteføljen av arbeidsrettede tiltak, og det er et viktig argument. Folk på vei til og fra jobb eller utdanning krysser ofte både kommune- og fylkesgrenser, og et system der reglene kan variere fra fylke til fylke, er ille nok å forholde seg til. Det vet vi fra før når det gjelder den ordningen – eller kanskje vi skulle si *de* fylkeskommunale ordningene med tilrettelagt transport for personer med nedsatt funksjonsevne, altså TT-ordninga. For noen år tilbake fikk vi presentert de underligste eksempler på hva et oppsplittet system kunne føre til av bråstopp og venting på en reise som for de fleste andre var relativt ukomplisert. At man i det daglige, til og fra jobb eller skole, må forholde seg til variasjoner i reglene fra kommune til kommune, virker ikke som noen god idé. Det har da også komiteen sagt at den ikke synes, og det er positivt.

Et siste poeng: De årelange, litt uverdige debattene om ansvaret for såkalt ressurskrevende brukere kan tyde på at heller ikke kommunene vil synes det er noen god idé å få ansvar for verken hjelpemidler eller arbeids- og utdanningsreiser. Det meste taler altså for at de bør få slippe, men aller viktigst: særlig sett fra et brukerståsted.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:34:20]: Kommunene som skal ta stilling til egen framtid i 2016, vil ikke vite hvilke oppgaver de skal løse. «Dette er sterkt kritikkverdige og gjør regjeringens tidsplan for kommunereformen ufor- svarlig å gjennomføre», står det i en fellesmerknaad fra Ar-

beiderpartiet, Senterpartiet og SV. Den er poengtert, den går til kjernen, og jeg har ennå ikke møtt noen – uansett partifarge – som ikke er enig i det. Alle er enig i at man må avklare oppgavene før man tar stilling til hva man skal gjøre.

Statsråden sier at formålet med reformen er bedre tjenester for innbyggerne. Ingen erfaring, ingen forskning viser at kommunestørrelsen er avgjørende for om det er gode eller dårlige tjenester. Tvert imot – gode tjenester for innbyggerne er avhengig av ledelse, ikke minst politisk ledelse. Erfaringene fra kontrollkomiteen er at nærhet gir oversikt og stor deltakelse i offentlig arbeid, og – viktigst – nærhet gir en dynamisk endring i hele organisasjonen, fordi en står så nær at en ser hva som er nødvendig å gjøre, og når statsråden sier at interkommunale løsninger er «satt sjakkmat i styringen av tjenestene», er det en sterk uttalelse som ikke har rot i virkeligheten – ikke minst i mange Høyre-styrte, store kommuner er omfanget av interkommunale tjenester like stort som i de små.

Statsråd Sanner sa at det som var poenget her, var å gå fra sentralisering til desentralisering og maktspredning. Det er et utsagt som bare har støtte fra NHO. Det er svært rart om det skulle være sant, når det ikke er noen annen frivillig organisasjon i hele Norge enn NHO som støtter det.

Høyres Sanner er en av de fremste blant flere Høyre-statsråder som bedriver nytale. De vet det er usant, men har sin politiske utdannelse i Unge Høyre, hvor det er lang tradisjon for slik språkbruk – å si at en går fra sentralisering til desentralisering. Det gir ikke tillit. Det skaper store problemer for god ledelse, fordi det som blir sagt, og det som skjer, er to forskjellige ting.

Kommunene har makt i dag. En har fagfolk, en har budsjett, en har lovgivningsmakt. Sentralisering av denne makta – fagfolk, budsjett og lovgivning – gir sjølsagt i neste omgang sentralisering av aktivitet. Det er jo logikken. Det er formålet fra regjeringspartiene, et formål som de ikke tør å presentere. Og det er det dramatiske, at en ikke tør å si det som det er.

Derfor er det ønsket jeg har til Høyre, at de sier til dem som stiller som ordfører kandidater, for nå må vi i hvert fall få det avklart: Går dere inn for at kommunen skal bestå? Går dere inn for at det skal være folkeavstemning? Det er viktig. Og så inviterer jeg statsråden til åpen duell i Buskerud.

Gunhild Berge Stang (V) [13:37:42]: Kampen om distrikta er i realiteten kampen om ungdommen. Med den beste skulen i landet utdannar Sogn og Fjordane ungdom med ambisjonar. Problemet er at vi utdannar dei vekk frå fylket, og dei kjem ikkje tilbake. Fylket har difor ei folketalsutvikling og ei alderssamansetting som er mildt sagt utfordrande. Ein kan harselere over ordet «robust» og fokuseringa på store fagmiljø, eller ein kan velje å ta inn over seg at dei nettopp ser etter robuste fagmiljø som gjev dei faglege utfordringane. Nokre vil bu landleg, nokre vil bu urbant, men til felles har dei at dei vil bu på stader med tilgang på ein arbeidsmarknad der dei ikkje er overkvalifiserte, der dei får utfordringar og moglegheiter til å vekse – og til å skifte jobb utan å måtte flytte.

Ein rapport utarbeidd av Sjukepleiarforbundet viser at berre 7 pst. av nyutdanna sjukepleiarar har sjukeheim som førsteval når dei skal søkje jobb. Dette vil gje Noreg ein stor mangel på omsorgsarbeidarar om få år, og viser tydeleg behovet for ei kommunereform der fleire oppgåver vert flytta ned til kommunane. Saman med ei rask utvikling av velferdsteknologi gjer dette at kommunane er avhengige av høgt kvalifiserte sjukepleiarar som er motiverte til å jobbe på sjukeheim. Det vert peika på at små kommunar får problem med å rekruttere sjukepleiarar, medan større kommunar med større fagmiljø kan gjere det meir attraktivt å jobbe på sjukeheim for både nyutdanna og erfarne sjukepleiarar.

Tala frå Sjukepleiarforbundet sin rapport er eit godt argument for å gje større kommunar auka ansvar for heilskapen i velferdstilbodet, for førebygging, pleie, rehabilitering og omsorg for personar med demens. Det handlar ikkje om å slå saman sjukeheimane, for tenesta skal liggje nær brukarane.

Det ligg no føre ei oppgåvemelding som spelar opp ein ball til kommunane, og som peikar på korleis offentleg sektor på lokalt og regionalt nivå kan utvikle seg. Meldinga har i stor grad forsterka seg ved å slå fast kva ambisjonar og kva moglegheiter som ligg i eit regionalisert Noreg: spreining av makt, slanking av Fylkesmannen, desentralisering av statlege oppgåver og sterke kompetansemiljø i alle landsdelar – og ein vidaregåande skule som ikkje følgjer grenser, men som i langt større grad enn i dag er i stand til å tilby det mangfaldet av utdanningsmoglegheiter som vi treng for å setje eleven i sentrum.

Nye tankar trengst, også i distriktspolitikken, og vi treng ein offentleg sektor som er i stand til å samhandle med næringslivet, både ved å vere ein attraktiv arbeidsplass og ved å levere dei tenester som næringslivet og resten av sivilsamfunnet treng.

André N. Skjelstad (V) [13:40:50] (ordfører for saken): Aldri har Stortinget vært så tydelig på å flytte makt fra staten. Noen velger å harselere over at vi vil utrede. Jeg trodde at spesielt Arbeiderpartiet hadde forståelse for at dette også gjelder veldig mange arbeidsplasser, og nettopp det hensynet ivaretar også flertallet, at det er prosesser. At man isteden peker på og harselerer over det og sier at vi burde hatt mer utredning vedrørende tannhelse, som dog har vært en kommunal tjeneste tidligere, det synes jeg er merkelig. For det er ingen tvil om retningen på det vi vedtar i dag, det er å flytte makt nærmere innbyggeren. Det er et grunnleggende prinsipp for Venstre.

Flertallet får kritikk for nettopp det med tannhelse, og for meg virker det som Arbeiderpartiet nå har blitt en reformbrems i dette. I fjor var de langt ivrigere. Så det er kanskje tanken på kommunevalget og det å være imot som er det mest avgjørende, for det kan virke som om vi har fått et parti som på mange måter er enda mer reverserende enn Senterpartiet i denne saken.

Men jeg har ikke tenkt å bruke mer tid på hvorfor Arbeiderpartiet ønsker å være det mest restriktive av de restriktive – og uavhengig av det prøver å prate ned det regionale nivået. For jeg tror at Senterpartiet i forrige periode

prøvde å flytte oppgaver fra stat til folkevalgt nivå, noe som viste seg ikke var mulig da den daværende regionreformen ble lagt fram. Men jeg er uansett veldig godt fornøyd med at det nå kan se ut som at det er en bred enighet om å flytte mest mulig makt fra fylkesmannsnivået og annet statlig nivå til folkevalgt nivå.

Noen spurte meg om det var noe jeg ikke var fornøyd med i forbindelse med denne meldingen og det vi har fått til. Ja, dette dekker på mange måter det meste av det som vi i utgangspunktet hadde som primærstandpunkt, men jeg skulle gjerne – og det innrømmer jeg – hatt med meg resten også på merknaden om å flytte lokalsykehus til regionene og la universitetssykehusene bli igjen i staten. Dessverre var det ikke så veldig mange som var med på den merknaden. Men det er mulig at det må modnes over tid. Jeg mener at det regionale nivået har mulighet til å ta over den typen makt som foreligger og har vært i forhold til lokalsykehusene, ved å ha gjort den nødvendige splitten. For nettopp gjennom de grepene vi gjør i dag, med et tydelig, tydelig signal om å flytte makt nedover, så er dette også et lokaldemokratisk prinsipp, der vi flytter makt fra stat til det folkevalgte nivå. Det er et vesentlig moment i hele reformen og kompletterer på mange måter det vi har fra tidligere.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:44:02]: Jeg vil prate litt om videregående opplæring. Det hender at når det går politikk i en sak, så renner fornuften ut, og unnskyld, president, men her virker det som om det er mer om å gjøre å få fjernet videregående opplæring fra fylkeskommunen, framfor at det skal være kvalitet for alle i utdanningen.

Det står å lese at et av argumentene for at store kommuner kan ta over ansvaret for videregående opplæring, er at det kan føre til mindre drop-out. «Et kommunalt ansvar kan legge til rette for et bedre samspill mellom skoler, pedagoger og ledere», står det. Dette «vil kunne motivere til tidlig innsats» og dermed motvirke drop-out. Det setter jeg et stort spørsmålstegn ved. Det er alt i dag krevende for fylkeskommunene å fordele utdanningstilbudet slik at alle elevene får innfridd sine ønsker og utdanningsprogram, iallfall i nærheten av der de bor, og iallfall dersom de velger noe annet enn de store og brede utdanningsprogrammene.

Sammenslåing av kommuner flytter ikke geografien. Uansett kommunestørrelse vil det bli ekstremt vanskelig for en kommune å gi elever et like bredt tilbud som dagens organisering ivaretar. Færre elever vil få oppfylt sine første og andre ønsker, noe vi vet påvirker motivasjonen for å fullføre opplæringen.

Videregående opplæring er et komplekst forvaltningsområde. Forslaget vil forsterke dette. Det er ikke bare pedagoger og ledere som skal samarbeide, som det står i innstillingen. Hvis arbeidet overføres til kommunene, skal hver kommune bygge opp sitt eget apparat. Det blir altså mer byråkrati, og ikke mindre, uansett hva regjeringa måtte tro. De nye kommunene må ha samarbeid med opplæringsnemnder, med opplæringskontorer, med de respektive fylkeskommuner som ligger i nærheten av kommunen, med næringslivet osv., osv. Det er et dristig eksperiment regjeringa og flertallet her legger opp til. En fragmentering av ansvaret for videregående opplæring kan

lett ende opp med et dårligere tilbud for flertallet av elevene.

Det er lett å spå den store «videregående-døden» i Distrikts-Norge hvis vi åpner for en overføring til kommunene. Påstanden om mer effektivitet er ubegrunnet og høyst tvilsom. Hvor ligger effektivitetsgevinsten og økt kvalitet for Restkommune-Norge, som fortsatt skal sende ungdommer til fylkeskommunenes skoler? Hvor ligger gevinsten for elevene? Og hvilke elever vil vinne på dette forsøket? Hvordan tenker kommunalministeren å sikre et bredt og godt tilbud til alle elever i landet? Forslaget som er fremmet, bidrar til flere avgjørende spørsmål som det gis dårlige svar på. Dimensjonering krever et tett samarbeid med nærings- og arbeidsliv, og vi mener dette best ivaretas gjennom en regional tilnærming. Det er ikke større her i landet enn at vi må kunne se alle bransjer i sammenheng over litt større geografiske områder, men slik at vi sikrer rekruttering og utvikling innenfor både det enkelte fag og den enkelte bransje.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:47:25]: Kommunereformen har vært regjeringens store prestisjereform. Jan Tore Sanner har reist land og strand rundt og prediket hvilke enorme oppgaver som skulle bli løst med denne sammenslåingsreformen. Han har satt i gang alle landets fylkesmenn til å være politiske talspersoner for denne reformen rundt omkring i landets kommuner – og det er ikke grenser for hvilke ting som skulle bli løst. I starten av debatten ble det sagt at tjenestene er så dårlige, og siden tjenestene i små kommuner er så dårlige, skal vi av hensyn til dem som bor i de små kommunene, slå kommunene sammen. Men den store utfordringen med den påstanden er at når vi har sett på statens innbyggerundersøkelse, så er jo folk mest fornøyd med tjenestene i små kommuner. Spesielt når det gjelder pleie og omsorg, som er kommunenes tyngste oppgaver, som over 50 pst. av budsjettet går til, er det gjennomgående slik at det er størst utfordringer i de største kommunene. Da er det forunderlig at svaret er kommunesammenslåing, når utfordringene er størst i denne byen vi er i nå.

Så var det barnevern: Barnevernet er for de sårbare barna, og derfor skal vi gjennomføre en enorm kommunereform. Også der vet regjeringen at den påstanden er feil. KS og Deloitte har gjennomført en bred evaluering av landets barnevern, og den har vist at gjennomgående er det ingen sammenheng mellom kvaliteten på barnevernet og størrelse på kommune, men det den også sier, er at profilen på barnevernet i små kommuner er litt bedre enn i de største kommunene. Likevel velger regjeringen å bruke det de kaller «de sårbare barna» som en begrunnelse for kommunereform, selv om de ikke har noe faglig belegg for den påstanden.

Så kommer da interkommunalt samarbeid, IKS, og jo, det er så grusomt med at det er så mye interkommunalt samarbeid, og derfor må vi ha en kommunereform. Så vet regjeringen, også der, at det er mest interkommunalt samarbeid mellom store kommuner og ikke mellom små kommuner. Men likevel har det blitt brukt som en begrunnelse, og da er det forunderlig når man leser dagens innstilling,

at det man før brukte som en begrunnelse for kommunesammenslåing, nemlig at IKS er et stort problem, er regjeringen nå åpen for å lovpålegge små kommuner. Det er en utrolig inkonsekvens, men det som har vært utfordringen med denne reformen, er at uansett hvilket problem regjeringen har sett, så er svaret det samme: kommunesammenslåing. Men hvilket spørsmål man skal løse, har forandret seg hele tiden.

For fjorten dager siden kom regjeringen med sin jordvernreform – uten tiltak. Det var to tiltak som var konkrete i den reformen: Det var at en skulle utdele en jordvernpris, og så var det kommunesammenslåing. Og dét er denne reformens store problem, at man har satt konklusjonen først, og så har man ikke skjønt hvilken oppgave man skal løse. Og når man nå sier at man trenger kommunesammenslåing på grunn av stor oppgaveføring, er det forunderlig at vi i dag ikke skal overføre noen store og vesentlige oppgaver til kommunene, bare en rekke småtiltak.

Stefan Heggelund (H) [13:50:56]: Lundteigen snakket om «nytale». Ja, da skal man høre etter, han er jo ikke akkurat noen novise på området. Men la oss la det ligge.

Med dette forslaget får kommunene mer makt, de får mer innflytelse. Lokaldemokratiet styrkes. Flere beslutninger skal tas nærmere folk som lever med konsekvensene av beslutningene. Å styrke lokaldemokratiet er å styrke demokratiet. «Oppgavemeldingen» er kanskje ikke et ord som får brystets hornmusikk til å begynne å spille, men det burde være det.

Arbeiderpartiets støtte ligger hos oss, denne forsamlingen, ene og alene, spesielt når det gjelder troen på å gjøre beslutninger på vegne av innbyggerne i Oslo og Akershus. Det ser man på side 56 i innstillingen. Innbyggerne i Oslo og Akershus skal utsettes for en storstilt tvangssammenslåing, samtidig som man mener at i resten av landet klarer man å ta avgjørelsen på egen hånd. Om denne totale inkonsekvensen i spørsmålet om sammenslåing må man jo spørre seg: Hvor kommer den fra?

Som representant for Oslo er jeg enig i at det er noe spesielt med denne byen – den er veldig vakker, den er sjarmerende, og det er hyggelige folk som bor her. Men den har også noen særegne utfordringer, men de særegne utfordringene kommer jo ikke av at man i Oslo er dårligere til å ta beslutninger enn man er andre steder i landet. Og hvis man ser på merknaden til Arbeiderpartiet på side 56 i innstillingen, skal dette gjøres i samarbeid med Fylkesmannen. Man skal altså hoppe bukk over lokalpolitikere, hoppe bukk over ordførere, hoppe bukk over kommunestyrerepresentanter, hoppe bukk over byrådet. Hva i alle dager mener Raymond Johansen om dette? Ikke det at han noen gang kommer til å sitte i byrådet, men han vil jo bli hoppet over, han også, som et menig kommunestyremedlem. Det lurer jeg på hva han synes om.

Ellers er jeg glad for at regjeringen og samarbeidspartiene ser at Oslo har spesielle problemstillinger som største by og hovedstad. Det er noe nytt. Nå skal storbyer kunne få se kollektiv- og byutvikling i sammenheng, gjøre det lettere å utvikle kollektivtilbudet i sammenheng med befolkningsutviklingen. Det er en anerkjennelse av at man må ha

kapasitet til å håndtere vekst. Det minner meg for øvrig om de syv av åtte rød-grønne år da Oslo ikke fikk noen uttelling for belønningsordningen for kollektivtrafikk, selv om man gjorde en kraftig innsats. Slike ting er det slutt på nå. Nå er det by og land hand i hand.

Karin Andersen (SV) [13:54:07]: Jeg tror det er mange av oss som kan underskrive på at vi har kjærlighet til denne byen, men jeg tror det hadde vært lurt av representanten Heggelund å ha tatt seg en liten tur rundt i landet og hørt hva folk hadde sagt om denne såkalte oppgavemeldingen. Han hadde fått en annen beskjed hvis han hadde snakket med fagmiljøene om hva de mener om denne oppsplittingen og ubegrunnede flyttingen som regjeringen foreslår.

Det som opprører meg mest, er det som regjeringen foreslår – og som jeg nå skjønner at statsråden overhodet ikke forstår – nemlig at arbeid er arbeid og ikke en tjeneste. Ansvarsreformen i 1993 slo fast at også utviklingshemmede skulle ha rett til arbeid, at det er statens forpliktelse å sikre at det kan skje. Det regjeringen foretar seg nå, er ren diskriminering. Man tar en befolkningsgruppe, flytter den ut av den statlige arbeidsmarkedspolitikken og sier: Det gjelder ikke for dere.

Dette er alvorlig. Og det er jo ikke slik at Kommune-Norge har bedt om dette. Jeg sitter her nå med en melding fra de sju kommunene i Glåmdalsregionen, hvorav tre er styrt av Høyre. De sier at det vil være svært uheldig hvis man overfører dette til kommunene, og de ber innstendig om at ordningen videreføres slik den er i dag. De ønsker det ikke. Kommunene vil ikke ha det, brukerne vil ikke ha det, og jeg tror ikke engang NHO, som organiserer disse bedriftene, vil ha det.

Det er bare regjeringspartiene som vil ha det, og man ser ikke at dette er diskriminering av en av de gruppene man sier man skal ta hensyn til. Ansvarsreformen handlet jo nettopp om at disse menneskene skulle flyttes ut av arbeidsstuen og inn på ordentlige arbeidsplasser. Og nå sier man at nei, kommunene kan få velge. Så man skal på en måte gi bort en gruppe mennesker; fordi de trenger mange hjelpemidler og kanskje ulike andre typer tilbud fra en kommune, så skal kommunen få bestemme over hele deg, og de skal altså kunne velge vekk arbeid for en gruppe mennesker. Det er SV rasende imot!

Så er det veldig ulike signaler her fra Venstre og Kristelig Folkeparti og fra regjeringspartiene. Venstre og Kristelig Folkeparti legger vekt på at det skal utredes, regjeringspartiene sier at det skal gjennomføres. Forsøksloven skal nærmest ikke brukes, sier Venstre, mens representanten Kapur slipper katta ut av sekken – for å si det slik – og sier at her skal byene få ansvaret for videregående skoler, så slik er det. Med den ene hånda gir de oppgaver, og med den andre hånda tar de.

Til slutt når det gjelder skoler: Tror virkelig flertallet at kommunestyrene gir blaffen i å gi gode skoletilbud til skolebarna fordi de ikke har ansvaret for videregående skole? Det er den største mistilliten til kommunepolitikere jeg har hørt her i dag.

Geir S. Toskedal (KrF) [13:57:24]: Jeg er glad jeg tilhører et flertall der en hører forskjell på partiene, og jeg tror vi skal greie å få til et godt samarbeid videre.

Vi i Kristelig Folkeparti er blitt beskyldt for både festtaler og honnørord om regjeringen, men jeg synes det er litt bedre enn den hakk-i-plata vi har hørt fra noen av de andre partiene nå en god stund.

Derfor er jeg så glad for Arbeiderpartiets program og merknader. Det høres kanskje merkelig ut, men Arbeiderpartiet har betydelig styringserfaring med landet vårt. Når statsråd Sanner i dag gjorde rede for hvorfor denne reformen måtte settes i sving, var det som å høre Arbeiderpartiet tidligere og en del av deres formuleringer. Derfor forstår jeg Arbeiderpartiets dilemma, for de har jo ikke fått flertall ved hjelp av SV og Senterpartiet – det har vi iallfall forstått etter debatten i dag. Men det jeg ikke forstår, er at Arbeiderpartiet fortsetter å dyrke kritikk og tvisyn i både debatt og medier, mens de i merknader stort sett er enig i det flertallet holder fram. Det er synd hvis Arbeiderpartiet må fortegne andre for å skape tvil. I så tilfelle bruker de reformen instrumentalt i sin retorikk, for det virker som om retorikken er annerledes enn substansen. De forstørker nyansene og fortegner resultatene uten å trekke fram alle fordelene som de selv har som målsetting i sitt program. Det er et dobbeltspill som peker fram mot valget. Hvis det gjelder om å ri to hester, så er det gjennomskuet.

Nå går vi altså for en av de største reformene i norsk kommunepolitikk siden 1837. Da kom formannskapslovene, kommunelovene. Så i 1965 reduserte vi fra 720 til 450 kommuner, nesten en halvering. Det var iallfall ingen frivillighetsreform. Men ingen ser jo noen grunn til å gå tilbake.

Nå har vi fått satt i gang en betydelig flytting av makt, og vi har fått satt i gang utredninger. De rød-grønne partiene må forstå at det er en demokratisk måte å utvikle samfunnet på. Vi kan ikke komme med ferdige svar på forhånd.

Vi har bestilt nye meldinger. Da er det beklagelig å se at Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og SV i særdeleshet, synes å gå baklengs inn i framtiden. Dette kan bli den største reformen på 50 år, og beskyldningene om diskriminering fra SV – det er jo mot bedre vitende.

Kristelig Folkeparti er fornøyd med det vi har oppnådd – om generalistkommuner, om videregående skoler, om varig tilrettelagt arbeid, om arbeids- og utdanningsreiser, familievern, frivillighetssentraler, forsøksordning for barnevernet osv. Det er all grunn for oss til å se på dette som en positiv reform for vanlige folk.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Ola Elvestuen (V) [14:00:44]: Hele formålet med reformen er jo å flytte mer makt ned til kommunene, og også til de framtidige regionene. Da er det forstemmende å se at det som er Arbeiderpartiets forslag 8, jo nettopp fjerner dramatisk den handlekraften og makten som ligger særlig i Oslo, men også i hovedstadsområdet. For når forslaget er å slå sammen fylkeskommunene og lage en region,

tar man bort nettopp det som har vært suksessfaktoren i Oslo – altså den største kommunen i landet, og også det største fylket i landet – nemlig at en her har en mulighet til å se det kommunale og det fylkeskommunale ansvaret i sammenheng, og man har klart å løse sine oppgaver.

På slutten av 1990-tallet ble det laget en NOU som het «Grenser til besvær». Den gangen var det et relevant spørsmål å se på hvordan en kunne få til bedre kollektivtrafikk, få til et bedre plansamarbeid i hovedstadsregionen. Etter at den ble lagt fram, er det gjort dramatiske forbedringer i regionen. Man har fått på plass en finansiering av kollektivtrafikk regionalt, gjennom Oslopakke 3 – som fungerer. Man har fått på plass en organisering, i samarbeid mellom Oslo og Akershus, med en bestillerenhet og en planleggingsenhet i Ruter – som fungerer. Man har bygget opp kanskje det beste kollektivsystemet i hele Europa i forhold til størrelsen på byen. Dette er noe som regionen virkelig har grunn til å være stolt av – og det fungerer.

I tillegg har vi siden 2009 hatt et fungerende plansamarbeid i Oslo–Akershus, som jo er den andre begrunnelsen for at man skal gjøre administrative endringer. Dette fungerer nå godt gjennom Oslo og Akershus, og også med kommunene i Akershus. Det er ingen grunn til å gjøre endringer for å oppnå noe annet enn det man allerede er i gang med. Og på videregående skole har man jo de beste resultatene i landet.

For det Arbeiderpartiet foreslår, er jo ikke bare at de skal slå denne regionen sammen og dermed fjerne ansvar fra Oslo. I tillegg har de et forslag, forslag 5, hvor man eksplisitt sier at kollektivtrafikk og videregående opplæring ikke skal tilligge kommunene. Til sammen blir dette et forslag som vil gjøre det mye vanskeligere å drive denne regionen på en god måte.

Handlekraften ligger jo heller ikke bare i at man er fylke og kommune sammen, den ligger også i at man har bygget et velfungerende lokaldemokrati i bydelsutvalgene. Så ved å lage en region her vil man lage enda ett nivå i området, med de komplikasjoner det gir.

Forslaget vil dramatisk svekke lokaldemokratiet og styringsdyktigheten i Oslo og gå helt på tvers av selve formålet med reformen.

Heidi Greni (Sp) [14:04:11]: «Regjeringen vil styrke lokaldemokratiet ved å flytte makt og ansvar til kommunene», heter det i regjeringsplattformen. Debatten her i dag viser at det er langt fra ord til handling. Svært mange kommunepolitikere rundt om i landet føler at det som nå skjer, er det motsatte av å styrke lokaldemokratiet. Et eksempel: Færre kommuner gir ikke mer demokrati. Å gå fra 11 000 lokalpolitikere til 4 000, som i verste fall vil bli resultatet, er slett ikke å fremme lokaldemokratiet.

Svekkning eller nedlegging av fylkeskommunene gir større makt til stat og direktorat, slik Høyres egen leder av KS så treffende har understreket etter at denne meldingen kom.

Direktoratene er en voksende del av det statlige styringsapparatet. Denne regjeringen fortsetter med en styrking og oppretter stadig nye direktorater. Direktoratene har fått en stadig økende makt, som utøves på vegne av de

departementene de er underlagt, men som ikke gjøres til gjenstand for den åpne debatt som vi har om myndighetsutøvelse, fra departementenes politiske ledelse. Det største problemet er imidlertid at direktoratene overtar lokal og folkevalgt styring gjennom å legge sterke føringer for hvordan oppgaveløsningen skal gjennomføres.

Forslaget i meldingen vil ikke bidra til å dempe bildet av direktoratstyring av Norge. Det er ikke den statlige styringen gjennom direktorat, fylkesmenn eller statsforetak som reduseres, men det er den folkevalgte fylkeskommunen som tappes for oppgaver.

La oss se litt på forslagene som er gitt for å underbygge dette:

- Spesialisthelsetjenesten, som er en av de viktigste regionale politikkområdene, skal videreføres på statens hånd.
- Næringspolitikken gjennom Innovasjon Norge foreslås statliggjort, både ved at fylkeskommunene kastes ut som eiere, og ved at regionkontorene sentraliseres. Samtidig svekkes de regionpolitiske virkemidlene ved at bevilgningene går kraftig ned.
- Politireformen gjennomføres ved en sterk sentralisering av det regionale nivået og lensmannskontorene, og kommunenes rolle i oppretting eller nedlegging av kontor skal svekkes.
- Skatteinnkrevingen skulle statliggjøres, mente regjeringen, men her får de ikke Kristelig Folkeparti og Venstre med seg, om jeg forstår det rett – endelig noen andre enn oss i opposisjonen som har hørt de sterke motargumentene fra kommunesektoren og kemnerne.

Det klare inntrykket mitt er at når det gjelder de store politiske områdene, der skjønnsutøvelse og lokale avveininger er sentrale i beslutningsprosessen, ønsker regjeringen å styrke den sentrale styringen. Når det gjelder regelbundne og rettighetsfestede oppgaver, som i liten grad påvirkes av politiske avveininger, er regjeringen svært åpen for å gi kommunene ansvaret. Det er beklagelig, men enda mer beklagelig er det at de overfører til kommunene å ta ansvar for sosiale ordninger som gjelder et fåtall innbyggere.

Statsråd Jan Tore Sanner [14:07:29]: La meg først si at det er bra med stort engasjement og mange innlegg i denne saken. Det er flere store spørsmål som drøftes. Det ene er spørsmålet om det er behov for kommunesammen slåing og kommunereform, det andre er hvordan vi kan styrke lokaldemokratiet.

Jeg er glad for at det er et stort og bredt flertall i Stortinget som erkjenner at det er behov for kommunereform. Jeg er også glad for at innbyggernes tilslutning til behovet er økende. Det ser vi på de siste innbyggerundersøkelsene som er gjennomført. Rissa og Leksvik er ferdig forhandlet – innbyggerundersøkelsene er positive, Gran og Lunner er ferdig forhandlet – innbyggerundersøkelsene er positive, Lyngdal 4 arbeider godt og konstruktivt for kommunereform – den siste innbyggerundersøkelsen fra Lindesnes var veldig positiv.

Jeg registrerer at representanten Lundteigen setter et

spørsmålstegn ved min påstand om at lokalpolitikere er satt sjakk matt på grunn av omfanget av interkommunalt samarbeid. Men den påstanden er godt underbygd. Det var revisjonen i Nord-Gudbrandsdalen som slo fast at lokalpolitikere i Nord-Gudbrandsdalen var satt sjakk matt på grunn av det store omfanget av interkommunalt samarbeid. Når kommuner har 30, 40, 50, 60 – opp mot 70 interkommunale samarbeid, er mye makt og ansvar flyttet ut av kommunestyresalen, ut av lokalpolitikernes demokratiske mulighet til å påvirke beslutningene og flyttet inn i fora som ikke er så lett kontrollerbare. Det har også blitt dokumentert i offentlige rapporter. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og SV i sine merknader skriver at kommuner som har et så omfattende samarbeid, «bør vurdere om det heller vil være riktig å slå kommunene sammen».

Det er jeg enig i. Når det gjelder barnevern, har jeg og representanten Slagsvold Vedum diskutert dette tidligere, og det er åpenbart at representanten Slagsvold Vedum fortsatt ikke har lest den rapporten fullt og helt. For i Deloitte-rapporten er dette vel dokumentert. Den viser med all tydelighet at de minste kommunene ikke makter å løse denne viktige oppgaven på en tilfredsstillende måte. Det er grunnen til at det i denne rapporten kommer frem at de minste kommunene ønsker mer samarbeid og større fagmiljøer. Tilsvarende kommer det også tydelig frem fra mange barnevernsledere at det er behov for større fagmiljøer innenfor barnevernet.

Det som er det sentrale i kommunereformen, er større og sterkere fagmiljøer som kan gi innbyggerne bedre tjenester. Det handler om å flytte oppgaver til kommunene, slik at de kan få mulighet til å gi innbyggerne sine bedre tjenester, og det får vi nå god mulighet til å gjennomføre.

Mudassar Kapur (H) [14:10:54]: Dette har vært en spennende debatt å følge med på. Jeg synes at salen ganske tydelig har vært delt i to i dag. Man har de representantene som ønsker desentralisering, maktspredning og lokalt selvstyre, og man har de representantene som har talt for mer sentralisering og detaljstyring av kommunene. Nå vil man rundt omkring sikkert riste litt på hodet, men det er bare å lese referatene – der står alt.

De rød-grønnes representanter har gang på gang besøkt denne talerstolen i dag og sagt klart fra om følgende: Vi vet best. Vi vet best hva som er riktig for din kommune. Vi vet best hvordan ditt lokalsamfunn skal møte sine utfordringer. Du trenger ikke engang dine egne lokalpolitikere – vi her på Stortinget vet best hvordan din kommune skal styres.

Det er beskjeden ut til Kommune-Norge i dag fra de rød-grønne politikerne på Stortinget i denne debatten.

Det overrasker meg egentlig ikke så mye at Senterpartiet og SV har vært på den linjen i dag, det har vi sett i flere måneder. Men det som overrasker meg og skuffer meg litt, er at det partiet som går lengst i å bruke tvang – i denne innstillingen i dag – er Arbeiderpartiet, som gjennom sitt forslag på side 56 legger opp til å slå sammen Akershus og Oslo med tvang. Det er et minimum, som de har skrevet, og man vil gjerne ha inn andre deler av hovedstadsområdet. Da snakker vi, som jeg sa i sted, både om rand-

sonen til Buskerud, Vestfold og Østfold – uten å involvere lokalpolitikere, ordførere, byråder osv.

Jeg er veldig spent på hvordan Arbeiderpartiets politikere fra Oslo og Akershus kommer til å stemme i denne saken. Jeg vet at denne sendingen ikke har tusenvis av seere akkurat nå, men jeg synes velgerne fortjener å vite hva Arbeiderpartiet prøver å få igjennom på Stortinget i dag – og hva Stortingets flertall kommer til å stoppe.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:13:47]: Representanten Karin Andersens innlegg kan jeg slutte meg fullt og helt til som medlem av arbeids- og sosialkomiteen. Arbeid er arbeid, og ikke tjenester, det må gjelde alle som trenger arbeid. De som det ikke er så vanskelig å få inn i arbeidslivet, skal være et statlig ansvar, mens de som virkelig trenger det mest, skal overlates til kommunene. Det viser en prioritering. Det er ingen andre enn regjeringas medlemmer som går for en sånn linje, ei heller har en støtte fra Victor Norman – det er betegnende nok.

Anne Tingelstad Wøien sa, når det gjelder videregående skole, at det er et «dristig eksperiment» regjeringa legger opp til. Ja, det er et dristig eksperiment. Skole og utdanning, videregående skole og en felles dannelse – det er jo en del av nasjonsbyggingsprosjektet. Det skal en altså skiple ved, og her lage til et system som i mindre grad fyller den tradisjonen og det nivået som vi har.

Når det gjelder barnevern, er det viktigste det en gjør for at folk skal unngå å ha befatning med barnevernet. Det er jo de kommunene som har god oversikt og følger med tidlig – ved at de har en jordmortjeneste, en helsesøster-tjeneste, barnehagelærere og lærere i skolen – som hjelper dem som trenger samfunnets beivågenhet. Barnevernet er i en dynamisk utvikling hvor det som er Senterpartiets alternativ her, på en god måte følger opp det ansvaret som bør ligge hos kommunene – mere hos fylkeskommunene og mindre hos staten, for det ser vi fungerer dårlig.

Flere har her vært inne på at dette er en desentraliserings- og maktspredningsreform. Høyre kan si det, for de har jo en viss nådegave når det gjelder å uttrykke seg frimodig, men at Venstre og Kristelig Folkeparti skal presentere det på samme måten i forhold til sin tradisjon, er for meg ganske sterkt. Representanten Toskedal sa at det var den betydeligste flyttingen av makt som vi har sett på 50 år. Ja, men først skal det være valg. Først skal det være valg, og jeg regner da med at de partiene som mener dette er en desentraliseringsreform, stiller opp i debatt, at deres kandidater tydeliggjør hva de går til valg på, sånn at folk kan bli opplyst om hva slags ledere en får dersom en velger de kandidatene. Jeg regner også med at de kandidatene er helt tydelige på at de går for en folkeavstemning. Det går Senterpartiet for, en folkeavstemning, sånn at det ikke er Stortinget, men folk som skal bestemme hva som skal skje. Jeg håper at det blir holdningen, og jeg håper også at når det blir spørsmål om å få representanter ut i debatt, så stiller de – ikke finner alle mulige unnskyldninger for ikke å delta i debattene.

André N. Skjelstad (V) [14:17:07]: Representanten Andersen tok opp VTA og hjelpemidlene. Jeg ønsker å slå

fast det som tydeligvis ikke ble oppfattet, at her skal det komme en utredning. Det er også tydelig fra komiteen at det skal være til det beste for brukerne. Vi gjør ikke dette for at det skal bli et dårligere tilbud, men definitivt et bedre tilbud, som flere enn meg fra flertallet har sagt. Det har tydeligvis ikke nådd inn, så derfor må det tydeligvis repeteres noen ganger.

Jeg hører på representanter fra Senterpartiet. Det er ikke mye nytt de kommer med. Jeg skal ikke ta opp hvem som ikke har lest seg ferdig om barnevern. Men jeg er litt forundret over, etter å ha drevet med kommunalpolitikk i snart 20 år, hvordan Senterpartiet forherliger IKS som et demokratisk ideal. Jeg syns det er oppsiktsvekkende at et parti som hegner så sterkt om folkestyret, mener at IKS-ene dekker det meste av de demokratiske prinsippene. De ser ikke bare pragmatisk på IKS, slik noen av oss mente da det ble innført. Nei, Senterpartiet mener at dette er et politisk ideal, at vi skal ha x antall IKS-er rundt i kommunene. Statsråden nevnte at det er 60–70 på det verste. Folk i kommunestyret har ikke oversikt, og befolkningen som de skal serve, har i hvert fall ingen oversikt over hvem som sitter hvor, og hvor det er mulighet til å påvirke. Jeg kan ikke med min beste vilje skjønne at dette er et politisk ideal for et parti som kaller seg et folkeparti.

De siste dagene har det blitt pekt på problem rundt rekruttering i mindre kommuner innenfor pleie og omsorg, både av sykepleiere og omsorgsarbeidere – ikke fordi de ikke har økonomi til å ansette dem, men fordi de ikke klarer å rekruttere. De klarer ikke å rekruttere fordi det ikke blir oppfattet som attraktivt nok. Da spør jeg igjen: Er ikke dette også et problem? Nettopp med den linja som vi drøfter i dag – med å desentralisere makt – kan folk være med og bidra til å skape attraktivitet ute i distriktene.

Én ting er i hvert fall tydelig etter denne debatten. Jeg er blitt spurt mange ganger om hva jeg personlig mener om tvang. Men etter debatten i dag er det i hvert fall tydelig for meg at Arbeiderpartiets frivillighetslinje er død. Det kan det ikke være noen som helst tvil om. De vil bruke tvang til det som er pekt på tidligere i forslaget – tvang til å slå sammen Oslo og Akershus, uten noen som helst medvirkning.

Frank J. Jenssen (H) [14:20:30]: Det er slik at oppgavemeldingen har fått ulike karakteristikk og ulike velkomster, likeså dagens innstilling. Men det bekrefter inntrykket – som nevnt i mitt første innlegg – av at opposisjonen ikke helt vet hvilken fot man skal stå på. Enten beskyldes oppgavemeldingen for å være uten kraft, uten innhold og uten betydning – dette var da ingenting, sier man – eller man advarer mot forslagene som ligger der og sier at dette er jo veldig alvorlige forslag, dette må vi ikke gjøre, og det som man er i ferd med å gjennomføre her, advares det mot. Eller det anføres på den ene siden at enkeltsaker ikke er tilstrekkelig utredet, men på den andre siden får vi, når vi sier at noen av disse sakene skal faktisk utredes først, kritikk for at vi vil utrede først.

Når kritikken hagler fra begge sider samtidig, fra de samme partiene, forteller det meg at vi som står bak inn-

stillingen, står godt plantet midt i, og at sannheten nok ligger et sted midt imellom.

Men det er tydelig at vi har en regjering og et stortingsflertall som går i bresjen for desentralisering, mer makt og myndighet til kommunene. Her, i disse spørsmålene, er det ingen fare for å bli overbydd av opposisjonen. Det er ingen initiativer, ingen egne forslag – kun kritikk av de forslagene som foreligger.

Når handlekraften og iveren for styrket lokaldemokrati er så totalt fraværende hos opposisjonspartiene, er jeg heller ikke overrasket over at man ikke fikk til å levere noe på disse spørsmålene de årene man satt i regjering, rett og slett fordi man antagelig heller ikke prøvde.

Eirik Sivertsen (A) [14:22:37]: Vi er nå inne i den femte timen med lovprisning av strukturendringenes muligheter og fantastiske effekter, i hvert fall fra regjeringspartiene og fra støttepartiene i Stortinget. Det som faller Oslo-representantene her litt tungt for brystet, er at dette også skal gjelde for Oslo og Akershus, og man har beskrevet vårt forslag om å be regjeringen utrede en sammenslåing og angi at Fylkesmannen skal delta i den prosessen, som en trussel mot demokratiet i denne byen.

For det første kan jeg svare på spørsmålet om hvor ideen kom fra. Vel, det er ikke sånn at vi har lurt inn dette i Stortinget bakveien. Dette vedtok vi i programmet vårt på landsmøtet i 2013. Dette gikk vi til valg på, så dette er ikke noen hemmelighet. Og det var ikke sånn at representanten Pedersen fra Finnmark eller undertegnede som representerer Nordland, satt på et bakrom og spekulerte ut en «greie» for å påføre Oslo og hovedstadsregionen tunge framtidige stunder. Nei, det var et initiativ som kom fra våre tillitsvalgte i Oslo og Akershus. Vi er åpne for å lytte også til det og har da forsiktig bedt regjeringen utrede det for å se på hvilke muligheter det gir.

Jeg må få lov til å si at når jeg hører beskrivelsen av hvor fantastisk man har løst alle utfordringene man står overfor i hovedstaden knyttet til boligbygging, til kollektivtrafikk og til samordning av arealpolitikken med området rundt, så finnes det mennesker jeg har møtt som beskriver dette på en litt annen måte. Nå skal ikke jeg trække inn i alle detaljene omkring Oslo-politikken, men jeg har respekt for at det finnes en annen oppfatning enn det som er framsatt av representanter fra Oslo her i dag.

Så har representanten Toskedal brukt veldig mye tid i dag på å snakke om Arbeiderpartiet. Jeg må få lov til å si at der har det vært ganske sterke karakteristikk av hva som er Arbeiderpartiets motiver, og av måten vi fronter vår politikk på. Jeg synes ikke det tjener representanten til ære å beskrive oss på den måten. Vi satte oss ned i forhandlinger med ærlige hensikter i et forsøk på å finne et bredest mulig flertall, fordi – som flere har påpekt – vi erkjenner at det finnes mange utfordringer i Kommune-Norge, og vi er interessert i å bringe landet framover og løse dem. Men kanskje var det sånn at det som er flertallet her i salen, ikke var så gode til å lytte til et ganske stort mindretall, og at vi derfor ikke klarte å finne fram til den enigheten. Det beklager jeg.

Statsråden og andre representanter fra regjeringspartie-

ne har gjentatte ganger sagt at mange kommuner er for små til å klare de oppgavene de har. Hvilke kommuner er det?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:25:47]: Hvilke kommuner er det som har flest interkommunale samarbeid – er det de store, eller er det de små? Alle de som sitter i salen her, bør iallfall vite det: Det er de store kommunene som har flest interkommunale samarbeid. Da er det forunderlig å høre statsråd Sanner og representanten Skjelstad si at svaret på at det er interkommunalt samarbeid, er kommunesammenslåing – når vi vet at i dag er det sånn at de store kommunene har flere enn de små. Dette er godt dokumentert gjennom Kostra-tall og gjennom IMDis rapport.

Cirka 8 pst. av kommunenes budsjetter går til interkommunalt samarbeid, mens den tyngste budsjettposten til kommunene er omsorg. I overkant av 50 pst. av budsjettet til kommunene går til omsorg. Hvilke kommuner er det som har de største utfordringene innenfor omsorgssektoren – er det de store, eller er det de små? Det er de store som har de største utfordringene. Hvorfor diskuterer vi ikke de største utfordringene, istedenfor hele tiden å prøve å vise handlekraft ved å ville slå sammen kommuner som fungerer veldig godt? Så truer man med at hvis dere ikke gjør som vi sier, vil vi bruke tvang.

Alle husker den runden vi hadde her i Stortinget om folkeavstemninger, der Høyre sendte ut et sentralt brev der man prøvde å beskrive lokale folkeavstemninger som synsing og usakligheter og hadde alle mulige argumenter for hvorfor man ikke skal lytte til folk når man skal gjennomføre en demokratireform. Det er uforståelig at Høyre ikke har mer tro på egne argumenter, slik at de kunne tørre å la folket si sin mening gjennom en folkeavstemning.

Så tilbake til barnevern. De ansatte i barnevernet, fra Fellesorganisasjonen, har meldt seg inn i Lokalsamfunnsforeningen, som er imot tvangssammenslåing av kommuner, og som har det som sin hovedsak. Det finnes ikke noe faglig belegg for at barnevernet i små kommuner er mye dårligere enn barnevernet i store kommuner. Deloitte-rapporten, som jeg har lest, sier at profilen på barnevernet i mange av de små kommunene er bedre enn i noen av de store. Hvis det er barnevernet som er den store utfordringen, må vi ta tak i det.

Så har en del av de mindre kommunene løst dette ved å samarbeide i IKS. Det er fornuftig. De ser at det er den gode løsningen lokalt, å finne gode samarbeidsløsninger, akkurat som – som vi ser – store kommuner har enda flere IKS på andre områder.

Det som har vært noe av hovedutfordringen med denne reformen, er at man ikke har hatt tillit til at de lokale, de som bor i kommunen, selv vet best hvordan de kan organisere sin kommune. Derfor har en brukt så sterke ord og satt i gang et så enormt press, både fra regjeringens side, fra Fylkesmannens side og fra de politiske partienes side.

Vår holdning er: Hvis folk vil slå seg sammen, gjør nå det, men da må folket bli tatt med på råd. Man skal ikke bruke den skjulte agendaen og pisk og tvang, som ligger bak denne reformen.

Martin Kolberg (A) [14:29:01]: Det som jeg, for min del, mener er helt uomtvistelig, er at det viktigste resultatet politisk og for vår forvaltning i årene som kommer, vil være at dette er en stor sentraliseringsreform. Den vil sentralisere kommunenes administrasjoner, og den vil sentralisere folkemakten. Uansett hva høyrepartiene måtte produsere av argumenter om at så ikke er tilfellet, vil utviklinga komme til å vise at det jeg nå sier, er sant. Det vil tungt bidra til å forandre Norge, fordi folkemaktens forankring jo handler om hva som foregår i denne salen, men det handler minst like mye og enda mer om hva som foregår ute i våre kommuner. En av de viktige grunnene til at Norge er så godt styrt, på tvers av alle partiskiller, er at det er folkemakten som bestemmer – ikke andre makter.

Det som ligger bak denne reformen fra høyrepartienes side, er selvfølgelig å sørge for at folkemakten blir svakere. Jeg hører hva de sier, men resultatet vil bli det, for med sterk sentralisering vil en bli nødt til å overlate enda mer makt til kommuneadministrasjonene enn man allerede har gjort. Det har gått for langt som det har. Det vil forandre Norge og folkemakten. Og bare det faktum at mange færre vil få delta, vil svekke folkemaktens innflytelse i norsk politikk.

Jeg forstår egentlig at høyrepartiene, Høyre og Fremskrittspartiet, står for en sann linje, for det er deres linje. Deres formål i politikken er jo å sørge for at demokratiet ikke er så sterkt, slik at andre krefter kan komme inn og styre. Det er deres historie og deres tradisjon, og den diskusjonen vi har her i dag, føyer seg direkte inn i den historiske tradisjonen. Men at Kristelig Folkeparti, som er et velferdsparti, og som vil være avhengig av folkemaktens autoritet i kommuner, fylker og stat i framtida for å opprettholde velferdsstaten og fordelinga i samfunnet, er med på dette, forstår jeg ikke. Og jeg forstår det definitivt ikke under henvisning til Venstres etablering og posisjon i det man kaller den sosialliberale ideologien. Hvem er det som skal ivareta enkeltmenneskets autoritet og posisjon hvis ikke de folkevalgte skal gjøre det? Ingen andre kommer til å gjøre det. Byråkratene kommer ikke til å gjøre det. Markedet kommer ikke til å gjøre det. Svekket folkestyre er at de maktene får mer makt. Det kommer vi til å sitte igjen med i norske kommuner, dessverre – ikke de første årene, men i løpet av noen ganske få år.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heidi Greni (Sp) [14:32:18]: Det sies at en skal høre mye før ørene faller av. Det tror jeg vi har fått bekreftet her i dag. Når representanten Kapur sier at Senterpartiet ikke vil respektere det som lokalpolitikkerne kommer fram til, og at vi ikke vil stå opp for lokaldemokratiet, må jeg virkelig lure på hva han mener. Jeg håper han er den eneste som ikke har fått med seg at Senterpartiet er den største forkjemperen for folkeavstemning, og at vi er for absolutt frivillighet.

En ting er at han er «læssørin'», men han tilhører et parti som har mobilisert hele organisasjonen sin for å hind-

re folkeavstemning fordi en ikke har tro på det folk mener. «Folkeavstemninger utarter ofte til synsing, usakligheter og splittelse i lokalsamfunnet og kan føre til at det blir tatt en beslutning som ikke er kunnskapsbasert», heter det i Høyres brev til alle sine lokallag. Det vil jeg påstå er ikke å ha tiltro til lokalpolitikkerne. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Da har minuttet gått.

Representanten Geir S. Toskedal har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir S. Toskedal (KrF) [14:33:32]: Til Andersen og Lundteigen: Når det gjelder det med hjelpemidler, mener Kristelig Folkeparti at det ikke skal være lager og forvaltning, men formidling, som før.

Når det gjelder varig tilrettelagte arbeidsplasser, er det hensynet til bruker, bedre tjenester og helhetlig tilbud som fortsatt skal stå i sentrum, og som vi er garantister for.

Til Sivertsen: Jeg merker meg at da kritikken kom mot Oslo og Akershus, var «utredning» svaret som kunne avhjelpe det. Jeg merker meg det.

Når det gjelder forhandlinger, fikk Arbeiderpartiet alle sjanser til å delta i møtet videre. På spørsmål om det tidligere i dag svarte Helge Pedersen defensivt: De var ikke de første som gikk. Ja, men hvorfor gikk Arbeiderpartiet? Det var mitt spørsmål.

Til Lundteigen: Folkeavstemning er et lovlig politisk verktøy hvis man lokalt synes det er hensiktsmessig og helt i orden.

Kristelig Folkeparti har i tillegg til å være velferdspartiet – jeg takker for beskrivelsen fra Kolberg – fått på plass familievern og frivillighetssentral. Jeg snur det og lager et retorisk spørsmål: Hvordan kunne denne reformen sett ut uten Kristelig Folkeparti?

Presidenten: Representanten Frank J. Jenssen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Frank J. Jenssen (H) [14:34:49]: Til Senterpartiet må jeg si: De største byene i Norge er omgitt av mange små kommuner, og da er det faktisk ikke unaturlig at det er de større kommunene som ofte har mest interkommunalt samarbeid.

Men det vesentlige som Senterpartiet ikke tar stilling til, er om man synes det er greit at små kommuner ofte tvinges til interkommunalt samarbeid, fordi man ikke kan ta ansvar for sine lovpålagte oppgaver. Det er noe helt annet enn å velge frivillig samarbeid fordi man finner fornuftige løsninger.

Ellers: Jeg synes jeg hørte at vi fikk en historisk leksjon om folkestyre fra et partimedlem i det partiet som tidligere var medlem av Den kommunistiske internasjonale. Men det tenkte jeg ikke jeg skulle nevne. Jeg kan i grunnen nøye meg med – siden vi diskuterer kommunereform – å minne om at Arbeiderpartiet, for sin del, også sto bak kommunereformen forrige gang, som ikke var en frivillig reform, men som var en reform hvor man satte ned en kommisjon,

slik Arbeiderpartiets representant Helga Pedersen tidligere har tatt til orde for også.

Så jeg tror jeg vil betakke meg for den typen leksjoner. (Presidenten klubber.)

Presidenten: Da var tiden ute.

Helga Pedersen (A) [14:36:14]: Litt til historieskrivningen. Jeg skal ikke gå tilbake til 1964, men la oss i hvert fall vende et par uker tilbake i tid. Vi i Arbeiderpartiet gjorde det vi kunne for å prøve å komme fram til en bred politisk enighet, men når Høyre og Fremskrittspartiet reiste seg og gikk, og vi konstaterte at vi ikke ble enige, ville det kanskje vært litt rart om Arbeiderpartiet ble sittende igjen. Vi sa også til Kristelig Folkeparti og Venstre at vi gjerne kunne snakke med dem, men det var en invitasjon som ikke ble besvart.

Vi står for det vi har i innstillingen, og så blir spørsmålet om Kristelig Folkeparti og Venstre står for det de har i innstillingen. Jeg synes ikke de har svart soleklart på det i dag.

Denne debatten har avdekket at høyrepartiene vil ha strukturendringer. Det begrunnes med hitlistene i 1964, og at kommunegrensene ble lagt på samme tid. Det har vi hørt før, og vi vet hva høyrepartiene mener om struktur. Men når vi begynner å diskutere innhold, blir det merkelig stille. Og det var vel innholdet som oppgavemeldingen og denne debatten skulle handle om. Vi har ikke fått svar på hvordan tannhelsen blir bedre ved å flytte den til kommunene. Jeg har ikke engang hørt forsøk på å argumentere for det.

Det er også et stort robusthetsparadoks i denne debatten, for vi hører til det kjedsommelige at bare kommunene blir større, blir de mer robuste, og alt skal bli bedre. Men vi har ikke fått forklart hvordan tannhelsen blir bedre ved at en skal stykke opp de fagmiljøene vi har i dag. Vi har ikke fått forklart hvordan kollektivtrafikken skal bli bedre ved å spre den på flere aktører. Vi har ikke fått forklart hvordan tilbudet i den videregående opplæringen skal bli bedre ved å spre den på flere aktører. Og vi har i hvert fall ikke fått forklart hvordan innholdet i grunnskolen skal bli bedre ved at vi nå skal få flere privatskoler, og dermed skal spre ressurser og lærere på enda flere enheter enn vi har i dag.

Høyrepartiene har hatt mange sjanser til å forklare det, men har ikke benyttet sjansene, og derfor er det vel også ganske godt forklart hvorfor vi ikke kan gå inn for disse forslagene.

Vi har heller ikke fått noe svar på det store paradokset med at samtidig som man snakker om at dette er tidenes overføring av oppgaver til kommunene, har man forsøkt å statliggjøre skatteinnkrevingen, man vil fjerne kommunenes boplikt, man vil statliggjøre Innovasjon Norge, man vil i realiteten frata kommunene muligheten til å styre sin egen kommunestruktur, og man går sågar i gang med forsøk med å statliggjøre eldreomsorgen. Fremskrittspartiet har faktisk gått til valg på at det er noe man vil gjøre.

Statsråd Jan Tore Sanner [14:39:25]: Det siste innlegget til representanten Helga Pedersen viser at Arbeiderpartiet gir fra seg en mulighet til å se fremover og være med

på å sikre sterke norske velferdskommuner. Representanten er mest opptatt av å kritisere og opponere, ikke presentere et eneste alternativ. Det virker som om Arbeiderpartiets linje er at alt er bra som det er, men det er ikke svaret på de utfordringene som Kommune-Norge står overfor.

La meg også slå fast at Martin Kolberg har en historieløs beskrivelse av Høyres tradisjon. For hva er vår tradisjon på dette området, og hva er det som gjør at Høyre står så sterkt i Kommune-Norge? Det er at vi ønsker et samfunn som skapes og utvikles nedenfra. Vi ønsker mindre detaljstyring ovenfra. Mer skal skapes og utvikles nedenfra. Det er grunnen til at vi ønsker å flytte makt og ansvar tilbake til lokaldemokratiet. Det er grunnen til at vi ønsker mindre statlig detaljregulering. Det er grunnen til at vi nå gjennomfører en kommunereform.

Hvis vi ser noen år fremover i tid, ser vi at det blir stadig færre yrkesaktive bak hver pensjonist. Det vil være kommuner som har én yrkesaktiv for hver pensjonist. Vi vet at Kommune-Norge trenger flere varme hender og kloke hoder for å løse de store velferdsoppgavene. Da trenger vi også sterkere fagmiljøer for å bremse den sentraliseringen som vi har opplevd de siste 10–15 årene. Denne reformen er for å bremse sentraliseringen – bremse en sentralisering som vi så under de rød-grønne partiene, med mer interkommunalt samarbeid, med mer statlig detaljstyring. Vi ønsker å flytte mer makt tilbake til lokaldemokratiet.

Jeg skal gi representanten Slagsvold Vedum rett i én ting, og det er at denne reformen handler ikke bare om små kommuner. Den handler vel så mye om kommunene rundt de store byene. Den handler om kommunene i Akershus. Den handler om kommunene rundt Bergen og rundt Trondheim og Stavanger. Vi er nødt til å få større kommuner her også for å få en bedre samfunnsplanlegging, rett og slett fordi kommunegrensene står i veien for gode løsninger rundt de store byene.

Vi står i en tradisjon der vi ønsker å ta vare på sterke norske velferdskommuner. Alternativet til å gjennomføre en reform nå er å fortsette den rød-grønne galei, som handler om mer statlig detaljstyring. Vi ønsker å flytte makt og ansvar tilbake til lokaldemokratiet.

Helge André Njåstad (FrP) [14:42:17]: Eg må innrømme at det var representanten Kolberg som fekk meg til å teikna meg til eit nytt innlegg. Historietimen hans tilbakeviste jo Sanner på vegner av Høgre i stad. Eg kan på vegner av Framstegspartiet seia at me kjenner oss ikkje i det heile igjen i historietimen – eller historieminnuta – til Kolberg om at sentralisering er hensikta med kommunereforma.

Ei av dei aller viktigaste hensiktene våre er faktisk å gje kommunane større sjølvrådetrett. Det er difor me seier at fylkesmennene skal bestemma mindre, det er difor Sanner no gjev kommunane medhald i flest saker der dei raud-grønne gav fylkesmennene medhald i flest saker. Det er nettopp fordi me anerkjenner desentralisering, og det er jo det denne meldinga i dag handlar om – at me skal desentralisera endå meir makt og myndigheit ned til kommunane. Så det er slett ikkje snakk om ei sentraliseringsreform eller at det er ein sentraliseringsvilje som ligg til grunn. Eg må

berre minna om at sjølv om me lykkast med færre kommunar, så bur jo folk framleis der dei bur, og dei skal ha tenestene sine utførte der dei bur. Det skal vera desentraliserte tilbod til folk. Eg ville teke ein litt annan tone viss eg tilhørde eit parti som på åtte år bidrog til at det vart lagt ned éin barneskule kvar åttande dag. Då ville eg vore litt meir audmjuk når det gjeld å snakka om sentralisering enn det representanten Kolberg la til grunn.

Så til representanten Pedersen, som snakkar om at me ikkje har argumentert i debatten. Eg har hatt fleire innlegg i debatten, bl.a. om tannhelse – statsråden fortalde om tannhelse – og det er klart at kommunane allereie har store oppgaver som dei kan sjå i samanheng, både helsestasjonar og andre ting, så det innlegget var eit godt svar på det.

Kollektivtrafikk har òg mange vore inne på – at ein kanskje kan sjå kollektivtilbodet i samanheng med planlegging, og at ein då kan ha partnerskap med fylkeskommunen og på den måten få endå betre tenester. Det er jo det som er hensikta vår, det er ikkje å gjera det verre.

Vidaregåande har vore godt debattert. Dersom ein har ein god søknad og kan godtgjera at det vil bli eit betre tilbod både for dei som er i søkjarkommunen, og dei som er i fylkeskommunen, kan regjeringa vurdere å seia ja til det forsøket. Me har ikkje tenkt å opna opp for at dette skal vera ein regel for alle, men om det kunne prøvast ut nokre plassar, ville det vore veldig spennande.

Elles synest eg representanten Jenssen frå Høgre hadde ein veldig god analyse av debatten. Me har fått kritikk for at oppgåvemeldinga er for tynn, samtidig som me har fått kritikk for at det står altfor masse i henne som blir dramatisk for folk. Så har me fått kritikk for at me ikkje har greidd ut enkelte ting, og me har fått kritikk for at me skal greia ut noko etterpå. Så me får kritikk uansett, og då trur eg analysen hans – at då har me treft rimeleg godt – er god.

Eg håpar og trur at kommunepolitikarane ser at Stortinget i dag er oppteke av å gje dei meir tillit og større anerkjening, slik at det blir endå meir interessant å vera lokalpolitikar i framtida. Det aller viktigaste er at det vil gjera at innbyggjarane i Noreg vil få betre tenester fordi lokalpolitikarane får større ansvar.

André N. Skjelstad (V) [14:45:28]: Jeg legger merke til at representanten Slagsvold Vedum ikke bruker så mye tid på det store idealet for Senterpartiet: IKS-er. Det sies stort sett at det er de største kommunene som har dette. Jeg synes at statsråden på en god måte forklarte at selvfølgelig vil det være omfattende også der.

Representanten Helga Pedersen tar opp forhandlingene som vi prøvde på – jeg har også sagt dette tidligere. Det var problemer på to områder. Det ene var da vi prøvde å bevege Arbeiderpartiet, at det var mulighet for å kunne si at det i store trekk var generalistkommuner som skulle gjelde. Da var det bare at generalistkommunen skulle slås fast, at det ikke var noen unntak. I tillegg har det over tid for Venstre handlet om, også da vi fikk vedtatt et representantforslag i fjor, muligheten til å flytte ut eksisterende statlige arbeidsplasser. Det var ikke noen mulighet som lå der, det var bare nye. Den muligheten er ikke godt nok for Venstre, for skal man ha både desentralisering og maktspredning her i lan-

det, må også de eksisterende statlige arbeidsplassene være på plass i et slikt opplegg, i et kompromiss. Det var ikke mulig å få til.

Jeg synes det var interessant – om jeg ikke er enig i inngangen til representanten Kolberg om maktbeskrivelse – at det fra Arbeiderpartiet blir hevdet at dette er noe av det mest sentralistiske. Jeg synes det er ganske interessant. Når man ser Arbeiderpartiets historie fra krigen og fram til nå, er det ikke noe parti som i så stor grad har satt system og systemstaten foran, som har sentralisert i så stor grad.

Jeg er mer overrasket over at Senterpartiet føler seg bekvem med historiebeskrivelsen fra partiet som framfor noen, og som konsekvent, har sentralisert og tenkt system framfor innbyggere. Venstres holdning til dette har bestandig vært å tenke at man skal være nærmest mulig innbyggerne. Folkemakt er av stor betydning for oss. Derfor mener vi at de grepene man nå tar med å bringe nettopp muligheten til å desentralisere makt nærmest mulig innbyggeren, gir en vesensforskjell og er et kvantesprang i forhold til det som har vært tidligere.

Så vil noen hevde at noen kommuner er nødt til å bli større. Ja, men folkemakten vil ligge ute – det er ikke antallet representanter i et kommunestyre, det er hva man faktisk kan gjøre beslutninger om i et kommunestyre, som er det avgjørende. Det trodde jeg at også representanten Kolberg kanskje var enig i, men der tok jeg feil. Det er systemene framfor folkemakt som er det vesentlige for Arbeiderpartiet.

Ola Elvestuen (V) [14:48:31]: Det var også representanten Kolberg som fikk meg til å ta ordet, på grunn av den belæringen om folkemakt som vi hørte. Det er vel ingen partier som har stått for mer sentralisering og korporativ makt enn Arbeiderpartiet i Norge. Hele formålet med denne reformen er nettopp å flytte makt ned til kommunene for å få sterkere kommuner, sånn at man også får en sterkere folkevalgt styring i kommunene.

Det er underlig at samtidig som man argumenterer for mer folkemakt i kommunene, går Arbeiderpartiet aktivt inn for å fjerne folkevalgt styring fra den sterkeste kommunen, nemlig Oslo. Det er klart at det gjør ikke saken bedre at dette har sin grobunn i et landsmøtevedtak. Tvert imot gjør det det enda mer alvorlig, dette er virkelig noe man må slåss imot, for det er noe Arbeiderpartiet står for og vil stå for over lengre tid.

Det blir stilt spørsmål ved at det blir presentert som om det går så bra i Oslo og Akershus. Akkurat på de feltene man ønsker å slå sammen for å løse, går det faktisk bra. I kollektivtrafikken har man funnet fram til en løsning og bygget opp et system som er av det absolutt beste i Europa. Når det gjelder planlegging, har man også et samarbeid som fungerer veldig godt og legger grobunn for et systematisk arbeid framover i tid. Internt i denne kommunen er det bygget opp et lokaldemokrati gjennom bydelsutvalgene med en nærhet til den enkelte innbygger som fungerer i hverdagen, og som fungerer for å få en helhetlig styring i byen.

Det er virkelig ingenting som skulle tilsi at det er noe man skal kunne løse bedre gjennom å tvangssammenslå

hovedstadsregionen. Her har man en sterk kommune med sterkt forankret lokaldemokrati i bydeler og bystyrene, og et godt samarbeid med Akershus på de viktigste regionale feltene. Det er dette som bør videreføres. Så skal vi i fellesskap bygge opp under denne reformen, som forsterker kommunenes makt og kan bygge et sterkt lokaldemokrati omkring norske kommuner, også for øvrig.

Martin Kolberg (A) [14:51:25]: Det var representanten Toskedal fra Kristelig Folkeparti som sa at vi skulle sett hvordan det kunne blitt hvis Kristelig Folkeparti ikke gikk inn i diskusjonen om reformen sammen med regjeringspartiene. Det har han sikkert helt rett i, men det forteller meg ganske mye om hva slags koalisjon det er. Det burde jo skremme Toskedal ganske mye hvis han har det synet at vi har en regjering som vil en politikk som han til de grader markerer at han vil ta avstand fra, men som han allikevel, på underliggende måte, støtter. Det er et tankekors som Toskedal og Kristelig Folkeparti burde ta med seg, og som det er verdt å bemerke når Toskedal sier det han selv sier.

Så har jo representanten Helga Pedersen svart på det med forholdet til forhandlingene. Det er klart at det kunne sett ganske annerledes ut hvis Venstre og Kristelig Folkeparti hadde valgt Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV som samarbeidspartnere i dette bildet, men det har de altså ikke gjort. Det må de stå ved på en god måte, for det er det som er resultatet her i salen senere i dag – dessverre.

Så til påstanden om at jeg er historieløs. Jeg har hørt det ganske mange ganger fra høyresiden – iallfall hver gang jeg er oppe og påpeker en del ting som har skjedd i det norske samfunnet i moderne tid – dette med sentralisering, at Arbeiderpartiet har stått for den store sentraliseringen. Det er et merkelig argument når Norge er det landet i hele Europa som har klart å beholde en nærings-, samferdsels- og befolkningsstruktur gjennom hele landet. Det mener jeg er en kollektiv ære for denne forsamlinga, men Arbeiderpartiet har gjennom sin sosialdemokratiske tenkning stått i spissen for det og lagt grunnlaget for det. Så det å si at vi er det store sentraliseringspartiet, det er det som er historieløst, hvis man først skal bruke det uttrykket.

Så må jeg også ha med meg det representanten Toskedal sa om hva som skjer med rekrutteringa. – Nei, det var ikke Toskedal, det var en av de andre representantene som sa at rekrutteringa vil svikte. Ja, hvordan tror man det vil bli i framtida, når sentraliseringa blir større? Tror noen at det vil løse rekrutteringsutfordringene i det som kalles, med strek under, Distrikts-Norge? Selvfølgelig vil det ikke det. Det vil forsterke urbaniseringa av befolkninga og gjøre det enda vanskeligere å opprettholde bosetninga i distriktene, for det er kommunene som er motoren i bosetningsmønsteret.

Til slutt, hvis jeg rekker det: Det var representantene for Venstre som klaget så fælt på angrepene våre på Oslo og Akershus. Ja, jeg hører det, men jeg vil si: Det bør man rette til regjeringa, for det er de som står for den sterke sentraliseringsiveren når det gjelder hele denne reformen.

Stein Erik Lauvås (A) [14:54:55]: Nå er vi ikke på femte timen lenger snart, nå er vi på sjette timen, og jeg

registrerer at dess lenger ut i denne debatten vi kommer, dess dårligere sak sitter regjeringen og støttepartiene på. De synes det er plagsomt, og det forstår jeg. Når vi er kommet så langt i diskusjonen, kommer altså angrepene på Arbeiderpartiet – ikke først og fremst til hva som står i saken og de forslagene vi har fremmet her i dag, nei, da kommer det uttalelser om hvem som sa hva for tre år siden og seks år siden og åtte år siden. Da kommer kritikken, og den kommer på det grunnlaget. Det tyder på at flertallet i denne salen i denne saken sitter dårlig i det.

Så kommer det påstander om at Arbeiderpartiet vet best. Det sier representanten Kapur. Vel, det kan diskuteres, men da vet i hvert fall ikke partiet Høyre noen ting. De har i hvert fall ikke ønsket å lytte til alle de advarslene – som kom i høringer og i møter som jeg vet forskjellige organisasjoner har hatt med alle partiene når det gjelder dette med VTA-bedrifter, hjelpemidler, tannhelse, videregående skole osv. – om at det som ligger i forslagene, er ingen god idé.

Det er slik at denne meldingen ikke har blitt noe bedre fundert i løpet av dagen. Den viser ikke veien framover, og det var vel det som var meningen med meldingen: at nå skulle kommunene få klar beskjed om hvilke oppgaver de skulle få, og så kunne de innrette sin nabopratt og diskusjon om nye kommunegrenser etter det. Her får kommunestyrepolitikerne ingen hjelp av regjeringen og flertallspartiene – tvert imot.

Jeg vil avslutte med å si noe til representanten Toskedal fra Kristelig Folkeparti, som mener at Arbeiderpartiet rir to hester og prøver å skjule sin politikk. Det er en drøy påstand, og jeg tror nok at representanten Toskedal og Kristelig Folkeparti kunne vært mer opptatt av sin egen hest enn andres. Så kan han jo være invitert til å stemme for de forslagene som Arbeiderpartiet, sammen med andre, nå har fremmet. Men det kan han dessverre ikke, fordi her har Kristelig Folkeparti solgt seg til regjeringen mot bedre vitende. Sånn sett er det snart ikke stor forskjell på det internasjonale fotballforbundet FIFA og Kristelig Folkeparti, det er bare prisen.

Presidenten: Representanten Mudassar Kapur har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Mudassar Kapur (H) [14:57:49]: Det var representanten Kolbergs historieforedlesning som fikk meg til å ta ordet. Det minnet meg om en samtale jeg hadde med en herremann som hadde veldig sterke meninger. Han framførte dem som fakta, og da jeg spurte hvor han hadde dem fra, sa han hele tiden at dette hadde han lest i en historiebok. Jeg spurte hvem som hadde skrevet den boken. Ja, den har jeg skrevet selv, sa han. Det minner meg lite grann om den historieforedlesningen vi fikk om Høyre fra Kolberg. Jeg synes det blir ekstra spennende å se den samme representanten som holdt historieforedlesningen, etterpå stemme for tvangssammenslåing av Oslo og Akershus.

Så til representanten Sivertsen, som stolt kunne fortelle at dette med å tvangssammenslå Oslo og Akershus var jo noe man gikk til valg på. Men så glemte han å legge

til en bisetning: Og det valget tapte vi. Oslo og Akershus' borgere ville ikke ha den politikken.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:59:00]: Jeg hørte noe veldig forunderlig på slutten av debatten her fra Høyre og Fremskrittspartiet. Resonnementet var at hvis vi får kritikk fra alle, gjør vi noe rett. Det har både Høyre og Fremskrittspartiet sagt. Her er et lite hint: Hvis man får kritikk fra alle, er det lurt å tenke seg om. Det er en generell, god leveregel, for det kan være at de som gir kritikk, har et poeng – og det er spesielt godt i et demokrati.

Og så kommer det så mange forunderlige påstander – bl.a. ble det sagt at rekrutteringen av personell er så utrolig dårlig i små kommuner. Men det vi vet, er at andelen faglærte innenfor pleie og omsorg er høyere i små enn i store kommuner. Det er den tyngste oppgaven som kommunene løser, og andelen er høyere der enn i store, men allikevel påstår en at det er en kjempeutfordring. Men hva skjer hvis man sentraliserer kommunene? Selvfølgelig vil man også sentralisere tjenestene, og det vil ikke bli bedre fagkompetanse innen pleie og omsorg i Engerdal selv om den blir styrt fra Elverum.

Men så er påstanden til representanten Toskedal feil. Han har ikke noe belegg for å si at det er dårligere rekruttering i små kommuner enn i store, for det er motsatt – bare les Fafos rapport.

Stefan Heggelund (H) [15:00:16]: Representanten Sivertsen sier at forslaget om å tvangssammenslå Oslo og Akershus ikke er hemmelig. Nei, det vet vi, det står der i all sin prakt i lefsa – unnskyld, i innstillingen, president – så det kan alle se. Så sier han at det står i programmet til Arbeiderpartiet, og at det gjør det etter innspill fra Oslo Arbeiderparti. Det er veldig interessant, og det kommer til å bli relevant i den kommunevalgkampen vi nå skal inn i.

Arbeiderpartiet har jo alltid i hovedstaden slitt med å fortelle en historie om denne byen som innbyggerne her har kjent seg igjen i. Forrige gang mente man at det var «den delte byen». Det var det ingen Oslo-folk – eller i hvert fall langt fra et flertall – som kjente seg igjen i. Og nå skal man snakke om Oslo som byen som ikke er nok – stor nok – i seg selv, og hvor ens egne politikere ikke er i stand til å ta beslutninger.

Representanten Kolberg har for vane å være mer opptatt av Høyres historie enn av sitt eget partis historie. Det skjønner jeg godt – det skjønner jeg veldig godt. I Høyres historie ligger det en kamp for å spre makt, det ligger en kamp mot formynderi, det ligger en kamp mot sentralisering, mot sentralstyring. Det er Høyres historie. Det er det Høyre-folk har stått opp for hele tiden. Å prøve å fortelle noe annet når man har et parti som konsekvent har jobbet mot Arbeiderpartiets formynderi og sentralisering, er en spennende historie, men den har ingenting med virkeligheten å gjøre.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:02:40]: Interkommunalt samarbeid er ikke noe ideal for Senterpartiet, men det er et praktisk supplement. Representanten Skjelstad må legge seg det på hjertet. Det er dokumentert gjennom IRIS-rapport 2013/8 at de største kommunene, med over 20 000 innbyggere, har 15 interkommunale samarbeid, mens andre kommuner har 10–11 interkommunale samarbeid. Vi får holde oss litt til det saklige.

Dette er en sentraliseringsreform, og jeg er spesielt glad for innlegget til Martin Kolberg. For Martin Kolberg belegger det at en sentraliserer fagfolk, en sentraliserer budsjett, en sentraliserer makt etter lov. Det blir en sentralisering i neste omgang av aktivitet. Det er Høyres linje, men det har ikke tidligere vært Kristelig Folkepartis og Venstres linje. Det er utfordringa i denne saken. Når de også er uklare på tvang og folkeavstemning, trengs det folkeopplysning og debatt videre.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [15:03:53]: Det er ikke størrelsen det kommer an på. Regjeringen legger fram feil svar på framtidens utfordringer. Det er ikke sentralisering. Det er ikke at staten skal fraskrive seg ansvar for viktige tjenester til vanskeligstilte mennesker. Det er ikke privatisering. Og det er ikke større forskjeller. Det er det regjeringen gjør, og som dessverre Kristelig Folkeparti og Venstre nå er med på.

Til Venstre: Det er ikke hos meg argumentene mot å svekke varig tilrettelagt arbeid eller hjelpemidler skal nå inn. Det er hos regjeringspartnerne. Det er viktig.

Høyre vet tydeligvis best. De vender det døde øret til brukerne – til lokalpolitikere, som sier nei til dette, til ekspertmiljøene, som sier nei til dette, og til Høyre- og Fremskrittsparti-ordførerne, som skriver til oss og sier: Lytt til oss ute i virkeligheten! Det hører de ikke på. De velger å lytte til seg sjøl.

Skuffelsen er nok størst over Kristelig Folkeparti, som kunne ha valgt en annen side, fått gjennomslag for det de ønsker, og til og med flertall.

Presidenten: Representanten Helga Pedersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Helga Pedersen (A) [15:05:13]: Jeg tar ordet for å kommentere den angsten som lyser ut av Oslo- og Akershus-representantene. Det er i mange sammenhenger særskilte grunner til å se spesielt på hovedstadsområdet. Derfor har vi etter initiativ fra Oslo Arbeiderparti og Akershus Arbeiderparti bedt om en særskilt utredning om et eget regionalt folkevalgt nivå i hovedstadsområdet. Målet er vi ærlige på. Det er å slå sammen Oslo fylkeskommune og

Akershus fylkeskommune, men vi tenker også her, som i andre fylker, at skal man ende opp med det, må det selvfølgelig ha tilslutning fra et flertall i Oslo bystyre og et flertall i Akershus fylkesting. Vårt mål foran høstens valg er selvfølgelig å få flertall begge steder.

Presidenten: Representanten Eirik Sivertsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Eirik Sivertsen (A) [15:06:19]: Representanten Heggelund er allerede i gang med kommunevalgkampen og finner glede i mange argumenter her. Det må han gjerne ta med seg.

Jeg må få lov til å si at jeg stusser litt over representanten Elvestuen, som får seg til å hevde at det er ingenting man kan løse bedre ved å se Oslo i sammenheng med arealene rundt. Det er en ganske frisk påstand, og kanskje er det sånn at de som hevder at Oslo er seg selv nok, har et poeng.

Men vi har fått en stor sentraliseringsdebatt her, og statsråden sa tidligere i debatten at han ikke ville endre Norge. Vel, men regjeringen er i gang med å endre Norge, og det er litt bekymringsfullt hvis den ikke endrer Norge på en måte som den ønsker å gjøre. For vi har ikke bare en kommunestrukturdebatt gående, om en kommunereform, vi har en debatt om strukturen innenfor universitets- og høyskolesektoren, vi har en politireform, vi har en sykehusdebatt som går, og innenfor samferdsel er det lagt opp til store strukturreformer. Summen av alle disse reformene – det er muligheter for sentralisering ved alle, og det er uoversiktlig hva konsekvensen blir.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:07:29]: Etter åtte år med reformtørke er det behov for reformer. Samfunnet endrer seg, da må også offentlig sektor endre seg.

Formålet med de reformene vi gjennomfører, er å sikre folk gode tjenester der de bor. Vi tar inn over oss de utfordringene det norske samfunnet står overfor i fremtiden, og derfor gjennomføres det helt nødvendige reformer. Hvis vi ser på de erfaringene man har fra de kommunesammenslåingene som har vært gjennomført, vil jeg trekke frem tre: Det ene er at det reduserer faren for inhabilitet, det andre er at man har snudd en negativ befolkningsutvikling i en mer positiv retning, og det tredje er at man har beholdt og sikret et desentralisert tjenestetilbud. Det er også det viktige for samarbeidspartiene fremover – det at vi skal sikre den norske, eller nordiske, sterke velferdskommunen, der folk får gode tjenester der de bor. Men for å få det til trenger vi også sterkere fagmiljøer innenfor flere områder.

Så vises det av flere til IRIS-rapporten om interkommunalt samarbeid. Ja, det er riktig at de store kommunene har mye interkommunalt samarbeid innenfor bl.a. tekniske tjenester, mens de minste kommunene har mest samarbeid innenfor velferdsområdet. Og det er kanskje innenfor velferdsområdet det er viktigst at beslutningene tas i kommunen, av lokale politikere. Gjennom større kommuner kan man redusere omfanget av og behovet for interkommunalt samarbeid. Det betyr at flere beslutninger tas i og av lo-

kaldemokratiet, av lokalpolitikere som skal finne de gode løsningene.

La meg helt til slutt konstatere at selv om debatten nå har gått fra å handle om utfordringene i de minste kommunene til utfordringene i hovedstadsregionen, ser jeg også at det gjennom innstillingen er en bred erkjennelse av behovet for kommunereform. Gjennom oppgavemeldingen har regjeringen fått et godt grunnlag for å jobbe videre med nye oppgaver og mer ansvar til kommunene. Vi har også et klart oppdrag når det gjelder det regionale nivået, etter den avtalen vi har gjort med Kristelig Folkeparti og Venstre, og vi vil nå gå i gang med å se på hvordan man kan styrke det regionale nivået med nye oppgaver som særlig kan underbygge regionenes samfunnsutviklerrolle.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere, og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [15:10:34]: Grunnen til at jeg tar opp Arbeiderpartiets forslag om å slå sammen Oslo og Akershus, er: Bakgrunnen for et sånt forslag må jo være at de ønsker å gjøre noe med et regionalt nivå, som de ønsker å fylle med oppgaver. Det må dreie seg om kollektivtrafikk og regional planlegging – nettopp de to områdene man har lyktes med i Oslo og Akershus, og hvor man har et godt samarbeid.

Det som er enda mer alvorlig hvis man foretar den samenslåingen, er at man vil svekke handlingsrommet i Oslo betydelig. Nettopp det at man er en kommune med fylkesansvar, gjør at man både har et ansvarsområde og en budsjettmakt som gjør at man kan ta initiativ og drive byen på en bedre måte enn hvis man får enda et folkevalgt nivå. Og så vil det være med og svekke bydelsutvalgene, som er en viktig del av kaldemokratiet og en viktig del av styringen i Oslo, å legge enda et nivå oppå. (Presidenten klubber.) Og Helga Pedersen ga et godt innlegg for å holde Arbeiderpartiet unna bystyret også fra i høst. (Presidenten klubber igjen.)

Presidenten: Da er tiden for lengst ute!

André N. Skjelstad (V) [15:11:51]: Etter en lang debatt skal jeg ikke dra opp så mye mer.

Litt av nøkkelen i dette, i hvert fall ut fra min inngang til det, er at når en prater om kommuner, dreier det seg om kompetanse, tjenesteyting til innbyggerne og ikke minst desentralisering av makt.

Nå er det sånn, og det har statsråden rett i, at selv om det er litt ulike innganger til det dokumentet vi skal stemme over i dag, er det en erkjennelse av at dette er en nødvendighet.

Det er bred enighet om, med litt forskjellige innganger, at en vil fylle det regionale nivået med innhold. Den meldingen vil vi få neste år.

Det som kanskje er mer oppsiktsvekkende, er at noen i debatten har en tvil om det lokale folkevalgte nivået klarer å ta de oppgavene som er pekt på, selv om det etterlyses av flere at en gjerne skulle hatt flere.

De fleste temaene er belyst gjennom debatten, og det synes jeg er bra. Jeg synes det har vært en god debatt, og jeg takker for debatten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [15:13:00]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i bustøttelova (skjerpa kontroll med bustøtte) (Innst. 322 L (2014–2015), jf. Prop. 75 L (2014–2015))

Mudassar Kapur (H) [15:13:20] (ordfører for saken): Komiteen viser i denne saken til at departementet foreslår nye regler i bostøtteloven om innhenting og bruk av opplysninger til behandling av søknader om bostøtte uten at det er nødvendig med samtykke fra søkeren. Det foreslås også nye regler om etterfølgende kontroll.

Dette er en innstilling som fremmes av en enstemmig komité, men jeg ønsker likevel å knytte et par refleksjoner til saken på vegne av komiteen.

Bostøtte er en viktig velferdsordning, og det er i særlig grad viktig at vi tar med oss at den ivaretar dem som gjerne har en varig nedsatt evne til å komme inn i boligmarkedet. Derfor er det viktig at denne typen ordning ikke blir misbrukt, og at vi sørger for at de som trenger hjelpen mest, får den.

Når det er sagt, så ønsker komiteen også å understreke at personvernet til det enkelte individ er av høy verdi. Derfor er det viktig med gode rutiner og kvalitetssikring, slik at personopplysninger ikke misbrukes eller kommer på avveier. Det har det vært viktig for komiteen å understreke.

Vi er samtidig tilfreds med at departementet selv peker på den samme viktigheten og sier i proposisjonen at publikum skal kunne ha tillit til at deres personopplysninger blir behandlet på en trygg og forsvarlig måte i forbindelse med saksbehandling og etterkontroll, og det er komiteen tilfreds med.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [15:15:06]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om endringer i valgloven (ansvar for valkort mv.) (Innst. 287 L (2014–2015), jf. Prop. 83 L (2014–2015))

Michael Tetzschner (H) [15:15:22] (ordfører for saken): I likhet med foregående taler, kan også jeg som saksordfører redegjøre for en enstemmig komitéinnstilling. Jeg synes allikevel at noen refleksjoner når det gjelder valgordningen, er på sin plass når en sak passerer Stortinget, rett og slett fordi, selv om det er spørsmål i denne saken av utpreget teknisk karakter, er vi jo farlig nær demokratiets maskinrom, og vi lar derfor en slik sak ikke passere uten å se nøye på den, og derfor også dette innlegget.

Forslagene i denne saken gjelder noe bedre ansvars-

plassering og også forsterkninger av forberedelse, gjennomføring og opptelling av stemmene på valgdagen eller i forbindelse med valget. Som nevnt, tiltakene har utpreget teknisk karakter, og samtidig har komiteen også merket seg med tilfredshet at departementet nevner betydningen av at reglene ikke endres for ofte, fordi det kan være en risiko forbundet med å gjøre endringer. Velgerne kan ha vent seg til praktiske sider ved stemmegivningen. Våre valgmedarbeidere ute i valglokalene er drillet over år, og det å forandre spillereglene vil også i seg selv inneholde en risiko fordi folk stoler på det de har lært, det de har kunnet fra tidligere, og ikke er oppmerksom på endringene. Derfor skal man være klar over at selve endringene inneholder et lite risikomoment, og derfor skal det ikke skje for ofte.

Den allmenne tillit til valgprosessen hviler jo på en lavest mulig forekomst av feil, og en stadig vilje til å forbedre systemene i lys av den praktiske erfaringen når det er nødvendig, må vi også følge opp.

Komiteen støtter departementets understrekning av at det ikke blir innført system- og regelendringer uten at det er gode grunner for det, som sagt. Departementet omtaler den eksterne evalueringen – ferdigstilt i januar 2015 ved analyse- og rådgivningsbyrået Oslo Economics – av stortingsvalget i 2013 og den særlige fremhevelse av problemområdet for sent innkomne forhåndsstemmer. Det er, som man kan få mistanke om, stemmer som ankommer valgtinget etter at møteboken er avsluttet. De blir dermed ikke registrert i valgoppgjøret og vil heller ikke senere inngå i statistikker. Det ligger i sakens natur at antallet for sent innkomne stemmer vil være usikkert, og omfanget er da også anslått ved bruk av spørreundersøkelser. De tallene som da rapporteres, er dessverre stigende og gir etter komiteens mening grunn til bekymring.

Komiteen har også merket seg omtalen av forsøket med internettstemmegivning, som man hadde i 12 kommuner ved stortingsvalget i 2013. Den evalueringen som ble gjennomført ved Institutt for samfunnsforskning, er publisert under www.regjeringen.no under Rapporten Internettvalg – Hva gjør og mener velgerne? – for dem som vil gå inn og se på den. Den er ikke oppløftende for de optimistene som mente at internettavstemninger ville være fremtiden. I den forbindelse har komiteen merket seg hovedkonklusjonen om at det ikke er mulig i tilstrekkelig grad å sikre betryggende omgivelser for hemmelig stemmegivning over nettet – nettopp av den grunn at man ikke kontrollerer, og det er vel heller ingen som ønsker et samfunn som kontrollerer avstemningsforholdene i de tusen hjem. Så komiteen antar med dette at internettstemming som et alminnelig alternativ til forhåndsstemming og fremmøte på valgting for tiden ikke er realiserbart, og tar til etterretning departementets vurdering.

Derimot er man tilfreds med utfallet av forsøkene med elektronisk avkryssing i manntallet og forenklet fremgangsmåte for mottak av stemmesedler. Løsningen innebærer at velgerne blir avkrysset i manntallet i henhold til et felles elektronisk manntall. Dette åpner jo for den praktiske nyvinning at velgerne som hører til i en annen valgkrets i kommunen, kan bli avkrysset i det stemmelokalet som er mest praktisk for velgeren å oppsøke, uten å måtte gå

igjennom den prosedyren som var tidligere; legge stemmeseddelen i en stemmeseddelkonvolutt og deretter en omslagskonvolutt sammen med valgkortet. Nå vil altså velgeren kunne legge sin stemme i stemmelokalets valgurne og dermed overbevise seg om at den er kommet frem. Denne forenklingen fjerner også risikoen for rutinesvikt i forbindelse med oversendelse og sikrer på tilsvarende måte full anonymitet om hvilket parti som har fått stemmen. Komiteen ser dette som viktige forbedringer av rutinene i forbindelse med selve avstemningen og ser frem til hvordan ytterligere forsøk, som er omtalt, faller ut, før disse forsøksordningene settes ut i livet i full skala.

OSSE, som er den europeiske samarbeidsorganisasjonen som også gjennomfører valgobservasjoner i de forskjellige land i Europa, hadde også sin rutinemessige gjennomgang av vårt stortingsvalg, og de hadde enkelte, mer detaljerte anbefalinger. Rapporten er entydig positiv til den norske gjennomføringen av valg, men av mer prinsipiell betydning var anbefalingen til myndighetene om å vurdere om instansene som behandler klager fra enkeltpersoner, er nok uavhengige. Komiteen har forståelse for dette syn og ser frem til departementets vurderinger av dette området.

Komiteen støtter den enstemmige forskriftsutvidelsen som følge av statlig overtagelse av ansvaret for utsending og bruk av valgkort, og som kan pålegge kommunene å gi relevante opplysninger i den forbindelse.

Komiteen vil også når det gjelder tiltak for å minske risikoen for at forhåndsstemmer går tapt under forsendelse, slutte seg til departementets vurdering om at verken siste forhåndsstemmedag før ordinært valgting eller mottaksfrist for mottak av slike stemmer bør endres, nettopp av de grunner jeg nevnte innledningsvis. Komiteen støtter derimot tiltakene som innebærer mer fortløpende oversendelser opp mot utløpet av fristen, og bruk av hurtigleveringstjenester som et supplement til A-post er et nærliggende alternativ.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [15:22:46]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om lov om posttjenester (postloven) (Innst. 314 L (2014–2015), jf. Prop. 109 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil tre minutter.

– Det anses vedtatt.

Helge Orten (H) [15:23:26] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for et godt samarbeid og

for en god behandling av både lovforslaget og innstillinga. Som vanlig har komiteen jobbet godt sammen.

Samfunnet vårt blir stadig mer digitalisert. Det utfordrer oss som enkeltmenneske i hvordan vi tar i bruk både nye hjelpemidler og nye verktøy, ikke minst for å dele og å skaffe oss informasjon. Det er ikke så mange år siden både Internett og e-post var ukjente begreper. Det er nå en del av hverdagen vår, og de fleste av oss kan ikke tenke seg å være det foruten.

Digitaliseringa representerer en ønsket utvikling. Det er vår oppgave å legge til rette for at både innbyggere og næringsliv kan ta i bruk de nye verktøyene. Digitaliseringa bidrar til å gjøre samfunnet enklere og til at vi som enkeltindivid får både nye og bedre måter å kommunisere og skaffe oss informasjon på. Nå kan vi lese aviser døgnet rundt på pc-en eller på nettbrettet. Vi kan handle på nett. Der det før tok minst et døgn å sende et brev, er det gjort på sekunder med elektronisk post.

Det er i denne virkeligheten vi også må se behovet for en ny postlov. Når mengden av adressert brevpost har blitt redusert med ca. 50 pst. siden år 2000, sier det noe om samfunnsutviklinga. Stadig færre av oss sender brev, men samtidig kommuniserer vi mer enn noen gang elektronisk. At vi ikke får særlig mange brev i postkassen lenger, er ikke et problem, men heller en konsekvens av at vi har fått andre måter å kommunisere på. Da er det en liten kuriositet at de fleste høringsinnspillene til denne loven faktisk kom på e-post.

Når mengden av brev blir så drastisk redusert, vil det bli stadig dyrere å opprettholde like mange dager for ombæring av post. I dag får jeg post seks dager i uka. I den nye postloven er det foreslått å redusere dette til fem dager, ved at vi kutter ombæring av post på lørdager. Jeg tror ikke så veldig mange vil savne det å få regninger på lørdag. Ser vi på statistikken, utgjør brevvolumet på lørdag ca. 25 pst. av volumet på en vanlig virkedag. Fellesskapet sparer ca. 400 mill. kr på en slik omlegging – penger som vi kan bruke på andre og mer samfunnsnyttige formål.

Hva da med lørdagsavisen – er det mange som spør – når Posten avviker lørdagsombæringa? Det er faktisk slik i dag at en stor del av avisene blir distribuert av andre enn Posten. Lokalt er det ofte egne avisbud. Nasjonalt finnes det flere selskaper som kan tilby distribusjon av aviser, og som gjør det i dag.

I høringsbrevet fra departementet ble det spesielt bedt om innspill til dette temaet, nettopp for å få tilbakemelding om hvilke konsekvenser en endring av postombæringa vil ha, og hvordan vi kan sikre at alle vil få avisen sin på lørdag. Selv om de fleste får avisen gjennom egne avisbud, er det ca. 15 pst. av abonnentene som bor slik til at Posten Norge er eneste distributør. Komiteen har vært tydelig på at alle skal ha tilgang til aviser på lørdag. Derfor vil det være nødvendig å gjøre en avtale med Posten Norge for distribusjon av aviser i disse delene av landet.

En slik distribusjon er beregnet å koste mellom 50 og 120 mill. kr., avhengig av hvilken løsning som blir valgt. Hvordan det samlede logistikksystemet vil se ut i framtida, tror jeg det ikke skal være opp til Stortinget å avgjøre. Den kompetansen tror jeg ikke vi sitter på. Men jeg er

overbevist om at det er aktører nok i dette markedet som kan bidra til å frakte aviser ut i hele landet, slik at vi også i framtida vil få lørdagsavisen vår.

Den nye postloven tar opp i seg EUs tredje postdirektiv. Det betyr at hele postmarkedet nå blir åpnet for konkurranse, også det som er under 50 gram. Jeg registrerer at enkelte er skeptiske til denne endringa. Da vil jeg minne om at postmarkedet for øvrig har vært åpent for konkurranse i flere år allerede, og at det ser ut til å fungere rimelig godt.

Ved å åpne for konkurranse vil dagens aktører i markedet kunne tilby et bredere produktspekter. Det vil nok ha størst betydning for bedrifter som har behov for å distribuere massesendinger. Disse bedriftene vil med den nye postloven få flere aktører som konkurrerer om å levere. Jeg har stor tro på at det vil bety både lavere priser og reduserte kostnader for næringslivet.

Avslutningsvis vil jeg presisere at viktige fundamentet i den gamle loven er bevart. Prinsippet om leveringsplikt blir i stor grad videreført. Det betyr at det også i en situasjon med konkurranse vil bli distribuert post i hele landet, og at det alltid vil være minst et selskap som har plikt til å levere. Enhetsporto for enkeltendinger under 50 gram vil også bli videreført. Det betyr at når folk flest – som jeg og du – skal sende brev, vil det koste det samme om en bor i Alta, i Kristiansand eller i Oslo.

Jeg tviler på at vi vil savne brev eller regninger på lørdag. Det får jeg vanligvis på e-post eller kanskje gjennom nettbanken. Den nye postloven er tilpasset en ny virkelighet. Den gjør det mulig for flere å bidra til å utvikle et godt og framtidsrettet tilbud, til glede for oss alle.

Magne Rommetveit (A) [15:28:27]: Posten er i dag eit nordisk post- og logistikkonsern som utviklar og leverer heilskaplege løysingar innanfor post, kommunikasjon og logistikk. Gjeldande postlov er frå 1996, og ein samla komité ser behovet for å oppdatere og modernisere lova til dagens situasjon.

Me har gjennom dei siste åra sett ei samfunnsutvikling i retning av stadig meir digitalisering. Dette har m.a. ført til at volumet av adressert brevpost har vorte om lag halvert sidan hundreårsskiftet, og det er ein trend som ser ut til å halda fram også i åra som kjem. Dette er ei utvikling som gjev innbyggjarane nye moglegheiter og tilbod, men samtidig – og kanskje nettopp på grunn av denne utviklinga – er det no også viktig at me har eit oppdatert og framtidretta postsystem som tener innbyggjarar og næringsliv på ein god måte i by og i bygd og overalt i det langstrekte og mangslungne landet vårt.

Mykje difor er det at Arbeidarpartiet, saman med Senterpartiet, i denne saka fremjar forslag om at Stortinget ber regjeringa oppretthalda den norske reservasjonen mot at EU sitt tredje postdirektiv vert teke inn i EØS-avtalen, og at Stortinget går imot implementering av EU sitt tredje postdirektiv i norsk rett.

Første og andre postdirektiv er allereie innført i Noreg. Det inneber at det berre er brev under 50 gram som ikkje er opna for konkurranse. Ved ei eventuell innføring av det

tredje postdirektivet vil heile postmarknaden vera opna for konkurranse.

Då den raud-grøne regjeringa i 2011 melde at Noreg ville nytta reservasjonsretten i EØS-avtalen på dette feltet, hevda Høgre og Framstegspartiet sine representantar at dette var uansvarleg politikk, at det ville medføra sanksjonar frå EU, og at regjeringspartia sette heile EØS-avtalen i fare. Det vart ikkje slik, og no – fire år etter – erkjenner også EU sjølv at direktivet ikkje leverer det som var førespegla.

Analysebyrået WIK Consult har av EU-kommisjonen fått i oppdrag å evaluera effekten av det tredje postdirektivet, og hausten 2013 leverte WIK ein svært omfattande dokumentasjon som konkluderer med at med unntak av dei største kundane har Europa sine innbyggjarar og næringsdrivande ikkje fått billegare og betre posttenester, dei har i stor grad fått det motsette.

Me i Arbeidarpartiet meiner at det er behov for endringar og ei ny postlov. Me har fallande postvolum, og breva vert i aukande grad erstatta av kommunikasjon i digitale kanalar. Difor er me også i hovudsak for det framlagde forslaget. Lova sikrar leveringsplikta, og det vert oppretta ei uavhengig klagenemnd som kan sikra kundane sine interesser på ein god måte.

Men så er me også opptekne av at heile landet også i framtida skal ha likeverdige og gode posttenester, og at avisene kjem fram også på laurdagane. Der fremjar me saman med Senterpartiet eit eige forslag som vert presentert seinare i dag, som går akkurat på det med laurdagsdistribusjon. Dette meiner me er framtidsretta politikk. Posten har gjennom dei 20 siste åra vore igjennom mange endringar, og desse krevjande, men ansvarlege endringane har leiing og tilsette i Posten fått til i eit godt samspel gjennom alle desse 20 åra og unngått store konflikhtar. Dersom det no vert slutt på postdistribusjon på laurdagar, vil det innebera store omstillingar og bemanningsreduksjonar i seg sjølv. Og, som han sa det på komitéhøyringa, postsjef Mejdell: «For Posten vil avvikling av gjeldende enerett på brev under 50 gram legge sten til byrden for krevende omstillinger.»

Arbeidarpartiet har gått i spissen for dei fleste av desse endringane, men me seier nei til å innføra EU sitt tredje postdirektiv og opna for full konkurranse på brevpost, for dette bidreg ikkje til betre og meir moderniserte posttenester, det bidreg heller til det stikk motsette. Også EU har konkludert med at direktivet ikkje har gjeve billegare og betre tenester.

Me i Arbeidarpartiet meiner det vil vera betre no å læra av andre sine feil enn å trumfa gjennom det som allereie er konstatert å vera feilslått politikk. Og det må jo vera moderne politikk, eller skikkeleg «postmodernisme», for å seia det slik.

Eg fremjar med dette mindretalet sitt forslag nr. 1.

Ole mic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Magne Rommetveit har fremmet forslag nr. 1, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet står bak.

Roy Steffensen (FrP) [15:33:50]: Samferdselsdepartementet sendte forslaget til ny postlov på høring i oktober i fjor. Siste frist for innspill var i slutten av januar, og det kom inn 141 høringssvar. Av disse kom 117 på e-post – 117! Altså litt under 20 pst. av høringssvarene om ny postlov ble sendt i konvolutt via Posten Norge. Dette illustrerer at elektronisk kommunikasjon i stor grad har tatt over for tradisjonell brevpost, og at teknologien har endret folks måter å kommunisere på.

Folk i dag kommuniserer via SMS, Messenger, Skype, Snapchat, Digi-post – bedrifter bruker e-post. Her på huset bruker vi røp, men det er ytterst få som sender vanlige brev.

Trykkeribransjen får færre og færre oppdrag, ikke bare fordi folk ikke lenger bruker visittkort og trykksaker som før, men fordi flere og flere firmaer nå også sender fakturaene sine via e-post og avtalegiro. Brevmengden er redusert med 50 pst. fra 2000 til 2014, og det er ingen ting som tyder på at denne utviklingen ikke vil fortsette. På lørdager deles det ut 75 pst. mindre post sammenliknet med de andre fem ukedagene, og med så små volum og så store faste kostnader er det naturlig at vi går bort fra kravet om postomdeling på lørdager.

Det er et stort behov for å oppdatere postloven som er fra 1996, og forslaget til ny postlov er framtidsrettet og legger til rette for gode posttjenester for folk og næringsliv i hele landet. Flere og flere vil også lese avisene sine på iPad og nettbrett i framtiden, her har utviklingen virkelig skutt fart, og selv om det virker som om vi alltid har hatt iPad, er det faktisk bare fem år siden tidligere statsminister Jens Stoltenberg fikk et helt norsk pressekorps til å gå av hengslene fordi han hadde kjøpt seg iPad på sin USA-tur.

iPad og andre teknologiske nyvinninger vi ennå ikke har hørt om, vil i framtiden overta mer og mer, men jeg har stor respekt for dem som foretrekker papirutgaven. Lørdagsaviser er ferskvare, derfor er det helt naturlig at vi bruker noe av innsparingen ved å avvikle lørdagsomdelingen til å sikre at avisene fortsatt vil bli distribuert på lørdager til den lille delen av markedet som i dag er avhengig av Posten for å få gjennomført dette.

Som liberalist er jeg veldig opptatt av konkurranse. Jeg er for fri konkurranse på levering av alle brev og pakker. Konkurranse mellom flere aktører er sunt, det skaper valgfrihet, det skaper gode, effektive løsninger, det bidrar til nyvinning, til kreativitet og til kostnadsreduksjoner til det beste for kunden. I dag er det fri konkurranse for pakker og brev over 50 gram, og det er et marked som fungerer godt. Gradvis innføring av konkurranse i postsektoren har gitt kundene et totalt sett bedre og mer tilgjengelig tilbud. Posten har måttet tilpasse seg konkurransen, og de har blitt en dynamisk og innovativ aktør, og størstedelen av omsetningen som Posten i dag har, er faktisk fra tjenester som er i full konkurranse. Hvorfor skal det da bli et dårligere tilbud av at også siste rest av monopoldriften avvikles?

Mange mener tydeligvis at vi må bevare de siste restene av postmonopolet av hensyn til forbrukerne og næringslivet. Jeg vil da avslutningsvis benytte anledningen til å spørre de samme aktørene som i dag har tatt til orde for å bevare resten av postmonopolet, hvorfor de ikke samtidig

ønsker å skru klokken tilbake og reetablere postmonopolet der det allerede er fjernet, hvis de virkelig mener at det er monopoldrift som sikrer forbrukerne gode tjenester.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [15:37:54]: Det primære målet på postområdet er å sikre et landsdekkende tilbud av postsendinger til rimelig pris, av god kvalitet til befolkning, næringsliv og myndigheter over hele landet.

Utviklingen med stadig fallende brevmengder kombinert med overgangen til digital kommunikasjon har skapt behov for endringer i dagens postlov fra 1996. EUs første og andre postdirektiv er innlemmet i EØS-avtalen og er allerede gjort til norsk rett i gjeldende postlov. Det tredje postdirektivet ble vedtatt i 2008 og innebærer at Postens enerett til formidling av brev under 50 gram oppheves, men gir rom for å videreføre ordningen med leveringsplikt.

En reduksjon av adressert brevpost på ca. 50 pst. de siste 15 årene skaper virkelig grunnlag for endringer av dagens ordning med postdistribusjon seks dager i uken. Det kan heller ikke beskrives som et problem at stadig flere er brukere av elektroniske kommunikasjonsmidler. Digitaliseringen som skjer i samfunnet, er en mulighet og ikke noen trussel.

Posten Norge har gjennom de siste 15–20 årene vært gjennom en kontinuerlig omstilling for å tilpasse seg nye tider. Med en så dramatisk nedgang av adressert brevpost haster det med å få på plass en ny postlov. Utviklingen går raskt, og Posten Norge kan ikke lenger kompensere for nedgangen i fysiske brevvolumer med prisøkninger og effektiviseringstiltak uten at det leveringspliktige tilbudet endres. Med det tempo som nedgangen i brevvolumet ser ut til å fortsette med, vil postvirksomheten, hvis det ikke blir gjort endringer, gå med underskudd allerede fra 2017, og ifølge beregninger fra Oslo Economics vil behovet for det statlige kjøpet i 2025 være 2 mrd. kr hvis det ikke blir tatt endringsgrep. Volumet på lørdager er ca. en fjerdedel av volumet på andre virkedager. Dette er en situasjon som tilsier endring.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å understreke at de endringer som blir gjennomført med en reduksjon fra seks til fem dagers postomdeling, ikke skal rokke ved prinsippet om leveringsplikt og lik enhetsporto for enkeltsendinger av brev under 50 gram, uavhengig av hvor en måtte bo i landet. Dette handler om opprettholdelse av et likeverdig posttilbud for alle. Mens de fleste av oss ikke har store problemer med å slippe å hente regninger i postkassen på lørdagene, er det desto viktigere at ikke denne reduksjonen rammer de mange aviser som blir levert som ferskvare på lørdagene. Derfor har det vært av avgjørende betydning at vi har fått til en ordning som innebærer fortsatt lørdagsdistribusjon av papiraviser over hele landet. En stor del av avisvolumet i dag blir distribuert av andre enn Posten Norge, men i de områder av landet hvor dette har skjedd ved hjelp av Posten Norge, skal det lages løsningsalternativer hvor avisen fortsatt skal distribueres til abonnentene på lørdagene.

Dette handler om ordninger som bidrar til å opprettholde viktige meningsbærere i vårt samfunn, lokalt og nasjonalt. Det handler om å legge til rette for en postombæring

som ikke skal ramme næringslivet i distriktene på en måte som gjør det vanskeligere å være bedrift i Distrikts-Norge enn i de mer sentrale strøk av landet. Lørdagsombæring skal også gjelde distribusjon av medisin, biologiske preparater når det er nødvendig, og forhåndsstemmer ved valg.

EUs tredje postdirektiv åpner for konkurranse på brev under 50 gram. For Kristelig Folkeparti er det viktig at et likeverdig posttilbud over hele landet også må gjelde masseutsendelser. En prisdifferanse for masseutsendelser vil etter vårt syn være konkurransevridende til fordel for dem som er lokalisert i byer og sentrale strøk, hvor markedet for konkurranse er størst. Kristelig Folkeparti er opptatt av å sikre at næringsaktører i distriktskommuner og andre som har behov for masseutsendelse til og fra distriktskommuner, kommer like godt ut som aktører ellers i landet.

Fra Kristelig Folkepartis side vil vi derfor be regjeringen vurdere å iverksette tiltak dersom det oppstår prismessige og geografiske forskjeller som må utjevnes. En tilskuddsordning kan f.eks. være et egnet virkemiddel for å sikre et likeverdig tilbud. Kristelig Folkeparti er derfor glad for at flertallet i komiteen ber departementet følge utviklingen på dette området nøye.

Med grunnlag i den dokumenterte utviklingen av overgangen fra adressert brevpost til digital kommunikasjon er Kristelig Folkeparti glad for at regjeringen har tatt initiativ til å gjøre nødvendige endringer for å tilpasse postloven til et endret marked – fortsatt basert på prinsippet om likeverdig posttilbud for alle.

Det er også grunn til å gi honnør til Posten og deres ansatte for måten tilpasninger til den nye markedssituasjonen har foregått på til nå. Så vil jeg be om at Posten Norge derfor får den tid selskapet trenger for å gjennomføre ny postlov på en måte som ivaretar ansatte på en god måte.

Jeg viser ellers til saksordføreren gode gjennomgang av saken.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [15:43:12]: Posten skal fram i bygd og by, og for Senterpartiet er likeverdige posttjenester i hele landet viktig.

Senterpartiet er imot prinsippet om å liberalisere postmarkedet i Norge og er derfor imot EUs tredje postdirektiv. Posttjenestene og finansieringen fungerer godt i dag. Det er riktignok slik at det tradisjonelle brevpostmarkedet er synkende, men det i seg selv er ikke et holdbart argument for å skrote en velfungerende og rettferdig ordning som vi har i dag.

Jeg er forundret over at regjeringen ikke valgte å lytte til de argumentene som kom fram i den omtalte høringsrunden, selv om de kom på e-post. Denne lovendringen fører til dyrere og dårligere posttjenester for folk og næringsliv, særskilt i Distrikts-Norge.

Erfaringene fra andre land som har liberalisert, er negative. Regjeringen har ikke innhentet erfaringer fra de landene som har liberalisert etter at EUs tredje postdirektiv ble innført. Det er heller ikke gjennomført beregninger som viser hva dette kan komme til å koste kundene eller staten. Forslaget er konkurransevridende i disfavør næringslivet i Distrikts-Norge.

Det er kun de stedene der det er reell konkurranse om post, at næringslivet vil kunne nyte godt av billigere tjenester, noe som vil føre til en konkurransevidning til fordel for næringslivet i Oslo-regionen. Dersom man beholder enhetsporto for enkeltsendinger, betyr det i realiteten at det også blir makspris for masseutsendinger, og konsekvensen er at de som ikke nyter godt av konkurransen, vil måtte betale makspris. Det er ikke lagt noen begrensninger på konkurransen, og derfor legger flertallet opp til at nye post-selskaper kan skumme fløten i den delen av postmarkedet som er lønnsom.

Konkurransevidningen kan selvfølgelig dempes ved å holde maksprisen nede, men da vil man kunne få press på service og kvalitet og/eller at staten må bruke stadig mer penger på statlig kjøp av posttjenester for å kompensere. Er det reelt sett en sak som flertallet vil prioritere i kommende budsjett?

Av hensyn til å ivareta statens verdier i Posten Norge AS og for å legge til rette for gode omstillingsprosesser for dem som nå mister jobbene, er det viktig å ikke innføre direktivet for raskt. All erfaring Posten og Postkom har fra de siste 20 årene med omstilling i virksomheten, tilsier at tid har bidratt til bedre løsninger. Derfor mener vi at det er viktig at man bruker tid på det og lar omstillingen med å fjerne lørdagen som vanlig postdag få virke før man iverksetter liberaliseringen og direktivet.

I regjeringens forslag foreslås det at lørdagsdistribusjon av aviser skal sikres gjennom forskrift. Det er ikke klarlagt hvordan dette skal løses, og hva kostnaden vil bli. Senterpartiet vil understreke at en ordning hvor det ikke sørges for at staten sikrer framsending helt fra trykkeri til abonnent, vil være en kraftig forringelse av dagens praksis. Det vil bety at lokalaviser som har abonnenter utenfor eget distrikt, må sørge for at et nødvendig antall aviser kommer fram til et titalls lokale distribusjonssenter i hele landet uten Postens hjelp.

Jeg mener det er sterkt uheldig at Stortinget ikke får ta del i beslutningen om hvordan distribusjonen av lørdagsaviser skal sikres. Dersom Stortinget mener at Posten skal ha et ansvar for distribusjonen fra trykkeri til abonnent, og at prisen for denne tjenesten blir høyere enn antatt, burde Stortinget få ta stilling til dette.

Derfor fremmer jeg på vegne av Senterpartiet og Arbeiderpartiet følgende forslag, som er levert som løst forslag i dag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget som sikrer lørdagsdistribusjon av aviser med fremsending fra trykkeri til abonnent.»

Når det er sagt, ser Senterpartiet at det er en del ting i postloven som er positivt. Det er behov for oppdatering, men det er en rekke ting jeg har pekt på, som ikke er godt nok, og derfor har vi levert forslag i saken. Når det er sagt, kommer ikke Senterpartiet til å stemme imot postloven selv om vi har alvorlige, store innvendinger mot det som ligger i loven, og som tegner til å bli forskrift.

Presidenten: Representanten Janne Sjelmo Nordås har tatt opp det forslaget hun selv refererte.

Abid Q. Raja (V) [15:48:01]: Det har skjedd store endringer i måten vi kommuniserer med hverandre på. Tidligere skrev vi brev til hverandre, men i dag kommuniserer vi mer og mer elektronisk med hverandre. Det skjer enten på mobiltelefon eller gjennom internettkommunikasjon. Vi mottar fakturaer, informasjon og brev fra det offentlige stort sett elektronisk. Den samme teknologien er tatt i bruk av næringslivet. Disse endringene har ført til en halvering av brevmengden siden tusenårsskiftet. I tillegg til at det har redusert kostnadene for avsender, er det som oftest enklere og billigere å være mottaker når det mottas elektronisk. Ikke minst er det også noen ganger mer praktisk. Det er nærmest en sjeldenhet og en kuriositet hvis man i dag mottar et brev og ikke en SMS eller e-post fra en venn, selv om det er fra utlandet.

Denne utviklingen har pågått over lang tid, og det har medført store endringer for Posten, og måten vi bruker Posten på. Posten har vært dyktige til å tilpasse seg denne endringen, og de har klart de omstillingene som har vært nødvendige. Noen av disse endringene har ikke medført reduksjon i tilgjengelighet eller service på posttjenester. Et slikt eksempel er Post i Butikk, som gjorde at åpningstiden, servicegraden og tilgjengeligheten til posttjenester ble vesentlig bedre i hele Norge.

Det er ingen ting som tyder på at nedgangen i brevpost vil stoppe opp. Volumet ser ut til å fortsette å falle, og hvilke tjenester vi har behov for, vil endre seg. Endringer i seg selv vil ikke nødvendigvis medføre et dårligere tilbud. Det som nå øker, er pakkevolumet, og det skyldes elektronisk kommunikasjon, det også. Vi handler mer og mer på internett, noe som medfører økt behov for distribusjon av pakker over det ganske land.

Behovet for å oppdatere lovverket slik at det er tilpasset dagens bruk er til stede, og en av konsekvensene av endringene i postloven er at lørdagsombæring av post vil forsvinne. Selv om vi ikke lenger skal ha postombæring på lørdager, har det vært viktig for Venstre at det fortsatt skal være ombæring av aviser på lørdager. Det er kun en mindre del av landet som ikke er dekket av ordinær avisdistribusjon. Det er viktig at de som bor i slike områder, fortsatt får papiravisen på lørdager.

Selv om flere og flere leser nyheter elektronisk, har altså papiravisen på lørdager etter vårt syn en særstilling og er sterkt ønsket av markedet. Det kan tenkes at det ikke er slik om noen år, men i dag mener vi at papiravis fortsatt skal leveres til abonnentene på lørdager. Komiteen har heldigvis vært enig i dette prinsippet, og jeg er ikke i tvil om at Posten, avisene og departementet i samarbeid vil finne en løsning som fortsatt ivaretar dette på en tilfredsstillende og kostnadseffektiv måte.

På hverdager mener jeg det er viktig at leveringsplikten og servicegraden blir opprettholdt på dagens nivå. Lørdager har et veldig lavt brevvolum, og jeg tror det er stor forståelse for en avvikling av ombæring av brev på lørdager. Jeg tror også at det er mulig for de fleste å tilpasse seg denne nye virkeligheten. Jeg registrerer at hvis det viser seg at det er spesielle behov for distribusjon av biologiske preparater og medisiner på lørdager, vil departementet utrede dette nærmere. Det er jeg veldig glad for.

Venstre er opptatt av at alle skal ha mulighet til å stemme ved valg, og at hver stemme skal telle. Det å stemme er lavterskeltilbudet som alle får for å delta i demokratiet. Derfor er det viktig at forhåndsstemmer kommer fram i tide så ingen stemmer forgjeves. Når lovutkastet inneholder bestemmelser som gjør at det enten må inngås konkrete avtaler om dette, eller at distributør skal pålegges å befordre forhåndsstemmer siste helg før valgdag, vil demokratiet ikke bli svekket grunnet oppdatering av postloven. Det er viktig.

En av de andre ordningene som Venstre var opptatt av skulle videreføres i forbindelse med oppdatering av postloven, var enhetsporto. Det at vi får sikret at forbrukere ikke opplever geografisk forskjellige priser og får sikret et grunnleggende tilbud av posttjenester over hele landet, er viktig for Venstre.

Venstre har merket seg at Posten trenger tid for å forberede de omstillingene en ny postlov medfører, og regner med at regjeringen gir Posten tilstrekkelig med tid til å gjennomføre nødvendige omstillinger før loven settes i verk. Da får også de ansatte på en best mulig måte ivaretatt sine rettigheter.

Jeg vil avslutte med å si at Venstres viktigste saker er godt ivaretatt gjennom forslaget til ny postlov.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [15:52:55]: Posten skal ikke gå med overskudd. Posten skal gå med posten. Ordene er Inge Ryans, men de er like aktuelle i saken i dag. Da den rød-grønne regjeringen sa nei til postdirektivet, var det det første eksempelet på at det er mulig å bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen. Så langt har det gitt oss sjansen til å stå utenfor et direktiv som ikke har vært vellykket i EU, og muligheten til å gjennomføre et vellykket system som vi har hatt i Norge, og som har gjort at alle skal kunne sende lik post til lik pris over hele landet.

Forslaget fra regjeringen om å innføre postdirektivet er dyrt, det er dårlig, og det er distriktsfiendtlig. Det er dyrt fordi de som konkurrerer, kan velge hvilken del av markedet de vil konkurrere på. Mens de kan gjøre det, må fellesskapet ta ansvaret for den delen av markedet som ikke er lønnsom. En utregning av Oslo Economics, som staten og samferdselsministeren selv benytter i andre sammenhenger, har vist at staten må betale opptil 1 mrd. kr i året allerede fra 2020 for å få betale for ikke lønnsomme posttjenester dersom det blir mer konkurranse. Dersom det ikke er staten, men kundene, som skal betale for denne konkurranseutsettingen, må prisen på porto kraftig opp. I Danmark økte porto med over 40 pst. da posten ble liberalisert i 2011.

Forslaget er dårlig. Fire år etter implementeringen av postdirektivet erkjenner EU selv at direktivet ikke fungerer som lovet. Europas innbyggere har ikke fått billigere og bedre posttjenester, de har i stor grad fått det motsatte. Kilden er rapporten fra analysebyrået WIK Consult, som fikk oppdraget med å evaluere dette av EU-kommisjonen høsten 2013. Samtidig som dette har skjedd, har de ansattes lønns- og arbeidsvilkår blitt presset kraftig.

Det er et distriktsfiendtlig forslag. Prisen på post vil komme til å bli dyrere for dem som bor i distriktene, og

er en konkurranseulempe for næringsdrivende der. Det vil være dyrere der enn det vil komme til å være i en storby som f.eks. Oslo. Det er bare i Oslo-området det er grunnlag for å si at konkurranse om post vil kunne gi lavere pris. Det vil kunne bli en ulempe for næringsliv utenfor Oslo-området.

De som bygde landet, så at de delene av markedet der det var mest penger og billigst å bygge ut ting, skulle være med på å betale for utbygging i de delene av landet der man ikke hadde de samme forutsetningene, såkalt kryssubsidiering. Det var et grunnleggende og bærende prinsipp for dem som bygde landet. Det er det vi gjør når det gjelder strøm, det er det vi gjør i postsektoren, det er det vi har gjort i telesektoren, mens de som river ned og selger landet, i stedet for kjenner prisen på alt, men ikke er opptatt av verdien på noe. Jeg må innrømme at da jeg leste innstillingen fra komiteen om postdirektivet og så det forslaget som regjeringen kom med, kom jeg til å tenke på en sommerslager for et par år tilbake, som gikk som følger: «Jag bygger, bygger opp, O du river, river ner.»

For meg er det uforståelig at Venstre og Kristelig Folkeparti velsigner denne implementeringen av postdirektivet.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [15:57:10]: Kommunikasjon mellom folk har alltid vært viktig, både for enkeltmennesket og for samfunnet. Kommunikasjonsmulighetene utvikler seg over tid. Som barn leste jeg Lucky Luke om Pony ekspress, som ble utkonkurrert av telegraflinjene.

Posten i Norge har levert en utmerket tjeneste over lang tid ved å levere brev og pakker rundt omkring. Samtidig ser en at digital kommunikasjon gjør at stadig flere bruker Internett, sosiale medier og SMS for å kommunisere med sine venner framfor å sende brev. Det betyr at det stadig sendes færre brev i posten. Det har vært rundt 50 pst. nedgang i Postens brevomdeling siden år 2000, og nedgangen vil fortsette. Dette er bakteppet for diskusjonen om postloven og om hvordan vi regulerer postsektoren. E-post har kommet for å bli. Mange opplever at de digitale mediene er raskere, bedre og billigere i den skriftlige kommunikasjon både i arbeid og i fritid. Bruken av digitale aviser øker stadig, folk leser Internett-aviser framfor papiraviser. Det er en del av grunnen til at regjeringen også har sagt at en må ha enhetlig moms, uavhengig om det er på papir eller digitalt. Det handler om å følge med i tiden.

Jeg er glad for at Posten Norge i sine pressemeldinger og brev har påpekt at det lovforslaget som er fremmet, vil sikre Norge fortsatt gode posttjenester, og at det gjør at Posten i større grad vil kunne omstille seg i takt med brukernes behov og styrke selskapets konkurransekraft.

Når noen her i dag er bekymret for Posten som bedrift, sier Posten selv at dette er endringer de ser kommer. Denne loven gjør at de vil kunne omfavne endringene mye bedre enn om en velger å gjøre ingenting. Jeg synes Posten her gjør en god vurdering.

Når det gjelder forslaget til ny postlov, tror jeg ikke mange vil merke veldig mye forskjell, rett og slett fordi mange opplever at det ikke er mye post i postkassen lenger – i hvert fall ikke på lørdager. Som flere har sagt: Postomdeling på lørdager er en fjerdedel av det som er på

andre dager, og andre dager er det altså blitt halvert – på kort tid.

Samtidig har Posten en stor infrastruktur som de skal holde i gang. Det å sørge for at de kan bruke den på en effektiv måte, uten å pådra seg mye unødvendige kostnader, er grunnen til at de jevnt over har effektivisert år for år. Det er også grunnen til at en slutter med postomdeling på lørdager, rett og slett fordi det koster veldig mye å holde maskineriet i gang i forhold til de relativt sett få brevene som da er å fordele.

Vi sikrer likevel at aviser fortsatt skal distribueres på lørdager. Mange her har sagt at det kom fram mye kritikk mot forlaget i høringen. Det var ikke mot lovforslaget i seg selv, men det var ønsket om å opprettholde lørdagsavisser som virkelig skapte engasjement. I høringsutkastet vi sendte, skisserte vi to løsninger: enten å fjerne lørdagsomdelingen av aviser eller opprettholde den. Veldig mange var imot å fjerne den. Derfor har vi valgt å opprettholde den. Vi sørger for å bruke de virkemidler som er nødvendige, og vi skal kunne samarbeide med avisene og sørge for at den dekningen som er, fortsetter. Men 85 pst. av avisene omdeles allerede av andre organ, bedrifter og personer enn Posten, så det finnes gode løsninger på dette. De mulighetene ønsker vi å videreutvikle slik at Postens kostnader med dette blir minst mulig. De grepene vi nå tar, vil altså spare oss for rundt 400 mill. kr i året i unødvendige kostnader. Når enkelte mener at det en nå gjør, er dyrt, er faktisk dette med på å gjøre det billigere.

Noen er misfornøyd med at postloven åpner for konkurranse på brev under 50 gram, de hevder at dette vil rasere posttilbudet. En glemmer da at brevpost allerede har stor konkurranse fra e-post. Verden endrer seg. Det digitale samfunnet har utfordret papirsamfunnet i lang tid. Som det ble nevnt da vi gjennomførte høringen, kom altså ca. 85 pst. av høringsinnspillene via digitale medier.

Jeg minner om at det allerede er konkurranse for alle brev og pakker over 50 gram. Jeg har ikke merket at noen av dem som er redd for konkurranse her i dag, vil nasjonalisere og monopolisere den delen av postsektoren. Derfor klarer jeg ikke helt å forstå hvorfor det er så galt å ha konkurranse om å fordele et papirbrev, mens det er helt greit å ha konkurranse om å fordele en pakke. Jeg tror og hører Posten si at denne konkurransen er de godt rustet for, og den skal de kunne få til.

Om seks dager markeres tiårsjubileet i Samferdselsdepartementet for det første notatet om ny regulering av postmarkedet. Dette er altså en prosess som har tatt nesten ti år. Jeg er veldig glad for at Stortinget i dag ser ut til å gjøre vedtaket som vi har ventet så lenge på.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Magne Rommetveit (A) [16:02:37]: Eg har lyst til å spørja statsråden om kva det er som får han til å tru at me i Noreg, med vår geografi og med vårt busetjingsmønster, skal lukkast med det som EU sjølv har konstatert ikkje verker etter føremålet – ikkje eingong i dei landa der folk bur mykje tettare enn det me gjer hos oss, og der terrenget òg er flatare.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:03:13]: Det er fordi vi har et veldig godt postsystem i utgangspunktet, med en relativt effektiv postbedrift, altså Posten Norge, som har vist vilje og evne til å omstille seg over lang tid. Det betyr at vi går ikke inn i et postsystem som noen ville påstått var dysfunksjonelt, slik en har opplevd andre steder. En forholder seg til bedrifter som har vist seg omstillingsdyktige over lang tid.

Så må en også si at direktivet har blitt implementert ulikt i ulike EU-land. Den WIK-rapporten som flere her har nevnt, konkluderer med at en burde lagt bedre til rette for konkurranse og gitt de nasjonale tilsynene større fullmakter for konkurranse enn det en har i dag. Den konkluderer altså med at postmarkedet trenger mer konkurranse og ikke fortsatt monopol, men den konkluderer også med at nettopp fordi en ikke har gjort det slik intensjonen var, har vi ikke fått de effektene som var ønskelige. Så jeg tror en skulle lest hele rapporten når en refererer til den, og ikke bare vist til de problemstillingene den reiser.

Magne Rommetveit (A) [16:04:13]: Statsråden var òg inne på at Posten er bra, og at dei er flinke. Det er flott – det er eg heilt einig i.

Eg viste i mitt hovudinnlegg til postsjef Mejdell som vel tok det inn over seg og sa at ja, me skal slutta med postombering på laurdagar, men det vert så store omstillingar for oss at det vil leggja stein til byrda om me òg oppi dette skal til med å liberalisera postmarknaden for desse sendingane under 50 gram. Eg vil gjerne ha statsråden sitt syn på det.

Så vil eg òg spørja om kva for tiltak statsråden vil vurderer for å unngå sosial dumping i denne delen av arbeidsmarknaden, slik fleire land i EU-området som allereie har liberalisert postmarknaden, har opplevd?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:05:02]: La meg ta sosial dumping først. Der skal vi ha – og vi har – et godt arbeidstilsyn som skal gjennomføre de kontrollene de skal, og sørge for at regler følges opp, og jeg er trygg på at det vil bli gjort på dette området.

Jeg kjenner meg ikke helt igjen i måten som representanten prøver å beskrive Posten Norges reaksjon på. I et brev som vi har fått, datert 4. juni 2015, skriver Posten selv at de i lang tid har

«etterlyst en modernisering av postregelverket tilpasset dagens virkelighet og endrede brukerbehov. Vi er således godt fornøyd med at postloven nå vedtas. Den nye loven innebærer at det åpnes for konkurranse også for brev under 50 gram. Posten er forberedt på økt konkurranse». – Det er vel nesten det stikk motsatte jeg har skriftlig her i forhold til hvordan en referer Posten.

Det Posten er opptatt av, er at de må ha tid til å kunne gjennomføre dette og omstille seg. Det har vi lyttet til, og vi skal sørge for at vi foretar lovendringene i et tempo som gjør at Posten Norge også vil kunne konkurrere på en god måte og få den omstillingen som de selv sier er nødvendig.

Magne Rommetveit (A) [16:06:08]: Eg skal ikkje spørja meir, men eg må få klara opp i: Det kan vera at Pos-

ten sender ulike brev til ulike folk, men då me hadde høyring i transportkomiteen, var denne Mejdell der, og då la han igjen eit skriv med Posten sitt emblem på, som viste til slutt på laurdagsdistribusjon, der det òg stod at viss dei skulle til med brev under 50 gram, så kom det til å leggja stein til byrda i ei omfattande, krevjande omstilling. Eg trur han var på høyring hos oss etter at han sende brev til statsråden.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:06:58]: Brevet jeg si-terte fra, er datert 4. juni, og det er etter høringen. 24. april sendte Posten ut en pressemelding om en postlov for fram-tiden, der de kommuniserte det samme. Men det som Pos-ten også har vært tydelig på, er overgangstiden her. Det er ikke om vi skal ha en ny postlov, om konkurranse ville være bra, men det er overgangstiden – når de ulike steinene blir lagt på plass for å få systemet. Det er helt riktig at Pos-ten har hatt veldig klare synspunkt på hvor fort eller sent ulike ting må gå for at vi skal ha en helhet i endringene. Der lytter vi til Posten, for Posten har vist seg omstillingsdyktig over mange, mange år, de ansatte i Posten har vist seg om- stillingsdyktige og samarbeidsvillige over mange, mange år. Det handler om at vi spiller på lag – vi som er politike- re, de som jobber på gulvet, og de som leder Posten. Det er jeg innstilt på at vi gjør.

Jeg har ikke på noe tidspunkt sett at Posten har argu-mentert mot en ny postlov, slik representanten gir inntrykk av, men de har argumentert for gjennomføringstempoet, og det lytter vi til.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [16:08:15]: Lørdagsavisen er mange opptatt av, og mange ønsker fortsatt å lese den på papir. Noen av oss synes også det er kjekt med aviser uten- om vår egen region. Hvordan vil statsråden sikre at f.eks. vi i Nord-Norge får lørdagsavisen, om det er Vårt Land, Klas- sekampen, Nationen eller andre? Hvordan vil man sikre at man får den fra trykkeri til abonnent på lørdag?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:08:48]: Posten står for omdeling av ca. 15 pst. av avisene i Norge. Veldig mange av avisene har altså funnet sine egne veier. Vel- dig få av riksavisene er avhengige av Posten til sin distri- busjon. Mange av riksavisene som har lokal distribusjon, får dem også trykt lokalt. Med dagens teknologi sender en digitale filer over til lokale trykkerier for å få job- ben gjort der, nettopp for å spare penger på distribusjo- nen.

Jeg er selvsagt helt enig i at avisene bør komme fram på lørdagen. Avis er en ferskvare, og derfor har vi sagt at den skal håndteres annerledes enn posten for øvrig på lørdager. Moren min er fra Rosendal, og selv da hun bodde på Bryne, var Grenda fast innslag i postkassen vår. Sånn skal det fortsatt være. Samtidig vil vi sørge for at vi jobber godt med avisene og Posten for å finne de beste distribusjonskanalene. En digital sending av en fil til et lokalt trykkeri vil i hvert fall være det mest miljø- vennlige. Det gir liten mening å ha et postfly som rei- ser med en liten bunke aviser og kun det i lasterom- met.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [16:10:12]: Flere tale- re har vært opptatt av en enhetlig pris på posten for å unngå at folk og næringsliv i distriktene skal tape. En av dem var fra Kristelig Folkeparti, en annen av dem var meg. Da er spørsmålet mitt til statsråden: Om man ønsker å ha en enhetlig pris på posttjenester på brev under 50 gram, er det sånn at statsråden mener at staten skal betale mer- kostnaden med dette, eller mener statsråden at dette er noe postkundene selv skal betale?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:10:56]: Ofte blir skattebetaleren og postkunden samme person til slutt.

Flere har tatt til orde i denne debatten for at vi må ha et likeverdig posttilbud, og det sikrer vi gjennom denne post- loven. Vi sikrer Post i Butikk, som har vært en stor suksess og har ca. 1 400 steder rundt i landet. Det blir ikke noen endringer i det, det skal det satses videre på.

Vi sier at Posten som bedrift får et oppdatert regel- verk som gjør at den er bedre koordinert mot utlandet. Vi får et forbrukerperspektiv der en nå får etablert en styrket klageordning.

Så har vi sagt at enhetsporto for enkeltsender skal bestå. Det betyr at vi betaler det samme for å sende et brev om vi sender det fra Oslo øst til Oslo vest, fra Vadsø til Vardø eller fra Vardø til Oslo. Det vil altså ikke være ulik pris avhengig av hvor en bor i landet. En får en enhetspor- to. Det er veldig tydelig omtalt i pressemeldinger vi har sendt, i stortingsmelding og alle andre ganger vi har vært ute og omtalt dette. Enhetsporto vil bestå.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kjell-Idar Juvik (A) [16:12:19]: Jeg har lyst til å star- te med å si at det i hvert fall blir en ny næring rundt om i landet hvis man tar samferdselsministerens ord til følge, med en massiv satsing på nye trykkerier for å beholde lørdagsavisene.

En samlet komité er enig om at det er behov for å opp- datere og modernisere postloven, som er fra 1996. Det er ikke der uenigheten ligger. Vi tar også inn over oss sam- funnsutviklingen som går i retning av stadig mer digitali- sering. Å prøve å gjøre et stort poeng av at det er mange som bruker e-post, synes jeg blir feil i denne debatten som pågår her, for det er ikke det vi diskuterer nå.

Dette har ført til at volumet har gått ned – det er vi også enige om. Det er allerede gjort restriksjoner på lørdagene, slik at lørdagsvolumet har gått ned. Det erkjenner vi, og det er vi enige om. Sykdommen er vi enige om, men me- disineringen er vi uenige om. Vi mener det blir feil å løse dette med å innlemme EUs tredje postdirektiv. Derfor gikk vi allerede i 2011 imot å innføre det tredje postdirektivet. Det gjorde et samlet Arbeiderparti i et landsmøtevedtak.

Den gang sa Høyre og Fremskrittspartiet at dette var uansvarlig politikk, det ville medføre økonomisk katastro- fe gjennom sanksjoner fra EU, og regjeringspartiene satte hele EØS-avtalen i fare. Sånn ble det ikke, og sånn er det ikke fire år etter implementeringen.

Så er det nå engang sånn at Posten ikke står på barrikadene og sier de vil ha innført dette direktivet. Nei, tvert imot, de sa i høringen det som representanten Rommetveit nevnte, at de er i gang med omstilling på grunn av digitaliseringen, og det å få det tredje postdirektivet legger stein til byrden ved en allerede krevende omstilling. Det kan vi ikke prate oss bort fra.

Det som nå skjer med det forslaget som foreligger, som dessverre har fått støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre, er full liberalisering – full fri konkurranse, som i mange tilfeller fungerer bra, men i dette tilfellet vil det ikke gjøre det. Det er på grunn av at det vil slå veldig skjevt ut, avhengig av hvor en driver næringsvirksomhet, og avhengig av hvor en bor i dette langstrakte landet vårt. Dette vil også sette press på arbeidstakerne, med sosial dumping – det ser vi på undersøkelser fra andre land. Så det er viktig at vi er klar over hva vi er med på i Stortinget i dag. Vi går for en løsning der vi ikke kjenner fremtiden for aviser på lørdagene, og en framtid der vi ikke vet hva det vil koste å sende post rundt om i landet vårt fra distriktene.

Torill Eidsheim (H) [16:15:38]: Kvar omlegging og endring vil vere utfordrande. Men vi lever i dag i eit samfunn med stadige endringar og behov for tilpassingar.

Formålet med postlova er å sikre eit landsdekkjande formidlingstilbod av postsendingar til rimeleg pris og til god kvalitet. Dette regelverket bør til kvar tid oppdaterast, og det bør sjåast i samanheng med eventuelle endringar av behovet.

Brevpost er i dag ikkje den valde kommunikasjonsforma for dei fleste av oss, verken i næringslivet eller privat. Teknologisk utvikling har gjeve oss så uendeleg mange andre alternativ der vi kan kommunisere både raskt og rimeleg og målretta. Samtidig ser vi at ein globalisert handel gjennom Internett bidrar til ein aukande marknad for pakkepost. Det er vår oppgåve å leggje til rette for denne framtida.

Nettoinnsparringa for Posten ved å slutte med ordinær post på laurdagar vil bli nærmare 300 mill. kr. Dette er pengar som kan nyttast betre – f.eks. til å dekkje innbyggjarane sine endra behov.

Det har blitt uttrykt bekymring for at lovendringa vil gå ut over distribusjonen av laurdagsaviser i distrikta. Vi lever i ei stadig meir digitalisert verd, men trass i dette opplyser heile 70 pst. av avisabonnentane i dag at dei framleis ønskjer papiravis, ifølgje Mediebedriftenes Landsforening.

Og all tvil til side: Laurdagsavisene skal framleis ut til dei husstandane som ønskjer det!

Det spelar nemleg lita rolle om ein får ei rekning på laurdag eller på måndag, men for nyheitsavisene spelar det ei stor rolle om ein får laurdagsavisa på laurdag eller på måndag.

Eg vil understreke at det er berre 11–15 pst. av det totale opplaget til avisene som ikkje er dekte med eigne avisbod, og som dermed vil bli råka av omlegginga i Posten. Lovforslaget opnar for at ein skal kunne kjøpe avisdistribusjon på plassar der det ikkje er eit eige avisbodnett.

Det er brei politisk einighet på Stortinget om å leggje til rette for distribusjon av laurdagsaviser, og det er særskilt vik-

tig at lokalavisene og dei riksdekkjande meiningsberande avisene blir vel varetekne. Her er prosessen i departementet allereie i gang, og eg føler meg trygg på at ein skal finne fram til gode løysingar for dette.

Arild Grande (A) [16:18:52]: Mange har i den debatten vi nå er inne i, og også i mediene de siste ukene, uttrykt stor bekymring for framtiden for lørdagsavisene. Beskjeden fra regjeringen har hele tiden vært at man skal søke å finne en løsning som sikrer distribusjon av aviser også på lørdager. Men fortsatt – mange, mange måneder etter at denne saken ble startet – er ikke dette på plass. Forsatt er framtiden for lørdagsavisene helt i det blå.

Statsråden uttrykker ikke akkurat bekymring over denne utviklingen. Kanskje er det naturlig, når han bare viser til den digitale utviklingen og til at stadig flere aviser nå likeså gjerne leses på PDF eller på nett. Men for de fleste avisene i dag er økonomien svært sårbar og avhengig av papirutgaven. Lørdagsavisen er flaggskipet for mange aviser. Det er også slik at papiraviser er utskytingsrampen for den digitale satsingen. Når man viser til at dette utmerket vel kan løses ved at man leser aviser digitalt, glemmer man – eller hopper kanskje bukk over – det faktum at den digitale transformasjonen skjer nå, og at man, hvis man kveler papiravisen midt i denne transformasjonen, legger ytterligere stein til byrden for allerede pressede mediehus, og risikerer å dytte flere aviser utfor stupet. Det er ingen tvil om at dersom lørdagsavisen rammes, vil resultatet umiddelbart bli at flere aviser får store økonomiske problemer.

Kristelig Folkeparti har garantert for distribusjon av aviser på lørdager. Vi har bl.a. sett at representanten Grøvan, fra Kristelig Folkeparti, sier til Klassekampen at lørdagsavisene fortsatt skal ut til alle husstander. Men hvordan skal regjeringspartiene, med støttepartiene i spissen, sikre dette? Posten selv sier at det er urealistisk at endret postutdeling – fra seks til fem dager i uka – skal ha disse virkningene. Solvik-Olsen leker seg med diverse nye løsninger, som f.eks. trykkeri over hele landet, men hvem skal betale for en slik ordning? Som redaktøren i Nationen sier til Klassekampen i dag, ligger det «fortsatt an til at avishusene selv må sørge for» at denne distribusjonen skjer. For Nationen, f.eks., vil dette måtte bety at man må legge ned papirutgaven av lørdagsavisene.

Hvis man mener alvor med dette fra Kristelig Folkepartis side, anbefaler jeg virkelig at man stemmer for forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, som er framlagt i denne debatten. Hvis ikke ønsker jeg en forklaring på hvorfor.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [16:22:15]: Jeg merket meg at statsråden unnlot å svare på spørsmålet mitt i sted. Derfor tar jeg det opp igjen til jeg får svar på det.

Men la meg først bare kort beskrive innlegget fra statsråden. Det var en statsråd som ikke trakk fram en eneste offensiv, god begrunnelse for hvorfor man gjennomfører dette – bare defensive begrunnelser for hvorfor det ikke var negativt.

Mange har i debatten trukket fram den digitale utviklin-

gen og har brukt den digitale utviklingen som en begrunnelse for hvorfor det er nødvendig å gjennomføre disse endringene og konkurranseutsette distribusjon av pakker og brev under 50 gram. Jeg er dunderende tilhenger av den digitale utviklingen, for den digitale utviklingen driver fram produktivitet og gjør at samfunnet vårt fungerer på en mer effektiv måte. Men det regjeringspartiene, støttet av Kristelig Folkeparti og Venstre, gjør i dag, er det motsatte av å fremme effektivitet. Det de gjør, er å bringe inn konkurranse. Så sier de at enhetsporto skal opprettholdes gjennom enten økte skatter eller gjennom økte kostnader for den enkelte som benytter seg av brevteneste i Norge.

Jeg viser igjen til den Oslo Economics-rapporten som jeg snakket om i innlegget mitt, som sier at man i 2020 kan komme til å måtte betale opp til 1 mrd. kr – 1 mrd. kr, folkens – for å sørge for at vi får beholde enhetsporto i landet vårt. Det er derfor jeg stiller spørsmålet til statsråden veldig enkelt: Er det slik at de økte kostnadene ved å sikre enhetsporto skal tas inn i form av økt porto på brev den enkelte sender, eller skal de tas inn gjennom økte skatter for å finansiere dette over statsbudsjettet?

Jeg tror det er ryddig for debatten at vi har en klar oppfatning, og at vi får en klar oppfatning fra statsråden, når han gjennomfører denne reformen, med støtte av flertallet i Stortinget. Et stort mindretall er imot, fordi dette handler om hvilke konsekvenser en reform som dette får.

Til slutt bare en liten bemerkning til den passieren som går på om Posten er for eller mot dette. Jeg hørte statsråden sitere fra et brev der Posten sa at de var godt forberedt på dette. Jeg vil gjerne understreke at det er veldig, veldig stor forskjell på det å være godt forberedt på noe og det å ønske noe. På spørsmålet «Ønsker du en skikkelig kald-dusj?» vil du få et annet svar enn på spørsmålet «Er du forberedt på en skikkelig kalddusj?». Slik vil det være også i denne sammenheng.

Helge Orten (H) [16:25:16]: Det var vist til mangel på offentlig begrunnelse. Jeg synes det er mange gode offentlige begrunnelser i de innleggene vi allerede har hatt i dag. Nei, ikke offentlige begrunnelser! Offensive begrunnelser, unnskyld. Vi kan gjerne si offentlig også, for det er ganske offentlig når man står her.

Poenget er at mange har vist til EUs tredje postdirektiv. EUs tredje postdirektiv er jo ikke hovedbegrunnelsen for å endre postloven. Hovedbegrunnelsen for å endre postloven er faktisk den digitaliseringen vi ser i markedet. Det er ikke flere aktører i postmarkedet som er den store utfordringen, men det faktum at postvolumet, brevolumet, går ned. Da må vi på en måte tilpasse oss den nye hverdagen. Hvis vi ikke gjør det, vil vi oppleve at det støttekjøpet som vi må gjøre hvert år, bare vil øke og bli større og større.

Det vi har foreslått, er å redusere ombringingen på lørdager. Det vil ha som konsekvens at vi kan spare 400 mill. kr. Jeg er ganske sikker på at både representanten Holmås og andre har gode alternativ til bruk av de 400 mill. kr annet enn å distribuere post på en dag der postvolumet blir stadig lavere og utgjør ¼ av en vanlig hverdag.

Når det gjelder konkurranse, tror noen av oss faktisk

at det er å få flere aktører inn i hele postmarkedet. Brorparten av postmarkedet er allerede i dag åpnet for konkurranse. Det vi snakker om nå, er brevpost under 50 gram. Hvis vi åpner hele postmarkedet for konkurranse, tror jeg at den mest sannsynlige utviklingen vil være at vi faktisk vil få de aktørene som allerede i dag er etablert i markedet, til å tilby et bredere spekter av tilbud. Det tror jeg vil være bra for hver enkelt av oss. Det vil være bra ikke minst for bedriftene, som vil ha flere aktører å spille på når de skal sende sine brev eller masseutsendinger ut i markedet. Jeg tror på sikt, over tid, at dette også vil bety lavere kostnader for næringslivet. Det betyr noe for meg at vi legger til rette for lavere kostnader for næringslivet gjennom det at flere aktører kan være med og tilby tjenester i dette markedet.

Så til lørdagsavisene: Dette forslaget er en utfordring for de områdene og de 15 pst. der Posten Norge er eneste alternativ. Men vi har sagt at vi skal finne et alternativ. Posten Norge har anslått at det vil koste fra 50 til 120 mill. kr å ordne det. Og jeg tenker at vi argumenterer som om Posten Norge er eneste distributør av aviser. Nei, tvert imot. Det er mange andre aktører i dette markedet som distribuerer aviser, magasiner osv. rundt omkring i landet vårt, og jeg er ganske overbevist om at hvis vi legger til rette for det, vil vi også finne gode distribusjonskanaler for aviser i framtida – sørge for at vi også får lokale distribusjonspunkt og for at alle i hele landet får aviser.

Kjell-Idar Juvik (A) [16:28:26]: Det er mye håp og tro i debatten om denne saka. Jeg bruker å si at det skal man kanskje gjøre andre plasser.

Det man burde gjort, var å innhente fakta. Grunnen til at jeg tok ordet, var at jeg har lyst til å bemerke at man faktisk ikke har brukt tid til å innhente nye fakta. Det viser seg at det man baserer hele denne saka på, er rapporter og utredninger som regjeringen har bygd på, og beslutninger man har foretatt i tidsrommet 2009 til 2010. Man har ikke tatt innover seg eller sjekket hvordan dette har fungert ute i Europa. Da hadde man kanskje sluppet å stå her og håpe og tro.

Det er i hvert fall sånn at det som står i saka, er at man åpner for konkurranse. Det er vi for så vidt enig i, og så er vi litt uenig i om det er rett medisin. Det som i hvert fall står, er at dette vil være et gode for dem som har stort volum, og for de store byene. Hvem er da taperne? Jo, mer eller mindre alle utenfor sirkelen rundt Oslo. Så konklusjonen er at et slikt forslag vil være distriktsfiendtlig og slå skjevt ut.

Det er en annen sak vi også skal være klar over med det forslaget som ligger her i dag. Ja, man kan gjerne stå og si at man tar grep for å spare 400 mill. kr. Jeg har ikke oppfattet at vi er så veldig uenig i å se på postlova og ta innover oss det som skjer, men det vi ikke har svar på i dag, er hva det vil koste å opprettholde ombringing av aviser på lørdagene. Beløpet som er nevnt i saka, er 50 mill. kr–120 mill. kr, forutsatt nærombringing. Det betyr at alle som i dag får avis på lørdager, ikke vil få det. På direkte spørsmål til Posten i høringen, sier de at det vil koste omtrent det samme som i dag hvis vi skal opprettholde samme flytilbud med avisombæring i hele landet. Det

må vi ha med oss, og det må vi være klar over når vi sier det vi sier. Så det er faktisk veldig betimelig det spørsmålet og den utfordringen som gikk til Kristelig Folkeparti: Hva betyr det når man sier at man skal opprettholde ombringning av avisene på lørdagene? Er det dagens ordning, eller er det kun lokalavisene man skal opprettholde ordningen for?

Til slutt: Det er ingen tvil om at når det gjelder det forslaget som ligger her, om man liker det eller ikke, har samferdselsministeren vært flink et års tid nå og gått ut og sagt at det ikke skal gå utover enhetsportoene og for deg og meg som skal sende brev. Det han unnlater å si – han sier det, men det er kanskje ikke så lett å oppdage – er at det gjelder enkeltendinger. Altså: Det ene brevet jeg skal sende fra Hemnes til Oslo, blir det ingen endring for, men bedriften ute på Hemnesberget som skal ha masseutsending, vil ikke få den samme konkurransen som de som opererer her i Oslo. Det er en vesentlig forskjell. Og så får vi i framtida ikke være med og bestemme i forhold til om de plutselig kutter til fire dager, eller om de velger å gå bort fra A-post, som også ble nevnt i høringen.

Svein Roald Hansen hadde her tatt over presidentplassen.

Arild Grande (A) [16:31:39]: Det var innlegget fra representanten Orten som fikk meg til å be om ordet. Det har versert noen tall og størrelser når det gjelder hva det vil si å få distribuert aviser til alle husstander også på lørdager, som flere i denne salen har vært opptatt av.

Orten viser til et tall mellom 50 mill. kr–120 mill. kr. Men det er ved å sikre distribusjon internt i hver enkelt region når lokalavisene kommer ut i sitt lokale nærrområde. Hvis Levanger-Avisa f.eks. har abonnenter i Oslo – det bor mange trøndere i denne byen – er ikke det et ansvar som Posten vil ta. Og Posten svarer, som Juvik helt riktig pekte på, på direkte spørsmål. Hva hvis man skal sikre denne typen regionoverskridende distribusjon av aviser? Da vil det tilsvare omtrent akkurat det samme som om man skulle ha fortsatt med lørdagsdistribusjon av post. Vinninga går opp i spinninga.

Siden jeg ser at statsråden er nestemann på talerlisten, vil jeg gjerne utfordre statsråden: Hva er de riktige tallene? Og spørsmål nr. 2 er: Hvem skal ta ansvaret? Når statsråden sier at dette skal vi finne gode løsninger på, og når Grøvan har lovt at dette skal sikres, hvem er det som betaler regningen? Er det et ansvar som staten skal ta? Er det et ansvar som skal pålegges Posten, eller er det et ansvar som avisene selv må bære? Hvis det sistnevnte er resultatet, frykter jeg at mange aviser i Norge umiddelbart vil få store økonomiske problemer. Jeg mener vi må få disse svarene før Stortinget fatter vedtak i en så viktig sak.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:33:34]: Gode posttjenester er viktig. Det har ligget til grunn for det arbeidet vi har gjort. Når jeg hører motargumentene her, virker det som at en egentlig mer driver med den tro og tvil som noen advarte mot.

Jeg nevnte i mitt hovedinnlegg at Posten selv har sagt at lovforslaget gjør at Posten i større grad vil kunne om-

stille seg i takt med brukernes behov og styrke selskapets konkurransekraft. Så når representanten Eidsvoll Holmås sier at dette handler om en er forberedt på en kaldusj eller ikke, registrerer jeg at Posten selv i sin pressemelding sier at dette styrker selskapets konkurransekraft. Ergo er Eidsvoll Holmås' innvending erklært ugyldig fra Posten selv.

Så sår han tvil om aviser på lørdager. Jeg lurte litt på hvorfor han skaper den debatten. Er det fordi at en da sier at vi skal opprettholde all postomdeling på lørdager? Da går en i så fall glipp av hele besparelsen på 400 mill. kr.

Så har vi sagt i alle debatter etterpå at om det koster 50 mill. kr eller 120 mill. kr, vet vi ikke helt ennå. Koster det mindre eller mer? Vi har sagt at uansett skal vi opprettholde lørdagsomdelingen av aviser. Men er Arbeiderpartiets svar da at om vi ikke vet prislappen nå, før Stortinget har gjort sitt vedtak, så skal vi opprettholde all postomdeling og gå glipp av hele 400 mill. kr i besparelse, for det er alternativet som Arbeiderpartiet her tar opp. Jeg forstår ikke den debatten.

Vi har sagt at lørdagsomdelingen skal opprettholdes. Så har vi samtidig vist at 85 pst. av avisene finner andre kanaler enn Posten, og vi tror at det tallet er det mulig å øke i tillegg nettopp fordi det finnes en haug med lokale trykkerier rundt omkring. Arbeiderpartiet spør: Skal det opprettes nye trykkerier for å kunne trykke lørdagsaviser lokalt? Vet dere hva – de trykkeriene finnes allerede. Det er lokalaviser over hele landet allerede. Tenk hvilken økonomi de kunne fått hvis de kunne trykket litt flere enn Klassekampen og Nationen, ja, noen av dem gjør det allerede. Dette har disse avisene allerede funnet ut av, nettopp fordi det koster penger i dag å distribuere aviser med Posten. Posten driver ikke veldedighet i dag, de gjør ikke dette gratis for Nationen, Klassekampen og de andre. De tar betalt akkurat som alle andre. Derfor er det incentiv i systemet allerede i dag til å trykke mer lokalt. Det trodde jeg også man ville se på som et godt miljøgrep.

Så prøver Arbeiderpartiet å så tvil om enhetsportoene. Det blir ikke dyrere for næringslivet selv om de sender fem brev istedenfor ett brev. Enhetsportoene gjelder for alle. Det er ikke sånn at hvis du sender ett brev, koster det 10 kr, og sender du to brev, koster det 23 kr. Enhetsportoene vil bestå, men så får en konkurranse. Men jeg tror ærlig talt ikke at i et marked som har så stor nedgang som det vi har sett de siste årene, vil det være mange aktører som vil være en stor konkurrent til Posten. Posten har en fordel, og de har et system som allerede er bygd opp, og det vil de bygge videre på selv med redusert markedsandel.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [16:36:53]: Det er blitt stilt spørsmål om hvordan ordningen med lørdagsomdeling av aviser skal fungere. Jeg skjønner at flere er veldig opptatt av det, og jeg er veldig glad for at det ikke bare er Kristelig Folkeparti som er opptatt av at den ordningen skal fungere. Det er et viktig spørsmål. Det handler om viktige meningsbærere, det handler om at en skal kunne ha en lik ordning for hele landet. Derfor har vi fra Kristelig Folkepartis side vært krystallklare på at dette er en ordning som skal gjelde alle aviser,

og den skal gjelde uansett hvor en måtte bo hen i dette landet.

Så er det avsatt en kostnadsramme. Den er veldig løselig anslått, men det betyr at en skal betale det dette koster, og så må en gjøre avtaler i de enkelte tilfellene som gjør at avisen kommer fram. Alle skal få avisene, det skal ikke skilles mellom lokale og nasjonale aviser. Jeg synes statsråden her har vært veldig tydelig på akkurat det samme løftet. Så det kan ikke være tvil om at det er et flertall på Stortinget som skal sikre at lørdagsombringeren av aviser skal være en ordning som skal fungere også i framtiden med ny postlov.

Presidenten: Representanten Heikki Eidsvoll Holmås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [16:38:30]: Jeg vet ikke hva vi skal gjøre så lenge statsråden ikke svarer på spørsmålet mitt, og taletiden renner ut. Det enkle spørsmålet mitt til statsråden er følgende: Er det sånn at de merkostnadene som ligger i det å opprettholde enhetsporto, og som Oslo Economics har anslått kan komme til å stige til 1 mrd. kr innen 2020, skal dekkes med økte kostnader for den enkelte brevsender? Eller er det slik at disse kostnadene skal dekkes gjennom økte skatter fra fellesskapet? Det er et enkelt svar på det. La oss si det sånn: Det er en skandale hvis statsråden ikke har tenkt igjennom dette. Hvis han har tenkt igjennom det, fortjener faktisk Stortinget et svar fra ham.

Dette er nok et ideologisk høyresideeksperiment som gjennomføres, og problemstillingene rundt det besvares med luftige svar. Hele konkurranseutsettingen av brev under 50 gram kommer til å føre til en overflytting av penger fra gode, effektive fellesskapsordninger til privat, globalt næringsliv. Det er en dårlig idé.

Presidenten: Representanten Arild Grande har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Arild Grande (A) [16:39:47]: Til statsråd Solvik-Olsen: Det er helt riktig at Arbeiderpartiet gjerne ville hatt avklart disse tallene for det vi faktisk diskuterer, for det er stor forskjell på om det er 50 mill. kr eller 400 mill. kr man snakker om når det gjelder ansvar. Det er også stor forskjell på om dette skal være et statlig ansvar, om det skal være et ansvar Posten skal bli pålagt, eller om det er et ansvar som avisene selv må bære. Dette er det viktig at vi får avklart før Stortinget fatter en så viktig beslutning.

Det er fristende å spørre statsråd Solvik-Olsen om hvor mange aktive trykkerier han tror det finnes i Norge. Hvis det var sånn at det var lønnsomt for avisbransjen å ha en rekke trykkerier rundt omkring, skulle man kanskje hatt et rundt hvert nes i Norge. Faktum er at det går i stikk motsatt retning. Markedet konsolideres, og det blir stadig færre trykkerier. Vi vet at det har en stor kostnad hvis dette skal være løsningen fra regjeringens side. Det som ville ha skapt trygghet i bransjen nå, var at regjeringspartie-

ne, Kristelig Folkeparti og Venstre hadde stemt for forslag nr. 2. Det ville sikret den nødvendige ro.

Helge Orten (H) [15:41:02]: Jeg skjønner godt at representanten Grande gjerne vil ha Kristelig Folkeparti med på sitt eget forslag, men det er ikke nødvendig. Statsråden har nå forsikret om at vi skal sørge for at vi skal ha lørdagsombringer av aviser. Komitéflertallet har i innstillingen sagt at vi skal ha lørdagsombringer av aviser. Da finner vi ordninger på det. Mer komplisert enn det trenger vi ikke å gjøre det. Jeg synes det er fullstendig unødvendig at vi skal lage en masse usikkerhet omkring dette når Stortinget er så tydelig i sin kommunikasjon, og statsråden er så tydelig i sin kommunikasjon.

Når det gjelder distribusjon av aviser, bidrar Posten Norge til at alle i hele landet kan få aviser. Men det er kun 15 pst. av abonnentene som er avhengig av Posten Norge for å få sine aviser. I disse områdene må vi finne løsninger. Verre er det ikke.

Når det gjelder nasjonal distribusjon av aviser, er det mange andre aktører som er toneangivende, og som har det store volumet. På den diskusjonen vi har omkring, høres det nesten ut som om det ikke finnes alternative distribusjonskanaler til Posten Norge i Norges land knyttet til distribusjon av aviser, magasiner osv. Det fins faktisk noen som til og med distribuerer på søndag.

Vi har hatt en god debatt, men det er en etter min oppfatning unødvendig usikkerhet man prøver å skape her om hvorvidt vi skal ha lørdagsombringer av aviser. Det finner vi en løsning på.

Så til representanten Holmås og spørsmålsstillingen knyttet til Oslo Economics-rapporten, der det vises til at det er en mulig merkostnad på 1 mrd. kr. Den merkostnaden på 1 mrd. kr er jo knyttet til at man får betydelige nyetableringer i det norske markedet i forbindelse med en åpning for konkurranse. Det sannsynlige scenarioet i det norske postmarkedet er ikke at det blir masse nye aktører, men at de eksisterende aktørene faktisk bidrar til å sørge for et utvidet tilbud til kundene. Det må jo være positivt for oss som tror at konkurranse kan være et positivt element i hele postmarkedet. Jeg vil minne om at mesteparten allerede er konkurranseutsatt i dag, som også forrige regjering har satt sitt stempel på, og det fungerer godt. At det er noen grunn til at det ikke skal fungere godt for det som er under 50 gram, begriper jeg rett og slett ikke. Jeg tror faktisk det vil bety at vi får økt innovasjon, nye produkter, nye muligheter og lavere kostnader over tid for næringslivet, og det må jo også være bra.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [15:43:54]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i jernbaneloven (sikring mot tilsiktede uønskede handlinger) (Innst. 311 L (2014–2015), jf. Prop. 107 L (2014–2015))

Åse Michaelsen (FrP) [15:44:26] (ordfører for saken): Det er en enstemmig komité som står bak innstillingen i saken. Det har ikke kommet noen særlig vesentlige negative merknader i høringen.

Grunnen til at denne saken i det hele tatt må ligge på bordet hos oss her i Stortinget, er at vi ser at det er en utvikling i verden og et trusselbilde som endres, som også betyr at vi må fatte nye vedtak. Mye nytt regelverk er kommet på plass innen luftfart, det vil komme nytt regelverk etter hvert innenfor sjøtransport, og nå ser vi altså dette i forhold til bane. Da er det viktig å se hva komiteen framlegger her.

Det er viktig at det nå utarbeides et regelverk for sikkerhet og beredskap for skinnegående transport, og at Statens jernbanetilsyn kan gjennomføre tilsyn som vil gi en grenseflate mot andre myndigheter som har tilsvarende funksjoner i andre sektorer. Så er det også viktig at det nå gis adgang til informasjonsutveksling mellom tilsynet og andre myndigheter.

Det er egentlig ikke noe mer å si i saken. Saken er viktig, og jeg mener at regjeringen har vist handlekraft med å få den så tidlig og kjapt på bordet at vi kunne behandle den her på Stortinget før sommeren.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [15:45:55]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i vegtrafikkloven mv. (vilkårsparkering) (Innst. 310 L (2014–2015), jf. Prop. 93 L (2014–2015))

Nils Aage Jørgstad (H) [16:46:19] (ordfører for saken): Jeg vil først få takke komiteen for full støtte til saksordførermerknadene. Det er et godt utgangspunkt for saken.

Regjeringen legger i proposisjonen fram forslag til lov om endringer i vegtrafikkloven mv. – vilkårsparkering. Med vilkårsparkering menes parkering mot betaling, med tidsbegrensning eller på andre vilkår.

Formålet med et felles parkeringsregelverk er å sikre en forutsigbar og forbrukervennlig utøvelse av parkeringsvirksomhet, herunder at parkeringstilbudet er universelt utformet, og at parkeringsvirksomhet utøves med god kvalitet og mest mulig likt, uavhengig av hvem som tilbyr parkering. Formålet er videre å sikre likere konkurranseforhold mellom kommunal og privat parkeringsvirksomhet og tilrettelegge for tilsyn med virksomhetene.

Regjeringens forslag innebærer at det nå stilles strengere krav til virksomheter som driver i bransjen, parkeringsområdenes beskaffenhet og kontroll sanksjonene. Videre gis regjeringen rett til å gi nærmere bestemmelser om tilsyn og tilsynsvirkemidler. Dette gjelder bl.a. rett til å gi nærmere bestemmelser om krav til fjerning, forvaring og utlevering av kjøretøy, herunder også fra annen parkering enn vilkårsparkering.

Forslag til ny § 8 er den sentrale endringen. Bestemmelsen vil i første ledd angi virkeområdet for et nytt felles parkeringsregelverk og gi regjeringen rett til å gi nærmere bestemmelser om vilkårsparkering, bl.a. om krav til

virksomheter som vil tilby vilkårsparkering, og til personer som skal håndheve slik parkering, herunder til opplæring og undervisningsplan.

Videre kan det stilles krav til det enkelte parkeringsområdet, herunder til skilt, om brukervennlige og universelt utformede betalingsløsninger, universell utforming av parkeringsareal samt særskilt tilrettelegging og reservering for innehavere av parkeringstillatelse for forflytningshemmede.

Dagens betalingsfritak for forflytningshemmede med parkeringstillatelse på avgiftsbelagte kommunale parkeringsplasser videreføres, mens betalingsfritaket for elektrisk og hydrogenrevet motorvogn på avgiftsbelagte kommunale parkeringsplasser videreføres som en rett, men ingen plikt, for kommunene.

Denne saken har hatt en lang reise før den kom hit. Betalingsløsninger og muligheter har endret seg mye siden 2005. Smarttelefonene har avløst de gamle mobiltelefonene. App-er har avløst sms. Komiteen regner med at departementet kan se nærmere på dette og eventuelt ta nødvendige grep for å legge til rette for ny teknologi.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [16:49:10]: En takk til saksordføreren for godt framlegg om Stortingets syn på saken. Jeg vil bare kort uttrykke at jeg er svært fornøyd med at komiteen har gitt sin støtte til regjeringens lovforslag. På samme måten som postloven, som vi nettopp behandlet, er også dette en sak som nå nærmer seg tiårsjubileum i departementets arbeid. Vi er veldig glad for at vi nå får vedtatt dette og kan begynne å arbeide med å implementere.

Jeg tror mange av oss kjenner venner, familier og andre som har opplevd at de føler urettferdighet i måten de har blitt behandlet på når de har parkert bilen sin og finner en parkeringsbot under vindusviskeren. Det å ha et forbrukerperspektiv i lovverket er for oss svært viktig. Samtidig vet vi at også store deler av parkeringsbransjen har etterlyst et bedre regelverk, nettopp fordi de også ser at småbanditter i bransjen ødelegger ryktet til bransjen. Lovforslaget vil legge en ramme for et nytt felles parkeringsregelverk med rettigheter og plikter både for dem som skal parkere, og dem som tilbyr slik tjeneste. I rammene ligger det klare krav til parkeringsbransjen og tilsyn med denne og etablering av en ny felles parkeringsklagenemnd for å avgjøre tvister nettopp knyttet til rettigheter og plikter. Nytt parkeringsregelverk vil også sikre forflytningshemmede bedre rettigheter og sikre elbileiere lademuligheter for strøm.

Når Stortinget nå har gjort sitt vedtak, vil vi sørge for at vi jobber godt og effektivt for å implementere dette regelverket. Det er et regelverk som har hatt stort engasjement når det har vært på høring. Det betyr at det er mange hensyn vi skal ta, og som skal balanseres på en god måte. Men med Stortingets vedtak kan vi sette i gang dette arbeidet og sørge for at lover og forskrifter trer i kraft så fort som mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [16:51:05]

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om nokre saker om luftfart, veg og jernbane (Innst. 313 S (2014–2015), jf. Prop. 117 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Presidenten: Første taler er representanten Linda C. Hofstad Helleland, som nå fungerer som ordfører for saken.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [16:51:49] (komiteens leder og ordfører for saken): Denne saken omhandler både luftfart, vei og jernbane. Komiteen stiller seg bak stort sett hele innstillingen, så jeg skal ikke bruke så mange minutter.

Jeg vil først bare så vidt nevne at komiteen ønsker å bermerke at man er veldig positiv til regjeringens ønske om utbygging av E16 og Ringeriksbanen i ett prosjekt. Vi er tilfreds med at planleggingstiden blir kortet ned, og at man får en raskere realisering av dette viktige prosjektet.

Jeg ønsker også å nevne arbeidet som er knyttet til Skjeggstad bru. Der var det et ras i februar i år som var dramatisk, som kunne ha endt veldig mye verre. Der har det siden raset gikk, vært omkjøring. E18 har vært stengt, men man har jobbet for fullt, og komiteen er tilfreds med at nordgående bru kan åpnes i begge løp før fellesferien setter i gang og det blir en veldig økning av trafikken nedover E18.

Jeg har også lyst til kort å nevne Bergensprogrammet, der fjerde etappe for Bybanen står for tur. Komiteen har merket seg at økonomien i Bergensprogrammet har utviklet seg mer gunstig enn det som var forutsatt. Komiteen ønsker også å understreke at Bybanen er et viktig prosjekt for å øke kollektivandelen i Bergen.

Helt til slutt: Det eneste punktet der komiteen deler seg, er i merknaden om et uavhengig veitilsyn. Der er det et flertall som uttrykker tilfredshet med at Samferdselsdepartementet ønsker å etablere et eget, uavhengig veitilsyn. Det mener vi er bra, og vi ser frem til at regjeringen presenterer et uavhengig veitilsyn.

Kjell-Idar Juvik (A) [16:54:27]: Først til utredning av ny lufthavn Bodø. Vi imøteser den utredningen og ser fram til at man kan finne en bra løsning for Bodø. Når det gjelder den utredningen som er foreslått, ser jeg det er et tempo på det som betyr at man heller ikke bør forsinke prosessen som går med tanke på overtagelse av lufthavnen i Bodø.

Så er jeg fornøyd med den finansieringsmåten med bompenger, og jeg er veldig glad for at man åpner for å

kunne bruke midlene fra Bergensprogrammet til videreføring av Bybanen i sentrum til Fyllingsdalen – altså fjerde etappe. Det ser vi også fram til, og vi er fornøyd med den løsningen som man velger, som det er åpnet for der.

Det er mulig statsråden vil si noe om det, men vi er spent på status for Skjeggstad bru, som ble en flaskehals og et problem, og vi håper man får en løsning på det, i hvert fall før sommersesongen med den store trafikken som vi vet går på denne strekningen.

Så stemmer det at vi er uenig i det som foreligger når det gjelder organiseringen av veitilsynet, og vi vil komme tilbake til den saken på en høvelig måte når den skal drøftes, med tanke på veireformen og den biten.

Det er det vi ønsker å si på dette tidspunktet om de sakene som ligger i denne saken.

Åse Michaelsen (FrP) [16:56:41]: Det er ikke så mye mer å påpeke fra Fremskrittspartiets side. Det er jo en bortimot helt enstemmig komité som står bak alt, bortsett fra – som representanten Juvik nettopp var inne på – organiseringen av veitilsynet.

Vi er opptatt av at tilsynet får en friere og mer uavhengig rolle, og derfor er det viktig å kunne støtte intensjonen om å skille dette ut fra Statens vegvesen. Det er jo nettopp dette vi har sett har blitt viktigere og viktigere, at tilsynet ikke har bindinger og ikke er underlagt – som i dette tilfellet – vegdirektøren.

Som det også står i saken, vil departementet komme tilbake til dette i en egen sak, og da vil dette være gjenstand for diskusjon, men det er betimelig at dette kommer nå, i denne saken.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [16:57:37]: Jeg skal ikke gå inn på helheten i det som er lagt fram. Jeg viser til hva saksordføreren har presentert, men jeg vil gå litt inn på det punktet som det har vært uenighet om i komiteen, dette med et uavhengig veitilsyn.

Sikkerhet på veien er mål nr. 1 i samferdselspolitikken. Derfor har vi i Kristelig Folkeparti jobbet i flere år for et eget og uavhengig veitilsyn. Den rød-grønne regjeringen etablerte en veitilsynsfunksjon i Vegdirektoratet. Det var et skritt i riktig retning, men det var ikke godt nok. Kristelig Folkeparti mente den gang at den rød-grønne regjeringen ikke tok skrittet helt ut. Det burde vært etablert et selvstendig og uavhengig tilsyn.

Saken om et uavhengig veitilsyn har blitt vurdert flere ganger tidligere. I en NOU fra 2009 ble det anbefalt å etablere et uavhengig veitilsyn, men daværende regjering fulgte ikke rådet fra det regjeringsoppnevnte utvalget. I stedet ble det opprettet et veitilsyn under Statens vegvesens organisering.

Jeg skal ikke dvele lenge ved historien, men fra Kristelig Folkepartis side var vi bekymret for at Statens vegvesen skulle drive kontroll med seg selv innenfor et område som til en hver tid krever stor åpenhet og ydmykhet overfor publikum. Den løsningen som da ble valgt, mente vi kunne gjøre det svært krevende å skille rollene, noe som kan svekke tilliten til tilsynsinstituttet. Det blir litt som å la bukken passe havresekken når man lar Vegdirektoratet,

som er ansvarlig for veiutbygging og veivedlikehold, også å være tilsyn for samme sektor. Her valgte man i sin tid et helt annet prinsipp enn det man har gjort for luftfart og jernbane.

For å sikre at kravene til standard etterleves, og for å sikre bilistenes trygghet, trengs det et tilsyn som er uavhengig og uten for sterke bindinger til den etaten som har et ansvar for utbygging og vedlikehold. Derfor er det bra, det grepet som nå foreslås, at det etableres et tilsyn som et eget forvaltningsorgan under departementet. Det er bra at det blir ryddet opp i dette som en del av arbeidet med transportreformen.

I dag har tilsynet ansvaret for å føre tilsyn med Statens vegvesens virksomhet knyttet til infrastrukturen på riksveiene. Jeg har merket meg at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om man kan gi tilsynet flere oppgaver. Etter Kristelig Folkepartis syn trenger ikke tilsynets virkeområde være avgrenset kun til infrastruktur. En samordning av tilsynsfunksjonene på infrastruktur-, trafikant- og kjøretøyområdet, heller enn et rent infrastrukturtilsyn, tror vi vil være en spennende og god ordning. Effekten av å samordne tiltakene vil gi en betydelig merverdi.

Så til slutt noen ord om en annen viktig sak, og det gjelder Ringeriksbanen. Her er det viktig, etter Kristelig Folkepartis syn, at vi holder trykket oppe. Formelt, i denne proposisjonen, handler det om å oppheve et tidligere stortingsvedtak for å sikre at en kan komme videre i saken. Nå ligger alt til rette for at departementet kan fatte vedtak om trasévalg, og dersom alt går på skinner, i ordets rette forstand, kan bygging starte i 2019, og Ringeriksbanen kan stå ferdig i 2024.

Fra Kristelig Folkepartis side vil vi gjøre alt vi kan for å få Ringeriksbanen realisert så raskt som mulig og på best mulig måte, og jeg håper at alle involverte kan bidra til at vi kan få en bra framdrift her, i alle ledd av prosessen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:01:37]: Jeg vil knytte noen kommentarer til to store samferdselsprosjekter som gjelder to lokalsamfunn, Åsane – tidligere egen kommune ved Bergen, nå en del av Bergen kommune – og Hole/Ringerike i Buskerud – nå to kommuner etter en vellykket skilsmisse. Jeg starter på denne måten fordi denne saken også viser i praksis i hvilken grad en får til det samarbeidet som er nødvendig mellom geografisk nærliggende områder.

Det som har skjedd i Bergen, og det som blir beskrevet i dokumentet, er at det ble vedtatt i 2009 at bybanenettet i Bergensområdet skulle utvides nordover til Åsane etter at utbygginga til Flesland var gjennomført. Deretter skulle en forlenge bybanen vestover fra sentrum til Fyllingsdalen. Så viste det seg i 2012 at det førte til så mange komplikasjoner i bystyret i Bergen, som Åsane er en del av, at planene ikke ble fullført. Det er dårlig arbeid fra Høyre-byråds side at en ikke klarte å gjennomføre det som var en vedtatt plan, der trinnet etter Flesland var Åsane. Det lot seg altså ikke gjøre å bli enige politisk om dette. En vet ikke nå hvor lang tid planlegginga vil ta. En kan risikere en stopp i den sammenhengende utbygginga. Dette er det viktig at Stortin-

get påpeker, og det er viktig at statsråden følger nøye med på hva som skjer i Bergen, slik at Bergens befolkning blir koblet sammen med denne viktige bybanen på den måten som er fastlagt tidligere. Det er å beklage at ikke bystyret i Bergen og byrådet kan gjøre en slik jobb at en kan realisere de planene som er en del av planen til både Bergen og Hordaland fylkeskommune.

Det neste er jernbane og Ringeriksbanen. Den er viktig av to grunner.

Den første er å gjøre Ringerike og Hole til et mer attraktivt bostedsområde. De har svært attraktive arealer som ligger på uproduktiv grunn, og med kortere transporttid kan det bli et svært attraktivt område. Det vil også kunne medvirke til at utviklinga i Buskerud blir mer spredd, og at vi sikrer en utvikling i en større del av fylket og ikke med så stor vekt på Drammen som vi har i dag.

Den andre er sjølsagt at dette også er Bergensbanens forkortelse. Det er et utrolig viktig prosjekt, men både Bergensbanen og den tilhørende nye veien vil bli svært kostbare – dette er utrolig kostbart. Det vi snakker om her, er jernbanen. Senterpartiet står på alternativet med Åsa. Åsa-alternativet er det alternativet som er vedtatt tidligere. Det er fordi det er det mest miljøvennlige alternativet. Vi er nå i den situasjonen at det ikke lenger er noe flertall i Stortinget for Åsa-alternativet. Det som da vil skje, er at en må gå ut i arealer som er Norges rikeste. Det er ingen tilfeldighet at det området vi nå skal inn i, har huset flere konger enn det trønderne har. Det viser hvor fruktbar jorda og fjorden er her. Det har vært et attraktivt område. Det å føre vei og bane gjennom dette området blir meget dyrt. Jeg vil henvende meg til statsråden om dette. Det blir meget dyrt fordi en må ta de nødvendige miljøhensynene. For her står problemene i kø: Her er det dyrket jord, her er det kulturverdier, her er det bosetting, her er det en rekke sjeldne arter, og her er det et Ramsar-område. Det er vel ikke noe sted i Norges land så mye som det vi her skal gjennom. Da er det sentralt at det er et godt samarbeid mellom Vegvesenet og Jernbaneverket, og det må jeg berømme Vegvesenet og Jernbaneverket for. Det er viktig at en sikrer det, og at en gjennomfører planlegginga på en slik måte at en bygger store miljøtunneler og dermed graver vei og bane ned i bakken, slik at arealene blir upåvirket utvendig. Det er viktig at dette blir gjort. Det er statsrådets ansvar å påse at det skjer. Hvis ikke det skjer, vil det være naturlig å ta saken opp igjen i Stortinget, for det er en så viktig nasjonal sak at verdiene blir ivaretatt på en god måte – langt bedre enn det som har vært gjort tidligere – for her er vi på et spesielt område.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [17:06:55]: SV er for utbygging av Ringeriksbanen. Det er en viktig togstrekning, som vi har kjempet lenge for. Den vil kutte reisetiden mellom Oslo og Bergen betydelig og være et avgjørende ledd i Bergensbanens forkortelse. Utbyggingen vil også være viktig for å ivareta lokale transportbehov. Bygging av Ringeriksbanen kommer til å ha konsekvenser for matjord og medføre en belastning for naturen. Dette vil være situasjonen for alle traséalternativer som vurderes. SV ber regjeringen sørge for at negative miljøkonsekvenser blir mi-

nimalisert gjennom arbeidet med prosjektplanlegging og gjennomføring.

Stortinget har tidligere blitt informert og gitt sin tilslutning til at det må ses på flere ulike traséalternativer for Ringeriksbanen, både over Åsa og over Kroksund. Utbygging over Kroksund er veldig utfordrende fordi trasévalget berører et verdifullt våtmarksområde i nærheten, Helgelandsmoen og Busund, som er et område Norge er forpliktet til å ta vare på grunn av vår tilslutning til Ramsar-konvensjonen. Andre begrunnelser ble nevnt av forrige taler.

I fjor høst varslet Jernbaneverket og Statens vegvesen at siden den planlagte veien over Kroksund uansett utløser mange av miljøkonsekvensene for våtmarksområder med Ramsar-status, er argumentet for jernbane over Åsa svekket. Vi mener derfor at man bør planlegge ut ifra jernbane over Kroksund. Det er en forståelig argumentasjon, gitt en vei. Det ble også argumentert med at planlagt hastighet på nye tog gjør at Kroksund er mer egnet enn omveien over Åsa. SV er imidlertid uenig i at det skal bygges ny firefelts vei på strekningen Skaret–Hønefoss. Veien vil føre til økt biltrafikk, i strid med vedtatte klimamål og med betydelige konsekvenser for verneinteresser, friluftsliv og nærmiljø.

SV mener det er feil å bygge ut for økt biltrafikk mellom Ringeriksregionen og Oslo. Vi mener at nåværende vei istedenfor burde rustes opp, i hovedsak etter eksisterende trasé og med vekt på trafikksikring. Dette er en konkret måte å støtte opp om målet om at transportveksten i hovedstadsområdet må skje gjennom kollektivtransport, sykkel og gange.

Beslutningsgrunnlaget fra transportetatene er nå til ekstern kvalitetssikring, og regjeringen har sagt at man tar stilling til planprosessen når beslutningsgrunnlaget er ferdigstilt i juni i år. Likevel har regjeringen nå bedt om at man opphever tidligere stortingsvedtak, som legger føringer for hvilke trasévalg som skal planlegges. I praksis må dette forstås som at regjeringen planlegger å legge vekk traséalternativet over Åsa og konsentrere seg om trasévalg over Kroksund. Intensjonen er å korte ned planleggingstiden.

Kroksund og området i nærheten – våtmarksområdene jeg snakket om – er verdifulle biotopområder som er omfattet av internasjonale verneforpliktelser gjennom Ramsar-konvensjonen. Det er viktig at Norge tar sine internasjonale miljøforpliktelser på alvor, gitt de store verneutfordringene vi vet at Jernbaneverket kommer til å møte på i planleggingen. Dersom man utelukkende planlegger med trasé over Kroksund, gjør det at jeg stiller spørsmål om dette reelt sett vil korte ned planleggingstiden, for også det motsatte kan nemlig skje: Man kan bli stående med stadig større utfordringer etter hvert som planleggingen går framover, men uten at man har noe reelt alternativ å falle tilbake på, fordi alternativet ble lagt bort for å spare tid. SV mener derfor at det er viktig å prioritere framdrift i planleggingen av Ringeriksbanen, og at man bør ha flere traséalternativer med i det videre arbeidet. Slik kan man sikre seg et best mulig beslutningsgrunnlag. Derfor fremmer vi her i dag et forslag om at det i den videre planleggingsprosessen for Ringeriksbanen fremdeles skal planlegges med

flere traséalternativer, herunder Åsa-alternativet, sånn at man sikrer et best mulig beslutningsgrunnlag for å realisere en rask og god jernbane og for å ta vare på viktige naturområder.

Jeg tar opp det forslaget jeg har levert inn.

I tillegg er dette en anledning til å ta opp noen andre samferdselssaker, som også regjeringen har gjort gjennom å orientere Stortinget, og der er det et par ting jeg har behov for å påpeke. Det ene er Bybanen i Bergen. Der er det en uenighet om framdriften til Åsane. Byrådet i Bergen har derfor valgt å gå for å utrede Fyllingen-alternativet, altså bybane til Fyllingsdalen, istedenfor. Jeg vil be statsråden umiddelbart etter valget, når det uansett vil være et nytt byråd og nye folk i bystyret som er samlet, ta opp denne saken med Bergen, signalisere at man ønsker en 70 pst. statlig finansiering, at man er villig til å stille opp med det, og at man er villig til å gå videre med bybanealternativer både til Åsane og til Fyllingsdalen. Bergens innbyggere og eksilbergensere er utålmodige.

Det andre jeg vil ta opp, er bypakkene på Møre. Til det vil jeg bare si at det hadde vært gunstig om statsråden istedenfor å avvise bypakker fra Møre-byene hadde vært imøtekommende og sagt: Bypakker som tar større hensyn til miljø og kollektivtrafikk, skal vi være villige til å være med på å finansiere.

Presidenten: Representanten Heikki Eidsvoll Holmås har tatt opp det forslaget han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [17:12:24]: Aftenpostens leder slo mandag fast at økonomiske hensyn og bekvemmelighetshensyn for oss mennesker veier stadig tyngre, og at en framtidsrettet naturforvaltning veier stadig mindre. Aftenposten mener at stortingsflertallet stadig lar kortsiktige interesser kjøre over vitenskapelig dokumentasjon og naturvernvedtak basert på grundige prosesser. Bly og snøscooter slippes løs i naturen. I Sjørdalen naturreservat kan man nå plukke bær, fiske og bygge kraftlinje. Toget skal gå gjennom vernet våtmark i Vormsund, og i dag vil stortingsflertallet åpne for jernbane og motorvei gjennom en av Norges store naturperler, Nordre Tyrifjorden våtmarksystem, der flere områder er vernet etter den internasjonale Ramsar-konvensjonen.

Under tittelen «Nokre saker om veg og jernbane» behandler Stortinget nå trasévalg for Ringeriksbanen. Med én setning om et underkapittel i en proposisjon åpner Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet for massive inngrep i dette området. Miljøpartiet De Grønne støtter helhjertet styrking av togforbindelsen mellom Oslo og Bergen. Spørsmålet er bare om vi vil la togturen ta litt lengre tid og la traseen koste litt mer, sånn at vi slipper å ødelegge noe av den aller fineste naturen og det aller fineste kulturlandskapet vi har. Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet svarer nei, disse partiene vil ikke spandere noen minutters togtur og noen millioner kroner på å beskytte et våtmarksområde som elva har brukt 10 000 år på å bygge opp.

Utgangspunktet er at Jernbaneverket og Statens vegve-

sen i 2014 foreslo at Åsa-traseen for den nye Ringeriksbanen legges vekk for å «gjøre det videre planleggingsarbeidet enklere». Flertallet vil nå at stortingsvedtaket om videre planlegging av Ringeriksbanen som tar utgangspunkt i korridoren over Åsa, blir opphevet, og at regjeringen tar stilling til valg av trasé for den formelle planleggingen av Ringeriksbanen starter opp. Den virkelige betydningen av dette er åpning for å legge Ringeriksbanen gjennom Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem, og dette er samtidig et langt skritt mot å legge ny motorvei samme sted. Det er en investering i mer vei, som gir mer biltrafikk, og som svekker toget, istedenfor f.eks. å oppgradere dagens vei og understøtte klimaforliket.

Trasévalget for Ringeriksbanen var en stor sak på 1990-tallet og i 2002. Da tok stortingsflertallet naturvern og jordvern på alvor og valgte Åsa-alternativet for å spare Tyrifjorden. Høyre, SV og Kristelig Folkeparti skrev at «Åsa-alternativet tilfredsstillende målet om vesentlig innkorting på Bergensbanen vest for Hønefoss, og at Åsa-alternativet har ubetydelig lengre reisetid (2 min.) enn Krosund-alternativet». Og komiteen merket seg at Samferdselsdepartementet ikke tilrådte Krosund på grunn av de store negative konsekvensene for landskap, naturmiljø og landbruksinteresser.

I komitéinnstillingen vi nå debatterer, er dette overhodet ikke nevnt. Flertallet skriver bare at «endeleg traséval for Ringeriksbanen skal fattast av regjeringa, slik som er vanleg i denne type saker» – altså: parlamentarisk ansvarsfraskrivelse på maksimalt volum. Alt som Høyre og Kristelig Folkeparti mente om denne saken, og alt Venstre vanligvis mener om naturvern, er borte som morgendisen over våtmarkene.

Denne saken handler om akkurat det naturvern handler om: Vern av natur krever et hav av tid, dokumentasjon og prosess. Vi gjør det for å beskytte våre viktigste naturverdier i en samfunnsutvikling der det alltid er et ønske om inngrep og utbygging. Å bevare natur er en kontinuerlig jobb. Naturvern handler om å stå på naturens side når det virkelig gjelder. Det handler om å si nei når presset er størst. Komitéflertallet gjør det motsatte. De feier naturvernet til side, uten engang å gidde å diskutere det. Jeg gremmes.

I denne salen skal det foregå ekte refleksjon og ekte debatt. Jeg håper representanten Raja, som ikke er her, fra miljøpartiet Venstre, tenker over konflikten mellom denne innstillingen og Venstres naturvernpolitikk.

Jeg håper representanten Grøvan, fra verdipartiet Kristelig Folkeparti, tenker over om han virkelig vil ødelegge disse verdiene.

Jeg håper representanten Hofstad Helleland, fra kunnskapspartiet Høyre, tenker over vernevedtakene hun er i ferd med å ignorere.

For denne saken gjelder akkurat det Aftenposten skriver om: Økonomiske hensyn og bekvemmelighetshensyn veier stadig tyngre.

Miljøpartiet De Grønne legger derfor fram følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at trasé for Ringeriksbanen ikke berører de vernede våtmarksom-

rådene i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem eller strider mot Ramsar-sekretariatets anbefalinger for området.»

Jeg håper flere stemmer for dette, og jeg tar med dette opp forslaget jeg har fremmet.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp det forslaget han selv refererte.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [17:17:54]: Dette er en innstilling som stort sett er enstemmig på alle områder. Det setter regjeringen pris på. Det gir oss klare føringer i det videre arbeidet.

Skjeggstadbrua har blitt nevnt. Det jobbes fra Vegvesenets side med å få åpnet den broen så raskt som mulig. Det er mange ting som skal sjekkes for å være sikker på at det brolegemet som vi nå ønsker å åpne for trafikk, er uskadd og ufarlig for folk å kjøre på. Målsettingen er at denne delen av veien er åpen for trafikk før sommerferien.

Jeg er glad for de signalene som gis om lufthavn i Bodø. Det er noe som har vært kontroversielt i lokalområdene, der flere av lokalpartiene har vært imot dette og ment at det var drømmeri å begynne med det. Nå har dagens regjering sagt at vi ønsker å se på muligheten for å flytte lufthavnen, og vi er veldig glade for at partiene snur og gir enstemmig støtte til dette arbeidet.

Jeg er også veldig glad for å se hva komiteen skriver når det gjelder driftsansvar for godsterminaler. Det er enstemmig komité som sier at Jernbaneverket skal konkurranseutsette terminaldrift. Det er jeg veldig glad for. Det betyr at vi har Stortinget bak oss når det gjelder konkurranseutsetting av det arbeidet.

Ringeriksbanen har vært tema. Nå er den saken til kvalitetssikring. Det betyr at vi venter på at uavhengige fagfolk skal gjøre en vurdering av det arbeidet som har skjedd med Vegvesenet og Jernbaneverket. La meg allikevel si til den saken at jeg er veldig fornøyd med det arbeidet som Jernbaneverket og Vegvesenet har gjort i saken så langt. Dette er en sak som jeg tror stort sett alle partier kan si at de har kjempet for, for det er jo en sak som har pågått i over 25 år, uten at en har kommet til materielle investeringer. Det som nå skjer, er at vi har fått Vegvesenet og Jernbaneverket til å jobbe sammen for nettopp å se på hvordan man kan lage best mulig vei og jernbane mellom Oslo og Hønefoss for å knytte regionen tettere sammen bo- og arbeidsmessig. Det betyr også at Vegvesenet og Jernbaneverket ser ting annerledes enn når de bare har planlagt jernbanen for seg og veien for seg. Det er fornuftig for å få et helhetlig inngrep når det gjelder miljø, når det gjelder arealbruk, og når det gjelder økonomi.

Jeg registrerer at lokalpolitikkerne i regionen gir oss veldig gode tilbakemeldinger på måten etatene har utført arbeidet sitt på. Jeg registrerer at assisterende vegdirektør i februar i fjor var på NRK Dagsrevyen og sa at den måten regjeringen la opp arbeidet på, hadde de ikke jobbet på før, men han trodde det kunne virke. Når vi nå har fått tilbakemeldingene et år senere, er også Jernbaneverket og Vegvesenet veldig fornøyd med måten de har fått lov til å samarbeide på.

I tillegg registrerer vi at alt fra Riksantikvaren til miljøinteresser og kulturmiljøinteresser sier at samarbeidet har vært veldig bra fordi de har sett strekningene i sammenheng. Istedenfor å ha konflikt om en og en åker eller en og en gruppe med vernede arter har en sett hele strekningen i sammenheng og kunnet gjøre helhetlige vurderinger, noe som gjør at en samlet sett tar best mulig vare på både areal, landbruk, miljøinteresser, andre vernede kulturminner o.l.

Vi kommer til å jobbe videre med dette for å få tatt et trasévalg, få tatt beslutninger og få realisert dette – det fortjener Hønefoss og Ringeriksregionen – nettopp for at vi skal få et godt bo- og arbeidsmarked. I den sammenheng må vi også erkjenne at tidsfaktoren er noe som folk legger vekt på når de bestemmer seg for hvor de skal jobbe, og hvor de skal bo. Det å sørge for at vi får effektive transportkorridorer, er en del av den helhetlige vurderingen som vi skal ha, og som gjør at Hønefoss blir et enda mer attraktivt sted for folk å bo – og flytte til.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [17:22:26]: Jeg vil komme med tre henstillinger til statsråden i forlengelsen av diskusjonen om de tingene som ligger i innstillingen.

Det ene er spørsmålet om sykkelveier. Det ligger jo en del veiprojekter her, og jeg vil bare henstille til statsråden om å forsikre at i de veiprojektene som her er omtalt, er sykkelveier planlagt på en god måte, og på en måte som er egnet for å sikre trygg sykling langs veiene. Det er altfor ofte sånn, som vi ser i en del prosjekter i statlig regi, at vi ikke har vært gode til å tilrettelegge for sykkel. Dette har vært et generelt problem. Det er bare å se på en del av de kryssene osv. som er bygd her i byen de siste årene, f.eks. Carl Berners plass og foran jernbanestasjonen, der det ikke er tilrettelagt for sykkel på en måte som er en storby verdig. Jeg vil derfor oppfordre statsråden om å sørge for at sykkel blir ivaretatt på en ordentlig måte.

Når det gjelder spørsmålet om lufthavnen i Bodø og flytting av den, synes vi det er veldig bra, det som statsråden gjør. SV var de første i Bodø til å ta opp og si at dette er et område som bør brukes til byutvikling. Istedenfor å ta fra områdene som er store og gode jordbruksarealer i bakkant av flyplassen, burde man flytte flyplassen, når det nå ikke blir noen kampflybase der oppe, som Bodøs primærvalg tross alt var. Så det er jeg veldig glad for skjær. Men det er klart at når dette er et område som har vært brukt som flyplass, må man være obs på at det kan være mye giftrester, rester etter forskjellige typer gift, i bakken, og det er viktig å ta hensyn – og miljøhensyn – til det helt fra starten av.

Så vil jeg helt til slutt bare si noe som jeg vet ikke vil gjøre min kollega fra Midsund like fornøyd med meg. Statsråden har bestemt seg for Møreaksen som alternativet på en ferjefri E39. Noen av oss er uenig i ideen om en ferjefri E39, men la gå – hvis den skal realiseres, må man i hvert fall lete etter de beste løsningene. Møreaksen innebærer en kjempesvær tunnel – lang tunnel, dyp tunnel – som vi vet av erfaring er upopulær for lastebilsjåfører og veldig nega-

tivt for myke trafikanter. Et alternativ som ikke er utredet på en skikkelig måte, er en løsning med forbindelse mellom Vestnes og Sekken – Sekkfast – med videre vei innover, den såkalte Romsdalsaksen, som i realiteten vil ta trafikken utenfor Molde, og som vil være uten senketunnel. Jeg vil henstille til statsråden om at man vurderer å se på et slikt alternativ i den videre planleggingen, rett og slett fordi det vil være en løsning uten en stor, dyp senketunnel.

Martin Kolberg (A) [17:25:45]: Det virker nesten som om det er unødvendig å ta ordet og snakke mer om Ringeriksbanen, men jeg gjør det nå allikevel. Det er ikke for å hilse hjem, men for å plassere én ting i salen her som jeg håper at statsråden kan merke seg. Det er at Stortinget, som det er blitt sagt fra flere talere allerede, har behandlet Ringeriksbanen ved flere anledninger og vedtatt at den skal bygges – men den er altså fortsatt ikke bygd. Det er merkverdig. At landets nasjonalforsamling høytidelig vedtar at tingene skal gjøres, og så blir de ikke gjort – det er merkverdig. Hvilken usynlig hånd som har vært ute i forbindelse med de prosjektene som Stortinget har vedtatt skal gjennomføres, har jeg mange ganger stilt meg spørsmål om, og min eneste hensikt med å ta ordet nå er så sterkt jeg kan å oppmode statsråden om å være oppmerksom, slik at en usynlig hånd ikke igjen dukker opp og hindrer gjennomføringa av Ringeriksbanen.

For Ringeriksbanen er et nasjonalt prosjekt. Det handler om det som det har vært snakket mye om her, nemlig utløsning av Ringerike som et område som er meget verdifullt for utviklinga i hele Oslofjordområdet, og som vi kommer til å være helt avhengige av hvis vi skal greie å få plassert alle de menneskene som skal bo her i henhold til prognosen – minst 600 000 til. Da vil det være helt nødvendig på mange sett og vis. Men det handler også om togforbindelsen mellom øst og vest.

Når det gjelder situasjonen i Åsane, viser jeg til det som representanten Lundteigen sa her i et tidligere innlegg. Jeg er enig i det.

Jeg vet ikke om statsråden føler seg kallet til å si noe mer om det, men jeg har tidligere tatt til orde for at hvis vi skal få gjennomført dette, vil vi antakelig trenge en egen prosjektorganisasjon for å håndtere Ringeriksbanen. Det er et kjempeprosjekt, og vi kan ikke gå inn i en moderne kommunikasjon for framtida uten at vi har en effektiv jernbane mellom Bergen og Oslo, som jo er de to økonomiske sentra i Norge på mange sett og vis. Derfor gjentar jeg bare én ting: Pass nå på at ikke de usynlige hender innenfor denne sektoren igjen hindrer gjennomføringa av prosjektet eller skaper forsinkelser i prosjektet som skyver det ut. Det har vi ikke råd til lenger. Nå vedtar vi det vi skal vedta, og regjeringa har de nødvendige fullmakter.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [17:28:58]: Jeg må si til presidenten at som saksordfører er jeg opptatt av at Stortinget diskuterer den saken vi har til behandling. Når representanten fra SV begynner å dra inn Møreaksen, et prosjekt

som overhodet ikke er omtalt i saken vi har til behandling, er det mange andre veiprosjekter også som mange representanter ville ha diskutert i salen, så jeg foreslår at presidenten prøver å styre ordet ut fra de faktiske samferdselsprosjektene vi diskuterer. Så vil jeg legge til at trasévalget for E39 er tatt etter en grundig konseptvalgutredning, og der synes jeg regjeringen har gjort en god jobb.

Det er mange som ønsker å diskutere jernbane her. Jeg synes representanten Kolberg hadde veldig mye godt å si om hvor viktig det er å få fart på utbyggingen av Ringeriksbanen. Det var bare én ting som var uheldig i representanten Kolbergs innlegg, og det var da han snakket om de økonomiske sentrene, som var i Bergen og Oslo. Der tror jeg han også skulle tatt med Trondheim, men det glemte han dessverre, og det tilgir jeg han for.

Det er sagt mye bra, og det er gjort mye bra for å få fart på Ringeriksbanen. Jeg registrerer også at SV er, og har vært, veldig opptatt av Ringeriksbanen, men jeg kan dessverre ikke se mange spor etter det etter at SV har sittet åtte år i regjering. Jeg må si at jeg ble veldig glad da jeg så SSBs nye oppdaterte tall i dag. Både SV og Miljøpartiet De Grønne snakker veldig mye om satsingen. Vi ser at Miljøpartiet De Grønne er oppe på talerstolen og spenner bein under det å få en rask utbygging av Ringeriksbanen, utsette trasévalg, vil ha nye utredninger, og det forsinker. Det samme ser vi fra SV, man har ikke fått til noen rask framdrift i planlegging og utbygging av jernbanen.

Men i dag kom SSBs tall som viser at det i fjor var 4,6 pst. flere togreisende. Det er for første gang over 70 millioner reisende. Fra desember 2014 går det nå over hundre flere tog gjennom Oslo hver dag, takket være en ny rute-modell for NSB, og det er gledelig at med Fremskrittspartiet og Høyre i regjering og støttet av Kristelig Folkeparti og Venstre, blir 2015 av Jernbaneverket kalt «det første store vedlikeholdsåret». Det er jeg stolt over. Vi kommer til å fortsette med å jobbe for å innhente det store vedlikeholdsetterslepet som vi måtte ta over, og vi ønsker fortsatt full fart på utbyggingen av jernbanen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:32:14]: Jeg vil bare berolige representanten Kolberg, som var innom det med «usynlig hånd». Det gjaldt vel handlingsregelen, som i en lang periode var representert ved Karl Eirik Schjøtt-Pedersen. Hans tid her er i hvert fall over nå, så det skulle bedre en del av saken.

Ellers har jeg lyst til å si meg helt enig med representanten Rasmus Hansson i at det å kjøre tog raskere mellom Oslo og Bergen vil bety at traseen over Ringerike og Hole må koste litt mer og ta litt mer tid. Det må også bety at når en skal innom Hønefoss stasjon, som Senterpartiet går inn for, vil det føre til at det tar noe mer tid, men det er en del av den samfunnsmessige rollen som denne banen har.

Det er enorme investeringer som nå kommer til å bli gjort på jernbanetraseen, og jeg regner med at departementet vil ha en kost-nytte-vurdering av det. Da er jeg blant dem som mener at det bør settes spørsmålsteget ved om

det er rett å ha en firefelts vei i forhold til en tofelts vei på strekningen, når vi skal gjøre en så stor investering på bane. Vi må forvente at en god del av den transporten som går mellom Hønefoss og Oslo, går på bane, og dermed blir behovet for vei mindre. Det er et viktig punkt, som jeg regner med at angjeldende etater og statsråden er opptatt av og vil realisere.

Når det gjelder Åsa-alternativet, var det ikke oppslutning om det. Representanten Hansson la veldig vekt på Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem. Det er også viktig for meg, men det er litt spesielt når representanten for Miljøpartiet De Grønne ikke nevner den dyrkede jorda, den feite matjorda som er i området, og de enorme kulturverdiene som er i tillegg til det. Og når en skal gjennom området, må en tenke på flere hensyn samtidig. Det vil innebære at det blir miljøtunneler, at det blir bruer, for å ivareta disse verdiene som vi snakker om.

Senterpartiet i Buskerud gikk tidlig ut og ba om et samarbeid mellom Vegvesenet og Jernbaneverket. Vi hadde klar tale allerede sommeren 2013 og er veldig fornøyd med den forståelsen som har vært, og den jobben som er gjort her av Jernbaneverket og Vegvesenet. Det er et forbilledlig arbeid som er gjort, og skal en få til oppstarten i 2018, trenger en lokal forståelse, og da må en ha respekt for naturverdiene. Hvis en ikke får den respekten for naturverdiene, vil det i praksis innebære utsettelse. Derfor må en altså videreføre den ånd som nå er kommet inn i denne planprosessen, hvor en ivaretar både matjorda, kulturverdiene og Ramsar-områdene. Det blir dyrt, men det er nødvendig.

Helt til slutt: Jeg vil tilrå Senterpartiets representanter å stemme imot forslaget fra SV og Miljøpartiet De Grønne, for de verdiene som vi her har snakket om, skal ivaretas gjennom planprosessen.

Presidenten: Representanten Heikki Eidsvoll Holmås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [17:35:42]: Etter representanten Hofstad Hellelands innlegg følte jeg behov for bare kort å bemerke to ting.

Det ene er at hun begynner med å kritisere meg for at jeg tok opp Møreaksen i innlegget og så fortsetter hun selv med å ta opp ruteplanen for Oslo og jernbanevedlikeholdet i denne saken. Hun lever med andre ord etter læresetningen «gjør som jeg sier, ikke gjør som jeg gjør» – det er jo greit å ta med seg i videre debatter.

Det andre – siden representanten Hofstad Helleland er inne på spørsmålet om jernbanevedlikehold, og siden hun kritiserer de rød-grønne etter åtte år: Jeg er en av de første til å si at det helt klart er bra at jernbanevedlikeholdet øker. Men jeg vil anbefale henne å se på egne budsjetter, bl.a. i løpet av de åtte årene da Høyre satt i opposisjon. Da leverte de alternative statsbudsjetter der de til sammen for drift og vedlikehold kuttet i posten og hadde 1,85 mrd. kr mindre. Det betyr økte problemer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [17:36:54]

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av rv. 36 på strekningen Slåttekås–Årnes i kommunane Nome og Sauherad i Telemark og kostnadsramme for E6 Jaktøya–Klett–Sentervegen i Sør-Trøndelag (Innst. 312 S (2014–2015), jf. Prop. 108 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [17:37:55] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg skal holde meg til saken, og det er ganske lett. Dette er to konkrete prosjekter som komiteen står samlet om. Det gjelder utbygging og finansiering av rv. 36 Slåttekås–Årnes, og det gjelder kostnadsramme for E6 Jaktøya–Klett–Sentervegen.

Komiteen viser til at strekningen Slåttekås–Årnes i dag utgjør en flaskehals på rv. 36. Strekingen holder lav standard og er preget av stort forfall. Derfor slutter komiteen seg til planen for utbygging og finansiering av prosjektet rv. 36 Slåttekås–Årnes. Det samme gjelder også E6 Jaktøya–Klett–Sentervegen. Der slutter komiteen seg til kostnads- og styringsrammen, og vi er også veldig glad for at det her legges opp til anleggsstart i høst, og at prosjektet er ventet åpnet for trafikk i 2018.

Så tror jeg det holder med dette.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [17:39:31]: Jeg skal ikke utdype så mye mer. Det er en enstemmig innstilling, og det er et bra marsjsignal til regjeringen.

Begge veistrekingene er viktige å få på plass. I Trøndelag får vi nå det grønne lyset vi trenger for Jaktøya–Klett–Sentervegen på E6, en strekning vi kjørte i fjor sommer.

Rv. 36 er en strekning som jeg også har kjørt. Det er en vei som er dårlig. Det har vært mange ulykker, også med dødsfall. Derfor er det viktig at vi får utbedret veistrekingen. En vil få en bedre situasjon for førerne, en får jevn fart og en antar en betydelig økt trafikksikkerhet. Dette er et av de bomprosjektene hvor det ble lagt opp til å ha 100 pst. bompenger. Dagens regjering har framskyndet prosjektet, og vi har også et statlig bidrag i dette, som gjør at en ikke får så høye bomtakster som det en ville hatt om en opprettholdt 100 pst. bompenger. I tillegg viser vi til mulige konsekvenser av bomreformen, som betyr at en kan få ytterligere lavere takster.

Jeg er glad for at vi nå får positive vedtak, sånn at vi kan komme i gang med prosjektene.

Bård Hoksrud (FrP) [17:41:15]: Rv. 36 på strekningen Slåttekås–Årnes er en viktig utbedringsstrekning. Den

har veldig dårlig standard, det har vært flere ulykker på strekningen. Dersom man får på plass en ordning med rentekompensasjon, betyr det også at man kan klare å få redusert noe på bompengekostnadene. Det er ikke tvil om at som FrP-er synes jeg dette er et svært dyrt prosjekt, men det er et svært viktig prosjekt, og det er et lenge ønsket prosjekt lokalt. Det er fylkestinget i Telemark sammen med kommunene i Midt-Telemark som har ønsket å få dette prosjektet på plass, og mener at det er viktig å få det på plass. Derfor er jeg glad for at regjeringen nå sørger for at dette viktige prosjektet kommer på plass.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [17:42:18]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i ekteskapsloven mv. (myndighet til å behandle ugyldige ekteskap) (Innst. 285 L (2014–2015), jf. Prop. 103 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Morten Stordalen (FrP) [17:43:17] (ordfører for saken): Dette skal vi gjøre ganske lett.

Komiteen har hatt til behandling forslag om endringer i bl.a. ekteskapsloven, om myndighet til å behandle ugyldige ekteskap. Forslaget omfatter godkjenning av ekteskap som er ugyldige etter ekteskapsloven §§ 16 og 18a og brudvigjingslova § 11, og går ut på at vedtaksmyndigheten i samtlige saker tillegges ett eller flere fylkesmannsembeter. Klageadgangen forutsettes delegert til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Komiteen merker seg formålet med forslagene til lovendring, som er en mer enhetlig og effektiv behandling av sakene, ved at samme enhet behandler alle sakene. Vi ser behovet for effektivisering og verdien av en enhetlig behandling.

Komiteen registrerer at ingen av høringsinstansene har innvendinger mot forslaget, og at forslaget har støtte hos fylkesmennene og andre relevante instanser.

Komiteen bifaller enstemmig forslaget.

Statsråd Solveig Horne [17:44:35]: Som saksordføreren var inne på, har Stortinget til behandling i dag endringer i ekteskapsloven og enkelte andre lover som gjelder ekteskap. Endringene handler om hvem som skal behandle spørsmål om godkjenning av ekteskap som ikke er gyldige etter norsk rett.

De siste to årene har det vært 24 saker om ugyldighet etter ekteskapsloven. Selv om det er få saker, er dette

svært viktige saker for dem det gjelder. De aller fleste sakene gjelder også par der minst én av partene er fra utlandet og kjenner norsk språk, norske rettsregler og norsk kultur dårlig.

Det er viktig at sakene får en enhetlig og effektiv behandling, og at partene får god service hos forvaltningen. I tillegg til å ta vare på parets interesser er det også viktig å ta vare på samfunnets interesser. De fleste sakene på området er om ekteskap som ikke har blitt godkjent etter ekteskapsloven § 18a andre ledd, som skal forhindre tvangsekteskap. Det er derfor viktig med en god og kompetent saksbehandling, som sikrer at alle ekteskap vi godkjenner i Norge, er frivillige.

Saker om godkjenning av ugyldige ekteskap behandles i dag på et høyt nivå i forvaltningen. Sakene etter ekteskapsloven blir behandlet av direktoratet, med klage til departementet, mens sakene etter brudvigjingslova blir behandlet av departementet og klagebehandlet av Kongen i statsråd.

Forslaget som i dag blir vedtatt, er at alle saker om etterfølgende godkjenning av ugyldige ekteskap i stedet skal behandles av Fylkesmannen. Fylkesmannsembetene har mange oppgaver på ekteskapsfeltet fra før, som de har vist at de skjøtter på en god måte.

Det er også blitt bygd opp et godt og solid fagmiljø innen ekteskap i Bufdir, som kan behandle klager som måtte komme.

Endringene i dag vil føre til enhetlig saksbehandling, mer effektiv håndtering av disse sakene og et godt møte med det offentlige for dem som får en sak etter disse bestemmelsene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [17:46:46]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om oppheving av lov om registrering av innsamlinger (Innst. 317 L (2014–2015), jf. Prop. 104 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [17:47:47] (ordfører for saken): I dag forenkler vi hverdagen for de frivillige aktørene som er avhengig av innsamlede midler. Stortinget er, som kjent, en lovgivende forsamling. Fra tid til annen virker det som at vi glemmer det faktum at i tillegg til å lage lover, kan vi som lovgivere også fjerne lover. Det er nok å kaste et blikk på en fersk bokutgave at Norges lover i dag.

Sammenlignet med en fra få år tilbake ser vi at dette er en bok som har omtrent samme anlegg for å legge på seg som en mann i sin beste alder.

Derfor er det gledelig at vi rydder og opphever en lov i ny og ne også, spesielt sånn som i dag, når det er en lov hvor det er enighet om at den ikke virker slik intensjonene var i lovens forarbeider. Lov om registrering av innsamlinger har verken hatt positiv effekt for å styrke tilliten til de seriøse innsamlingsaktørene eller vært det tiltenkte hinderet for useriøse aktører, som var meningen. Det eneste hinderet loven har vært, har vært et byråkratisk hinder for frivilligheten.

En lov som ikke virker, er en lov vi ikke trenger. Jeg ser derfor frem til å høre argumentene om hvorfor en virkingsløs lov foreslås opprettholdt, slik Arbeiderpartiet tar til orde for i denne saken. Vel kan man være glad i lover og regler, men her er det altså en samlet bransje, bl.a. representert ved Frivillighet Norge, som bejubler lovfjerningen. Det gjør de fordi vi i dag forenkler vilkårene for frivilligheten. De som er avhengig av innsamlede midler for å drive på det nivået de gjør i dag, ser at det legges bedre til rette for deres virksomhet gjennom fjerning av denne loven.

Forenklingen applauderes også av Stiftelsen Innsamlingskontrollen samt Norges Innsamlingsråd, som begge mener at dette sikrer organisasjonsfriheten. De seriøse aktørene i innsamlingsmarkedet er avhengig av befolkningen, altså din og min tillit. De er også avhengig av at organisasjonene opprettholder svært høy troverdighet. Svekket troverdighet eller useriøs fremferd vil rive vekk inntektsgrunnlaget for frivilligheten på kort tid. Så dette er i seg selv en garanti for at bransjen gjennom selvjustis, kunnskapsheving og erfaringsutveksling vil arbeide kontinuerlig for at bransjen som helhet ikke fremstår useriøs.

Bekymringene knyttet til fjerningen av denne loven kommer fra Lotteri- og stiftelsestilsynet, Justis- og beredskapsdepartementet, PST og Økokrim samt Politidirektoratet. Det er altså det offentlige behov for kontroll som fremheves, til tross for at loven ikke har hatt den tiltenkte virkning.

Det er brakt frem en viss uro knyttet til muligheten for at enkelte vil kunne benytte frivillige organisasjoner som skalkeskjul for å samle inn penger til terrorfinansiering eller til å hvitvaske penger. Slik loven er i dag, virker den ei heller mot dette. Det er altså heller ingen god grunn til å opprettholde den. Jeg er likevel glad for at regjeringen deler bekymringen for at det eventuelt kan forekomme misbruk av frivillige organisasjoner til uærlig formål, og at regjeringen derfor kommer til å vurdere tiltak for å motvirke dette.

Jeg er også tilfreds med at det nå skal ses på hvordan man kan legge til rette for registreringer av innsamling i Frivillighetsregisteret, og at dette tas i sammenheng med arbeidet som gjøres for å bidra til mer bruk av dette registeret.

Det er altså flere gode grunner til å glede seg over fjerningen av lov om registrering av innsamlinger. Vi fjerner en lov det er enighet om ikke har noen funksjon. Regjeringen skal vurdere tiltak for å motvirke misbruk av frivillige organisasjoner i innsamlingsøyemed, og vi forenk-

ler hverdagen for frivilligheten, slik at de i større grad kan bruke tid og ressurser til selve formålet, i stedet for å tjene byråkratiet.

Rigmor Aasrud (A) [17:51:41]: Først takk til saksordfører for å løse saken igjennom komiteen.

Da loven om en registreringsordning for innsamlingsaksjoner ble behandlet i Stortinget i 2007, var bakgrunnen at det var registrert uregelmessigheter hos noen innsamlingsaktører. Målet var å styrke tilliten til de seriøse innsamlingsorganisasjonene. Da som nå er partiene til høyre imot loven.

Dagens lovverk er ikke perfekt, men det betyr ikke at løsningen er å fjerne loven uten at det er noe alternativ. Det er å abdisere.

Forslaget vi behandler i dag, dreier seg om om vi har et lovverk som tar to forhold på alvor: Har forbrukerne riktig beskyttelse når det gjelder innsamlinger – er vi sikre på at de pengene vi gir bort, kommer fram dit vi forutsetter, og er den administrative kostnaden innenfor akseptable rammer? Sørger lovverket for at det er tillit til en viktig inntektskilde for de frivillige organisasjonene?

Det norske folk bidrar i innsamlingsaksjoner, det er stor giverglede. Men folk forventer at midlene går til formålet. Loven gir klare føringer om hvor stor andel som bør gå til administrasjon, og det har – slik det står i saken – vært et viktig bidrag til åpenhet og bevissthet om dette.

Vi er enige med frivilligheten, som mener at Frivillighetsregisteret kan erstatte ordningen med et eget lotteriregister. Men arbeidet med å utvikle Frivillighetsregisteret går i sneglefart. Det står ingenting i saken som vi har fått fra regjeringen, om når Frivillighetsregisteret er oppgradert, sånn at de kan ta over jobben. Det viser at tiden ikke er inne for å oppheve loven.

Det andre er de forhold som justissektoren tar opp i sine høringsinnspill. Vi trenger et lovverk som hindrer at innsamlinger bidrar til terrorfinansiering. De sier at den selvreguleringen som foreslås å erstatte dagens lovverk, må ses på som utilstrekkelig for å møte de utfordringene som ligger i at innsamlingsaksjoner brukes til terrorfinansiering. Det mener Arbeiderpartiet det er grunn til å høre på.

Det er mange som driver med innsamlinger, og flere av dem har kommet på listen som Innsamlingskontrollen utarbeider over innsamlinger en ikke bør støtte. Avisen Oppland Arbeiderblad har i en rekke artikler satt søkelyset på en bransje med arbeidsforhold og rutiner som er svært betenkelig.

I sin høringsuttalelse viser Økokrim til en sak fra Vestfold politidistrikt, der man i løpet av et år – fra mai 2012 til mai 2013 – fikk domfelt fem personer som hadde samlet inn 25 mill. kr til barn i Øst-Europa, og bare 0,5 pst. gikk til formålet. Økokrim sier at det er grunn til å tro at det er sånne situasjoner i flere distrikter.

Det er grunnleggende og tunge innvendinger som kommer fra PST, Økokrim og Justisdepartementet. Norske innsamlinger brukes til terrorfinansiering, og tunge fagmiljøer advarer sterkt mot å gjøre endringene som foreslås. Med de debatter vi har hatt om terror og behov for gjennomføringskraft, er det oppsiktsvekkende at dette ikke adresseres

mer aktivt av regjeringen. Om regjeringen faktisk tar det på alvor, ville det vært synliggjort noen alternative handlinger, ikke bare være en henvisning til at Justisdepartementet vil se på dette. Det er ganske unnfallende.

Arbeiderpartiet ser at det er behov for å gjøre endringer i dagens lov, men løsningen er ikke å avvikle lovverket uten å ha tanker for hvordan vi skal møte de utfordringene som er synliggjort i saken. Arbeiderpartiet fremmer derfor forslag om at regjeringen må legge fram et forslag om hvordan en kan hindre at norske innsamlingsaksjoner brukes til terrorfinansiering, før Stortinget tar stilling til om loven oppheves.

Jeg tar med dette opp forslaget som et mindretall i komiteen, Arbeiderpartiet, har fremmet.

Presidenten: Da har representanten Rigmor Aasrud tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Thorhild Widvey [17:56:20]: Det er bred enighet om at lov om registrering av innsamlinger ikke har bidratt til å øke tilliten mellom giver og innsamler. Innsamlingsregisteret er lite kjent i befolkningen og har hatt uheldige og uintenderte konsekvenser for de registrerte organisasjonene, mens organisasjoner som har valgt ikke å registrere seg, har kunnet operere fritt, uten offentlig oppmerksomhet.

Jeg er glad for at en samlet komité er tilfreds med at det i høringsrunden har blitt lyttet til frivillig sektors skepsis til registreringsplikt, at det er enighet om at dette vil virke byråkratiserende og at det trolig heller ikke vil fange opp useriøse aktører. Pengeinnsamlinger er svært viktig for å finansiere virksomheten til frivillige organisasjoner på både lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan innenfor en rekke ulike områder. Å legge til rette for frivillige organisasjoners pengeinnsamlinger er derfor et viktig bidrag for å øke inntektsmulighetene til organisasjonene. Dette bidrar til å styrke den selvstendige og uavhengige rollen til de frivillige organisasjonene og gir større legitimitet til det arbeidet organisasjonene gjør.

Ved å oppheve lov om registrering av innsamlinger fjerner regjeringen et unødvendig regelverk og åpner opp for at ordninger for kontroll av innsamlinger kan videreføres gjennom privat organisering. Jeg noterer meg at en samlet komité oppfatter at arbeidet Stiftelsen Innsamlingskontrollen gjør, er verdifullt og det beste virkemiddelet for å beholde og øke tilliten til organisasjonenes innsamlingsarbeid. For å varsle givere om organisasjoner som det er grunn til å være oppmerksomme på, har Innsamlingskontrollen, uavhengig av lov om registrering av innsamlinger, opprettet OBS-listen. Dette har bidratt til å rette søkelyset mot mulig useriøse aktører og har ført til økt oppmerksomhet rundt Innsamlingskontrollens arbeid. Jeg er trygg på at organisasjonene på eget grunnlag vil iverksette tiltak for å ivareta interessene til givne og sikre at innsamlede midler blir brukt i tråd med det oppgitte formålet.

Registrering av innsamlinger i Frivillighetsregisteret ble i høringsrunden foreslått som et tiltak for å bidra til økt åpenhet og tilgang på informasjon om frivillige organisasjoners innsamlinger. Ut fra de samme hensyn som tidli-

gere er nevnt, ble det foreslått en frivillig registreringsordning. Registreringsplikt i Frivillighetsregisteret anses ikke å være aktuelt.

Dette vil begrense organisasjonsfriheten og påføre organisasjonene mer byråkrati, uten at det kan dokumenteres at det vil ha noen betydelig effekt mot useriøse aktører.

Det er imidlertid bred politisk enighet om at Frivillighetsregisteret skal tas i bruk av offentlige myndigheter. Departementet arbeider aktivt for å øke bruken av Frivillighetsregisteret som et verktøy for samordning og forenkling. Sentralt i denne forbindelse er gjenbruk av opplysninger som frivillige organisasjoner innrapporterer som vilkår for å motta offentlig støtte, deriblant vedtekter, årsregnskap og årsmeldinger. Dette er opplysninger som både offentlige myndigheter og private aktører vil kunne benytte til ulike formål, og som vil kunne bidra til økt åpenhet og tilgang på informasjon om frivillige organisasjoners innsamlinger. Departementet mener på denne bakgrunn det er hensiktsmessig å se forslaget om en frivillig registrering av innsamlinger i sammenheng med det pågående arbeidet for å øke bruken av Frivillighetsregisteret.

For å møte truslene som er identifisert gjennom at pengeinnsamlinger kan misbrukes til finansiering av terror, vil regjeringen vurdere målrettede tiltak. Misbruk av frivillige organisasjoner til finansiering av terror skiller seg vesentlig fra andre typer innsamlingsrelatert kriminalitet, ettersom det er særlig viktig å avdekke dette på et tidlig tidspunkt for å avverge handlingene. Lov om registrering av innsamlinger bidrar ikke til å forhindre at innsamlinger kan misbrukes til terrorfinansiering.

På denne bakgrunn tilrår departementet at forslaget til oppheving av lov om registrering av innsamlinger godkjennes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [18:00:45]: Jeg har et spørsmål til statsråden om terrorfinansiering og de klare rådene som både PST og Økokrim har kommet med: Er statsråden da uenig med institusjoner som PST og Økokrim når de ber om at loven fortsatt skal eksistere?

Statsråd Thorhild Widvey [18:01:07]: Vi har god kontakt med de ulike institusjonene om hvordan situasjonen er, men det er også slik at det er Justis- og beredskapsdepartementet som er ansvarlig for å vurdere målrettede tiltak, ikke minst oppfølgingen av anbefalingene fra Financial Action Task Force om å bekjempe misbruk av frivillige organisasjoners innsamling til terrorfinansiering. Det skal også ferdigstilles en ny nasjonal risikovurdering av hvitvasking og terrorfinansiering i løpet av 2016. Det er også etablert et eget kontaktforum for samordning av nasjonale tiltak for bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering, og som en del av dette arbeidet vurderes det også hvilke målrettede tiltak som kan settes inn for å mot-

virke misbruk av frivillige organisasjoners innsamling til terrorfinansiering.

Rigmor Aasrud (A) [18:02:01]: Da vil det altså gå ett år før man har noen som helst slags mening om hvordan man skal møte disse terrortruslene. Hvorfor er det ikke sånn at man får parallellitet i dette og venter med å oppheve loven inntil man har på plass de tiltakene som statsråden nå snakker om?

Statsråd Thorhild Widvey [18:02:23]: Som jeg sa i mitt innlegg, har ikke denne loven hatt noen virkning med tanke på å bekjempe misbruk av frivillige organisasjoners innsamlinger til terrorfinansiering. Og da er det, på den bakgrunn, ikke noe grunnlag for å opprettholde denne loven med tanke på alle de andre negative effektene som denne loven gir for frivillige organisasjoner – med økt byråkrati.

Rigmor Aasrud (A) [18:02:50]: Jeg må dvele litt ved det statsråden nå sier og gjentar: Loven har ikke hatt noen virkning. Det betyr at kulturministeren overprøver de klare anbefalinger som både Økokrim og PST kommer med i sine høringssvar. Jeg har lest høringssvarene, og de er ganske presise.

På hvilket grunnlag og hva er kunnskapen som gjør at statsråden sier det hun gjør i denne salen nå?

Statsråd Thorhild Widvey [18:03:18]: Jeg sa i mitt innlegg at for å møte disse truslene mot pengeinnsamlinger, som kan misbrukes til finansiering av terror, vil regjeringen vurdere målrettede tiltak. Og det er slik, som jeg sa, at denne loven bidrar ikke til å forhindre at innsamlinger kan misbrukes til terrorfinansiering. Derfor vil Justis- og beredskapsdepartementet, som ansvarlig for å vurdere målrettede tiltak med tanke på oppfølging av FATFs anbefalinger om å bekjempe dette misbruket, iverksette ulike typer tiltak. Det er et kontinuerlig arbeid som regjeringen selvfølgelig følger opp.

Rigmor Aasrud (A) [18:04:03]: Det virker ikke som det er flere som har interesse av å spørre statsråden om denne saken.

Svaret blir ikke mer presist om statsråden gjentar for tredje gang at man har skrevet dette inn i en proposisjon. Mitt spørsmål er: Hva er statsrådens kunnskapsgrunnlag for å overprøve PST og Økokrims helt klare anbefalinger i denne saken?

Statsråd Thorhild Widvey [18:04:25]: Det er ikke slik at det bare er kulturministeren som har bestemt at denne loven ikke skal fungere lenger. Dette er etter en bred vurdering og politisk behandling i hele regjeringen, og det er Justis- og beredskapsdepartementet, med justisministeren, som er ansvarlig for nettopp å kunne vurdere målrettede tiltak, som har bedre effekt enn det som noen skulle tro at denne loven kunne gi.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [18:05:13]: Jeg har lyst til å knytte noen kommentarer til representanten Aasruds innlegg.

Jeg tror at for Høyre handler det vel så mye om å stole på frivilligheten som å stole på at alt kan reguleres. Jeg legger merke til at det snakkes om at i en lovtekst skal det være krav til hvor mange prosent som brukes til administrasjon, og man skal ha ulike formuleringer som skal sikre at pengene går til formålet. Jeg tror at de som arbeider frivillig, og som er avhengig av bl.a. innsamlede midler for å få virksomheten til å gå rundt, er opptatt av akkurat det. De er opptatt av å bruke minst mulig på administrasjon og mest mulig til formålet. De er opptatt av å ha tillit hos befolkningen for å kunne få penger neste gang de ringer, eller neste gang de sender et brev. Så det er de som sikrer at pengene går til formålet. Den manglende lysten, kanskje, til å stole på frivilligheten forundrer meg noe.

Så sa representanten Aasrud også at dagens lovverk ikke er perfekt. Nei, det er nettopp det som er litt av kjernen ved fjerningen av denne loven. Det er ikke bare det at den ikke er perfekt. Denne loven er virkningsløs, og da virker det litt rart. Eksemplene på useriøs atferd som representanten tok frem, var grelle og grove nok, men alt har skjedd under dagens lovverk. Det viser poenget – at denne loven ikke har noen funksjon.

Det kan være realt nok å ha et forslag til ny lov og argumentere for og begrunne det, men hvorfor man samtidig setter seg på bakbena til fjerning av en virkningsløs lov, er for meg vanskelig å forstå. Jeg opplever det mer som enten blind tro på lov og regulering, eller aversjon mot å stole på – i dette tilfellet – frivilligheten i Norge.

Arild Grande (A) [18:07:12]: Det er lett å slutte seg til påstanden om at dagens lov ikke fungerer tilfredsstillende. Men har man et problem, søker man å løse det, ikke å skape et enda større problem.

Det er flere momenter som Arbeiderpartiet er opptatt av i denne saken. For det første er det forbrukerbeskyttelse, at når man gir penger, skal man vite hva de går til, og at pengene kommer fram. Det andre er å bekjempe terrorfinansiering, hvor vi ser vektige motargumenter fra både Justisdepartementet, PST og Økokrim, som peker på at dette vil svekke arbeidet med nettopp å avdekke og bekjempe terrorfinansiering gjennom innsamling.

Så mener vi at Frivillighetsregisteret godt kunne ha tatt et sånt ansvar, og mener at det ville vært ubyråkratisk, enkelt å forholde seg til og en effektiv måte å drive en sånn kontroll på. Jeg blir veldig forundret når jeg hører statsrådets unnvikende svar på utfordringene fra Rigmor Aasrud i replikkordskiftet, for det gis ingen svar på verken de vurderingene som er tatt, eller hvordan man kan påstå at dette arbeidet vil styrke arbeidet med å bekjempe terrorfinansiering. Vi mener ikke det vi gjør i denne saken fordi vi er glad i lover og regler, som Kårstein prøver å framstille det som, men nettopp for å ivareta viktige hensyn som forbrukersikkerhet og det å ha et effektivt arbeid mot terrorfinansiering.

Når vi vet at det vil ta ett år, kanskje, før de nye tiltakene er på plass – og la oss håpe at det går an å jobbe raskt med det – går det lang tid før man får på plass effektive tiltak, all den tid vi vet at statsråden sammen med sine regjeringskolleger utmerket godt kunne ha iverksatt en lang rekke tiltak fortløpende for å styrke den loven som vi allerede har, og for å styrke arbeidet mot terrorfinansiering. Derfor blir utfordringen til statsråden: På hvilken måte vil det å fjerne denne loven være med og styrke nettopp det arbeidet – for å sikre forbrukerne, for å sikre organisasjonene og for å sikre arbeidet mot terrorfinansiering? Det henger iallfall i løse luften, fordi vi ser at det som foreslås her, og som sannsynligvis blir vedtatt, faktisk vil være med og svekke nettopp det arbeidet. Jeg vil gjerne utfordre statsråden til å svare på: På hvilken måte mener hun at dette faktisk vil styrke arbeidet mot terrorfinansiering gjennom innsamling?

Rigmor Aasrud (A) [18:10:09]: Jeg vil fortsette litt der vi slapp i replikkordskiftet. I proposisjonen på side 6 skriver statsråden i den saken hun har sendt til Stortinget, følgende:

«Justissektoren tek til orde for auka kontroll av pengeinnsamlingar, og meiner ei pliktig registreringsordning må vurderast. Det blir mellom anna vist til den alvorlege og aukande trusselen knytt til innsamling av pengar til finansiering av terroristar og/eller terrorisme.»

Så sier statsråden i sitt innlegg at dette er en sak som hele regjeringen står bak. Da må jeg gjenta mitt spørsmål: Hvilke konkrete tiltak er det statsråden – eller regjeringen, da – tenker å sette i verk utover det å tenke seg om og finne på et eller annet i 2016?

Det andre spørsmålet går på Frivillighetsregisteret, som er et viktig register også i denne sammenhengen. Det ble satt i gang et arbeid i 2012, der det skulle være en oppgradering av Frivillighetsregisteret, og de vurderingene som er gjort i saken knyttet til Frivillighetsregisteret, støtter vi langt på vei. Men hvor langt er man kommet? Når kan vi forvente å se et frivillighetsregister som kan møte de påpekningene og de forventningene som frivillige organisasjoner har? Og når kan det eventuelt tas i bruk i denne saken? Det burde være spørsmål som man kunne svare på når man legger fram et lovforslag som går på at man skal legge seg helt på ryggen og si at vi fant ikke på noen annen måte å gjøre dette på. Da må man jo ha tenkt igjennom noen alternativer iallfall, når innspillene er såpass tydelige som det de er i denne saken.

Statsråd Thorhild Widvey [18:12:09]: For det første har ikke PST noen merknader til at loven oppheves, men de etterspør en pliktig registrering og ber om at dette vurderes. Det er noe annet enn å påstå at de er imot at loven oppheves.

Givernes interesser vil selvfølgelig kunne bli ivaretatt gjennom den private organiseringen i regi av bl.a. denne innsamlingskontrollen, som jeg forstår at det er bred enighet om har fungert og fungerer, f.eks. gjennom denne

OBS-listen. Det initiativet er tatt uavhengig av at loven skal oppheves.

Når det gjelder Frivillighetsregisteret, mener jeg det fungerer svært godt. Vi jobber med å få det til å fungere optimalt. Blant annet har f.eks. Frivillighet Norge og Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité motatt tilskudd til arbeidet med integrasjon av frivillige organisasjoners medlemsregister inn i Frivillighetsregisteret. Denne integrasjonsløsningen vil da bl.a. tilby organisasjoner en enklere måte for lokallagene å registrere og oppdatere opplysninger i Frivillighetsregisteret. Jeg tror Frivillighetsregisteret kommer til å bli et nøkkelregister i tiden framover. Det arbeidet som nå pågår, vil øke kvaliteten på opplysningene i Frivillighetsregisteret. Det vil også være positivt med tanke på økt bruk av Frivillighetsregisteret framover.

Det oppsto forsinkelser i prosjektet i 2014 på grunn av manglende IKT-ressurser i Brønnøysundregistrene, men vi har nå sikret at dette prosjektet er gitt prioritet. Og Brønnøysundregistrene har også varslet at prosjektet planlegges ferdigstilt ved årsskiftet, og at løsningen vil være klar til bruk i 2016.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [18:14:22]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (innsamling av digitale dokument m.m.) (Innst. 286 L (2014–2015), jf. Prop. 106 L (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Harberg (H) [18:15:14] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg vil først takke for komiteens samlede tilslutning til innstillingen. Lovrevisjonen vi nå behandler, er en naturlig konsekvens av en ny digital virkelighet og følger opp intensjonene i tidligere lov også for nye plattformer. Dokumenter som før konsekvent ble trykket på papir og samlet inn, finnes nå kun digitalt og må sikres for arkiv. Lyd og bilde har hatt en tilsvarende utvikling. Internett er også blitt en vesentlig formidlingskanal, og i tillegg til å ha overtatt mye kommunikasjon fra andre plattformer og kanaler, er Internett på mange måter blitt et daglig oppdatert speil for dagens Norge. Gjennom såkalt høsting av materiale fra Internett vil en dermed sikre viktig materiale for forskning og dokumentasjon for ettertiden. Dette gjør det nødvendig å tilpasse lovverket til denne realiteten.

Komiteen støtter at definisjoner harmoniseres mellom

lovverk i tråd med utviklingen, og at en på denne måten også kan ivareta juridiske plikter og rettigheter. Apropos rettigheter – ivaretagelsen av personvernet er nok en utfordring som forsterkes gjennom økt innsamlingsområde. Alt det som samles inn, har vært publisert, men det er likevel viktig at det er gode rutiner for å følge opp den enkeltes rett til vern, ikke minst fordi det ikke nødvendigvis er den aktuelle personen selv som har godkjent publisering, ei heller at det er avgjørende for det som skal dokumenteres. Det er veldig bra at dette er ivaretatt i saken gjennom en egen nemnd som skal behandle søknader om klausulering og sletting. Komiteen påpeker også at det nå er viktig at de nødvendige endringer i forskrifter som er påpekt i saken, følges opp.

Gjennom dette lovforslaget får vi på plass en plattform- og medienøytral lov som sikrer grunnlaget for framtidig forskning og dokumentasjon. Uansett utgivelsesform skal det leveres digitalt grunnlagsmateriale, og Nasjonalbiblioteket skal sørge for nødvendig sikkerhet og gode rutiner rundt det avleverte materialet. Komiteen har tillit til at dette blir fulgt opp på en god måte og støtter derfor lovforslaget.

Statsråd Thorhild Widvey [18:18:02]: Det er viktig for en nasjon og for et menneske å kjenne sin historie for bedre å forstå sin fortid og sin samtid. Tilgang til historiske kilder er avgjørende for at dette skal være mulig. Derfor har regjeringen lagt fram et forslag til en modernisert og oppdatert pliktavleveringslov.

Pliktavleveringsloven sikrer at allment tilgjengelige dokumenter, som f.eks. bøker, aviser og kringkastet materiale, blir bevart for ettertiden, slik at de kan brukes som kildemateriale for forskning og dokumentasjon. Loven gjelder dokumenter i alle format, både skrift, lyd og bilde.

Det avleverte materialet bevares i Nasjonalbibliotekets samlinger. Dette er vår kulturarv og vår felles hukommelse.

Tidligere ble bøker, aviser og samfunnsdebatter bare publisert på papir. Disse dokumentene forteller oss hvordan litteraturen, samfunnet og ordskiftet har utviklet seg. I dag blir stadig mer publisert på Internett. Vi må sikre at også dette materialet blir tatt vare på for både nåtidens og framtidens forskere.

Endringsforslaget klargjør at digitale dokumenter på Internett er omfattet av avleveringsplikten. Nasjonalbiblioteket gis en rett til å samle inn nettdokumenter automatisk.

I dag samler Nasjonalbiblioteket inn et selektivt utvalg av norsk materiale som er tilgjengelig for alle på Internett. Dette gjøres etter henvendelse til den enkelte eier av nettsidene, noe som er både upraktisk og uøkonomisk. Forslaget innebærer at Nasjonalbiblioteket får hjemmel til å samle inn automatisk fra Internett. Dette vil sikre at alt materiale som skal pliktavleveres, faktisk blir en del av Nasjonalbibliotekets samlinger. Det er en praktisk, effektiv og økonomisk måte å oppfylle lovens formål på.

Når det skjer hendelser med stor innvirkning på nasjonen, er det viktig å ta vare på kildene som beskriver og debatterer hendelsene. Etter terrorhandlingene 22. juli 2011 ble det publisert mye på Internett som ikke ble samlet inn.

Dette er uheldig for dagens og framtidens forskning. De foreslåtte endringene vil være med på å sikre at vi ikke får store hull i den nasjonale hukommelsen, og at den digitale kulturarven ikke går tapt.

Videre foreslår vi at Nasjonalbiblioteket får rett til å kreve avlevering av det digitale grunnlagsmaterialet i tillegg til utgivelsesformatet. Det betyr at et forlag som gir ut en bok på papir, må levere en digital fil med bokens innhold i tillegg til papirboken. På den måten behøver ikke Nasjonalbiblioteket å digitalisere i etterkant det som allerede finnes i digital form.

Jeg er glad for at det er bred enighet om hovedinnholdet i lovendringsforslaget. Komiteen framhever viktige punkter i sin innstilling. Disse vil jeg legge særlig vekt på i det videre arbeidet med forskrifter til gjennomføring av loven.

Komiteen peker på at den største utfordringen er å ivareta personvernet når digitalt materiale samles inn og gjøres tilgjengelig for forskning og dokumentasjon, men at også utfordringer overfor rettighetshavere blir aktualisert i en slik innsamling.

Det er viktig for regjeringen å finne gode løsninger for å ta vare på og tilgjengeliggjøre kulturarven, samtidig med at personvernet sikres på en god måte. Derfor foreslår vi i visse tilfeller å åpne for klausulering eller sletting av innsamlet, personvernssensitivt materiale. Regjeringen foreslår også å opprette en klagenemnd for behandling av avslag på søknad om klausulering og sletting av personopplysninger.

Arbeidet med å revidere forskriftene til pliktavleveringsloven er allerede i gang. Det vil bli lagt vekt på regulering av bruken av det avleverte materialet. Bruken av innsamlet nettmateriale vil reguleres i forskrift til åndsverksloven. Utformingen av forskriften vil skje i dialog med opphavsrettsorganisasjonene, og forskriften vil bli sendt ut på høring på vanlig måte.

Jeg mener at de foreslåtte lovendringene vil føre til en bedre ivaretagelse av den digitale kulturarven og sørge for at vi framover får et rikt og spennende kildemateriale for forskning og dokumentasjon. Endringsforslagene vil i tillegg sørge for en mer effektiv og mindre byråkratisk avleveringsprosess, noe som frigjør ressurser både for den som skal avlevere, og ikke minst for Nasjonalbiblioteket som mottaker av materialet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 8, fra Helga Pedersen på vegne av Arbeiderpartiet

Det votes over forslag nr. 8. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede særskilt etablering av et regionalt folkevalgt nivå i hovedstadsområdet. Målet er å slå sammen minimum Oslo og Akershus fylkeskommune, eventuelt også større deler av hovedstadsområdet. Kommunal- og moderniseringsministeren skal sammen med fylkesmannen i Oslo og Akershus ha et særskilt ansvar for denne prosessen.»
Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 66 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.34.30)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1, 2, 4 og 5, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Skatteinnkrevningen skal fortsatt ligge i kommunene, og Stortinget ber derfor regjeringen stoppe prosessen med å statliggjøre den lokale skatteinnkrevningen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Kommunene skal ha rett til å stoppe opprettelse av nye privatskoler som ikke er religiøse eller pedagogiske alternativer, eller på annen måte hjemlet i dagens privatskolelov.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Det gjøres ikke endringer i ansvarsforholdene når det gjelder hjelpemidler, arbeids- og utdanningsreiser, varig tilrettelagt arbeid (VTA og VTO) og TT-ordningen.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at videregående opplæring, kollektivtrafikk og tannhelse skal videreføres som fylkeskommunale oppgaver og ikke kan delegeres til enkelte kommuner.»

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.34.58)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3, 6 og 7, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at generalistkommuneprinsippet videreføres ved at alle kommuner og fylkeskommuner har et likeverdig ansvar og sjøl har ansvaret for å bestemme om en oppgave skal løses av kommunen sjøl, eller gjennom samarbeid med andre kommuner/fylkeskommuner.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at end-

ringer i fylkesstrukturen skal bygge på lokale ønsker og skje gjennom frivillighet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning som viser den faktiske organiseringen av statlig regional virksomhet, som vurderer denne organiseringen opp mot behovet for å kunne samordne statens regionale aktivitet og som fremmer forslag til løsninger som gir virksomhetene regionale grenser som følger fylkesinndelingen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagen.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 41 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 18.35.28)

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 14 (2014–2015) – om kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v
om endringer i bustøttelova (skjerpa kontroll med bustøtte)

I

I lov 24. august 2012 nr. 64 om bustøtte blir det gjort følgende endringer:

Overskrifta i § 8 skal lyde:

§ 8 *Innhenting og handsaming av personopplysningar*

§ 8 første ledd skal lyde:

Husbanken og kommunane kan utan hinder av teieplikt påleggje offentlege styresmakter, långjevarar, utleigarar, burettslag, eigarseksjonssameige og postoperatør å gje opplysningar som er nødvendige for å kontrollere om vilkåra for å få bustøtte er oppfylte eller har vore oppfylte i tilbakelagde periodar. Husbanken og kommunane kan hente inn slike opplysningar direkte frå instansane som er nemnde i første punktum, og nytte dei i sakshandsaminga utan samtykke frå den det gjeld. Den som blir pålagt å gje opplysningar i medhald av paragrafen her, kan ikkje krevje godtgjerjing. Personopplysningsloven § 20 om in-

formasjonsplikt gjeld. Reglane om bevisfritak i tvisteloven §§ 22-8 og 22-9 gjeld tilsvarande.

§ 8 andre ledd blir oppheva. Noverande tredje ledd blir andre ledd.

Ny § 8 a skal lyde:

§ 8 a *Masseinnhenting av opplysningar for kontrollføremål*
Husbanken kan utan hinder av teieplikt hente inn registrerte opplysningar om ei større mengd namngjevne mottakarar av bustøtte for elektronisk samanlikning med opplysningar i eit anna register (masseinnhenting). Opplysningar om husstandsmedlemmene til mottakarane kan hentast inn på same måte. Husbanken kan òg hente inn opplysningar om bustader og kven som bur eller har budd i bustader som er del av ei sak om bustøtte. Føremålet med innhentinga må vere å kontrollere om vilkåra for å få bustøtte er eller har vore oppfylte.

Masseinnhenting kan skje frå register hos andre offentlege styresmakter, postoperatør eller frå Husbanken og kommunane sine egne register.

Masseinnhenting kan gjelde opplysningar om inntekt eller andre økonomiske forhold, yrke (student/arbeidsledig/vernepliktig), bustad eller adresse, lovleg tilgang til opphald i riket og kven mottakaren bur saman med. Opplysningar som er rekna som sensitive etter personopplysningsloven § 2 nr. 8, kan ikkje masseinnhentast.

Departementet kan i forskrift gje utfyllande reglar om gjennomføringa av masseinnhenting. Departementet kan også i forskrift gje reglar om at masseinnhentinga skal kunne omfatte andre opplysningar enn dei som er nemnde i tredje ledd, dersom opplysningane er av tilsvarande art og ikkje fører til vesentlege personvernkrinkingar. Det kan også fastsetjast i forskrift kva register opplysningar kan hentast inn frå.

Ny § 8 b skal lyde:

§ 8 b *Gjennomføring av masseinnhenting*

Masseinnhenting skal gjerast av ei særskilt utpeika eining. Eininga kan hente inn, registrere, samanstille og lagre opplysningar så langt det er nødvendig for å avgjere om bustøtte blir eller har blitt utbetalt i strid med vilkåra for å ta imot støtte.

Opplysningar om den enkelte mottakaren av bustøtte kan vidareformidlast med sikte på å korrigere eller stanse feilaktige utbetalningar, krevje tilbakebetaling av for mykje utbetalt beløp, og straffefølgjing. Elles kan vidareformidling skje når dette følgjer av lov eller reglar gjevne i medhald av lov.

Opplysningar som er henta inn ved masseinnhenting, skal slettast så snart omsynet til kontroll og oppfølging tillèt det.

Masseinnhentinga skal gjennomførast slik at opplysningar som ikkje verkar inn på retten til bustøtte, ikkje blir omfatta eller utleverte. Innhentinga skal heller ikkje føre til at det blir utlevert opplysningar om andre personar enn dei som kontrollen gjev grunn til å følgje opp. Dersom slike opplysningar likevel skulle bli utleverte, skal dei slettast omgåande.

Offentlege styresmakter eller postoperatør skal leggje til rette for at opplysningane dei har, på førespurnad blir gjorde elektronisk tilgjengelege for særskilt utpeika einingar i Husbanken. Det kan ikkje krevjast godtgjering for slik tilgjengeleggjering og utlevering av opplysningar.

Den som blir pålagd å gje opplysningar i medhald av paragrafen her, pliktar å gjere dette utan godtgjering.

Personopplysningsloven § 20 om informasjonsplikt gjeld.

Ny § 8 c skal lyde:

§ 8 c *Innhenting av opplysningar frå tredjeperson*

Kommunen, Husbanken eller særskilt utpeika einingar kan påleggje alle som kan ha informasjon som er eigna til å belyse saka, å gje opplysningar som er nødvendige for å avdekkje eller avgrense urettmessig utbetaling av bustøtte. Vilkåret er at det ligg føre ein rimeleg grunn til mistanke om at det er skjedd eller vil skje urettmessig utbetaling av bustøtte. Opplysningar kan krevjast også om andre enn mottakaren av bustøtte.

Reglane om informasjonsplikt i personopplysningsloven § 20 gjeld for opplysningar som er henta inn etter paragrafen her, men den registrerte har først krav på informasjon når kontrollen er ferdig utført. Den som blir pålagd å gje opplysningar eller innsyn i dokument m.m. i medhald av paragrafen her, skal gjere det utan hinder av teieplikt. Helseopplysningar som ligg under teieplikt i helsepersonelloven, kan ikkje hentast inn etter denne føresegna. Den som blir pålagd å gje opplysningar eller innsyn i dokument, pliktar å gjere dette utan godtgjering. Reglane om bevisfritak i tvisteloven §§ 22-8 og 22-9 gjeld tilsvarande.

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i valgloven (ansvar for valkort mv.)

I

I lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre blir det gjort følgjande endringer:

§ 2-3 tredje ledd skal lyde:

(3) *Departementet* skal sørge for at det blir sendt ut valkort til alle stemmeberettigede som er innført i mannallet i kommunen, og som har bostedsadresse innenriks, unntatt på Svalbard og Jan Mayen.

§ 2-9 bokstav c skal lyde:

c) produksjon, utforming, utsendelse og bruk av valkort, herunder om valgstyrets plikter i forbindelse med produksjonen og utsendelsen.

§ 3-3 tredje ledd skal lyde:

(3) Utelukket fra valg til fylkestinget eller kommunestyret er:

- a) fylkesmannen og assisterende fylkesmann og
- b) den som i vedkommende kommune eller fylkeskommune er administrasjonssjef eller dennes stedfortreder, leder av forvaltningsgren; dette gjelder likevel ikke leder av enkeltstående virksomheter, sekretær for kommunestyret eller fylkestinget, ansvarlig for regnskapsfunksjonen, den som foretar revisjon for kommunen eller fylkeskommunen.

§ 8-3 andre ledd skal lyde:

(2) Hos stemmemottaker oppnevnt av valgstyret foregår stemmegivning

- a) på helse- og omsorgsinstitusjoner, og
- b) der valgstyret ellers beslutter at det skal mottas forhåndsstemmer.

§ 9-3 første ledd andre punktum skal lyde:

Sentral matrikelmyndighet skal orienteres om endringer i stemmekretsinnndelingen innen 31. mars i valgåret.

II

Lova tek til å gjelde straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Magne Rommetveit på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Janne Sjelmo Nordås på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Det votes over forslag nr. 1. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde den norske reservasjonen mot at EUs tredje postdirektiv inntas i EØS-avtalen. Stortinget går imot implementering av EUs tredje postdirektiv i norsk rett.»

Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 58 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.37.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget som sikrer 1 dagsdistribusjon av aviser med frem-sending fra trykkeri til abonnent.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 59 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.38.10)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt ved-tak til

L o v om posttjenester (postloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Lovens formål er å legge til rette for at brukere over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede post-tjenester, og et likeverdig tilbud av leveringspliktige tje-

nester til overkommelig pris, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser.

§ 2 Saklig virkeområde

Loven gjelder regelmessig formidling av registrerte og uregistrerte postsendinger mot vederlag, herunder leve-ringspliktig tjeneste. Virksomhet knyttet til slik formid-ling, herunder tilhørende infrastruktur, tjenester og utstyr, omfattes. Loven gjelder også formidling av postsendinger til og fra utlandet. Formidling av uadresserte postsendinger og egne postsendinger omfattes ikke.

Kongen kan ved forskrift og enkeltvedtak i tvilstilfeller avgjøre hva som faller inn under lovens virkeområde, og kan gjøre unntak fra lovens saklige virkeområde.

§ 3 Geografisk virkeområde

Loven gjelder for norsk landterritorium, herunder Sval-bard. Loven gjelder ikke for Jan Mayen eller bilandene. Kongen kan fastsette unntaks- og særregler som følger av internasjonale overenskomster Norge har sluttet seg til, eller som er nødvendige på grunn av de stedlige forhold.

§ 4 Definisjoner

I loven menes med:

1. *posttjeneste*: tilbud til allmennheten om regelmessig innsamling, sortering, transport og utdeling av post-sending mot vederlag
2. *postnett*: den samlede organisasjon, arbeidskraft, infra-struktur og produksjonsutstyr som er nødvendig for å formidle postsending
3. *postsending*: brevpost inntil 2 kg, aviser og blad i abon-nement inntil 2 kg og lettgods inntil 20 kg som er på-ført mottakerens navn og adresse eller annen entydig identifikasjon, herunder som er adressert i henhold til liste
4. *uregistrert postsending*: postsending som det ikke gis kvittering for ved inn- og utlevering
5. *registrert postsending*: postsending som det gis kvitte-ring for ved innlevering og som utleveres mot kvitte-ring
6. *rekommendert postsending*: postsending som det gis kvittering for ved innlevering og som mottaker får ut-levert mot fremvisning av gyldig legitimasjon eller annen entydig identifikasjon og signatur
7. *tilbyder*: enhver som tilbyr posttjeneste
8. *bruker*: fysisk eller juridisk person som benytter post-tjeneste, enten som avsender eller som mottaker.

§ 5 Myndighet etter loven

Myndighet etter loven er Kongen, departementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Kongen fastsetter funksjonsfordelingen innen myndigheten, og kan bestem-me at andre offentlige myndigheter og private rettssubjekter skal ha myndighet på begrensede områder etter loven.

Kapittel 2 Leveringsplikt

§ 6 Valg av leveringspliktig tilbyder

Myndigheten kan inngå avtale med eller gjennom en-

keltvedtak utpeke en eller flere tilbydere med ansvar for å tilby leveringspliktige posttjenester etter § 7. Avtalen skal være tidsbegrenset og kan ikke overdras uten etter tillatelse fra myndigheten.

Valg av leveringspliktig tilbyder skal skje gjennom en åpen, objektiv og ikke-diskriminerende prosess.

Avtalevilkår kan endres ensidig av myndigheten dersom viktige samfunnsforhold eller Norges internasjonale forpliktelser tilsier det, eller når det følger av avtalen.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om utvelgelse av leveringspliktig tilbyder.

§ 7 *Leveringspliktige posttjenester*

Tilbyder med leveringsplikt skal sikre et landsdekkende tilbud av følgende leveringspliktige posttjenester:

1. formidling av brevpost inntil 2 kg, aviser og blad i abonnement inntil 2 kg og lettgoods inntil 20 kg,
2. én innsamling av postsendinger minst fem dager i uken,
3. én utlevering av postsendinger minst fem dager i uken til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårlege bosted,
4. formidling av rekommandert postsending og verdipostsending, begge inntil 2 kg,
5. innenlands formidling av postsendinger til og fra utlandet og
6. vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte posttjenester til blinde, svaksynte, krigsfanger og sivilt internerne.

Myndigheten kan gi forskrift om utlevering av aviser i abonnement seks dager i uken til mottakere som ikke har annen avisdistribusjon. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av og krav til de leveringspliktige tjenestene. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om geografisk dekningsområde, service og kvalitet, innsamlingsordning og antall og plassering av ekspedisjonssteder.

§ 8 *Unntak fra leveringsplikt*

Leveringsplikten etter § 7 gjelder bare når mottakeren har kjent adresse med tilstrekkelig merket utleveringspostkasse, postboks eller annen avtalt ordning for mottak av postsendinger, og postsendingen er korrekt adressert til mottakeren.

Leveringsplikten etter § 7 første ledd nr. 2 til 4 gjelder ikke på høytids- og helligdager, og den opphører midlertidig ved ekstraordinære omstendigheter som hindrer normal postgang eller gjør den urimelig kostnads-krevende.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om unntak fra leveringsplikt, herunder unntak for ekstraordinære omstendigheter eller særlige geografiske forhold.

§ 9 *Finansiering av leveringspliktig tjeneste*

Myndigheten skal etter anmodning fra en tilbyder som er utpekt gjennom enkeltvedtak etter § 6, dekke nettokostnadene ved offentlige midler dersom tilbyderen påføres en urimelig økonomisk byrde ved å tilby leveringspliktig posttjeneste. Tilbyderen må sammen med kravet om kost-

nadsdekning legge frem en beregning over nettokostnadene for de leveringspliktige tjenestene.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om beregning av kostnader ved å tilby leveringspliktig posttjeneste.

§ 10 *Leveringsvilkår og kostnadsorientering*

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby leveringspliktig posttjeneste til åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår og til kostnadsorientert og overkommelig pris.

Myndigheten kan fatte enkeltvedtak om leveringspliktig tilbyders plikt til å tilby leveringspliktig posttjeneste på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om valg av kostnadsorienteringsmetode for utpekt leveringspliktig tilbyder etter § 6.

§ 11 *Produktregnskap og regnskapsmessig skille*

Tilbyder med leveringsplikt skal føre et produktregnskap for regulatoriske formål som viser resultat og balanse for hver av de leveringspliktige tjenestene. Det skal være regnskapsmessig skille mellom leveringspliktige tjenester og annen virksomhet.

Bekreftelse på at regnskapet er i samsvar med første ledd, skal utarbeides av ekstern revisor og offentliggjøres årlig.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om produktregnskap og regnskapsmessig skille, herunder krav til rapportering og offentliggjøring.

§ 12 *Formidling av forhåndsstemmer ved valg*

Myndigheten kan inngå avtale med tilbyder eller pålegge tilbyder med leveringsplikt å sikre innsamling og utlevering av forhåndsstemmer innenriks siste helg før valg-dag ved stortings-, fylkestings- og kommunestyrevalg.

Merkostnader ved avtale eller pålegg etter første ledd skal dekkes av myndigheten.

Myndigheten kan gi forskrift eller fatte enkeltvedtak om formidling av forhåndsstemmer ved valg etter første ledd.

§ 13 *Enhetsporto*

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby geografisk enhetsporto for enkeltsendinger av leveringspliktig brevpost inntil 50 gram.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om enhetsporto, herunder fastsettelse av enhetsporto, når leveringspliktig tilbyder er utpekt etter § 6.

§ 14 *Verdenspostkonvensjonen*

Myndigheten kan stille krav om at tilbyder med leveringsplikt skal oppfylle de plikter som følger av Verdenspostkonvensjonen og tilhørende regelverk. Verdenspostkonvensjonen er regelverket utformet av FN-organisasjonen Verdenspostforeningen (UPU) og som regulerer internasjonal postdistribusjon.

Myndigheten kan gi tillatelse til at andre enn tilbyder med leveringsplikt skal kunne utveksle postsending over landegrensler etter reglene i Verdenspostkonvensjonen.

Myndigheten skal notifikere Verdenspostforeningen om hvilke tilbydere av posttjenester som ivaretar norske forpliktelser etter Verdenspostkonvensjonen etter første ledd. Myndigheten skal også notifikere tilbydere med tillatelse etter annet ledd til Verdenspostforeningen.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om internasjonale forpliktelser vedtatt av Verdenspostforeningen. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tildeling og vilkår for tillatelse etter annet ledd.

§ 15 *Unntak fra formidlingsplikt for postsending fra utlandet*

Tilbyder med leveringsplikt har ikke plikt til å videreformidle postsending fra utlandet i Norge når en avsender som er bosatt eller hjemmehørende i Norge eller i et tredjeland, sender et så stort antall postsendinger fra utlandet at det foreligger en klar økonomisk gevinst.

Tilbyder med leveringsplikt som mottar postsending fra utenlandsk tilbyder som er notifisert Verdenspostforeningen i henhold til Verdenspostkonvensjonen artikkel 2, har rett til å få dekket kostnader som er påløpt i forbindelse med mottak og videreformidling av internasjonale postsendinger etter første ledd. Retten til kostnadsdekning gjelder både for postsending formidlet fysisk til utlandet og for postsending produsert i utlandet. Kravet rettes mot avsenderen eller, dersom denne ikke betaler, mot tilbyder i utlandet.

Tilbyder med leveringsplikt skal informere myndigheten om formidlingsnekt etter første ledd og krav om betaling etter annet ledd så snart postsendingen er mottatt. Myndigheten kan innen tre uker etter at informasjonen ble mottatt, pålegge leveringspliktig tilbyder å formidle postsending uten betaling etter første ledd når vilkårene etter første eller annet ledd ikke er oppfylt.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om formidlingspliktig postsending fra utlandet når Verdenspostforeningens regelverk gir grunnlag for det.

§ 16 *Befordringsplikt*

Myndigheten kan pålegge rutetransportselskap å ta med leveringspliktige postsendinger mot vederlag for tilbyder med leveringsplikt.

Vederlaget skal være kostnadsorientert. Myndigheten kan vedta at pålegget skal tre i kraft før endelig vederlag er fastsatt.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om rutetransportselskapenes plikt til å befordre postsendinger. Myndigheten kan i tvilstilfeller ved enkeltvedtak avgjøre hva som er å anse som et rutetransportselskap etter første ledd. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om kostnadsberegning etter annet ledd.

§ 17 *Sikkerhet og beredskap*

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby posttjeneste med forsvarlig sikkerhet for brukerne i fred, krise og krig. Tilbyderen skal opprettholde nødvendig beredskap og viktige samfunnsaktører skal prioriteres ved behov.

Myndigheten kan gi forskrift, fatte enkeltvedtak og inngå avtale om sikkerhet og beredskap.

§ 18 *Frimerker*

Det kreves tillatelse fra myndigheten for å utgi frimerker eller andre frankeringsmidler påført «Norge» eller «Noreg». Slik tillatelse kan bare gis til leveringspliktig tilbyder.

Frimerker skal ikke utformes slik at de fremstår som støtende for personer eller stater, eller være av politisk karakter. Det kan utgis frimerker som markerer viktige politiske personer eller organisasjoner.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om frimerker og andre frankeringsmidler.

§ 19 *Utleveringspostkasse*

Eier eller bruksberettiget av fast, helårig bolig eller næringseiendom skal oppstille utleveringspostkasse eller tilsvarende for mottak av postsendinger til eiendommens postmottakere. Leveringspliktig tilbyder kan anmode eier av utleveringspostkasse om å flytte utleveringspostkassen til egnet sted.

Dersom det settes opp utleveringspostkasser for fritids-eiendom eller sesongbasert bosetting, skal disse plasseres ved nærmeste ordinære stopp i postruten, når ikke annet er avtalt.

Myndigheten kan gi forskrift om plassering av utleveringspostkasse, herunder om avstandskrav for plassering av utleveringspostkasse, ulike avstandskrav for tettbygd og spredtbygd strøk og særlige regler for levering til bevegelsehemmede. Myndigheten kan gi forskrift om unntak fra slike avstandskrav, herunder antallet faste, helårige boliger eller næringseiendommer som kan omfattes av unntaket. Myndigheten kan gi forskrift om krav til merking av utleveringspostkasse.

Kapittel 3 Generelle bestemmelser

§ 20 *Registrering*

Tilbyderen plikter å registrere seg hos myndigheten senest samtidig med at posttjeneste tilbys.

Myndigheten kan gi forskrift om registreringsplikten, herunder om registreringsmåte, registreringens innhold og om unntak fra registreringsplikt. Myndigheten kan om nødvendig gi forskrift med krav om forhåndsgodkjenning av tilbydere.

§ 21 *Krav til kvalitet, måling og rapportering*

Myndigheten kan gi forskrift om krav til tjenestekvalitet, måling av tjenestekvalitet og offentliggjøring av målt kvalitet for posttjeneste.

Myndigheten kan gi forskrift om krav til årlig rapportering fra tilbydere.

§ 22 *Leveringsvilkår og offentliggjøring*

Tilbyderen skal utarbeide og offentliggjøre leveringsvilkår.

Myndigheten kan gi forskrift om leveringsvilkår og offentliggjøring, herunder spesifisere hvilke posttjenester plikten skal gjelde for, krav til hva det skal informeres om, og på hvilken måte. Myndigheten kan gi forskrift

og fatte enkeltvedtak som gjør unntak fra plikten i første ledd.

§ 23 Håndtering og oppbevaring

Tilbyderen skal håndtere og oppbevare postsendning forsvarlig for å unngå tap av og skade på postsendingen.

Tilbyderen skal gjennomføre nødvendige og forholdsmessige tiltak for å sikre at uvedkommende ikke får tilgang til postsendinger.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om håndtering av postsending.

§ 24 Merkeplikt

Myndigheten kan gi forskrift om at postsendinger skal merkes med tilbyderens firmanavn, om vilkår for slik merking og om unntak fra plikten.

§ 25 Avsenders råderett

En avsender har råderett over postsending til den er utlevert til mottakeren.

Myndigheten kan gi forskrift om avsenderens råderett, herunder om kostnadsdekning for bruk av råderetten.

§ 26 Utlevering og retur av feiladressert postsending

Tilbyderen skal søke å utlevere feiladressert post til adressaten. Dersom postsendingen ikke kan formidles til adressaten, skal den returneres til avsenderen.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om utlevering og retur av feiladressert postsending.

§ 27 Ikke-leverbar postsending

Tilbyderen skal sikre forsvarlig behandling av ikke-leverbar postsending. Med ikke-leverbar postsending menes postsending som grunnet feilaktig eller mangelfull adressering ikke kan formidles til verken mottakeren eller avsenderen.

Myndigheten kan inngå avtale med eller pålegge én tilbyder å ha godkjent system for forsvarlig behandling av ikke-leverbar postsending.

Myndigheten skal godkjenne system for forsvarlig behandling av ikke-leverbar postsending som oppfyller alle krav oppstilt i eller i medhold av loven.

En tilbyder med godkjent system kan åpne ikke-leverbar postsending for å identifisere avsenderen eller mottakeren. Tilbydere som ikke selv har godkjent system, skal overlate ikke-leverbar postsending til en tilbyder med slikt system.

En tilbyder med godkjent system plikter å tilby åpning av ikke-leverbar postsending som en tjeneste på kommersielle vilkår.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om behandling av ikke-leverbar postsending og om tilbyderes rett til å selge, gi bort eller destruere slike postsendinger.

§ 28 Erstatning for tap, skade og forsinkelse

Tilbyderen skal betale erstatning for registrert postsending som skades eller går tapt i tiden fra innlevering til utlevering. Tilbyderen skal betale erstatning for registrert postsending som er forsinket, når det er betalt et sær-

lig vederlag for at postsendingen skal komme raskt frem, eller for at den skal komme frem til særskilt avtalt leveringstidspunkt eller leveringsperiode. Erstatningsansvaret begrenses etter § 29.

Tilbyderen skal offentliggjøre erstatningsvilkår for tap, skade og forsinkelse.

Tilbyderen kan fastsette leveringsvilkår om rett til erstatning utover det som følger av denne bestemmelsen.

Krav om erstatning foreldes etter ett år, regnet fra dagen etter at postsendingen er innlevert til tilbyderen.

Myndigheten kan ved forskrift fastsette krav til hvilke vilkår som kan fastsettes for tilbyderens ansvar for tap, skade og forsinkelse, herunder om offentliggjøring av vilkårene.

§ 29 Ansvarsbegrensning

Tilbyderen er ikke erstatningspliktig for tap, skade eller forsinkelse etter § 28 som skyldes:

1. feil eller forsømmelse fra den skadelidtes side
2. postsendingens beskaffenhet
3. mangelfull emballering eller
4. forhold og følger som tilbyder ikke kunne unngå eller avverge.

Skyldes tap, skade eller forsinkelse en tredjepart som tilbyderen benytter for helt eller delvis å formidle postsending, er tilbyderen bare ansvarsfri om også tredjeparten vil være ansvarsfri etter første ledd.

Tilbyderen er ikke ansvarlig for følgeskader.

Ansvarsbegrensningen i første til tredje ledd gjelder ikke dersom annet er avtalt.

Myndigheten kan gi forskrift om ansvarsbegrensning.

§ 30 Taushetsplikt

Tilbyderen og enhver som utfører arbeid eller tjeneste for tilbyderen, plikter å bevare taushet om informasjon som vedkommende gjennom sin virksomhet får kjennskap til. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet arbeidet eller tjenesten. Taushetsplikten gjelder informasjon om:

1. avsender og mottakers bruk av posttjeneste,
  2. avsender og mottakers forretningsmessige eller personlige forhold
- og
3. innhold i postsending.

Informasjonen kan ikke, utover lovlige behandlingsformål, nyttes i egen virksomhet.

Tilbyderen plikter å gjennomføre tiltak for å hindre at uvedkommende får kjennskap til informasjonen.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at informasjon etter første ledd nr. 1 og 2 gis til annen myndighet i medhold av lov eller etter fullmakt gitt i medhold av lov. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at politiet undersøker om postsending inneholder narkotika, eksplosiver, utgangsstoffer for eksplosiver eller radioaktivt materiale uten å åpne den. De som foretar slike undersøkelser, har taushetsplikt etter første ledd når det gjelder forhold som ikke angår oppdraget.

Adresseinformasjon, jf. § 37, som er gradert etter beskyttelsesinstruksen, er underlagt taushetsplikt. Adresse-

informasjon som er gradert «strengt fortrolig», skal ikke utleveres til andre enn Folkeregisteret og skal ikke utleveres etter tredje ledd.

Brudd på taushetsplikten straffes etter straffeloven §§ 209 og 210.

Myndigheten kan gi forskrift om taushetsplikt og om unntak fra taushetsplikt.

§ 31 *Politiattest*

Tilbyderen skal kreve fremleggelse av ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40, ved tilbud om stilling som medfører behandling av postsendinger. For ansettelse i særlig betrodde stillinger kan det kreves uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41.

Politiattest etter første ledd skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på straffelovens bestemmelser om vinningskriminalitet, narkotikakriminalitet, organisert kriminalitet, terrorhandlinger eller deltakelse i voldelige sammenslutninger med et politisk formål.

Myndigheten kan gi forskrift om bruk av politiattest, herunder om hvilke lovbrudd attesten skal vise.

§ 32 *Sikkerhet i postnettet*

Tilbyderen skal undersøke, og om nødvendig selv eller ved hjelp av kompetent personell, åpne en postsending når det er mistanke om at postsendingen i seg selv er farlig å sende, eller det er mistanke om at den ikke er forsvarlig innpakket og av den grunn antas å kunne skade postnettet eller andre postsendinger.

Tilbyderen kan avbryte formidling av postsending som er omfattet av første ledd. Tilbyderen skal gi avsenderen melding hvis postsendingen har vært åpnet eller formidlingen avbrytes dersom avsenderens navn og adresse er kjent. Dersom avsenderens navn og adresse ikke er kjent, skal mottakeren varsles om at postsendingen har vært åpnet, eller at formidlingen er avbrutt.

Tilbyderen kan destruere postsending som er farlig å sende, jf. første ledd. Tilbyderen skal før destruksjon om mulig informere avsenderen om dette.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om sikkerhet i postnettet, herunder om hvilke postsendinger som faller inn under første ledd.

Kapittel 4 Felles bruk av postnett

§ 33 *Tilbyderens tilgang til utleveringspostkasse*

Tilgang til utleveringspostkasse som ikke er tilgjengelig for allmennheten, skal avtales med postkasseeieren. Når avtale ikke kommer i stand, kan myndigheten gi leveringspliktig tilbyder tillatelse til å kreve tilgang til slik utleveringspostkasse. I særlige tilfeller kan myndigheten også gi andre tilbydere tillatelse til å kreve tilgang. Myndigheten kan sette vilkår for å gi tillatelse.

Eier av postboksanlegg skal gi tilbyderen tilgang til å få distribuert postsendinger i postboksanlegg.

Tilbyderen skal dekke kostnader ved tilgang etter første og annet ledd.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tilgang til utleveringspostkasse og postboksanlegg.

§ 34 *Videreformidling av postsending*

Leveringspliktig tilbyder skal imøtekomme enhver rimelig anmodning fra en annen tilbyder om videreformidling av postsendinger. Med videreformidling menes formidling av postsendinger til adressat på vegne av en annen tilbyder. Videreformidling skal tilbys andre tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av plikten til å tilby videreformidling.

§ 35 *Offentlig postnummersystem*

Postnummersystemet forvaltes som en offentlig fellesressurs av myndigheten. I forvaltningen skal det tas hensyn til ressursbegrensninger, legges vekt på effektiv bruk av ressursen og konsekvenser for berørte tilbydere og brukere.

Større endringer i det offentlige postnummersystem skal høres hos registrerte tilbydere av posttjeneste, berørte kommuner, Statens kartverk og berørte offentlige myndigheter og andre særlig berørte. Endringer i postnummersystemet skal offentliggjøres på en hensiktsmessig måte.

Endring etter annet ledd kan tidligst gjennomføres seks måneder etter at enkeltvedtak om endring er fattet, med mindre noe annet besluttes av myndigheten.

Myndigheten er ikke erstatningsansvarlig ved tildeling, omdisponering og andre endringer av postnummer.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om forvaltning og drift av det offentlige postnummersystemet.

§ 36 *Tildeling av postnummer*

Myndigheten forvalter det offentlige postnummersystemet, jf. § 35, og skal imøtekomme enhver rimelig anmodning fra en tilbyder om tildeling av postnummer. Ved vurdering av om anmodningen er rimelig, skal det legges vekt på ressursbegrensninger, effektiv bruk av ressursen, tilbyderens behov og konsekvenser for berørte postmottakere. Postnummer skal ved enkeltvedtak så langt mulig tildeles tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

En bruker kan anmode om endring av eget postnummer. Avgjørelser som avviser brukers anmodning, regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2.

Myndigheten kan gi forskrift om tildeling av postnummer.

§ 37 *Adresseregister og reservasjon mot utlevering av adresseopplysninger*

Tilbyder med leveringsplikt skal etablere og drifte et adresseregister. Leveringspliktig tilbyder skal motta melding om flytting og andre adresseopplysninger og sikre løpende oppdateringer av adresseregisteret.

Tilbyder med leveringsplikt skal tilby tilgang til adresseendringer for registrerte tilbydere på åpne, objektive og ikke-diskriminerende vilkår og til kostnadsorientert pris.

Det skal tilbys en gratis reservasjonsordning mot utle-

vering av adresseopplysninger til allmennheten. Adresseopplysninger som er omfattet av reservasjon, kan bare utleveres til registrert tilbyder etter § 20, Folkeregisteret og annen offentlig myndighet.

Adresseopplysninger som i Folkeregisteret er gradert med hjemmel i beskyttelsesinstruksen skal underlegges særskilt tilgangsbegrensning, jf. § 30. Adresseopplysninger gradert «strengt fortrolig» skal ikke utleveres til andre enn Folkeregisteret.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om forvaltning av adresseregister og oppdatering av adresseopplysninger.

Kapittel 5 Konfliktløsning og klage

§ 38 *Megling i tvister mellom tilbydere*

I tvister mellom tilbydere om rettigheter og plikter fastsatt i eller i medhold av denne loven, kan myndigheten etter skriftlig anmodning fra en part megle for å oppnå enighet mellom partene. Begge parter må samtykke til megling. Myndigheten skal avvise meglingsanmodningen dersom vilkårene for megling ikke er til stede, eller dersom myndigheten etter en helhetsvurdering finner at saken ikke egner seg for megling. Meglingen skal avsluttes senest fire måneder etter mottatt meglingsanmodning.

Myndigheten kan fastsette tidsfrister og andre vilkår knyttet til meglingen. Myndigheten kan på ethvert tidspunkt avbryte meglingen.

§ 39 *Tilbyders klageordning*

Tilbyderen skal ha en klageordning for egne brukere.

Klageordningen skal være gratis, enkel å bruke og sikre at klager behandles rettferdig og raskt. Avgjørelser i klagesaker skal begrunnes.

Tilbyderen skal opplyse brukere om klageordningen og om klageadgang til brukerklagenemnd etter § 40.

Myndigheten kan gi forskrift om omfang, innhold, rapportering og organisering av klageordning etter første ledd.

§ 40 *Brukerklagenemnd for posttjenester*

Brukerklagenemnda for posttjenester skal behandle klager på posttjenester i forbrukerforhold. Både forbrukere og små bedrifter omfattes av klageordningen.

Klageadgangen er subsidiær, og klageren må først rette klagen til tilbyderen etter § 39. Klageren kan likevel bringe tvisten direkte inn for Brukerklagenemnda når:

1. tilbyderen ikke skriftlig har orientert klageren om forventet behandlingstid innen tre uker etter at tilbyderen mottok klagen, eller
2. tilbyderen ikke har gitt endelig svar på klagen innen rimelig tid.

Brukerklagenemndas avgjørelser skal ikke være rettslig bindende. Brukerklagenemnda skal sikre en rettferdig, rimelig og hurtig behandling av tvister etter første ledd. Forvaltningslovens bestemmelser kommer ikke til anvendelse for Brukerklagenemnda.

En tilbyder som omfattes av klageordningen, plikter å la Brukerklagenemnda behandle tvister mellom tilby-

deren og en klager. Brukerklagenemndas virksomhet skal finansieres av tilbyderen.

Myndigheten kan gi forskrift eller enkeltvedtak om etableringen av Brukerklagenemnda, herunder om nemndas oppnevning, sammensetning, organisering og rapportering, og om nemndsmedlemmenes plikter. Myndigheten kan i forskrift eller enkeltvedtak avgrense Brukerklagenemndas kompetanse, fastsette regler for saksbehandling og finansiering, og kan i særlige tilfeller unnta tilbydere fra ordningen.

§ 41 *Klage til myndigheten*

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal behandle klager

1. fra brukere i tvister om posttjeneste som ikke faller inn under Brukerklagenemndas kompetanse etter § 40,
2. i tvister mellom tilbydere av posttjeneste og
3. i tvister mellom eier av utleveringspostkasser eller postboksanlegg etter § 33 og tilbyder av posttjeneste.

Departementet er klageinstans for enkeltvedtak fattet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet med hjemmel i eller i medhold av denne lov. Klager fremsettes overfor Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, jf. forvaltningsloven § 32.

Kongen kan gi forskrift om hvem som er klageinstans i klagesaker av konkurransemessig karakter, jf. § 5.

Kapittel 6 Tilsyn og sanksjoner

§ 42 *Tilsyn*

Myndigheten skal føre tilsyn med at krav fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt. Myndigheten kan nytte bistand fra andre ved utførelsen av tilsynet og kan ta stikkprøver, foreta målinger og annen kontroll uten forhåndsvarsel.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om tilsyn.

§ 43 *Medvirkning ved tilsyn*

Tilbyderen har plikt til å sørge for at myndigheten har uhindret adgang til virksomheten og til lokaler med utstyr knyttet til formidling av postsendinger. Nødvendig dokumentasjon skal gjøres tilgjengelig for myndigheten. Tilbyderen, dennes representant eller den som utfører oppdrag på vegne av tilbyderen, kan pålegges å være til stede under tilsynet.

§ 44 *Opplysningsplikt*

Myndigheten kan kreve opplysninger fra tilbyderen som er nødvendige for gjennomføring av loven, vedtak gitt i medhold av loven, eller forpliktelser som følger av internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til.

Opplysningene kan kreves utlevert skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

Taushetsplikt som følger av § 30, annen lovgivning, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om opplysningsplikten.

§ 45 Internasjonal utveksling av taushetsbelagt informasjon

Myndigheten kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi relevant informasjon om markedet for posttjenester til internasjonale organisasjoner for å oppfylle Norges internasjonale avtaleforpliktelser.

Ved utlevering av opplysninger etter første ledd skal myndigheten stille som vilkår at opplysningene bare kan formidles videre med samtykke fra myndigheten, og bare for det formålet som samtykket omfatter.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om utveksling av taushetsbelagt informasjon mellom myndigheten og annen myndighet eller internasjonal organisasjon.

§ 46 Pålegg om retting og endring mv.

Myndigheten kan ved enkeltvedtak pålegge retting eller opphør av ulovlige forhold og fastsette vilkår som skal sikre samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av loven.

Myndigheten kan ved enkeltvedtak pålegge avtaleinngåelse og stille krav til utforming av avtalevilkår i avtaler mellom tilbydere og mellom tilbyder og bruker.

§ 47 Oppsigelse og tilbakekall

Myndigheten kan si opp en avtale etter § 6 eller treke tilbake tillatelse gitt i medhold av § 18 når det foreligger vesentlige eller gjentatte brudd på vilkårene og pålegg om retting etter § 46 ikke er etterkommet, eller når andre samfunnsviktige forhold gjør det nødvendig. Myndigheten kan trekke tilbake tillatelse gitt i medhold av § 33 første og annet ledd når det foreligger brudd på vilkårene for tilgang.

Tilbakekall av tillatelse etter § 18 eller oppsigelse etter første ledd får virkning ett år etter at det er gitt forhåndsvarsel etter forvaltningsloven. Dersom brudd på vilkår utgjør en overhengende fare for at tilbud om leveringspliktig posttjenester ikke opprettholdes, kan tilbakekallet gis umiddelbar virkning.

§ 48 Internkontroll

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om etablering av interne kontrollsystem, endring av kontrollsystem og dokumentasjon for å sikre at kravene fastsatt i eller i medhold av denne loven er oppfylt.

§ 49 Overtredelsesgebyr

Myndigheten kan ilegge en fysisk person eller et foretak overtredelsesgebyr dersom personen, foretaket eller noen som handler på vegne av foretaket, forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer §§ 7, 13, 17, 18, 20, 26, 30, 32, 33, 34, 43 eller 44,
2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 7, 9, 10, 12, 17, 18, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 32, 33, 34, 42 eller 44,
3. unnlater å etterkomme enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i §§ 7, 10, 16, 17, 18, 26, 32, 33, 34, 42, 44, 46 eller 48
4. gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten.

Ved fastsettelse av overtredelsesgebyrets størrelse skal det særlig legges vekt på overtredelsens grovhet og varighet, utvist skyld og foretakets omsetning.

Adgangen til å pålegge gebyr foreldes etter fem år. Foreldelsesfristen begynner å løpe når overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes når myndigheten meddeler at et foretak er mistenkt for overtredelsen.

Myndigheten kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

§ 50 Tvangsmulkt

For å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven oppfylles, kan myndigheten fastsette en løpende tvangsmulkt overfor den ansvarlige inntil lovstridig virksomhet opphører.

Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som myndigheten har fastsatt i vedtaket om tvangsmulkt, og løper så lenge det ulovlige forholdet varer. Dersom det er grunn til å anta at et pålegg ikke vil bli overholdt, kan tvangsmulkt varsles samtidig med pålegget.

Myndigheten kan i særlige tilfeller helt eller delvis frafalle kravet om påløpt mulkt.

Myndigheten kan gi forskrift om ileggelse av, størrelse, utmåling og frafall av påløpt tvangsmulkt.

§ 51 Straff

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer §§ 18, 20, 23, 32, 37, 43, 44 eller 46
2. overtrer forskrift gitt med hjemmel i §§ 20, 21 eller 44
3. unnlater å etterkomme enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i §§ 44 eller 46
4. gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til myndigheten, jf. § 44.

§ 52 Instruksjonsadgang

Departementet kan pålegge Nasjonal kommunikasjonsmyndighet å behandle saker innenfor lovens virkeområde.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan ikke instrueres, verken generelt eller i den enkelte sak, ved behandling av saker etter kapittel 4 om felles bruk av postnett.

Kapittel 7 Gebyr og ekspropriasjon

§ 53 Gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet kan kreve gebyr fra tilbydere av posttjenester til dekning av kostnader knyttet til forvaltningsoppgaver etter denne loven.

Myndigheten kan gi forskrifter om gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, herunder kan tilbydere med liten omsetning unntas fra gebyrplikten.

§ 54 Innkreving av tvangsmulkt, overtredelsesgebyr, gebyr mv.

Endelig vedtak om gebyrer som fastsettes etter § 53, tvangsmulkt etter § 50 eller overtredelsesgebyr etter § 49 er tvangsgrunnlag for utlegg.

Innkreving av krav som nevnt i første ledd kan pålegges Statens innkrevingsentral.

§ 55 Ekspropriasjon

Myndigheten kan fatte vedtak om ekspropriasjon av bruksrett til fast eiendom til fordel for tilbyder med leveringsplikt for å sette opp innsamlings- og utleveringspostkasser og nødvendig innretning for plassering av postkasser. Ekspropriasjon kan bare finne sted når det er nødvendig av hensyn til rasjonell postomdeling. Eier eller bruksberettiget kan kreve at postkasse flyttes eller fjernes fra eiendommen når dette er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig utnyttelse av eiendommen eller bruksretten.

Det skal ytes vederlag for den byrden ekspropriasjonsvedtaket antas å påføre eieren eller den bruksberettigede. Vederlaget fastsettes ved skjønn dersom partene ikke kommer til enighet om vederlagets størrelse, jf. lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker. Skjønnen styres av lensmannen, namsfogden eller politistasjonssjef med sivile rettspleieoppgaver.

Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom gjelder så langt den passer.

Myndigheten kan gi forskrift om ekspropriasjon, herunder fastsette vilkår.

Kapittel 8 Avsluttende bestemmelser

§ 56 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelser skal tre i kraft på ulikt tidspunkt.

Fra den tid loven trer i kraft oppheves lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger.

§ 57 Overgangsbestemmelser

Inntil det er inngått avtale med eller utpekt tilbyder med leveringsplikt, utpekes Posten Norge AS som leveringspliktig tilbyder.

Konsesjon til Posten Norge AS av 18. desember 2012 videreføres, med unntak av punkt 3.5, 3.8.1 og 3.8.2, kapitlene 4 og 5, og punkt 6.1, 6.2 og 6.3, inntil ny avtale eller vedtak som utpeker leveringspliktig tilbyder trer i kraft, eller konsesjonen på annet vis opphører. Ved motstrid mellom bestemmelser i konsesjon og lov skal bestemmelsene i loven ha forrang.

Departementet kan i enkeltvedtak endre konsesjonen inntil ny avtale eller vedtak som utpeker leveringspliktig tilbyder trer i kraft, eller konsesjonen opphører.

Enkeltvedtak med hjemmel i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger som er i kraft ved denne lovs ikrafttredelse, skal fortsatt gjelde.

§ 58 Endring i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 20. desember 1974 nr. 68 om vegfraktavtaler skal § 2 første ledd lyde: Loven gjelder ikke befording

av døde, befording av flyttegods eller befording som omfattes av *postloven*.

2. I følgende bestemmelser skal uttrykkene «postoperatør» og «postoperatøren» erstattes av uttrykkene «tilbyder av posttjenester» og «tilbyderen av posttjenester»:
  - a) lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene §§ 146 og 163 a
  - b) lov 27. mai 1932 nr. 2 om vekslers § 45 femte ledd
  - c) lov 27. mai 1932 nr. 3 om chekker § 42 femte ledd
  - d) lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 16
  - e) lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten § 27 første ledd
  - f) lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker § 30
  - g) lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter § 73 første ledd
  - h) lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangssåten i straffesaker § 118 første ledd og § 211 første ledd
  - i) lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart § 10-2 første ledd
  - j) lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 21-4 første ledd
  - k) lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister § 22-3 nr. 1.
3. I lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 10 skal lyde:

10. *tilbyder av posttjenester ved formidling av verdisendinger*;

§ 12 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. *leveringspliktig tilbyder av posttjenester*.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 91 mot 3 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.38.39)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 94 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.39.04)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i jernbaneloven (sikring mot tilsiktede uønskede handlinger)

I

I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a (*Sikring mot tilsiktede uønskede handlinger*)

Departementet kan fastsette forskrift om sikring mot tilsiktede uønskede handlinger, herunder bestemmelser om kriseledelse, om taushetsplikt og om hvilke virksomheter som skal omfattes av forskriften.

§ 11 overskriften skal lyde:

§ 11 (*Tilsyn mv.*)

§ 11 nytt sjette ledd skal lyde:

Uten hinder av lovbestemt taushetsplikt kan tilsynsmyndigheten og politiet, Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap eller tilsvarende myndigheter gjensidig og etter forespørsel utveksle de opplysninger som er nødvendige for å sikre jernbanen mot tilsiktede uønskede handlinger.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i vegtrafikkloven mv. (vilkårsparkering)

I

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk gjøres følgende endringer:

§ 8 skal lyde:

§ 8. *Vilkårsparkering til allmennheten mv.*

Kongen kan i forskrift gi regler om parkering av kjøretøy som skjer mot betaling, med tidsbegrensning eller på andre vilkår, og som finner sted på veg som er åpen for alminnelig ferdsel (vilkårsparkering). Kongen kan i forskrift også gi regler om håndheving av vilkårsparkering på veg som ikke er åpen for alminnelig ferdsel, og håndheving av parkeringsrestriksjoner på og langs privat veg og utenfor veg. I forskriften kan det også gis regler om:

- a) *krav til virksomheter som vil tilby vilkårsparkering, herunder krav til meldeplikt før denne kan tilby vilkårsparkering og gebyr for behandling av melding, krav til registrering og forretningssted, krav til dekkende ansvarsforsikring, samt til alder og tilknytning til riket eller annen EØS-stat for innehaver og andre ansvarlige i virksomheten,*
- b) *krav til person som skal håndheve reglene, herunder krav til teoretisk og praktisk opplæring med avsluttende prøve og regelmessig regodkjenningsprøve og krav til godkjenning og regodkjenning av undervisningsplan og gebyr for slike godkjenninger,*
- c) *krav til det enkelte parkeringsområde, herunder krav til skiltplan og bruk av skilt. Bruk av privat skilt kan begrenses og forbyes på områder hvor det tilbys vilkårsparkering til allmennheten,*
- d) *tilsyn, herunder opplysnings- og rapporteringsplikt og adgang til å gi pålegg om retting, tvangsmulkt, avskilting av parkeringsområde, samt gebyr for tilsyn med parkeringsvirksomhet,*
- e) *krav til brukervennlige og universelt utformede betalingsløsninger,*
- f) *plikt til å tilby betalingsfritak på avgiftsbelagte kommunale parkeringsplasser for forflytningshemmede med parkeringstillatelse,*
- g) *rett til å tilby betalingsfritak for elektrisk og hydrogen-drevet motorvogn på avgiftsbelagte kommunale parkeringsplasser og plikt til å tilby lademulighet for strøm,*
- h) *ileggelse av kontroll sanksjon, herunder størrelse på sanksjon og solidarisk ansvar mellom fører og eier,*
- i) *når kjøretøy kan fjernes og tas i forvaring, herunder krav om at kjøretøyet må stå til hinder eller i strid med vilkårene for parkering, krav om varslings- og opplysningsplikt, samt plikt til å utlevere kjøretøy som er fjernet, og salg av kjøretøy som er fjernet, jf. § 37 femte til åttende ledd,*
- j) *universell utforming av parkeringsareal og særskilt tilrettelegging for innehavere av parkeringstillatelse for forflytningshemmede, herunder krav til reservering,*
- k) *kommunenes rettigheter og plikter ved parkeringstilbud på offentlig veg,*
- l) *opprettelse av et sentralt register med oversikt over virksomheter, parkeringsområder, og over parkerings-*

tillatelser til forflytningshemmede og institusjon, krav til bruk av registeret og gebyr for slik bruk. Et slikt register skal være i samsvar med det til enhver tid gjeldende regelverk.

Kongen kan gi forskrift om kommunens adgang til å reservere parkering etter behovsprøving i et nærmere avgrenset område for personer bosatt i området eller andre med særlig behov for slik parkering. Det samme gjelder adgang til å reservere enkelte parkeringsplasser for bestemte kjøretøy, kjøretøygrupper eller personer, eller gi disse adgang til å parkere utover eventuell maksimaltid på stedet.

Kongen kan gi nærmere bestemmelser om adgangen til å klage på ilagt kontroll-sanksjon og fjerning i medhold av første ledd, herunder klagerett til en uavhengig parkeringsklagenemnd. Det kan gis nærmere bestemmelser om organisering og oppgaver, saksbehandling, brukerfinansiering, herunder krav om rapportering av antall kontroll-sanksjoner, og godtgjørelse til klagenemndas medlemmer. Det kan gis bestemmelser om at nemndas avgjørelser har rettskraft hvis de ikke bringes inn for domstolene. Det kan gis bestemmelse om at så lenge en tvist er til behandling i klagenemnda, kan ikke en part bringe den inn for de alminnelige domstolene. Det kan også gis bestemmelse om at dersom søksmål er reist ved de alminnelige domstoler og en part ønsker tvisten avgjort av parkeringsklagenemnda, kan vedkommende domstol stanse den videre behandling inntil parkeringsklagenemndas vedtak foreligger.

For annen parkering enn vilkårs-parkering kan Kongen i forskrift gi regler om fjerning og forvaring av motorvogn som er plassert ulovlig på privat grunn når plasseringen er til fare eller vesentlig ulempe.

§ 31 syvende ledd skal lyde:

Parkeringsovertredelser som ikke omfattes av bestemmelser gitt i medhold av § 8, og overtredelser av forbud mot stans straffes bare dersom parkeringen har voldt eller kunne ha voldt alvorlig trafikkhindring eller fare for person eller gods. Ellers ilegges gebyr etter § 31 a.

§ 31 åttende ledd oppheves. Nåværende niende ledd blir åttende ledd.

§ 37 femte ledd oppheves. Nåværende sjetten til niende ledd blir femte til åttende ledd.

§ 38 skal lyde:

§ 38. Panterett og inndriving m.m.

Forfalt gebyr etter § 31, jfr. § 31 a, og § 36 a er sikret ved panterett i vedkommende kjøretøy. Det samme gjelder idømte eller ilagte bøter etter vegtrafikklovgivningen, der fører og eier er samme person. Denne panteretten går foran alle andre rettigheter i kjøretøyet, men opphører dersom kjøretøyet overdras til ny eier og denne ikke kjente eller burde kjent panteretten. Panteretten står likevel tilbake for krav på skatter og avgifter til stat og kommune som er sikret ved pant i kjøretøyet, når utleggsforretningen er tinglyst før gebyr eller bøter påløp.

Gebyr etter § 31 er tvangsgrunnlag for utlegg hos den skyldige og hos den som på tiden for overtredelsen var registrert som eier av kjøretøyet, med mindre dette da var fravendt denne ved *et lovbrudd*. Gebyr etter § 36 a er tvangsgrunnlag for utlegg hos den som på tiden for overlasting var eier eller registrert som eier av kjøretøyet. Ved kommunal håndheving etter § 31 a annet ledd kan skatteoppkreveren for kommunen kreve inn gebyr etter de regler som gjelder for skatt, jf. skattebetalingsloven kapittel 13 og §§ 14-2 til 14-5. Krav som nevnt i paragrafen her innkreves av Statens innkrevingssentral med mindre departementet bestemmer annet.

II

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 163 a annet ledd lyde:

Følgende myndigheter foretar forkynning postalt etter reglene i denne bestemmelse: De alminnelige domstoler, jordskifterettene, forbrukertvistutvalget, *parkeringsklagenemnda*, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn, namsfogder, politistasjoner med sivile rettspleieoppgaver og fylkesmenn.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteres over forslag nr. 2. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at trasé for Ringeriksbanen ikke berører de vernede våtmarksområdene i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem eller stri-

der mot Ramsar-sekretariatets anbefalinger for området.»

Voteringstavlene viste at det ble avgitt 95 stemmer mot forslaget og 2 stemmer for.
(Voteringsutskrift kl. 18.40.51)

Jette F. Christensen (A) (fra salen): Min stemme ble ikke registrert.

Presidenten: Her er det noen som kanskje har stemt feil, og så er det noen som ikke har fått registrert sin stemme. Det vil Stortinget avgjøre ved en ny votering. Vi tar da voteringen en gang til.

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 98 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.41.39)

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykkjer i at vedtaket om vidare planlegging av Ringeriksbanen som tek utgangspunkt i korridoren over Åsa, blir oppheva, og at regjeringa tek stilling til val av trasé før ei formell planlegging av Ringeriksbanen blir starta opp.

Presidenten: Det voterer alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det i den vidare planleggingsprosessen for Ringerikesbanen fremdeles skal planlegges flere traséalternativ, herunder Åsa-alternativet, slik at man sikrer best mulig beslutningsgrunnlag for å realisere en rask og god jernbane og for å ta vare på viktige naturområder.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 89 mot 9 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.42.44)

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

I

1. Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får løyve til å ta opp lån og krevje inn bompengar til bom-

pengefinansiering av utbygging av rv. 36 på strekninga Slåttekås–Årnes i Telemark. Vilråa går fram av Prop. 108 S (2014–2015) og Innst. 312 S (2014–2015).

2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsetje nærare reglar for finansieringsordninga.
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å fastsetje takstar basert på lågare rekneteknisk rente, gitt lokalpolitisk tilslutnad og i tråd med føresetnadene i Prop. 108 S (2014–2015) og Innst. 312 S (2014–2015).

II

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet får fullmakt til å gjennomføre prosjektet E6 Jaktøya–Klett–Sentervegen innafor ei kostnadsramme på 2 810 mill. kroner omrekna til 2015-prisnivå.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjere slikt vedtak til

lov

om endringer i ekteskapsloven mv.
(myndighet til å behandle ugyldige ekteskap)

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 3 andre ledd første punktum skal lyde:

For adoptivbarn gjelder forbudet overfor både den opprinnelige slekt og adoptivforeldrene og deres slekt.

§ 7 bokstav b skal lyde:

b. Er noen av brudefolkene under 18 år, skal det godtgjøres at det er gitt samtykke og tillatelse til ekteskapet etter § 1 a.

§ 16 andre ledd første punktum skal lyde:

Fylkesmannen kan likevel etter begjæring fra en av partene godkjenne ekteskapet som gyldig når særlige grunner foreligger.

§ 18 a andre ledd andre punktum skal lyde:

Fylkesmannen kan likevel etter begjæring fra begge parter anerkjenne ekteskapet dersom sterke grunner taler for det.

II

I lov 30. juni 1955 nr. 20 om når norsk tenestemakt kan halda brudvigjing i utlandet og utenlandsk te-

nestemakt i Noreg skal § 11 tredje ledd første punktum lyde:

I serhøve kan *Fylkesmannen* godta at ei vigjing som er haldi av norsk tenestemakt eller av utanlandsk tenestemakt i Noreg, skal gjelda, endå om ho vantar bindande kraft etter reglane i fyrste leden.

III

I lov 2. juni 1978 nr. 38 om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner skal § 4 første ledd første punktum lyde:

Fylkesmannen kan avgjøre om en utenlandsk skilsmisse eller separasjon gjelder her i riket.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag. Det er forslag nr. 1, fra Rigmor Aasrud på vegne av Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om hvordan en kan hindre at norske innsamlinger brukes til terrorfinansiering, før Stortinget kan ta stilling til om lov om innsamlingsregister skal oppheves.»
Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 65 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.44.01)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om oppheving av lov om registrering av innsamlinger

I

Lov 29. juni 2007 nr. 87 om registrering av innsamlinger blir oppheva.

II

Lova trer i kraft straks.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 64 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.44.25)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 64 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.44.53)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringar i lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (innsamling av digitale dokument m.m.)

I

I lov 9. juni 1989 nr. 32 om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument skal desse endringane gjerast:

Tittelen på lova skal lyde:

Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (*pliktavleveringslova*)

§ 3 andre strekpunkt skal lyde:

Dokument: *ei logisk avgrensa informasjonsmengd som er lagra på eit medium for seinare lesing, lyding, framsyning, overføring eller liknande.*

§ 4 første ledd skal lyde:

Både fysiske og digitale dokument som er gjorde tilgjengelege for allmenta skal avleverast i inntil sju eksemplar. Digitale grunnlagsdokument kan krevjast avleverte i tillegg til utjevingsmedium.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan gjera unnatak frå eller avgrensa avleveringsplikta og gje særskilde føresegner om talet på eksemplar, kva form eller kvalitet avleveringseksemplar skal ha, og om kva opplysningar som skal følgja dokumentet.

Ny § 4 a skal lyde:

§ 4 a Innsamling av digitale dokument

Norsk materiale som vert gjort allment tilgjengeleg gjennom elektronisk kommunikasjonsnett, kan samlast inn.

Digitale dokument som er verna med passord, skal ikkje samlast inn eller avleverast. Unnataket er dei tilfella der det passordverna dokumentet ville ha vore omfatta av avleveringsplikt om det vart utgjeve i eit anna format. Passordverna dokument som ikkje er omfatta av avleveringsplikta, og som inneheld personopplysningar, kan samlast inn eller avleverast dersom den personopplysningane gjeld, har gjeve eit uttrykkjeleg og informert samtykke.

Når det er naudsynt for å gjennomføra digital innsamling, kan det framstillast nye eksemplar uavhengig av åndsverklova.

Ny § 4 b skal lyde:

§ 4 b Handsaming av personopplysningar i det digitale nettarkivet

Informasjon som er lagra i nettarkivet, skal som hovudregel ikkje slettast. Personar kan knyta merknader til personopplysningar om dei sjølve som er lagra i nettarkivet.

Eit digitalt dokument som er lagra i det digitale nettarkivet og som inneheld personopplysningar, kan krevjast klausulert eller sletta dersom informasjonen er gjort allment tilgjengeleg ved ein feil.

Eit digitalt dokument som er lagra i det digitale nettarkivet, som er utgjeve utan ansvarleg redaktør, og som inneheld personopplysningar, kan likevel krevjast klausulert eller sletta dersom eitt eller fleire av vilkåra nedanfor er oppfylte:

- a) *Informasjonen ikkje har vore spreidd utanfor ein lukka krins, og informasjonen aldri var meint å verta gjort allment tilgjengeleg.*
- b) *Informasjonen er lagt ut av ein tredjeperson utan samtykke, og den omtalte sjølv ikkje har gjort informasjonen allment kjend.*
- c) *Det vil vera til vesentleg ulempe for den opplysningane gjeld, at informasjonen blir oppbevart til forskingsføremål.*

Informasjon som ikkje er allment kjend, og som omhandlar mindreårige eller personar som er sette under verjemål, skal på førespurnad klausulerast eller slettast.

Avslag på ein søknad om klausulering eller sletting kan påklagast til ei særskild nemnd. Kongen gjev føresegner om ei slik nemnd.

Ny § 4 c skal lyde:

§ 4 c Tilgang til det digitale nettarkivet

Det digitale nettarkivet kan nyttast til forskning og dokumentasjon.

Digitale dokument i nettarkivet som er utgjevne utan ansvarleg redaktør, og som inneheld personopplysningar som ikkje er allment kjende, skal etter søknad berre gjerast tilgjengelege for forskarar på særskilde terminalar hos Nasjonalbiblioteket.

Klausulerte digitale dokument i nettarkivet kan berre gjerast tilgjengelege etter særskild avtale.

Kongen gjev føresegner om tilgang til det digitale nettarkivet. Føresegnene i åndsverklova gjeld for tilgang til materiale som er verna med opphavsrett.

§ 5 første ledd skal lyde:

Avleveringsplikt kan påleggjast utgjevar, produsent og importør av dokument som vert gjort tilgjengeleg for allmenta.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 12 [18:45:39]

Referat

1. (355) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Else-May Botten, Eirin Sund og Magne Rommetveit om bruk av nullutslippsteknologi i fergetransporten og bruk av ny teknologi i nærskipfarten (Dokument 8:126 S (2014–2015))
  - Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så er ikke skjedd. Møtet er hevet.